DEVRİMCİ İŞÇİ

ÖZEL SAYI Nisan 1982 2 DM

ZULMÜN SON KALESİDİR BU, ZAPTOLUNACAK

Yeniden Birlik Sorunu

Polonya Olayları ve Belgeler

Polonya Olayları ve Sosyalizm

Birlik Konusunda Tartışma Metinleri
Kıvılcım, Serxwebûn, Emekçi

12 Eylül Hedeflerine Ulaşabiliyor mu?

BİRKOM KURULDU

Yurtdışı Antifaşist Birlik Komitesi "BİRKOM" kuruluş çalışmalarını tamamlamış ve faaliyete geçmiştir.

Biz, Devrimci Yol Hareketinin yurtdışındaki taraftarları Devrimci İşçi, Partiya Karkeren Kürdistan'ın yurt dışındaki taraftarları Serxwebun, Türkiye Emekçi Partisinin yurt dışındaki taraftarları Emekçi; Sosyalist Vatan Partisinin (Kıvılcım) yurt dışı taraftarları belirli bir platform etrafında bir araya gelerek; kalıcı, disiplinli bir eylem ve güç birliği için ilk adımı attık.

AMACIMIZ: Türkiye ve Kürdistan'da halklarımızın Emperyalizme, Faşizme, İşgale, her türden baskı, terör ve sömürüye karşı verdikleri devrimci mücadeleye maddi manevi destek olmak, yurt dışında yaşamak, çalışmak, öğrenim görmek zorunda olan yurttaşlarımızın mücadelesini daha güçlü ve merkezi bir hale getirmek, diğer uluslardan emekçilerle mücadele birliğini sağlamaktır.

Türkiye'de 12 Eylül faşist darbesinden sonra vahşet boyutlarına varan baskı, terör, işkence ve idamlar, sol hareketlerin önemli darbeler yemeleri, Faşist saldırının ancak faşizme karşı güçlerin ortak eylemi ile yenilebileceği gerçeğini tüm açıklığı ile ortaya çıkardı. Yaşadığımız ülkelerde ise yurttaşlarımıza yapılan siyasi-sosyal-iktisadi baskı, Irkçılık düzeyine varma eğilimini de içinde taşıyarak artıyor.

Bütün bu nedenlerle, Yurt içinde ve dışında birlik, halklarımızın yıllardır biz devrimcilerden beklediği, istediği kalıcı mücadele birliği, artık büyük bir ilke, büyük bir özlem ve amaçtır. Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da, kentlerde ve kırlarda, faşizmin hapishanelerinde, işkence tezgahlarında, en çetin koşullarda mücadeleye devam eden devrimcileri, demokratları, yurtseverleri destekliyebilmek için, Yurt dışındaki işçilerimiz ve gençlerimiz üstündeki baskılara karşı direnebilmek için kurulan "BİRKOM" şimdi yurt dışındaki tüm ilerici, devrimci ve demokratları bu birlik bayrağını yükseltmeye çağırıyor.

Bu çağrı yaşadığımız ülkelerde, özellikle Almanya'da, başta işçi sınıfı olmak üzere tüm halk güçleri açısından özel bir önem taşır.

Batı Avrupa'daki demokratik güçler, yabancılar sorununun demokratik mücadele içindeki önemini görmek zorundadırlar.

Bu sorun, önümüzdeki günlerde başta Federal Almanya olmak üzere, Batı Avrupa'da daha ileri boyutlara ulaşacaktır.

Bu nedenle "BİRKOM" özellikle Alman Sosyalist ve Demokratik güçleri ile sağlam bir dayanışma yaratmak için gerekli örgütsel siyasal ilke ve biçimleri bulmak için yoğun bir çaba harcayacaktır.

Bu uğurda verilen mücadele önümüzdeki dönemde yurt dışındaki dayanışma hareketinin kaderini belirleyecek niteliktedir. Bu nedenle birlik yolundaki mücadelemizin çeşitli türden engellemelerle karşılaşması kaçınılmazdır. Birlik mücadelesinde önümüze çıkan her türlü engeli aşmaya kararlıyız. Mücadelemize inancımız, halklarımıza güvenimiz sonsuzdur. Bu konuda, en geniş demokratik güçlerin, grupçu eğilimleri aşarak birlik bayrağı etrafında birleşeceklerine inanıyoruz. Ve yine inanıyoruz ki, bugün birlik ve mücadele aynı bayrağın iki ayrı ismidir.

BİRKOM halklarımıza karşı sorumluluğun en somut ifadesi olan kalıcı güç ve eylem birliği konusunda yurt dışında atılmış en ileri adımdır.

Bu adım halklarımız için sönmez bir umut ve başarı ışığı olsun.

YAŞASIN ANTİFAŞİST GÜÇLERİN BİRLİĞİ
YAŞASİN DÜNYA HALKLARININ ULUSLARARASI DAYANIŞMASI

BİRKOM VE GÖREVLERİMİZ

Yurtdışı Anti-Faşist Birlik Komitesi, "BİRKOM" u ve ona ilişkin görevlerimizi iyi kavramak zorundayız.

Alternatif bir örgütlenme olarak BİRKOM: *Özellikle 12 Eylül sonrası yurtdışındaki sol hareket önemli sorunlarla karşı karşıyadır. Bunların başında batıdaki demokratik kamuoyunun Türkiye'deki baskı terör ve katliamlar karşısında suskunlaşması, sağırlaşması sayılabilir. Bunun yanında yabancılara özellikle Türkiyelilere karşı baskıların artması da önemli bir gelişmedir.*

Türkiye'deki faşist cuntanın idamlarına, işkencelerine karşı protestoların yükseltilmesi gereken bir dönemde, yabancı düşmanlığına karşı mücadelenin yükseltilmesi gereken bir dönemde yurtdışındaki demokratik eylemin yerinde saydığını hatta göreceli olarak gerilediğini söyleyebiliriz.

Yurtdışı demokratik mücadele düzenlilikten, etkinlikten yoksun, parlayıp sönen sağlıksız bir görünüm arzetmektedir. Böylesi bir yapının uzun vadede doğuracağı sonuçları anlatmaya gerek yoktur.

Bu sorunun görünen ilk nedeni Türkiyeli grupların, grup yapılarıyla -ve gelip geçici eylem birlikleriyle- yapabileceklerinin artık sınırına varmış olmalarıdır. Bu noktadan sonra yapılanlar tekrar niteliğinden ileri geçmemektedir. Bu da laçkalaşmaya, dinamizmin kaybolmasına yol açmaktadır. Bunun sonucu bazı grupların, grupsal yapılarını savunmak, daha çok dergi, gazete çıkarmak, sağa sola daha çok sataşmak yoluna gitikleri gözleniyor. (Örnek HK) Bu durumun mevcut tıkanıklığı aşma doğrultusunda yanlış bir alternatif olduğunu hemen belirtelim. Doğru alternatif, kendi grupsal yapımızı düşünerek, onun çıkarlarını öne alarak değil, Türkiye halklarının mücadelesi, bu mücadelenin gelişim sehri ve ihtiyaçları esas alınarak üretilebilir.

Bu gün Türkiye0deki devrimci mücadelenin temel sorunu birlik sorunudur. Görev, bu temelden hareketle devrimci mücadeleyi tekrar yükseltmektir. Bu nedenle yurtdışında doğru alternatif örgütlenme ancak devrimci demokratik bir platform etrafında siyasal grupların kalıcı, disiplinli güç birliği olabilir. İşte BİRKOM böyle bir yaklaşımın ürünü olan bir alternatif örgütlenmedir. Hemen belirtmek gerekirki BİRKOM, Türkiye devrimine ilişkin birlik çalışmalarının basit bir uzantısı değildir. O, üzerinde hareket ettiği zemin gereği Avrupa'daki sınıf mücadelesinin de bir parçasıdır. Ama onun asli görevi; Türkiye devrimi için bir cephe gerisi örgütleyebilmektir.

BİRKOM yurtdışı devrimci mücadelesinde basit bir eylem birliği, basit bir koordinasyon çabası olarak ele alınmamalıdır. Tersine grupsal mücadelenin gelip tıkandığı bir noktada bu mücadele biçimine karşı bir alternatif, yeni bir örgütlenme biçimidir. Yurtdışında ki mücadelenin önündeki görevler tek tek grupların gücünü aşan boyutlara ulaşmıştır. Eğer yabancılar sorunlarında etkin olmak istiyorsak, eğer Türk ve Kürt halkının mücadelesine gerekli desteği sağlamak istiyorsak uzun vadede grupların kaynaşmaları doğrultusunda adımlar atmak zorundayız.

Bugünkü ilkel grupsal yapıların daha üst düzeyde oluşturacakları yeni birleşimler, yeni örgütsel biçimler arayışı içine girmek zorunludur.

İşte BİRKOM, bu yeni örgütsel biçim arayışında atılmış bir ilk adımdır. Bu adımın önümüzdeki dönemde nasıl bir evrim izleyeceği mücadele tarafından belirlenecektir.

Uzun yıllardır ayrılık tohumlarının ekildiği sol hareket zemininde, birlik fikrinin, birlikte davranış biçimlerinin kolayca gelişemeyeceğini biliyoruz. Ama bu sorunu çözmeden de devrimci görevlerimizi başarıyla yerine getiremeyeceğimizi unutmayalım.

Grupsal davranış ve düşünce biçimlerini aşmak, kendi grubumuzun dışındaki güçlerle de birlikte çalışmayı öğrenmek, şimdi artık başarılması gerekli bir devrimci görevidir. Bilinmelidirki yurtdışı devrimci mücadelesinin geleceği bu görevlerin başarılıp başarılamamasına bağlıdır.

İdamlara Karşı Kampanya

İzmirde üç devrimcinin idam edilmesinden hemen sonra, BİRKOM tarafından idamlara karşı protesto kampanyası başlatıldı. Köln, Hamburg, Berlin, Stutgart, Hannover, Paris, Hollanda ve Kopenhag'da bu doğrultuda eylem çağrıları yapıldı. BİRKOM taraftarları değişik yerlerde değişik grupların katılmasıyla yürüyüşler yaptılar. Hollanda'da üç kilise ve bir sendika merkezi bu amaçla işgal edildi. Paris'te konsolosluk önünde yapılan gösteride polisle çatışma çıktı. Dört devrimci yaralandı. Berlin'de konsolosluk önünde yapılan gösteriden sonra Alman kuruluşları (GEW, Af örgütü, Alternativ liste) konsolosluğa bir mektup vermek istediler. Fakat konsolosluk mektubu kabul etmedi.

BİRKOM önümüzdeki günlerde idamlara karşı protesto kampanyasını sürekli kılmak için çalışacak. Bu amaçla çeşitli grupların katıldığı bir eylem birliği toplantısını genişletmek için çağrı yaptı. Önümüzdeki günlerde bu genişletilmiş eylem birliği platformu ile bir dizi eylem örgütlemeye çalışılacak.

BİRKOM idamlardan hemen sonra yayınladığı almanca Türkçe bildiride de belirttiği gibi idamlara karşı kampanyayı geçici değil kesintisiz sürdürmeye çalışacak.

...

Birkom'un Bildirisi:

İDAMLARA KARŞI MÜCADELEYİ YÜKSELTELİM

Devrimciler, Türkiyeli ve Kürdistan'lı Emekçiler, Yurtseverler, Demokrasiden yana tüm insanlar,

Askeri-faşist cuntanın yönetime gelişinin üzerinden bir yılı aşkın bir süre geçti. Geçen zaman boyunca, Türkiye ve Kürdistan halklarına yönelik şiddet ve terör insan aklının alamayacağı vahşet boyutlarına ulaştı. Sayısı yüzlerle ifade edilen devrimci, yurtsever, demokrat, canice katledildi. Onbinlercesi tutuklanarak insanlık dışı işkencelerden geçirildi. Yüzbinlercesi de bugünün olağanüstü koşullarında -içerde ve dışarda- emekçi yoksul halklarımızın bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini sürdürme kararlığındadır.

Faşist cunta bütün bunları yaparken hiç bir hukuk kuralı tanımadı. Kadın-erkek, küçük-büyük, genç-ihtiyar diye fark gözetmedi. Bütün kinini olanca gücü ile, halka ve onun soylu önderleri olan devrimcilere karşı kustu.

Yapılanlar bununla da kalmadı. Uygulanan katliam provalarına ek olarak, zindanlardaki devrimci savaş esirlerine yönelik yok etme çabalarına hız verdi. Faşist Askeri Savcılar, şimdiye kadar açılmış olan davalarda 4000'e yakın devrimci, yurtsever, demokrat hakkında idam talebinde bulundu. Bu süreci takiben 8 devrimci darağacında katledildi. Yüzlercesinin idam hükmü kesinleşti ve cunta şeflerinin onayına sunuldu.

Son olarakta, 13 Mart 1982 tarihinde Seyit KONUK, İbrahim Ethem COŞKUN ve Necati VARDAR adlı devrimciler idam sehpalarında katledildiler.

Devrimciler, Emekçiler, Yurtseverler,

Bu gidişe artık dur diyebilmenin zamanı çoktan gelmiştir. Halkımıza karşı açılmış olan savaşın bir parçası olan idamlara karşı çıkmak, devrimci demokrasi mücadelesinin önemli ve ayrılmaz bir parçası olmuştur.

İdamlara karşı durmak, en zor koşullarda bile ölümü bilerek kucaklayan devrimci önderlerin yaşamlarını kurtarmak insanlık onurunu korumak ve kollamaktır.

Bu alanda yapılacak cok şey vardır. İdamları durdurabilmek için Avrupa'da yeterli güç ve potansiyel bulunmaktadır. Gerçekleştirilecek görevlerin en asgarisi bile, ölümle kucak kucağa yaşıyan, halk evlatlarının bir çoğunu kurtarmaya yetecektir. Bundan ötürü, Yurtdışındaki biz anti-faşistlerin yüklendiği görev ve sorululuklar oldukça ağırdır. Bilincimize çakılması gereken olay da budur. Çünkü, kardeşlerimizin yaşamları, ancak ve ancak bizler tarafından yürütülen militan mücadele ile teminat altına alınacaktır.

Türkiyeli ve Kürdistan'lı tüm devrimci güçler ve örgütler,
Yiğit Halklarımız,

Özgür geleceğimizin en büyük teminatı olan zindanlardaki savaş esirleri için, darağaçları hazırlanmaktadır. Zulme karşı kahramanca direnen savaş esirlerine sahip çıkalım.

Kahrolsun Faşist CUNTA!
Devrim Şehitleri Ölümsüzdür!
İşkence ve İdamlara Karşı Mücadeleyi Yükseltelim!

YENİDEN BİRLİK SORUNU

Eylül 1981 sayımızda birlik konusunda belli görüşler dile getirdik. Tartışmaların hangi düzeylerde yapılması ve neleri hedeflemesi gerektiği konusunda belli bir yaklaşım sunmaya çalıştık.

Bugün tartışmaların daha ileri boyutlara götürülmesi gerekmektedir. Bu yazıda birlik konusuna, anti-faşist direniş cephesinin yaratılması ve sorunları çerçevesinde yeniden değinmek istiyoruz.

YENİ DONEM

Birlik sorununun, başka bir ifadeyle yaratılması zorunlu bir direniş cephesinin sorunlarının çözümü, içinde yaşadığımız dönemin özelliklerinin yeterince kavranmasıyla mümkündür. Bu nedenle 12 Eylül sonrası ortaya çıkan durumun kendisinden önceki dönemlerden nasıl bir **farklılık** taşıdığı açığa çıkartılmalıdır. Devrimci hareketler *itibariyle bu bizlere kendi* geçmişimizi hangi noktalarda aşmamız gerektiğinin **ipuçlarını** da verecektir. Bu kısmen, (birlik sorununa yaklaşım açısından) geçmiş değerlendirmesinin hangi noktalarda yapılması gerektiğini de içerir.

Bugün içinde bulunulan durumun genel bir değerlendirmesini diğer yazıda yapmaya çalıştık. Ayrıca bu yeni dönemin uluslararası planda anlamı ve yeri üzerine ilerde değineceğiz. Geçmişin değerlendirmesi ise, Devrimci Yol hareketinin kendi geçmişini değerlendirmesi anlamında söylenmiyor. Bunun yeri burası değildir. Burada genellikle yeni cephesel örgütlenme perspektifi açısından geçmişin olumsuzluklarının nasıl ele alınması ve aşılması gerektiği sorununa değinilecektir.

12 Eylül, T.C. tarihinde bir dönüm noktasıdır. 60 yıllık Türkiye Cumhuriyeti'nin işlemez, çalışmaz hale gelen politik üst yapısı dağıtılmakta, yeni bir yapı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Toplumun tüm düzeylerinde, egemenlik aygıtlarının **tümünde**, -ekonomik, ideolojik, siyasal düzeylerde- ve özellikle zor kurumlarının örgütlenmesinde *"dört başı mamur"* bir onarıma girişilmiştir. Biraz abartmalı bir söyleyişle, 2. Cumhuriyet kurulmaya çalışılıyor, denebilir. 60 yıldır yerleştirilmeye çalışılan *"demokrasili"*, *"partili"* üst yapı biçimi tutmamış, iflas etmiştir. Bu nedenle, 60'larla, 12 Mart 71'le kesinlikle kıyaslanamayacak bir **yenilik** sözkonusudur. Örgütlenmeye çalışılan bu yeni iktisadi ve politik yapının ulusal ve uluslararası sebepleri vardır.

Uluslararası planda emperyalist sistem yeni bir işbölümüne gitmektedir. ABD-AET-Japonya arasında, özellikle ABD'nin egemenliği altında yeni bir paylaşım sözkonusudur. Politik düzeyde ABD'yi daha saldırgan bir tutum izlemeye iten bu gelişmelerden Türkiye gibi ülkeler de üzerlerine düşeni almaktadırlar. İktisadi olarak, *"İhracata Dayalı Ekonomik Model"*e geçiş; (iç pazara göre üretim ve yatırım yapan sermaye kesimlerinin ve orta sınıfların önemli darbeler yemesi) politik olarak ta askeri diktatörlükler olarak adlandırılabilecek olan bu yeni yapılanma, Latin Amerika ülkelerinin ve Türkiye'nin ortak özelliği oldu. Orta Doğu'da hammadde kaynaklarına yönelik bir savaşa hazırlık için Türkiye'de ki zorunlu düzenlemeler olarak ta görülmesi gereken bu yapısal değişiklikler, **geçici** ve **tesadüfi** değil; bütünüyle emperyalizmin çıkarları doğrultusunda **kalıcı** ve **geleceği belirleyici** değişikliklerdir.

Türkiye'de kapitalist ekonominin 70'li yıllarda içine girdiği kriz açısından da bu yeni yapılanma, bunalımdan bir çıkış olarak gösterilmeye çalışılıyor. Sistemi şimdilik bir soluk almaya iten bu gelişmeler, gelecekteki bunalımların ögelerini ve zorunlu birikimleini de hazırlıyor.

İzlenen bu iktisadi ve buna bağlı olarak ta politik düzenlemelerin egemen sınıflar açısından başarı şansı nedir? Bugün Şili'de başarı ile uygulandığı söylenen modelin Türkiye'de gerçekleşme şansı nedir? Bunlar, üzerinde ciddi olarak kafa yorulması gereken sorular ve sorunlardır. *"Cunta çöküyor, çöktü"* veya, *"ergeç zaten yıkılacaklardır"* gibi tahlillerin hiç bir şeyi çözmeyeceği ortadadır. (Cunta sonrası Şili Solu, bu sözleri söylemiş, ama Pnoche Rejmi'nin topluma kök salarak bir güç haline gelmesi karşısında özeleştiri yapmak durumunda kalmışlardır.) Biz burada, ülkemizin yapısal özellikleri itibariyle böylesi bir yapısal dönüşümün gerçekleştirilme şansını zayıf gördüğümüzü, ama bunun biraz da devrimci güçlerin kendilerini toparlayarak ciddi ve tutarlı politikalar ve örgütlenmeler etrafında bu sürece yapacakları müdahaleyle doğrudan bağlantılı olduğunu söyleyelim.

İçine girilen, (veya girilmeye çalışılan) politik şekillenme sadece uluslararası yeni iktisadi ve siyasi gelişmelerin değil, aynı zamanda egemen sınıfların **eski yapı ve kurumlarla** halk muhalefetini durduramamış olmasının da bir sonucudur.

Egemen sınıflar, siyasi egemenliklerini sürdürmek için eski biçimleri terk ediyorlar. Taze ve hiç kullanmadıkları güçleri devreye sokuyorlar. Yeni kurumlar oluşturuyorlar. İpliği pazara çıkmış, kokuşmuş tüm eski kurumları ortadan kaldırıyorlar. Sömürülerine belli bir mantık vermeye, onu rasyonelleştirmeye çalışıyorlar.

60 yıllık devletlerinin var olan biçimiyle yetersizliğini görenler, halk güçlerinin karşısına, **kendi aralarındaki ilişkilere de yeni bir düzen** vererek çıkıyorlar. Bu yolda, kendileri açısından oldukça *"başarılı"* adımlar attıklarından söz edilebilir. Ve devrimciler bu gelişmelerden zorunlu sonuçlar çıkartamazlarsa **aradaki fark açılacaktır da.**

Tüm bu gelişmeleri iyi takibetmek ve şunu kafamıza kazımak zorundayız: Yeni dönemde politik sahnede var olmak istiyorsak, halk güçlerinin politik temsilcisi olmak iddiamızı sürdürmek istiyorsak, vaktiyle politika ürettiğimiz zeminde köklü değişiklikler olduğunu; kendileriyle politika ürettiğimiz şeylerin yerlerini yenilerinin aldığını kavramalıyız. Bu bizlerin zorunlu ve köklü değişiklikler yapmamız anlamına gelmektedir.

12 Eylül'le ortaya çıkan bir başka gelişme, egemen sınıflar ittifakında yeni bir düzenlemenin yaşandığıdır. Egemen ittifak daraltılmaktadır. Tekelleşme, politik düzeyin belirleyici özelliği olmaktadır. Eğer sınıf mücadelesi en yoğunlaşmış biçimde politik düzeyde sürdürülüyorsa, egemen sınıfların bu düzeyde kendisine farklı temsilciler bulduğunu ve bulacağını kavramalıyız. Burjuvazinin politik düzeydeki temsilcileri, artık AP-CHP-MSP vs. olmayacaktır. Bu yeni olan kurumlara karşı bizler yeni politikalar geliştirmeliyiz.

Bu yeni dönemde farklı biçimler, farklı yöntem ve araçlar bulmak zorundayız.

Bu yeni dönemde, egemen sınıflar açısından ihtiyaç olan ve bu gün geçerli hale gelen değişiklikler, devrimciler açısından da geçerli olmalıdır.(Düşmandan öğrenmek, savaşın önemli kurallarından birisidir.) Devrimciler olarak biz de 12 Eylül öncesi yapı ve ilişkilere bir göz atmak, doğru olmayan, olumsuz olan şeyleri aşmak, geçmişin bu çerçevede de sıhhatli bir değerlendirmesini yapmak zorundayız.

12 Eylül yenilgisi, büyük ölçüde, sol güçlerin kendi hata ve eksiklikleriyle hazırlamış oldukları şartların bir ürünü olarak ta ortaya çıkmıştır. 1975-1980 Sol Hareketine bu anlamda *"olumsuzluğun"* egemen olduğundan söz etmek doğru olacaktır. (Burada, Sol'un halk yığınlarına karşı genel olarak olumlu bir görünüm sergileyememesinden ve toparlayıcı bir alternatif olamamasından sözediyoruz. Ama bu hiç bir biçimde, 1975-1980 döneminde geliştirilen ve bizlerin üzerinde yükseleceğimiz anti-faşist direniş ve mücadele anlayışının ve ruhunun ve bunların yarattığı mevzilerin yok sayılması anlamında değildir.)

1974 sonrası, devrimci hareketlerin henüz gelişme ve şekillenme koşullarında, uluslararası sosyalist harekette meydana gelen bölünmelerin etkisiyle ortaya çıkan sıhhatsiz temeldeki bölünmeler ve parçalanmalar, giderek bunların silahlı çatışmalara dönüşmesi; sorumsuz ve rekabetçi eylem anlayışları, karşılıklı kin; ve birbirlerini düşman olarak görmeye kadar varan kıskançlık ve yarış havası, ideolojik mücadele adına her türden küfür ve saldırının normal sayılması gibi, daha sıralanabilecek onlarca olumsuzluk, sol güçleri zayıf düşürmüş ve halk yığınlarına hem ciddi bir alternatif sunmayı ve hem de olumlu bir görünüm sergilemeyi engellemiştir.

Tüm bu ilişki mantığının ve felsefesinin derin kökleri vardır ve bunların mutlaka aşılması gerekmektedir.

Birçok kişi, yukarda saydıklarımızı, yüzeysel şeyler olarak değerlendirecektir. Ve onlar diyeceklerdir ki, *"bunların asıl sebebi, işçi sınıfına gidilmemiş olmasıdır, işçi sınıfının örgütlenmemiş olmasıdır."* Evet böyle diyeceklerdir. Ama bu bakış açısı doğru değildir. Elbette, işçi sınıfının mücadeleye tam katılımı çeşitli nedenlerle sağlanamamıştır. Ama yukarda saydığımız özellikler, işçi sınıfının mücadeleye katıldığı yerlerde de gözlenmiştir. Bu yanlış, hastalıklı ve sakat bir bakış açısının ürünü olan eğilimlere karşı işçi sınıfının bağışıklığının olduğunu zannetmiyoruz.

Çünkü bu yukarda saydığımız özellikler, SOSYALİZMİN BELLİ BİR YORUMU'nun; belli bir sosyalizm kavrayışının ürünüdür. Ve sınıf ta, bu biçimde, bu anlayışla örgütlenmeye çalışılmıştır. Yani sorun, itiraz edenlerin mantığı ile söyleyecek olursak, *"sınıfa gidilmeden önceki"* bir sorundur.

12 Eylül öncesine egemen olan bu sosyalizm anlayışlarının biraz uzatılması, bizleri bugünkü POLONYA'ya; Vietnam'ın girdiği Kamboçya'daki Kızıl-Kmer, (Pol-Pot) sosyalizmine götürebilecektir.

Sorunun Polonya'ya, Pol-Pot'a kadar uzatılması şaşırtıcı gelebilir. Ama sosyalizm gökten bir anda inecek bir toplum değilse, bugünkü kafa yapımız ve ilişkilerimizle sosyalist toplumun çekirdek özelliklerini taşıyorsak; bu yapı ve anlayışla iktidara geldiğimizde neler yapacağımızı tahmin etmek zor olmayacaktır. Bugünden, kendisi gibi düşünmeyen, aynı görüşü paylaşmayan insanlara karşı *"şiddet"* kullanmayı doğal ve normal gören bir anlayışın sınırsız bir devlet gücü elde edince yapacaklarının Pol-Pot'un yaptıklarından pek farklı olacağını zannetmiyoruz.

Özetle, *"nasıl bir sosyalizm istiyoruz?"* sorusuna aranacak cevap çerçevesinde geçmişte var olan ilişkilerle ve anlayışlarla sıkı bir hesaplaşmaya girilmelidir. Biz, geçmişte egemen olan olumsuz anlayışların ve davranışların önemli bir nedeninin sosyalizm anlayışındaki eksik kavrayışlardan ileri geldiğine inanıyoruz. Yanlış bir sosyalizm anlayışı, yanlış bir demokrasi anlayışı, solun içinde bulunduğu yetersizlik ve eksikliklerle birleşince ortaya istenmeyen bir tablo çıkmıştır. Bu nedenle gelecekte ilişkilerimizi düzenlemek istiyorsak ve geçmişin bu yönüyle olumsuz olduğu konusunda anlaşıyorsak; geçmişle hesaplaşma sorununu herhangi bir grubun kendi geçmişini değerlendirmesi ile sınırlı tutamayız. Geçmiş değerlendirmesi; stratejik ve taktik hataların bulunup çıkartılması çerçevesine hapsedilemez. Sorun bir bütün olarak sosyalist hareketin kendi geçmişi ile hesaplaşması düzeyine çıkarılmadıkça, bizlere egemen olan olumsuzlukların ve eksik-hatalı anlayışların aşılmayacağına inanıyoruz.

Yeni dönemde toplumsal muhalefete önderlik etmek gibi iddialı ve boyutlu bir işin üstesinden gelmek te ancak böyle mümkündür. Bu nedenle, *"bu hataları biz değil, şu gruplar yapmıştır"* mantığı; *"doğru olan herşeyi biz, yanlış olan her şeyi başkaları yaptı"* mantığı aşılmalıdır. Çünkü bu mantık, ortada duran ve kaldırılması gereken olumsuzlukları kaldırmayı, yok etmeyi hedeflemez. Sadece bu olumsuzlukları birbirimizin suratına çalmaya hizmet eder. Bizler, "kime ne kadar bulaştı" ile uğraşırken; egemen sınıflar fersah fersah yol almış olurlar.

Varolan olumsuzluklar, Türkiye Sosyalist Hareketi'ne aittir ve ancak ortaklaşa bir çaba ile, bütün solun karşılıklı çabası ile yokedilebilir.

(Biz Eylül Sayımızda böylesi bir anlayışın sonucu olarak ortak bir dil kullandık. *"Hatalarımız, olumsuzluklarımız"* dedik; Ö.Yolu'nun KOMKAR Dergisi ise yine eski kafayla 4 sayfalık saldırı ve karalama arasında, *"nihayet hatalarını anlamışlar, özeleştiri yapıyorlar"* gibi ilginç sözler kullanmış. Biz, örneğin, *"maocu bozkurt-Sosyal faşist"* tekerlemesi gibi, bırakın yarattığı siyasal ve toplumsal sonuçları, onlarca insanın kanına mal olan hatalı eğilimlere de sahip çıkmaya, -en azından engelleyemediğimiz için- hazırız. Ama bu örnek bile tek başına daha öğrenecek çok şeyimiz olduğunu göstermeye yetmiyor mu?)

Sol içi ilişkilerde yeni bir dönem açılmalıdır. Egemen sınıfların başardığı şeyleri devrimcilerin başaramaması düşünülemez. *"Hata, yanlış, eksik"* diye söylenen şeyleri düzeltme yolunda adım atılmalıdır. Doğru bir sosyalist demokrasi anlayışı ışığında aramızdaki ilişkiler gözden geçirilmelidir. Aksi taktirde yeni bir sızlanma, yakınma, ama gene herkesin kendi bildiğini okuma dönemi tekrar açılmış olur, hepsi bu.

Cepheleşme süreci bu açıdan aramızdaki ilişkilerin duzeltilmesinin eğitimi sürecı olarak ta kavranmalıdır.Çünkü CEPHE olayının kendisi farklı düşüncelerin birarada olabilmesi demektir. Değil diğer örgütlerdeki; kendi örgütündeki en ufak bir ideolojik itiraza dahi tahammül gösteremeyen, örgüt içi sorunları sorun çıkaranları yok ederek halletmeyi olağan sayan bir mantık bu süreçte erimek yok olmak zorundadır.

Birlik ve Cephe anlayışını başkalarını kendi kuyruğuna takma; başkalarını kullanma ve kendi söylediklerini kabul ettirme platformu olarak gören anlayışlar yine bu süreçte aşılacaktır.

Cephe sorununu, kendisini işçi sınıfının öz ve hakiki temsilcisi ilan ederek; ittifak edeceği küçük-burjuvazinin temsilcisini

Devamı 4. Sayfa'da

Baştarafı 3. Sayfa'da

YENİDEN BİRLİK SORUNU

arama ve bunun dışındaki unsurların katılmasına gerek görmeme şeklinde yaklaşan çocuksu anlayışlar yine bu süreçte aşılmak zorundadır.

Eğer bunu görmez; birbirimizi hala rakip ve düşman olarak görür, tüm sorunlara ayrılık yaratma ve olumsuzlukları körükleme açısından yaklaşırsak; cephe sorununu bir diğerini yok etmenin, diğerine saldırmanın bir aracı, mekanizması olarak ele alırsak hiç bir yere varamayız.

12 Eylül öncesine bile yetmeyen, aksine şartlarının oluşmasına yardımcı olan felsefe ve düşüncelere sarılınamaz; bizlere egemen olan sosyalizm anlayışı ve bunun gruplar tarafından günlük hayata geçirilmesi ortadan kaldırılmalıdır. Aksi taktirde, gelecekteki daha büyük yenilgilerin tohumlarını bugünden ekmiş oluruz.

Birbirimizi düşman olarak görmeyen; olumlu yanlarımızı gören ve bu yanı güçlendirmek için yaklaşan, toplumsal muhalefeti hareket ettirecek ve yükseltecek potansiyellere sahip olduğumuzu kabul eden geniş bir perspektife sahip olmak zorundayız.

Böylesi bir bakışla kaybedecek değil, kazanacak şeylerimiz olacaktır.

BİRLİK: DEVRİMCİ BİR PROGRAM

Yukarda anlattığımız nedenlerden dolayı birlik tartışmaları bugün henüz bir zemine oturmamıştır. Ciddi ve soruna çözüm getirici tartışma yerine bazı yayın organlarında eski anlayışların bir devamı olarak, saldırı ve sataşma politikası gözleniyor.

Eski olumsuzlukların, yarış ve rekabet mantığının bir ürünü olarak gördüğümüz bu tartışma biçiminden hızla kurtulmak gerekiyor. Anlamsız ve seviyesiz bir kördöğüşü yerine, tartışmalar faşist cuntaya karşı somut program ve perspektifler etrafında olmalı; geleceğe ilişkin güçlü ve sıhhatli adımların atılmasının bir parçası olarak yapılmalıdır.

Cuntaya karşı olmanın yeterli olmadığı ve **asıl önemli olanın** bu zulüm ve zorbalık iktidarının yerine neyin konulacağı olduğu herkesçe kabul edilen bir gerçektir. (Bu konuda farklı gelişmeler uç vermeye başlıyor.) Giderek sertleşen faşist yönetim, programı itibarıyle çok sınırlı bir kesimi temsil ediyor ve tekelci sermaye dışında toplumun çeşitli sınıf ve kesimlerini karşısına alarak bu kesimleri birbirlerinin yanına atıyor. Bu durum cuntanın alternatiflerinin de ortaya çıkış koşullarını yaratıyor.

Özellikle Avrupalı dostlarından belli işaretler almış olmalı ki Ecevit'in yeniden demokrasi pehlivanlığına soyunduğu gözleniyor. Demirel ve Ecevit arasındaki olumlu ilişkilerden, cuntaya karşı sivil bir biçim üzerinde anlaşmaya çalıştıklarından, *"Anayasa'ya Hayır"* diyeceklerinden vs. sözediliyor.

Böylesi bir durumda, koşulların oluşması ile yeniden farklı sivil siyasi alternatiflerin ortaya çıkabileceği ve halk yığınlarındaki potansiyeli örgütlemek isteyecekleri, (zayıf bir ihtimalde olsa) göz ardı edilmemelidir. Devrimciler açısından bu gelişmenin tek anlamı vardır: *"Elimizi çabuk tutmalıyız."* Cuntaya karşı oluşacak burjuva seçenekler dışında, **devrimci; sistemi değiştirmeyi hedefleyen** *alternatif* sunulmak zorundadır.

Yenilgi sonrası ortaya çıkan ağır koşullara rağmen, cuntaya karşı burjuva seçeneklerin oluşmasını beklemek veya geleceğe yönelik plan ve programlarımızı burjuva güçlerin hesaplarına bağlamak düşünülemez.

Kendi geleceklerini ve varlıklarını, burjuva sivil muhalefet unsurlarının ortaya çıkmasına bağlayan, onlarla *"cephe"* kurma hayelleri içinde olanlar az değildir. Kendilerini cuntanın *"demokrasiye dönüş programı"*na göre ayarlayanlar, 1983 sonrası yapacakları işleri şimdiden planlayanlar az değildir. Böyleleri, deyim yerindeyse *"pusuya yatmışlardır"* ve *"çıkartma yapacakları günleri"* beklemektedirler.

Bu noktada, cuntaya karşı mücadelede devrimi ve devrimci bir çizgiyi benimseyenlerle bunun dışındaki proğram ve mücadele anlayışlarını ve bunları benimseyenleri açığa çıkartan bir tartışma çizgisinin izlenmesi şarttır.

Bu, aslında 12 Eylül öncesinde faşist güçlere karşı sürdürülen mücadele anlayışının, uzun vadeli proğram ve perspektifler düzeyinde tekrarından başka bir şey değildir. 12 Eylül öncesi azgın faşist saldırılar karşısında, *"bireysel terörizme karşıyız"* safsataları ile halkın faşizme karşı direniş mücadelesine karşı tavır alanlar; CHP ile, Ecevit ile birlikte faşizmi yeneceklerini ilan edenler, bugün Ecevit ile ittifak yolları arıyorlar. Yurtdışında yayınladıkları bildiri, dergi, demeçlerle, *"terörle hiç bir alakalarının olmadığını"* söylüyorlar ve *"teröre hiç bulaşmamış oldukları için 52 DİSK'li sendikacının serbest bırakılmasını"* istiyorlar. Faşist generallerin 100 binlerce kişiyi yargılamasını, binlercesini işkenceden geçirmesini ve bazılarını idam etmesini onaylamak anlamına gelen bu tavrın demokratlıkla dahi bir ilişkisinin olmadığı ve iğrençlik olduğu bir gerçektir.

Gerçek olan bir başka şey ise, bu akımların Türkiye Halklarına söyleyebilecekleri hiç bir şeylerinin kalmadığı ve yurtdışında da iyice teşhir edilmelerinin zorunlu olduğudur. Adını *"GERÇEK"* koyan TSİP'in yayın organı, faşist cuntaya karşı burjuva güçlerle ittifak peşinde koşan anlayışlar için bir örnek olarak alınabilir. Çok açık ve net şöyle yazıyorlar: *"Anti-Faşist mücadelenin temel özelliklerini kısaca özetlemek yerinde olacaktır. (.....). Mücadelenin amacı gasbedilen demokratik hak ve özgürlüklere sahip çıkmak, bunları yeniden fakat kesintisiz ve tam bir şekilde, (burjuva demokrasisi anlamında olabildiği kadar) elde etmektedir."* Bunları yazdıktan sonra, hala, kendilerini anlayamadığı için CHP'den, Ecevit'ten yakınıyorlar... Devrimcileri ise, *"Burjuva demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücadelenin önemini kavramayıp,* **cuntaya karşı mücadelenin amaçları için daha ileri aşamaları şimdiden ve tek çözüm yolu olarak (abç)"** gördükleri *için, "sol maceracılık"*la ve *"anti-faşist mücadele güçlerini bölmek"*le suçluyorlar. Bunlar alışılmış nakaratlar...

Faşist cuntaya karşı mücadelede halklarımızı hala, *"burjuva demokrasisi"* hayelleriyle uyutmak isteyen, peşine takılacağı burjuva güç aramaktan başka iş yapmayan bu teslimiyetçi, reformist anlayışlar teşhir edilmeden; devrimci bir proğram ortaya konulmadan bugünkü *noktadan daha ileri bir adım atılmaz.*

Faşist cunta bu biçimiyle, Evren'in deyişiyle 'olağanüstü gelişmeler ve değişmeler' olmazsa, geçicidir. İleride, hedefledikleri sivil biçimlere veya sivil-asker karması biçimlere dönebilirler. Farklı biçimler alabilirler. Fakat bütün bunlar, devrimcilerin temel hedefleri itibariyle önemli bir değişiklik anlamına gelmez. Devrimciler ne bu cuntanın alacağı sivil biçimleri, ne de çeşitli soydan *"burjuva demokrasili"* yutturmacaları halkımıza alternatif olarak sunmazlar. Ecevit'li, Erbakan'lı dolmalar tadılmıştır; hiç birinin çözüm olmadığını halklarımız kendi deneyleriyle görmüşlerdir. Bizlerin görevleri, artık kurtuluşun halkın kendi iktidarını kurmasında olduğunu anlatmak, açığa çıkarmaktır.

Cuntaya karşı mücadele bir DEVRİM sorunu olarak, *HALKIN KENDİ İKTİDARI* sorunu olarak ele alınmalıdır. Başka hiç bir yol, hiç bir proğram, halklarımıza kurtuluş alternatifi olarak sunulamaz. O halde atılacak adım, *DEMOKRATİK DEVRİM* Taleplerini içeren bir proğram çevresinde tüm diğer alternatiflere karşı bir *DEVRİMCİ PROGRAM* ileri sürmektir. Bu proğram;

a) Faşist cuntanın ve onun ilerde alabileceği biçimlerin şiddetle devrilmesi,
b) Demokratik Halk İktidarının kurulması,
c) Demokratik Devrimin zorunlu görevlerinin yerine getirilmesi, (iktisadi, politik, kültürel alanlarda atılacak adımlar.)
d) Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına işlerlik kazandırmak,
e) Bağımsız ve Bağlantısız Türkiye'yi yaratmak, noktalarını içermelidir.

Genel olarak herkesin *üzerinde anlaşabileceği veya demokratik devrim proğramı olması itibarıyle kimsenin fazlaca itiraz etmeyeceği bu programın* nasıl hayata geçirileceği son derece önemlidir.

Devrimin siyasal hedefleriyle onun elde ediliş yöntemi arasında diyalektik bir bağ vardır. Bugün ülkemizde faşist cuntaya karşı böylesi bir proğramla ortaya çıkan devrimciler; bu proğramın gerçekleşmesinin ancak uzun süreli bir halk savaşı ile mümkün olacağını görmek zorundadırlar. Tüm mücadele biçimlerinin, silahlı mücadele temelinde hayata geçirilmesini, hayatın her alanında her türlü direniş mücadelesinin örgütlenmesini içeren bu çizgi olmadan başarıdan söz edilemez. Bizlere düşen görev, uzun sürecek bir silahlı mücadeleyi yürütebilecek, halk yığınlarının aktif biçimde mücadeleye katılımını sağlayabilecek güçlü örgütler yaratmaktır.

Eklenmesi gereken şey; böylesi bir proğramın gerçekleştirilmesinin *EN ACİL, EN PRATİK* bir görev olduğudur. Halklarımızın kendi iktidarını yaratma sorunu, bir *İYİNİYET GÖSTERİSİ*; bir *TALEP, ARZU* olmaktan çıkarılmalıdır. Bu artık doğrudan elde edilmesi için uğruna mücadele edilmesi gereken bir hedef haline gelmiştir. Dolayısıyla, *"Cuntaya karşı mücadele elbette* **son tahlilde** *devrim sorunudur. Ama bugün bunun şartları yoktur. Şimdi yapılması gereken somut ve güncel sorunlar etrafında eylem birlikleridir."* tavrı ve anlayışı yeterli değildir. Doğrudan Devrim'in örgütlenmesini, siyasi iktidara yürümenin zorunlu hazırlıklarının yapılmasını, halklarımızın iktidarı yolunu açacak proğram ve perspektifleri oluşturmayı, bunu gerçekleştirecek örgütlenmeleri yaratmayı, günlük görevler adına meçhul bir geleceğe bırakmak kabul edilemez. *EN ACİL GÖREV;* iktidar sorununu çözecek proğram ve bunu gerçekleştirecek güçlü örgütlenmelerin yaratılmasıdır.

Devrimci hareketlerin oldukça önemli darbeler yedikleri bir dönemde bunları söylemek şaşırtıcı gelebilir. Ama tüm sorun geleceğe ilişkin uzun vadeli açık ve net bir perspektife sahip olmaktır. Böylesi bir perspektif, *içine girilen yeni dönemin* özellikleri açısından da zorunludur. Yenilginin ortaya çıkmasında 12 Eylül öncesinde tüm güçlerin üzerinde anlaştıkları uzun vadeli bir proğram ve perspektifin *yokluğunun* önemli bir rol oynadığı kabul edilmelidir. Ve bizlerin bugünkü görevlerimizi eskinin basit bir tekrarı ile sınırlı tutmamız kabul edilemez. 12 Eylül öncesinden farklı olarak, doğrudan devlet güçleri *ile her alanda* mücadele sürecine girilmektedir. Dolayısıyle, devrimciler bugünden, **a) kendisini yıkmak için mücadele ettikleri iktidarın ve devletin yerine koymak istedikleri iktidarın biçimi ve proğramı itibariyle b) bu mücadeleyi yürütecekleri temel örgütlenme ve araçları itibariyle HAZIR olmak zorundadırlar.**

İçinde yaşadığımız dönem bir HAZIRLIK DÖNEMİ olarak kavranmak zorundadır. Doğrudan devletle girişilecek çatışmayı her alanda göğüsleyebilecek ideolojik, politik, örgütsel, askeri hazırlıklar yapılmalıdır. Bu yıllar güç biriktirme yılları olarak kabul edilmelidir. 12 Eylül öncesinde devrimciler, bir çok sebepten dolayı bu temel sorunlarda ciddi bir hazırlıktan yoksundular. Sivil faşist güçlerle mücadele sürecinde oluşan ve gelişen örgütlenmeler siyasal iktidar sorununu çözme güç ve yeteneğinden yoksundular. Bu nedenle doğrudan devlet güçleri ile girilen çatışmada ciddi hiçbir mevzide tutunamadılar, ağır darbeler yediler.

Bu dönem, *"tümüyle iktidara yönelme"* dönemi olarak görülmelidir. Karşı devrimin kendisi devrimin yolunu düzlemiştir. Önümüzdeki tüm görevler, hazırlıklar bu perspektife göre yapılmalıdır. 12 Mart sonrası ortaya çıkan kısmi "demokrasili" günlerin yeniden geleceği ve hesapların bu günlere göre yapılması mantığı aşılmalıdır. Bu, belli ölçüde sınırlarını ve boyutlarını generallerin çizeceği bir alanda *mücadeleyi kabul etmek demektir.* Oysa bizler, koşulların belirlenmesinde bizlerinde etkin olabileceğimiz bir alanda döğüşebilmenin şartlarını yaratabilmeliyiz. Bunun yolu, Devrimi gerçekleştirecek *PROGRAM VE GÜÇLÜ ÖRGÜTLENMELERİN YARATILMASI* yolunda acil ve hızlı adımlar atmak ve *HALK YIĞINLARINA DEVRİMCİ ALTERNATİFİ SUNMAKTIR.*

Bazılarının deyimiyle *"henüz ortada böyle bir şey yokken"*, böyle şeylerden bahsetmek erken olabilir. Sınıf mücadelesinin ilerde hangi biçimler alabileceğinin bilinemeyeceği ileri sürülebilir. Hangi ortamda, hangi araçlarla nasıl mücadele edileceği bugünden kestirilemez denilebilir. Ama tüm bunlar, sınıf mücadelesinin nasıl bir seyir alacağının bilinememesi, devrimcilerin sınıf çatışmasına hangi araçlarla, hangi anda ve nasıl müdehale edeceklerinin kestirilemeyecek oluşu, mücadelenin bizim tahmin etmediğimiz yerlere kayabilme ihtimali; tüm bunlar, devrimcilerin muhtemel gelişmeler karşısında plansız, proğramsız, temel araçlardan yoksun kalmasının gerekçesi olamaz.

"Son olarak, doğabilecek bir yanlış anlamayı önlemek için bir kaç söz daha edelim. Durmadan sistemli ve planlı hazırlıktan söz ettik; ama asla istibdatın ancak düzenli bir kuşatmayla ya da örgütlü bir saldırıyla yıkılabileceğini söylemek istemiyoruz. Böyle bir görüş, hem saçma, hem de hayattan kopuk bir görüş olur... Tam tersine, istibdatın kendisi sürekli olarak tehdit eden kendiliğinden patlamaların ya da önceden görülmeyen siyasi karışıklıkların etkisi sonucu çökmesi mümkündür... Ama maceracı kumarlardan sakınmak niyetinde olan bir siyasi parti, faaliyetlerini, böyle patlamaları ve karışıklıkları bekl*emeye dayandıramaz. *Biz kendi yolumuzda ilerlemeli ve düzenli çalışmamızı sebatla sürdürmeliyiz. Beklenmedik olaylara ne kadar bel bağlarsak, herhangi bir 'tarihi dönemeç' karşısında hazırlıksız yakalanmamız da okadar imkansız olur." (Lenin, Nereden Başlamalı.)

BİRLİK: YENİ BİR ÖRGÜTLENME

Tüm bunların örgütsel planda anlamı şudur: *TÜRKİYE DEVRİMİNİN YENİ ÖRGÜTLENMELERE İHTİYACI VARDIR.* Toplumsal muhalefete önderlik edebilecek, devrimi örgütleyebilecek, halklarımızın iktidar sorununu çözecek *GÜÇLÜ ÖRGÜTLENMELER YARATILMALIDIR.*

Yenilgi bir bakıma, var olan örgütlenmelerin eksik ve yetersiz oluşlarının bir ürünü olarak ta ortaya çıkmıştır. Bu yapılar devrimin temel sorunlarını çözecek güçte değildiler. Bu nedenle yeni dönemin görevlerini yerine getirecek, dağınık muhalefet unsurlarını bir araya toplayacak, siyasal iktidara yürümek isteyen, toplumsal devrimi hedefleyen tüm güçlerin belirli bir proğram etrafında bir araya gelecekleri **örgütsel biçimler** yaratma konusunda çaba harcanmalıdır. Bu da **birleşik bir direniş cephesidir.** (Türkiye Devriminin ihtiyacını duyduğu örgütlenme sorunu elbette salt cephe örgütlenmesi ile sınırlı tutulamaz. Bundan daha önemli olan ve yaratılması zorunlu olan **Parti** örgütlenmesidir. Fakat biz bugün gelinen noktada parti sorununu, gruplar arası tartışma platformunda, birlik tartışmaları çerçevesinde çözülecek bir sorun olarak görmüyoruz.)

Yaratılması zorunlu bu direniş cephesi, grupların basit bir biçimde bir araya gel-

Devamı 5.Sayfa'da

Baştarafı 4. Sayfa'da

YENİDEN BİRLİK SORUNU

meleri olarak kavranmamalıdır. Tümüyle YENİ, BİR ÖRGÜT, YENİ BİR BİÇİM olarak kavranmalıdır. 12 Eylül öncesi oluşan yapıları gerek biçimde, gerek muhtevada aşan bir örgütlenme olmalıdır. Bugün, Türkiye Devriminin niteliği, hedefleri, mücadele biçimleri konusunda ortak anlayışa sahip, ama çeşitli nedenlerle farklı yerlere dağılmış, güçler, örgütler vardır. Gruplaşmaların vardığı anlamsız boyutlar nedeniyle örgütlü olmayan geniş bir devrimci kesim vardır. *DİRENİŞ CEPHESİ*, tüm bu güçlerin de içinde yer alacakları bir örgütlenme olarak kavranmalıdır.

DİRENİŞ CEPHESİ'nin şu anda hemen kurulabileceğini iddia etmiyoruz. Bu bir süreç; bilinçli, kararlı, mücadeleci bir süreç sonucunda ortaya çıkacaktır. Sorun bu sürecin en olumlu, en sıhhatli biçimlerde yaşanmasıdır. Türkiye Devriminin yeni örgütlenmelere ihtiyaç duyduğu ve böylesi örgütlenmelere gebe olduğu herkesin görebildiği bir gerçekse, bu süreci yaşanabilecek en olumlu biçimiyle yaşatmak ta bizim görevimizdir.

Salt bazı eylemleri ortak yapma veya somut-güncel bazı sorunlar etrafında bir araya gelmeyi önermiyoruz. Bunlar da elbette yapılabilir, yapılacaktır da. Ama halklarımızın ihtiyacını duyduğu birlikler bunlar değildir. *ORTAK SİYASİ HAT YARATMA* ve bu *SİYASİ HATTI* hayatın her alanında gerçekleştirecek *ORTAK ÖRGÜTLENMELERİ BULMA, ZORLAMA VE GELİŞTİRMEYİ ÖNERİYORUZ*... Devrimi hedefleyen güçlerin, tüm güçlerini, iradelerini ve enerjilerini bir araya toplamalarını, önce koordinasyon ve siyasi faaliyetlerde uyum sağlamasını, bunun giderek daha üst biçimlere dönüşeceği bir süreci öneriyoruz.

Cephesel bir örgütlenmenin nasıl şekilleneceği konusunda herhangi bir biçime sıkı sıkıya bağlı değiliz. Sınıf mücadelesi ve görevler geliştikçe; farklı unsurların katılımı sağlandıkça, farklı biçimlerin cephesel birarada gelişlerin olacağı açıktır. Bu nedenle bitmiş, tamamlanmış, değişmez hükümler, biçimler önermiyoruz. En uygun biçimlerin bir mücadele süreci içerisinde sorunlara ortak yaklaşan unsurlar tarafından yaratılacağına inanıyoruz.

Eğer Türkiye devrimi gibi ciddi ve zorlu bir işi omuzlamak, sınıf mücadelesinin zorunlu kılacağı görevleri yerine getirmek istiyorsak, mevcut yapılarımızla, **tek bir grup örgütlenmesi ile,** bu görevlerin altından kalkamayacağımızı söylüyoruz. Görevlerin hiç bir grubun tek başına altından kalkamayacağı kadar büyük ve ciddi olduğuna inanıyoruz.

Bu noktada, yeni bir toplum için mücadeleye atılan, sistemi değiştirmeden vaz edilen tüm güçlerin ortak bir siyasi platformda biraraya gelmeleri, geleceğe ilişkin siyasi perspektifleri, bunları hayata geçirecek mücadele araç ve örgütlerini birlikte ve ortak üretmeleri şarttır.

12 Eylül öncesi ve hala bir çok grup bu birleşme, cephe yaratma sürecini kendi dergisinde program yayınlama ile sınırlı görüyor. Yayınladığı proğram ve önerdiği örgüt biçimlerinin diğerlerince kabul edilmesini, diğerlerinin **kendiliğinden bir biçimde** bu proğram ve örgüte katılmalarını bekliyor. Katılmayanlar ise *"oportunistlik"*le suçlanıyor.

BU MANTIĞIN AŞILMASI GEREKTİĞİNE İNANIYORUZ. Yaşanacak süreç, kendisini gerçekleştirecek tüm güçlerin *ORTAK İRADELERİNİN, ORTAK ÜRETME SÜREÇLERİNİN* ürünü olmalıdır.

Bu aynı zamanda Türkiye Devrimci Mücadelesinde gelinen noktadan daha ileriye gitmenin, bizleri ilerletecek adımlar atmanın da bir gereğidir. Sivil faşist güçlere karşı mücadele süreci içinde oluşan örgütlenmelerle bundan sonrasının görevlerini çözmek mümkün değildir. Gelinen noktada eğer sınıf mücadelesi daha üst biçimlere sıç rayacak, yeni ve zorlu görevler ortaya çıkacaksa bu yeni biçimleri karşılayabilecek sıçrama örgütsel planda da yapılmalıdır. Sorun bundan ibarettir.

Tüm bunlar hiçbir biçimde bugüne kadar varolan ve açığa çıkan grup, parti örgütlenmelerinin dağıtılması gerektiği şeklinde anlaşılmamalıdır. Aksine varolan yapılanmaların belli eksikliklere rağmen, belirli farklı toplumsal eğilimlere denk düştükleri ve bu nedenle varlıklarını şu veya bu nedenle sürdürmeye devam edeceklerine inanıyoruz. Ve biz kendi açımızdan sorunu var olan grup örgütlenmemizi parti örgütlenmesine sıçratma, partiyi yaratma olarak koyuyoruz. Burada sadece var olan grupsal yapımızı ve bunun ilerde alacağı parti şeklinin bu yeni şekillenmeye alternatif olarak görülmemesi gerektiğini söylüyoruz.

Biz bugünkü örgütsel yapımızı, ilişkilerimizi ve tüm olanaklarımızı böylesi bir örgütlenmenin, (cephesel örgütlenmenin) kolaylaştırıcı unsuru olarak görüyoruz.

İleriye sürdüğümüz bu perspektifin varlık zemininin, ayrılıkları körüklemek olan grupları da açığa çıkartacağına inanıyoruz. Böylece birlik, herkesin ağzından düşürmediği bir türkü, bir sakız olmaktan kurtarılacak, bir maddi güç, bir gerçeklik haline dönüştürülecektir. Gıdasını ve yaşam gerekçelerini başkalarına saldırı temelinde geliştiren, kendi grup yapısını korumayı herşeyin üstünde en kutsal görev sayan anlayışlar da açığa çıkacaktır.

BAZI EK SORUNLAR

Aslında bu başlıkta ele alınan sorunlar "ek" değil, "esası" teşkil ediyorlar. Fakat henüz yeterince uç vermemiş, ortaya çıkmamış olması nedeniyle şimdilik kısaca değiniyoruz.

Farklı gruplarca değişik biçimlerde de olsa ileri sürülen bir görüş var: "İşçi sınıfı örgütsüzdür, işçi sınıfını örgütlemek şarttır. Bunun yolu siyasi birliktir, ideolojik birliktir. Siyasi birlik yaratılmadan, işçi sınıfı partisi kurulmadan cephe kurulamaz."

Parti-cephe ilişkisi sorununda belli bir kafa karışıklığına denk düşen bu bakış açısı daha önceleri de, *(12 Eylül öncesi)* eleştirilmiş idi. Özetle; parti-cephe arasındaki ilişkileri bir trenin vagonları biçiminde ele almanın, - biri kurulmadan diğeri kurulmaz vb-yanlış olduğu, her iki örgütlenmenin farklı ihtiyaçlara cevap veren örgütler olduğu anlatılmıştı. Gerçekten de Parti-Cephe örgütlenmeleri birbirlerini tamamlayacak, birbirlerini geliştirecek örgütlenmeler olarak ele alınmalıdır.

Parti örgütlenmesinin yokluğunun veya henüz tamamlanmamış olmasının salt cephe örgütlenmesi açısından değil ama devrimin tüm temel sorunlarında belli eksiklikleri yaratacağı bir gerçektir. Bu nedenle devrimciler, tüm politik gelişmelerin merkezine, böylesi bir örgütlenmenin yaratılması sorununu koyarlar. Fakat bu hiçbir zaman cephe örgütlenmesinin gerçekleşmesinin önünde bir engel olarak alınamaz. Sınıf mücadelesinin ihtiyaçlarının ürünü olarak çıkan cephe örgütlenmesi, parti örgütlenmesinin bir an önce çözülmesi gerektiğini hatırlatır.

Dolayısıyla biz bu iki örgütlenmeyi; birbirini etkileyen ve geliştiren iki farklı süreç olarak ele alıyoruz. Birbirine engel, - biri olmadan diğeri olmaz - değil, aksine birbirini geliştiren ve tamamlayan süreçler olarak değerlendiriyoruz. Cepheleşme süreci içinde biraraya gelen unsurlar kendi siyasi birliklerini, partilerini yaratma yolunda adımlar atabilirler. Yani cepheleşme süreci parti sorununun çözümünü hızlandıran bir etken olarak değerlendirilmelidir.

"Önce işçi sınıfının örgütlenmesi gerektiği" tezi de yine farklı şeyleri karıştırmaktan kaynaklanıyor.

İşçi sınıfına gidilmesin ve de örgütlenilmesin gibi bir sorunu herhalde kimse tartışmıyor. Tartışılan nokta, işçi sınıfına gidilsin mi gidilmesin mi değil, işçi sınıfına nasıl, hangi proğram, hangi perspektif, hangi örgütlenmelerle gidileceğidir. Ve bizler işçi sınıfının örgütlenmesinin de; halk yığınlarının örgütlenseninin de Türkiye Devrimi sorununu çözebilecek güçlü örgütlenmelerin yaratılması ile mümkün olduğuna inanıyoruz.

Yapılması gereken, bu konular etrafında daha ayrıntılı ve ilerletici tartışmalara hazırlanmak olmalıdır.

Baştarafı 11-12-13. Sayfalarda

POLONYA OLAYLARI VE SOSYALİZM

etkisizleştirmek için yoğun ve yalana dayalı bir anti-komünizm propagandası ile yürütüldü.

2.Dünya savaşının sonunda emperyalist kampın en hassas yeri Avrupa idi. Faşizmin ve savaşın yüklediği korkunç yıkımlar altında belirgin bir sola eğilim gösteren kitleleri kendi etrafına toplayacak burjuva partiler bir çok ülkede güçsüzdü ve üstelik bir çokları faşizmle işbirliği yapmış olmanın ağır töhmeti altındaydılar. Faşizme karşı en kararlı mücadeleyi, ağır kayıplar bahasına veren K.P.'lerin prestiji en yüksek noktasındaydı. Savaş sonrasının koşulları içinde bu partilerin daha geniş bir kitlevi destek sağlamaları pek mümkündü.

O nedenle, emperyalist kamp, Yalta ve Potsdam andlaşmalarında Doğu Avrupa ülkeleri için SSCB nüfuzunu kabul ederek Batı Avrupa'yı muhtemel bir "kopma"dan korumuş oluyordu. Yalta'da belirlenen Avrupa statükosu emperyalist kampa Batı Avrupa'yı restore etme imkanını sağlıyordu. Hızla oluşturulan NATO ile ABD askeri gücünün B.Avrupa'daki muhtemel bir devrim hareketine müdahele edebilmesi sağlanıyordu. ABD'nin büyük mali kaynakları seferber ederek uyguladığı yardım programı, B.Avrupa ekonomilerine hızla toparlanma imkanı verdi.

1970'lere girilirken bu genel çerçevenin büyük ölçüde değiştiği gözlemlenebilmekteydi. Artık muhtemel bir halk ayaklanmasının beklendiği yer Batı Avrupa değil Doğu Avrupa'dır. 1968 Çekoslavakya olayları, 1970'de Polonya'da zorla bastırılan işçi hareketi ilk açık belirtilerdir.

Uluslararası Sosyalist Harekette açığa çıkan bunalımın bütün ülkelerdeki sosyalist hareketler alanında yol açtığı olumsuz, yıpratıcı sonuçlar SSCB ve ÇHC'nin "sosyalist" sıfatları ile uluslararası gelişmeler karşısında reel-politiker tutumlar vb. 2.Dünya savaşı ertesinde geçerli olan sosyalizmin prestijini minimum ölçülere indiren önemli faktörlerdi. Fakat hiç şüphesiz bütün bunlara da kaynaklık eden en temel faktör reel sosyalist ülkelerdeki toplumsal-siyasal düzenin artık iyice göze çarpan hale gelen çelişkileridir.

Reel sosyalist Blok, ilk soğuk savaş döneminin başında sahip olduğu kozların hemen tümünü yitirmiştir. Buna karşılık o sıradaki görece askeri güçsüzlüğünü şimdi kapatmış durumdadır.

Vietnam Savaşı ile her bakımdan yıpranan ABD emperyalizmi, 1970'lerin ortalarına kadar bir kendini yeniden toparlama evresi yaşadı. Bu tarihten sonra ise yukarda özetlenen koşullar temelinde yeni politikalarını uygulamaya koyuldu. Bunlar ABD'nin ele geçirdiği saldırı insiyatifini kullanmaya başladığını gösterir nitelikteydi. Örneğin 1976'da başa geçen J.Carter'in uluslararası düzeyde uygulamaya koyduğu "insan hakları politikası". Bu dönemde ABD, özellikle emperyalist kampın geri bırakılmış ülkelerindeki "çirkin Amerikalı" imajını silmeye çalışmakta, bu amaçla Şili'de ve öteki L.Amerika ülkelerindeki diktatörlüklere karşı çıkıcı jestler yapmakta, Siyah Afrika Halklarına yönelik sempati toplama kampanyaları düzenlemektedir. Diplomatik düzeyde ise ÇHC ile ilişkiler geliştirilmekte, "Sovyet Blok"u içinde özerk bir çizgi izlemeye yönelen Romanya'ya ilgi gösterilmektedir. Bu dönemde ABD "dünya jandarması" etiketini sildirtmeye çalışmakta; örneğin Angola, Mozambik devrimlerinde, İran'da askeri müdahale yoluna gidememektedir.

Reagan yönetimiyle birlikte ABD saldırı politikası çok yönlüleşti, "Sosyalist Blok"a karşı askeri güç kullanımı tehdidi eklendi.

İlk soğuk savaş döneminde taraflar, metropol dışı alanlarda, "Sosyalist Blok"u kuşatan ülkelerde endirekt yolarla savaşmışlardı. Burada endirekt biçimde savaşmak "S.Blok" için sözkonusuydu."S. Blok" askerimalzeme yardımlarıyla doğrudan keri gücüyle savaşan Ulusal Kurtuluş Hareketlerini destekliyordu.

ABD emperyalizminin sözcüleri, bu yeni soğuk savaş döneminde muhtemel bir sıcak savaşın "Orta Avrupa"da olabileceğini neredeyse açık açık söylüyorlar. "Orta Avrupa'da sınırlı bir nükleer savaş" tezinin ortaya atılması nedensiz değil. Öyle gözüküyor ki ABD emperyalizmi, D.Avrupa ülkelerindeki muhtemel bir düzene karşı ayaklanmaya endirekt biçimde destek olmaya kararlıdır ve buna karşı SSCB'nin göstereceği mukabil tepkiyi hangi boyutlarda olursa olsun karşılayacağını bildirmektedir.

Emperyalist kamp ile sınırları olmayan Polonya'da ABD ekonomik ambargo, politik-ideolojik kampanya ile yetinmek zorunda kaldı. Ancak ABD nin kendi kampı ile sınırdaş "S.Blok" ülkelerini gözeterek "bir dahaki sefere" diye düşünmediği herhalde söylenemez.

Mevcut uluslararası durumun, iki dünya gücü arasındaki ilişki ve dengelerdeki değişim planında çizilen bu panoramanın, devrimci hareketlere yüklediği görev, bütün güçleriyle sosyalizmin asli niteliklerini somutlamaya yönelik bir mücadele yürütmektir. Devrimcilerin "nasıl bir sosyalizm?" sorusuna ideolojik-politik ve örgütsel yönleriyle verecekleri cevap, bu cevaba uyan pratik, kendi doğrudan eylem alanlarında emperyalist saldırıyı geriletebilmekteki esas dayanakları olacaktır.

Emperyalist kampın başlattığı -askeri yönü de gündeme sokan- saldırı karşısında, sözkonusu hayati görevin gerektirdiği reel-sosyalizmi mahkûm eden eleştirinin ertelenmesi ileri sürülebilir. Emperyalist saldırının ne denli ciddi sonuçlara gebe olduğunu o denli vurgulamamıza karşın ileri sürülebilecek böyle bir görüşü kabul etmek mümkün değildir. Tersine bu saldırı koşullarında reel sosyalizmin kökten eleştirisiyle birlikte Marksist sosyalizmin sesini yükseltmek özellikle zorunlu bir görev durumundadır.

. Bugün dünyada çatışan iki blokun varlığı ve bir çok ülkedeki gelişmelerin doğrudan bu bloklararası çatışma tarafından belirlendiği gerçeği devrimcilere karşı bir koz olarak kullanılmak isteniyor. Polonya'daki işçi hareketinin başarıya ulaşamayacak oluşunun da temel sebeplerinden birisi bu blokların varlığıdır. Ve bugün emperyalizme karşı yürütülen mücadelede tek seçenek olarak Sovyet bloku ve bunun yanında yer almak gösteriliyor. Aksi takdirde Emperyalizmin oyununa gelineceği emperyalizme hizmet edileceği söyleniyor.

Bu son derece eskimiş ve bayat lamış bir türküdür. Bugün dünyada devrimci hareketler gelişmiş ve güçlenmişlerse Sovyetlere ve onların uzantısı K.Partilere rağmen olmuştur. Türkiye'de de devrimci hareket, Moskova'dan üretilen ideolojik siyasi tezlere karşı ve ona rağmen gelişmiş ve güçlenmiştir.

Sovyetler Birliği uluslararası planda bugün dünya devriminin merkezi ya da kalesi değil, dünya devrimci hareketinin ayak bağıdır, zinciridir. Emperyalizmin eline son Afganistan ve Polonya olaylarında olduğu gibi yeni yeni kozlar vermekte ve onun güçlenmesine hizmet etmektedir.

Biz devrimcilerin, Polonya olayları ile bir kez daha ortaya çıkan temel bir görevleri vardır. İleri ülkeler işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketleri arasında ciddi bir dayanışma yaratarak, reel sosyalist güçlerin sosyalizm cephesinde açtıkları tahribata son vermek, emperyalizme ciddi darbeler indirmek.

Dipnot *(1): Muhalefet hareketinin ortaya çıkışından itibaren partinin siyasi pozisyon ve itibarı hızla ve sürekli biçimde düşerken, ordu mensuplarının da eş hızla ön plana geçmeye başladıkları görülüyordu. Gen. Jaruzelski'nin devlet ve parti yönetiminin başına getirilmesi ile ilk etabı tamamlanan bu süreç izlenirse, askeri yönetime tedrici biçimde geçildiği ve dolayısıyla "darbe"nin ani bir gelişme sayılamayacağı görülür.

.....

POLONYA OLAYLARI VE BELGELER

Polonya olayları Batı Avrupa ülkelerinde sol hareketler arasında da büyük tartışmalara yol açtı. İtalyan Komünist Partisi ve İspanyol Komünist Partisi bu olay nedeniyle "Sovyet Modeli Sosyalizm" anlayışına sert eleştiriler yönelttiler. Fransız Komünist Partisi susmayı ve Polonya darbesini desteklemeyi yeğleyen bir tavır takındı. Fakat Resmi Sovyet taraftarı partiler dışında Polonya olayları konusunda genel olarak takınılan tavır, darbeye karşı çıkmak ve Reel-sosyalist sisteme yöneltilen eleştirileri tekrarlamaktı. Tartışılan konuların başında ise DAYANIŞMA Sendikası ile girilecek dayanışmanın içeriği ve boyutu geliyordu.

Biz burada İtalyan Komünist Partisinin resmi tavrının bazı bölümlerini ve (Batı Alman) Komünistler Birliği (KB)nin resmi tavrını yayınlıyoruz.

İTALYAN KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ BİLDİRGESİ

29 Aralık 1981

1- Komünistler ... Polonya'da yapılan askeri darbeyi, sıkıyönetim mahkemelerinin açtıkları soruşturmaları, siyasi, sendikal ve toplumsal örgütlerin tüm faaliyetlerinin yasaklanmasını kararlılıkla mahkûm etmişlerdi. Bunu burada daha güçlü bir şekilde yinelemek istiyoruz. Hiç bir sosyalist ve demokratik idealle bağdaştırılamayacak böylesi önlemler, Polonya halkını içinde bulunduğu derin bunalımdan çıkaramaz. Ve böylesi tedbirlere , sosyalist bir düzenin kurtarılması gerekçesiyle haklılık kazandırılamaz. Çünkü, halkın ve işçi sınıfının muhalefeti politik yöntem ve araçlar yerine askeri yöntem ve araçlarla göğüslemeye çalışılıyorsa, bu bizzat sosyalizmin kendisine ve özüne vurulmuş bir darbe olur.

2- İKP burada şu inancını tazeler: Demokrasi ve Sosyalizm birbirinden ayrılamaz ve ancak her ulusun kendi kaderini sınırsız tayin hakkıyla gerçekleşmesi mümkündür.- Bu günlerde yaşadığımız dramatik olaylar bize yeni yollar aramanın zorunluluğunu bir kez daha hatırlattı ve bir görev olarak dayattı. Tüm dünyada demokrasi ve sosyalizm mücadelesine yeni dinamikler kazandırmanın gerekliliği ortadadır. Ve bu görev, yalnızca Avrupa solunun değişik şartlar altında bulunmasının bir zorlaması değildir. Aynı zamanda reel-sosyalizmin olduğu ülkelerde de geriye gelişimler yaşandığı, *nöbet halinde* gelen dramatik bunalımların bu ülkelerdeki monolitik iktidar modelini bir "sorun" haline getirdikleri ve toplumsal farklılıkları yansıtan kurumların eksikliği gerçekleri de bu görevi kaçınılmaz kılmaktadır. "Sosyalist Kamp" inkar edilemez bir şekilde içinde "donmuş" ve "hiyerarşik" ilişkiler taşımakta , sosyalizmi, tüm dünyada en değişik biçimler alarak gelişen tarihi bir süreç olarak değil, donmuş ve kalıplaşmış bir model olarak kavramaktadır.

Bir dizi demokratik ve sosyalist unsurlar arasında, yani kültürel gelişim ve olgunluk düzeyi ile, toplumda yaratılan eşitsizlikler ve gerek ekonomik gerekse politik alanda çalışanların demokratik reel bir katılımına ve yönetimi belirlemelerine izin vermeyen sistem arasında çelişkiler ortaya çıkmıştır. Bu durum yalnızca özgürlükleri ve yaratıcı enerjileri bağlamamakta, aynı zamanda bu toplumların ekonomik, teknolojik ve kültürel iç dinamiklerini de boğazlamaktadır. Bu şekilde reformlara yönelişlerle, otoriter daraltma arasında ortaya çıkan çelişki ve bunun sonucu olan toplumsal kriz sürekli bir kazanmaktadır.

Şu halde teşhis edilmek zorundadır ki, Ekim devriminin doğurduğu sosyalizm gelişim sürecinin bugünkü aşamasında artık motor gücünü tüketmiş durumdadır. Aynı şekilde 2. Enternasyonalin parti ve sendikal hareketlerinde bu güçten yoksundurlar.(...)

3- Polonya'da 1980 yazında ortaya çıkan bunalımın çok yönlü nedenleri vardır. (...) Bu kriz hiç bir biçimde gerici ve anti-sosyalist güçlerin bir manevrasıymış gibi gösterilip onların sırtına yüklenemez. Onlara böylesi manevralar için gerekli alanı ve fırsatları bizzat kendisi vermiş ve veriyor olsa bile...

Krizin nedenleri çok daha derinlerde yatmaktadır. Bu bunalım, Polonya'daki rejimin, tüm somut değişim ve gelişmeler karşısındaki ilgisizliğinin, donmuşluğunun ve ayak diretişinin eleştirisel bir çözümlemesi yapılmadan açıklanamaz. (...) Ekonomik güçlükler değildir sözkonusu olan...

Toplumsal hoşnutsuzluk ve başkaldırı, bu politik sistemdeki demokratik yaşamın eksikliğine, partiyle kitleler arasındaki bürokratikleştirilmiş ilişkilere, resmi merkezi sendikaların emekçilerin *günlük çıkarlarını* savunma ve gözetmedeki becerisizliklerine, parti içindeki çarpık ilişkilere, özel hak ve yetkilere, bürokrasinin ayrıcalıklarına yönelmektedir. (...)"Dayanışma" Sendikasının başarısı, (...) , Polonya işçi sınıfını işyeri yönetiminde, ekonomi ve devlet içinde etkinlik ve belirleyicilik hakkı için efektif (somut) olanaklar talebi etrafında toparlamakla kalmayıp, *fırtına* hızıyla siyasi arenaya çıkarması olarak ifade edilebilir.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere diğer Varşova Paktına üye ülkelerin de bunalım karşısında takındıkları tavrın *negatif* etkileri büyüktür. PVAP'ın *yenilenmeye yönelik bir* kesimine, Dayanışma ve Kiliseye bu kaynaklardan ağır baskılar, aşırı derecede müdahaleler, yoğun bir politik ve ideolojik kampanya yönelтilmiştir. Ve tüm bunlar, Polonya'da siyasi yaşam içerisinde, parti ve sendikanın bünyesinde ortaya çıkan ve açık bir çatışmayı hedefleyen aşırı eğilimlerin gerekli izolasyon ve yenilgisini güçleştirmiştir.(...)

4- Polonya'da bir buçuk yıldan beri süren ve bugünlerde dramatik bir aşamaya gelen olaylar, sosyalizmi hedefleyen bir ışıldakla, bu toplumları, onların 35 yıllık tarihi ve politik gelişimlerini, Avrupa'da ve dünyada Sosyalizm mücadelesinin güncel sorunlarını enine boyuna aydınlatmayı gerekli kılmaktadır.

Bu aydınlatmanın çıkış noktası, İtalyan komünistleri için yeni olmayan, ekonomik ve özellikle politik sistemlerinde Doğu Avrupa ülkelerini bugüne getiren, tek bir modelin, yani Sovyet tipi "sosyalizm modelinin" aynen aktarılmasının yol açtığı zararlar olmalıdır.(...)

"Halk Demokrasileri" olarak isimlenen bu ülkelerde, kuşkusuz ki ekonomik alanın inşaası, kültürel gelişim, yaşam düzeyinin yükselmesi gibi başarılar elde edilmiştir. Ne var ki bu ülkelerde demokrasinin gerçek bir gelişimi gerçekleşmemiştir. Ekonomik krizler akümüle edilmiş, her yeni nöbet bir öncekinden daha ağır olmuştur. Bu arada bazı ülkeler ulusal kişiliklerini söndürmek zorunda kalmışlardır. (...)

5- Bu nedenle geniş çaplı bir aydınlatma gereklidir. Ve tek tek yanlışların ötesinde genel bir eleştiri gereklidir.

Neden ard arda tekrarlanan reform ve yenilenme deneyimleri başarısızlığa uğradı? Objektif güçlükler, düşmanın baskısı, iç ayaklanmaları provoke etmesi ve savaşla tehdit etmesi, askeri olarak kuşatmış olması ya da soğuk savaş şartları altında bulunulması herşeyi açıklamıyor. Bunun delili Çekoslavakya'nın 1968 yılında işgal edilmesidir. Bu ülkede yeni bir demokratik rota izlenmek istenmişti. Bunu deneyen de Dayanışma gibi bir güç değil, bizzat Çekoslavakya Komünist Partisi Merkez Komitesinin kendisiydi. Parti, politik ve ekonomik çizgisinde reformlar yapmaya karar vermişti. Bunu yapmak zorundaydı, çünkü izlediği siyasi hat, toplumun ekonomik ve kültürel olgunluk düzeyinin gerisinde kalmıştı.

Çekoslavakya'nın işgali ve bu cesur yenilenme deneyiminin şiddetle bastırılması şu gerçeği açıkça ispatlamaktadır: Doğu Bloku ülkelerinde ortaya çıkan reform yönelişleri, yalnızca ülke içindeki "Sovyet Modeli" düzene değil, aynı zamanda üyesi ülkelerin bağımsız gelişimlerini sınırlayan "Sosyalist Kamp *Modeli*"ne de ters düşmektedir.(...)

6- 1917 Sosyalist Ekim Devrimi, yaşadığımız çağın en büyük olayıdır. Büyük Ekim Devriminin tüm dünyadaki emekçilerin ve ezilen halkların kurtuluş ve hak mücadelelerine kattığı itici güç olağanüstü boyutlardaydı. Ekim Devrimi o zamana değin kapitalizmin ve emperyalizmin tartışmasız bir biçimde tahakkümü altında olan egemenlik alanını parçalamış, tüm dünyada Komünist Partilerin kurulmalarını sağlamış, politik ve ekonomik özgürlükler için verilen mücadeleleri teşvik etmiş, Afrika, Asya ve Latin Amerika'da Eski-Sömürge-*Halkların* yükseldiği devrimci özgürlük ve bağımsızlık hareketlerini ileriye itmiştir.

Ekim Devriminin bir çok ülkede işçi ve halk kitleleri açısından doğurduğu olumlu gelişim ve değişimler, kuşkusuz günümüz dünyası güçler dengesinde, sosyalizm lehine sayısız puanlar kazandırmış ve kazandırmaktadır da.

İKP, Sovyetler Birliği'nin yeryüzü. düzeyinde oynadığı rolün önemini küçümsememektedir. Bu rol, bir taraftan özgürlük ve ulusal bağımsızlıkları için gerici rejimlere ve emperyalizme karşı mücadele eden ülkelerin ve halkların çıkarlarıyla atbaşı giderken, öte taraftan bu çıkarlara karşıt pozisyonların içine de girebilmekte, hatta Afganistan'a yapılan askeri müdahalede olduğu gibi bu çıkarları açıkça çiğneyebilmektedir de.

7- Avrupa için sosyalizme giden "üçüncü bir yolun" bulunmasının gerekliliği, tarihsel bir değişimin zorunluluğuna bağlı olarak bu teorik çalışmanın içinden çıkmıştır. Tekrar edelim, sosyalizme geçişin somut gerekliliğinin ve düşünsel devrinin artık aşıldığı-kapandığına inanlar ve bunu yaymaya çalışanlar dev bir yanılgının içindedirler. Gerçekte yaşanılıp-aşılan eski siyasi ve ideolojik şemanın kendisi, sosyalizmin, sosyalist devlet ve iktidarın organizasyonunun ve toplumla ilişkilerinin kalıplaşmış taslağıdır. Öte yanda günümüzün koşulları, keskinleşen çelişkiler, kapitalizmin çözmesine olanak olmayan insanlığın uygarlaşması sorunu sosyalizmin gerekliliğini objektif, somut bir olgu, tarihi bir zorunluluk yapan başlıca nedenlerdir.

Sovyetler Birliği'nde oluşan ve bugün mevcut olan ve yine diğer doğu bloku ülkelerine aynen aktarılan "Model" yeniden tekrarlanmamalıdır. Ve gelecekte de hiç bir *modelde* Sosyalizm ve Demokrasi, Mülkiyet ve Üretim Araçlarının Kontrol Biçimleri, İktidar ve Demokratik Örgütler birbirlerinden bu denli koparılıp, birbirleriyle çelişkiye düşürülmemelidir.

8- İtalyan Komünistleri, iktidarda bulunan tüm KP'leriyle ve de özellikle SBKP'siyle, açık tartışmalarda, ortak pratikler içinde bugüne değin benimsedikleri tarafsız ve özerk tutumlarında ısrarla kalacaklardır.

İKP tüm komünist partilerle, aynen tüm diğer sosyalist, devrimci ve ilerici güçlerle olduğu gibi normal ilişkiler kuracak ve sürdürecektir. Hiç bir kişi ya da örgütle özel veya ayrıcalıklı ilişkiler kurmayacaktır. Kuracağımız ve kurduğumuz tüm ilişkiler düşüncenin ve siyasal eylemin yüzdeyüz özerkliği temelinde, her türlü örgütsel, ideolojik ve politik bağımlılıktan uzaktır.

İKP, Uluslararası İşçi Sınıfı Hareketinden, yani sosyalist ve ilerici kurtuluş mücadelelerinden ayrı bir komünist hareketin varlığını kabul etmediğini burada yineler. Ve bu noktada yeni bir enternasyonalizm anlayışı da biçimlenmeye başlamıştır."

★ ★

BATI ALMANYA KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ (KB)'NİN RESMİ TAVRI:

POLONYA DAHA KAYBEDİLMEDİ

Arbeiter Kampf, 21 Aralık 1981

Ekim sonundan beri belirtilen çelişkiler Polonya'da gündemde. Polonya devlet ve parti yönetimi 13 Aralık sabahı sıkıyönetim ilan etti ve hemen uygulamaya geçerek orduyu devreye soktu.

Polonya işçi sınıfı 1980 yazı öncesi dönemdekinden daha kötü şartlara itildi.

Generallerin söylediğine göre Askeri diktatörlük Polonya'da hukuk yeniden hüküm sürene, devlet cihazının görevini yerine getirebileceği şartlara dönülene ve ülkede istikrar sağlanana değin ülke yönetiminde kalacak.

Tüm askeri diktatörlükler gibi onlar da *hak ve özgürlükleri, halk* onlardan yararlanamayacak kadar korkutulup disipline edildikten sonra vermeye söz veriyorlar. Yani askeri diktatörlük kendisine gerek kalmayınca yönetimi devredecek.

Tek taraflı olmadıklarını, huzur ve düzen istediklerini kanıtlamak için bazı eski hükümet politikacıları tutuklandı. Anlaşılan batılı darbelerden bir şeyler öğrenilmiş (örneğin Türkiye). Oysa bu politikacıları tutuklamak için (Dayanışma'da uzun zamandır tutuklnmasını istiyordu) darbeye ve sıkıyönetime gerek yoktu. Karaborsacılığa karşı övülmeye değer önlemleri almak için ise işçi haklarını ortadan kaldırmaya ve Dayanışma Sendikası kadrolarını tutuklamaya hiç gerek yoktu.

DKP'nin merkezi yayın organı "UZ", 14.12.1981 tarihli sayısında sıkı yönetimin Polonya'yı kaos ve anarşinin elinden kurtardığını yazıyordu. Bu pek tabiidir ki Askeri *Darbelerin görevidir, ama Şili*'de, ama Türkiye'de ya da İspanya'da, nerede olursa olsun. Böyle durumlarda Ekonomiyi ve Devleti batırma aşamasına getiren hep işçilerin ölçüsüz demokrasi talepleri ve aşırı grevleridir. Ayrıca işçilerin doğuştan tembel, ama otoriter bir elin altında çalışkan ve uslu oldukları da ilavesi. Hiç bir olayı anti-komünizm propagandası için kullanmaksızın yapamayan BİLD gazetesinin dışında batının tepkisi beklenen ölçülerde ve anlaşılırdı. Aslında kendi yurttaşlarını ve seçmenlerini her gün Atom Reaktörlerine Karşı bir eylemde ya da "Startbahn West"e karşı gösterilerde dövdüren politikacılarımız, Polonya'li meslektaşlarının kendilerine bu kadar şeyin yapılmasına nasıl izin verdiklerine şaşıyorlardı. Bir taraftan Türkiye'deki gibi işkenceci, katil bir rejime karşı hoşgörü ile arka çıkıp, desteklerken, karşılaştırıldığında daha ılımlı bir uygulama içinde olan Polonya Askeri Diktatörlüğüne karşı silahlanma ve savaş tehditleri savurma yalanını kimseye yutturmak pek kolay değil.

"Welt" gazetesi (15.12.1981) Polonya'daki gelişmelerin Borsa'da kalıcı izler bırakmayışına seviniyor. Neden olmasın!? Alman Markı Dolara karşı tekrar stabil bir hale geldi. Polonya'da "kaos ve anarşiyi" önlemek için işbaşına gelen Ordu, Alman finans-kapitalinin öylesine işine geliyor ki, insan kendi kendine "acaba saygıdeğer bayların bu işte de parmakları mı var?" diye sormadan edemiyor. Polonya Gierek ve Ortakları döneminde, tez elden bir "Ekonomik Mucize" yaratmak için Batı Alman sermayesine borçlanmıştı.

Polonya'nın batılı bankalara olan toplam borcu 26 milyar Dolar (60 milyar DM), kredi verenlerin başında 5.4 milyar Dolarla F. Almanya gelmekte. Ve bu borcun faizi tek kelimeyle alacaklıyı yaşatır, borçluyu ise öldürür boyutlarda. Polonya'nın 1981'in son çeyreğinde ödemekle yükümlü olduğu faiz tutarı 500 milyon Dolar.

Polonya'da halkın acilen gereksinim duyduğu yiyecek maddeleri *Batı da süper-marketleri* dolduruyor. *EDEKA* süper-marketi, Polonya'dan yılbaşı için gelecek kazların şimdi*den garanti altında olduğunu bil*diriyor. Transport Bağışının sayesinde bunların bir kısmı Polonya *halkına kalacak*. Batılı çevreler açısından bakıldığında Polonya'daki gelişmeler düşündürücü. Çünkü kredilerin *büyük bir kısmı belki de hiç ödenmeyecek*. *Bu* gelişmeleri önlemek için "Kaos ve Anarşiye" karşı askeri harekattan önce Polonya İMF ye girmeye zorlanmıştı.

Nerede ekonomi " onarılıyorsa " çoğu zaman işçi hakları ve örgütleri ortadan kaldırılmadan olmaz. Sıkıyönetimin ilanından daha bir kaç gün önce Finans-kapital'in yayın organı "Handelsblatt", Polonya hükümetinin İMF'nin tavsiyelerine uyarak Dayanışma'nın aşırı ekonomik taleplerine karşı koyacağını bildirdi. (HB, 9.12.1981) Bunun için gereken de yapıldı. Eğer Polonya ekonomisi gelecek yıllarda Batılı tekelci sermayenin istekleri doğrultusunda "onarılıp" reforme edilecek olursa (bunun için 5-8 yıl tahmin ediliyor) bu büyük çaplı bir rasyonalizasyon, işten çıkarma, kitlesel işsizlik, ücretlerin dondurulması olmaksızın gerçekleşmeyecek. Bütün bu önlemler için zorunlu olan şart, işçi hareketinin kontrol altına alınması ve 'rahatsız edici unsur' olarak devre dışı bırakılmasıdır.

Bütün bunlar bir kere böyle olduğu her zaman da böyle olacağı için, bizim kapitalist düzenimizin politikacıları Polonya'da ordunun işbaşına gelmesinden memnundurlar. Elbette ki öte tarafta Polonya'da devlet cihazının tümüyle parçalanması, Sovyet askerlerinin Polonya'da yürümesi ve sokaklarda kan akması daha çok işlerine gelecekti. Çünkü o zaman Cenevre'deki görüşmeleri olumsuzlaştırıp, NATO'nun savaş hazırlıklarını politik olarak kabullendirmek çok daha kolay olacaktı. Fakat bir anda bu iki isteğin gerçekleşmesi de kuşkusuz ki olanaksızdı.

Devamı 7. Sayfa'da

POLONYA OLAYLARI VE BELGELER

GDANSK (DANZİG) İŞÇİLERİNİN 21 TALEBİ:

Bu talepler 1980 Ağustos grevleri sırasında hükümete sunuldu. İşçilerin hangi sebeplerle greve gittiklerini göstermesi bakımından yararlı.

Ağustos sonuyla Eylül başında PVAP, grevdeki işçilerle 3 sözleşme imzalamak zorunda kaldı. 30.8.80'de Szczecin, 31.8.80'de Gdansk ve 4.9.80'de de Katowice sözleşmeleri imzalandı. Gdansk sözleşmesi, önemli toplumsal-siyasi bir karaktere sahip oldu. Ve bundan sonra çeşitli bölgesel çatışmalar ve anlaşmazlıklarda da bölgeler üstü örnek bir model olarak, hareketin merkez noktası oldu.

GDANSK SÖZLEŞMESİNİN 21 TALEBİ HALA GÜNCELLİĞİNİ KORUYOR

Üst grev komitesiyle hükümet temsilcileri arasında sürdürülen pazarlığın temelini teşkil eden Gdansk işçilerinin 21 talebi şunlardır:

1- Uluslararası Emek Örgütünün Polonya Halk Cumhuriyeti'nce de altı imzalanan 87 Numaralı Bildirgesinde yer alan sendikal özgürlüklere ilişkin ilkelere dayanılarak, parti ve işverenler tarafından bağımsız ve özgür sendikaların kurulmasına izin verilmesi.

2- Grev hakkının, greve katılan ve dışarıdan destekleyen kişilerin yasal güvence altına alınması.

3- Polonya Halk Cumhuriyeti Anayasa'sınca yasal güvence altına alınmış olan düşünce ve yayın hürriyetinin tanınması ve buna uygun olarak bağımsız duyuru ve açıklamalardan dolayı baskı uygulanmaması, tüm fikir topluluklarının temsilcilerine kitle haberleşme organlarından yararlanma olanaklarının sağlanması.

4- a) 1970 ve 1976 yıllarında yapılan grevlerden dolayı işlerinden çıkarılan kişilere ve inançlarından ötürü Üniversiteden uzaklaştırılan öğrencilere eski haklarının geri verilmesi ve eski statülerine dönüş olanaklarının sağlanması.

b) İçlerinde Edmund Zadrozynski, Jan Kozlowski ve Marek Kozlowski de bulunmak üzere tüm siyasi tutukluların salıverilmeleri, kişisel görüşlerin açıklanmasına yönelen tüm baskıların sona erdirilmesi.

5- İşletmeler üstü Grev Komitesinin kuruluşu ve gerçekleştirilmesini istediği taleplerinin kitle haberleşme organlarınca kamuoyuna duyurulması.

6- Ülkenin içinde bulunduğu bunalımdan çıkması için gerçekçi adımlar atılması. Bu yönde;

a) toplumsal ve ekonomik durum hakkında mevcut tüm bilgilerin kamuoyuna açıklanması.

b) tüm toplumsal kesimlerin ve çevrelerin reform programı etrafında sürdürülecek tartışmaya katılabilmesi.

7- Mevcut Merkezi Sendikanın kasasından greve katılan işçilere, gerek grev süresince gerekse izinli sayıldıkları aylar boyunca normal ücretlerinin ödenmeye devam edilmesi.

8- Bugüne değin meydana gelen fiyat artışlarının ücretlerle dengelenmesi için, her işçinin temel ücretinin aylık 2.000 Zloty artırılması.

9- Fiyatlara yapılan zamlarla ve para değerindeki düşüşlerle eşgüdümlü, otomatik bir ücret artışı sisteminin yasal güvence altına alınması.

10- İç pazarın öncelikle tamamen doyurulması, bundan sonra artacak malların ihraç edilmesi.

11- Kâr amacı güden tüm fiyatların kaldırılması, "iç ihracat" adı altında döviz karşılığı yapılan tüm satışların sona erdirilmesi.

12- Pazarın durumu normale dönene kadar et ve et ürünlerinin yiyecek karnesine bağlanması.

13- Yönetici kadro ve elemanların atanmasında, kişilerde parti üyeliğinden önce sözkonusu branşla ilgili mesleki vasıfların aranması ilkesinin getirilmesi, milis ve güvenlik güçleriyle, parti aygıtının ayrıcalıklarının ortadan kaldırılması. Bunun için;

a- 'Aile Yardımlarının' bütün ailelerden için aynı düzeye getirilmesi,

b- 'Özel Satış' yapan dükkanların kapatılması.

14- Emeklilik yaş haddinin kadınlarda 50'ye, erkeklerde ise 55'e düşürülmesi. Polonya Halk Cumhuriyetinde doldurulması öngörülen çalışma süresinin de kişinin şu andaki yaşına bakılmaksızın kadınlarda 30, erkeklerde ise 35'e indirilmesi.

15- Eski emeklilik maaşlarının, şu anda ödenenle eşit düzeye getirilmesi.

16- Sağlık Hizmetleri alanında çalışma koşullarının düzeltilmesi, meslek sahipleri ve çalışanlar için sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkının yasal güvence altına alınması.

17- Çalışan kadınların çocukları için gerek çocuk yuvaları ve kreşlerde, gerekse okul öncesi hazırlık kurumlarında yeterli sayıda yerin ayrılarak, güvence altına alınması.

18- Çocukların sağlıklı yetişmelerinin güvence altına alınması için, doğumdan sonra 3 yıl sürecek ve devletçe ödenen annelik izni verilmesi.

19- Ev arayanlar için konulmuş olan mevcut bekleme süresinin kısaltılması.

20- Günlük ücretlerin 40 Zloty'den 100 Zloty'ye çıkarılması (4TL—1 Zl) ve ayrılık priminin güvence altına alınması.

21- Tüm Cumartesilerin tatil günü olması. Vardiya çalışan ve bu yüzden Cumartesi günleri de çalışmak zorunda olan işçilerin ek izinleri veya ek tatil günleriyle bu haktan yararlandırılması.

Yukarda sayılan 21 talep aslında şu 5 ana istekten oluşuyor;

1) Özerk ve bağımsız sendikalar ve grev hakkının güvence altına alınması ana talebi. (1 ve 2 No'lu talepler)

2) Temel politik ve demokratik hakların sağlanması talebi. (3,4 ve 5. maddeler)

3) Yönetici kesimin özel hak ve yetkilerine, ayrıcalıklarına yönelen talepler. (11, 12. ve 13. maddeler)

4) İşçi sınıfının yaşam düzeyini ve sosyal güvenliğini savunma doğrultusundaki talepler (7,8,9. — 14 ten 21. maddeye kadar olanlar)

5) En geniş ve demokratik tartışma ortamı mihverinde olmak üzere, ekonomik krizden çıkış için somut tedbirler alınması doğrultusunda talepler. (6. ve 10. maddeler)

Hükümet temsilcileri ile yapılan görüşmelerde imzalanan sözleşme de bu taleplerin çoğu kabul edilmedi. Az sayıda talep onaylandı.

Aşağıda, Gdansk sözleşmesinde yer alan maddelerin yukarıdaki 5 kategoriye göre bir çözümlemesini yapmaya çalıştık:

1- En önemli iki talep, (bağımsız sendikalar ve grev hakkı), sözleşmede hemen hemen olduğu gibi kabul edildi. Aslında sadece bu iki talebin kabulü, grevdeki işçiler için oldukça büyük bir başarı sayılabilir. Hatta bu maddelere bağımlı olarak PVAP şu tespiti de kabul etmek zorunda kaldı: "Bugüne kadar mevcut sendikaların faaliyetleri, çalışanların umut ve beklentilerine cevap vermemektedir." Protokol, "Üst grev komitesinin önderliğinde yeni ve bağımsız bir sendikanın kurulacağını" kaydederken, hemen ardından PVAP daha doğmamış olan bu sendikanın faaliyet alanını şu cümleyi de sokarak daraltmaya çalışıyor: "Bu yeni ve bağımsız sendika, Anayasa'da öngörülen prensipler içerisinde faaliyet gösterecektir". Fakat daha da önemlisi bunun ardında gelen tanımlama: "Yeni sendikalar, siyasi bir parti işlevi görmeyecek, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti prensibinden -ki bu Polonya'da egemen olan sosyalist toplumsal düzenin de temelidir- ayrılmayacaklardır. Yeni sendikalar, PVAP'ın devlet ve ülke yönetimindeki önderliğini tanıyacak, uluslararası ittifaklar sisteminden uzak kalarak, emekçilerin görüşlerini dile getirecek, savunacak ve onların kontrol aracı olacaklardır".

Bu şekilde Dayanışma Sendikasınca tespit edilmiş olan "Üretim araçlarının kollektif mülkiyeti ilkesi" parti ve hükümet için gelecek aylarda büyük bir sorun teşkil etmeyecekti.

Öte yandan, "Yeni sendikanın siyasi parti işlevi göremeyeceğine" dair ilkenin herkes tarafından ezbere tekrar edilmekten başka somut bir işlevi olmadı.

Sözleşmede grev hakkı açık bir biçimde onaylanırken, grevleri pratikte sürekli engelleyen "iş yasası"nın da artık grevlerde uygulanmaması karara bağlanıyordu.

2- Politik taleplerden oluşan ikinci gurup, temel politik hak istemleri açısından oldukça kısıtlı. Açıkça ve yanlış anlamaya izin vermeyecek şekilde kabul edildiği protokole geçen tek madde: "Baş Piskopos'la detayları ve içeriği görüşüldükten sonra, pazar günleri radyo tarafından naklen yayınlanacak olan bir dini ibadet" ten öteye gitmedi. Basın özgürlüğü talep edilen maddede protokole geçen ifadeler aniden bölünüp yön değiştirerek sansür konusuna yöneliyor ve sansürün gerekliliği vurgulanarak sonuçlanıyor.

3- Üçüncü kategoride yer alan "Bürokrasinin özel hak ve ayrıcalıklarına yönelik" taleplerin durumu da bir öncekilerden pek farklı değil. Burada prensipte bir tek talep dahi kabul edilmiş değil. Özel satış yapan "PEWEX dükkanlarının, toplumun gereksinim duyduğu ama pazarda bulunmayan malları satmamaları" kabul ettirilirken, PVAP bu dükkanların kapatılmaları talebini reddetti. Bunun yanısıra, ifadede yer alan "piyasada bulunmayan toplumun gereksinim duyduğu" malların neler olduğunun tespiti ve saptanmasının eskisi gibi resmi planlama dairelerince yapılacağı düşünülürse bunun da bürokrasiye pek bir 'zarar' vermeyeceği sonucuna varılabilir.

"Aile yardımlarının herkes için aynı düzeye çıkarılması talebine verilen yanıt "hükümetin bu konuda 31.Aralığa kadar bir çözüm önerisi hazırlayacağı" biçimindeydi. Fakat burada, "işçilerin tüm taleplerinde israrlı bir şekilde tutumlarını sürdürdükleri" de protokole şu ifadelerle geçti:"Üst Grev Komitesi tüm (komersiyel) kâr amacı güden dükkanların yasaklanması için dilekçe verdi vb."

4- Dördüncü talepler gurubunda, sonuç işçiler açısından ikilemli oldu. Burada bazı salt ekonomik talepler aynen ya da değiştirilerek onaylandı. (Grev süresince normal ücretlerin ödenmesi vb.) Diğer talepler ise, "bu konuda yasa ve program taslaklarının halen hazırlanmakta olduğu" gerekçesiyle, cevapsız bırakıldılar. (Cumartesilerin tatil günü olması, konut sorunu, hamilelik izini vb.) Kısacası daha sonraki aylarda birbiri ardına infilak edecek olan saatli bombaların zamanı kuruldu. Bazı talepler ise hükümet tarafından "gerçekleşmesi kesinlikle olanaksız" bulunarak reddedildi, ya da tamamen açık bırakıldı. (Emeklilik yaşının düşürülmesi gibi.) Bazı talepler ise tamamen hükümetin 'insafına' bırakıldı. Bunu özellikle "Günlük ihtiyaca yönelik mallara zam yapılmaması, yapıldığı takdirde ücretlerinde fiyat artışlarına eşgüdümlü olarak yükseltilmesi" talebine verilen yanıtta gözlemlemek mümkün. Bununla ilgili şunlar yer alıyor sözleşmede:"Günlük ihtiyaca cevap veren tüketim mallarındaki fiyat artışlarının durdurulması acil bir sorun olarak tespit edilmiştir. Hükümet, 1980 yılının sonuna kadar yükselen tüketim malları fiyatlarının eşitlenmesi için bir prensipler kataloğu hazırlayacak ve bunu kamuoyuna açıklayacaktır".

5- Ekonomik krizden çıkış kompleksiyle ilgili talepler -ki bunların çoğu ağırlıkla siyasi bir karakter taşıyordu- ya kısadan ve açıkça reddedildi, ya da naylon paragraflarla formüle edildi. Örneğin işçilerin, 'Ülkenin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durumla ilgili tüm bilgilerin kamuoyuna açıklanması" talebine verilen yanıt şöyle oldu:"Hükümet ekonomik bir reformun hazırlık çalışmalarının hızlandırılmasından yanadır. Devlet organları önümüzdeki günlerde bu reformun temel hedeflerini açıklayacaklardır. Bununla birlikte geniş kesimlerin bu tartışmaya katılabilmesinin olanakları bulunmaya çalışılacaktır. Prensip olarak hükümet, toplumun, sendikaların, ekonomik ve toplumsal kuruluşların sosyal ve ekonomik durumla ilgili bilgilere ulaşabilme olanaklarının artırılmasından yanadır." Bunun ardından "Et ihracının asgari düzeye indirileceği" de eklenmiş protokole. Etin karneye bağlanması talebine bile açıklık getirmeyen madde de şu ifadeler yer alıyor:" 30 Aralık 1980 tarihine kadar hükümet toplumun et gereksiniminin karşılanması ve etin karneye bağlanmasının olanaklarını araştıracak ve bu konuda bir program açıklayacaktır."

Gdansk sözleşmesinin genel bir bilançosu çıkarılırsa şunlar söylenebilir: Bağımsız ve kendi kendini yöneten yeni sendikalar kurulması ve grev hakkının tanımsal da olsa kabul edilmelerinden başka, geriye kalan vaatler ve iyi niyet ifadeleri, 1956 ve 1970 yıllarında yöneticiler ve grevci işçiler arasında imzalanan sözleşmelerden pek farklı değil. Bu iki konu dışında kalan taleplerle ilgili maddeler o denli kaba, genel ve üstü kapalı formüle edilmişler ki, sisteme kolayca "entegre" edilebilmeleri işten bile değil. İlk iki kompleksi kabul ettiremeseydiler, kuşkusuz ki işçilerin hükümetin bir karşı atağını göğüslemeleri örgütsel olarak olanaksız olacaktı.

İşçilerin 1 Numaralı talebi, aynı zamanda Polonya KP'sının ülke tarihinde grevler sonucunda kabul ettiği ilk önemli talep oluyordu.

•••

Baştarafı 6. Sayfa'da

Polonya Daha Kaybedilmedi

Polonya işçi sınıfı ve halkı çifte saldırı karşısında: bir tarftan bugüne değin olduğu gibi Sovyetler Birliği (Doğu Almanya ve Çekoslavakya'nın asistanlığında) sosyalist yenilenmeye yönelişleri aşırı ve hatta utanmazca tehdit ve müdahalelerle engellemeye çalışıyor, aylardan beri politikacıları ve Polonya Ordusunu Dayanışma'ya karşı kışkırtarak toplumsal hareketi ezmeye, tüm 'rahatsız edici' demokratik talepleri ortadan kaldırmaya zorluyor. Öte taraftan batılı finans-kapital, bilinen reçetelerle Polonya'da "istikrarı" sağlayıp bu yolla etkinlik kurmak istiyor.

Polonya'da işçi hareketinin evcilleştirilmesinde kesişen çıkarlar, batılı politikacıları da, Polonya'daki gelişmelerden yana tavır almaya ve bunu haklı çıkaracak gerekçeler bulmaya zorluyor. Öte yanda Polonya örneğindeki gibi gelişmeler bir çok dış ilişkilerde oluşan pürüzleri törpülemek için de biçilmiş kaftan oluyor. İsrail hükümeti Golan tepelerini işgal ederek, dünya kamuoyu Polonya'ya bakarken neler yapılabileceğini kanıtladı.

Eğer olaylar Sovyet Birliklerinin Polonya'ya aktif müdahalede bulunmalarını gerekli kılarsa, ABD bunu kuşkusuz ki Libya ve Orta Amerika'yı işgal etmek için 'en uygun zaman' olarak görecektir.

Polonya'lı İşçilerle Dayanışma!

AK- Sayfa 3

Polonya'da, hükümetin halkın ne derece güvenine sahip olduğunun belirlenmesi için Dayanışma Sendikası tarafından yükseltilen, "Hükümetin 1982 yazına kadar kendisini 'halk kararına' sunması" talebine, yönetenlerden gelen ilk doğrudan yanıt, ülke üstüne bir askeri-diktatörlüğün kurulması oldu. "Halkın karar vermesi" talebi aynı zamanda sözkonusu güven oylamasının özgürce yapılması istemine bağlanıyordu. Askeri diktatörlüğün kurulması, parti ve devlet yönetiminin böylesi bir sınavda hiç bir kazanma şanslarının olmadığının bilincinde olduklarının açık bir itirafından başka bir şey değildi. Polonya'daki sıkıyönetim, siyasi ve sosyal sistemin, ancak halkın ezici bir çoğunluğunun şiddet araçları ve baskılarla sindirilmesiyle ayakları üstünde tutulabildiği gerçeğinin, en son doğal sonuçlarından birisidir. Ve tam da bu sistemin kendisini her fırsatta "reel sosyalizm" olarak nitelemesi, elbetteki tüm sosyalistlerce öfkeyle karşılanmakta, bu utanmazlık ve kendini bilmezlik karşısında söylenecek söz kalmamaktadır. ÇÜNKÜ SOSYALİZM, İŞÇİ SINIFININ VE HALKIN MUHALEFETİNE KARŞI ASKERİ DESTEKLE AYAKTA TUTULMAYA ÇALIŞILAN BİR ŞİDDET VE BASKI REJİMİ OLAMAZ. O HERŞEYDEN ÖNCE BASKI VE SÖMÜRÜDEN KURTULUŞU HEDEFLER. Ve Polonya'daki askeri darbeyi haklı göstermeye çalışan "reel-sosyalist" devlet doktrini ise en çekilmezi: Bu doktrine göre barış ve yumuşama (detant) politikalarının hedefine ulaşabilmesi için, baskı rejimi sahip olunan tüm yöntemlerle ve araçlarla ayakta tutulmalı. Aksi takdirde, uluslararası güçler dengesi Sovyetler Birliği aleyhine değişebilir.

Bu bahsedilen sözümona en önemli ölçü, en yüksek idealin, yani barış ve yumuşamanın yıllardır katedemediği yolun bir kaç mislini, Polonya'da adım adım mücadele edilerek kazanılan "demokratikleşme ve reform süreci" çoktan katetmişti bile. Ve bu gelişmenin aylarca önceden açık bir cepheleşmeye doğru gittiği biliniyordu. Bilinmeye yalnızca kesin tarihle, bu işin alacağı biçimdi. Bugün gelinen durumdan (işçilerin örgütlü muhalefetinin çökertilmesi, tüm hak ve özgürlüklerin rafa kaldırılması) askeri rejim kendiliğinden bir adım bile atmayacaktır geriye. Bundan şüphesi olanlar, "Prag İlkbaharı"nın başına gelenleri hatırlasınlar. Çekoslavakya'nın işgalinden bu yana 13 yıl geçmesine rağmen, en küçük bir demokratik kıpırdanış, en küçük bir reform yönelişi bile akılalmaz bir şiddetle boğazlanmaktadır.

Polonya'dan ulaşan ilk kısıtlı haberler, işçi sınıfının önceki mücadelelerde de başı çeken aktif kesiminin askeri-diktatörlüğe karşı direndiği şeklinde. Direnişin yoğun olarak yöneldiği iki talep var:

1- Tutuklanan ve gözaltında tutulan tüm sendika üyelerinin serbest bırakılması,

2- Sıkıyönetimin kaldırılması.

Bu tüm sosyalistlerin dayanışmasına layık, haklı bir direniştir.

Sosyalizme giden tek yol, demokrasi ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının, alabileceği en son biçimlerine ve en geniş sınırlarına kadar serpilip gelişmesinden geçer.

KB

POLONYA OLAYLARI VE BELGELER

DAYANIŞMA SENDİKASI PROGRAMI

Almanya'da yakında yayınlanacak bir kitapta Polonya'da krizin çözümü üzerine öne sürülen farklı önerilerin bir arada sunumu var. Bir çok grup ve alternatifleri dışlamış olmasına ve özellikle Dayanışma içindeki farklı eğilimlere yeterince ışık tutmamasına rağmen bir bilgi vermesi itibariyle çevrilmesini yararlı gördük. Aşağıdaki çeviri-özet "Moderne Zeiten" (Modern Zamanlar) dergisinde yayınlanmıştır.

POLONYA 1980/1981: TOPLUM VE DEVLET KARŞI KARŞIYA

Andrew Arato

Polonya'da 1980 yazı ile Jaruzelski nin başbakanlık koltuğunu devralması arasında geçen sürede, aşırı derecede istikrarsız bir sosyal atmosferin -ki bu aynı zamanda diğer diktatörlüklerin de çözülme aşamalarında yaşadıkları tipik bir olgu- hakim olduğu bir durum mevcuttu. Her türden sayısız çıkar grupları ete-kemiğe bürünmeye başlarken, çelişkiler de alabildiğine derinleşmişti. Bu duruma paralel olarak ortaya atılan ve sosyal istikrarın yeniden sağlanması için birbirinden farklı çözüm modelleri öneren birçok "projenin" varlığı da, Polonya'da yaşanan gelişmelerin karakteristik bir özelliği olarak kaydediliyordu. Kısaca bir göz atılırsa, bu projeler 6 grupta toplanabilir:

Proje A) 1980 Hareketini, hatta muhtemel bir Sovyet işgalini provoke etmek pahasına, doğuracağı sonuçlar ne olursa olsun bastırmak. Partinin bazı kesimleri tarafından hararetle savunulan bu strateji, yönetimde yalnızca az sayıda bir üye grubunca destekleniyordu. Bu stratejinin içerdiği temel anlayış, parti aygıtının çıkarlarının, yerel, bölgesel ve bölgelerüstü her türlü düzeylerde ödün vermeden savunulmasıydı. Bu anlayış, kendi önerisi dışında kalan tüm diğer çözüm modellerinin, kaçınılmaz bir şekilde parti çıkarlarından ödün vermeye götüreceğini savunuyor ve bu şekilde, son tahlilde, ülkede partinin dışındaki bütün örgüt, kurum ve çıkar topluluklarının sosyal ve politik "tekilci bir yorumunu" yeniden hayata geçirmeyi hedefliyordu.

Proje B) En geniş çerçeveli ve partinin herhangi bir dış müdahale ya da işgal tehlikesinden uzak ulaşabileceği hedef, biçimlenmesinde toplumsal ağırlıkları olan kilise, sendika ve ordu gibi kurumların da söz hakları ve etkinlikleri olduğu bir toplumsal uzlaşma olabilirdi. Böylesi bir uzlaşma modeli, bir yandan partinin politik statüsünü onaylarken, diğer yandan da kamuoyu tartışmalarının önünü alacak, sosyal gerilimi yumuşatacaktı. İçinde toplumsal muhalefet kesimlerinin temsil edildiği bu sistemde, farklı muhalif görüşler, "devletin tek partili" olması öncül düşüncesinin sınırları içinde kalarak, devletle "işbirliksel" (korporatif) çözümler arayacaklardı. Bu zamanda daha devletin tek mi, çok partili mi olması gerektiği sorunu kamuoyunca tartışılmıyordu.

Proje C) Dayanışma içinde etkinlikleri olan bir kaç Katolik Entellektüel (örneğin Wojcicki) toplumun siyasetten arındırılmasından yana tavır alıyorlardı. Tüm hareketi kültür sınırları içinde tutmaya ve yalnız bu alanda yoğunlaştırmaya çalışan bu kesim bağımsız sendikaları yalnızca bırakım öznel görevlerini yerine getirmekle sınırlı kurumlar olarak görüyordu.

Bu proje kendisine Katolik Kilisesinin Polonya'da son 10 yıl içinde oynadığı toplumsal rolü örnek alıyor, devlet yerine toplumla "işbirliği" yaparak bir alternatif yaratmaya çalışıyordu. "Devletle İşbirliği" anlayışından ayrıldığı en önemli nokta, toplumsal kurumların bağımsızlığından yana tavır almasıydı. Bu şekilde oluşturulacak "alternatif bir kamuoyu", bir yandan toplumun kültürel özerkliğini güvence altına alacak, öte yandan da toplumsal uzlaşma strüktürünün devletin işlevini ve uygulamalarını gerçekten kontrol altında tutmasını sağlayacaktı.

Proje D) KOR tarafından savunulan iki alternatif projeden birincisi (bunu özellikle Michnik savunuyor), kısaca "toplumsal pluralizm" olarak tanımlanabilir. Fakat sözkonusu "*toplumsal pluralizm*", *kendisini geleneksel burjuva toplumunun pluralist (çoğulcu) biçimiyle sınırlamaktaydı.* Bu model, farklı önemli toplumsal kurumların kendi aralarında yatay görüşmelerle birliğini sağlamayı amaçlıyordu. Bu kurumların kendi aralarında uzlaşmaları, bir taraftan politik olarak devleti tecrit edecek, öte yandan da toplumu politize edecekti. Bu şekilde toplumun yadsımaya başladığı devlet, muhalif kesimlerin görüşmelerdeki ortak tavır ve talepleriyle karşılaşacaktı. Devletle sürdürülen görüşmelerde bir hareket noktası olarak ortaya atılan bu modeli, bir önceki C-Proje'sinden ayıran temel nokta, bu modelde talep edilen "*burjuva toplumu pluralizmi*" *ya da başka bir deyişle, burjuva toplumlarındaki "bağımsız siyasi faaliyet"* hakkıydı. Bu hakkın elde edilmesi ise yukarıda önerildiği biçimde, muhalif güçlerin "işbirliğiyle" gerçekleşecekti. Bu modeli C-Proje'siyle birleştiren nokta ise, devletle gidilecek uzlaşmaların hiç bir sansür altında bulunmayan alternatif bir kamuoyunun denetimi altında olmasıydı.

Proje E) KOR'un savunduğu ikinci alternatif projenin (özellikle Kuron savunuyor) birinciden ayrıldığı temel nokta, devletin somut siyasi gelişme içerisindeki rolünün yadsınması şeklinde tanımlanabilir.
Buna bağımlı olarak bu model toplumun bir çok düzeylerinde özyönetimler kurulmasını ve bunların siyasi gelişmelere aktif bir şekilde katılmalarını önermektedir. Polonya'da mevcut "Tek-Partili-Devleti", ülkenin iç siyasi sorunlarında toplumun istediklerini, dış siyasette ise Sovyetler'in direktiflerini yerine getirmekle yükümlü gören bir düzeye indirgeyen bu modeli, daha iyi bir kavram bulamadığımızı da belirterek, "sendikalist" bir akım olarak tanımlayabiliriz.

Proje F) Ve son olarak KPN'nin alternatifi olan "devrimci(!)" model bulunmaktaydı Polonya'da. (Moczulski) "Devrimci" model, çoğulcu-parlamenter düzene geçilmesini savunuyor, bunun için de geleneksel siyasi partilerin iktidarı ele geçirmelerini öngörüyordu. Bu modelin yegane hedefi batıdan aktarma siyasi modellerin hayata geçirilmesi olduğundan, ne Demokrasinin yeni biçimleri, ne de burjuva toplumunun politize edilmiş biçimi gibi konularla ilgilenmemesi de doğaldı. Polonya'da Tek-Partili-Devletle her türlü işbirliği ve uzlaşmayı peşinen reddeden bu milliyetçi alternatifin hayata geçirilmesi, bir Sovyet işgaline yol açacaktı.

1981 yılı Ekim ayında yapılan Sendika Genel Kurulunda kabul edilen program 8 bölümden oluşuyor ve toplam 37 tez içeriyor. Taleplerden, sendikal hareketin kendisini tanımlamada henüz yeterince net olmadığı anlaşılıyor. Bir çok noktada doğru yanlış bir arada bulunuyor, bulanıklıklar gözleniyor.

Programın eleştirisi ayrı bir konu; fakat önemli olan, Sendikal hareketin "karşı devrim" olarak nitelenmesinin yetersizliğinin ve yanlışlığının bu programla bile açığa çıktığıdır.

Programın birinci bölümünde "Biz Kimiz, ve Ne İstiyoruz?" denerek sendikanın ortaya çıkış tarihçesi anlatılıyor ve şöyle deniyor:

NSSZ Solidarnosk (Dayanışma), Polonya tarihinin en büyük kitle hareketinin, 1980 yılı grevlerinin içinde doğdu. 1980 Ağustosu Lenin-Tersanesi, çeşitli bölgelerin ve tüm ülkenin en büyük fabrikalarından sayısız işçinin omuzlarında yükselen bu hareketin tarihi dönüm noktası oldu...

Sendikamız en başta ülkemizin basit insanlarının basit gereksinimleri, acıları ve hayal kırıklıkları, umutları ve özlemleri için yükselen bir ses çarpan bir yürek oldu.

Sendikamız, geçen 30 yılda yaralanan insan haklarından öğrenen Polonya halkının karşı çıkışı, hakkını arayışıdır. Bu karşı çıkış ekonomik sömürüye, farklı dünya görüşlerinin ezilmesine bir tepkidir. Bu, mevcut iktidara ve egemenliğine karşı bir protestodur.

Kötü yaşamamıza, ağır çalışmamıza ve bunun karşılığını alamamamıza rağmen, tasamız yalnızca kötü yaşam koşulları değildi. Asıl amacın herşeyden önce özgürlük olması gerektiğini biliyoruz çünkü. Ve tarihten öğrendik ki, özgürlüğün olmadığı yerde ekmek te olmaz. Bu yüzden ortak tasamız adalet ve demokrasi, haklarımız ve hukuk devleti, insanlık onuru, inançlarda özgürlük ve halk demokrasisinin düzeltilmesiydi.

Yani yalnızca ekmek, tereyağı ve sucuk için kalkmadık ayağa.

Tüm vazgeçilmez temel değerler o denli horlanmıştı o denli yaralanmıştı ki, yeniden layık oldukları yeri bulmaksızın ülkede her hangi başka bir sorunu çözmenin olanağının kalmadığı apaçık ortaya çıkmıştı.

İktisadi protesto aynı zamanda toplumsal bir protesto, bu ise ahlaki bir protesto olmak zorundaydı.

Ahlaki ve toplumsal protesto bugünden yarına oluşmadı. Bunun içinde Posen'de 1956'da akıtılan işçi kanının, Aralık 1970'in Lenin Tersanesinin, 1968 öğrenci hareketinin, Radom ve Ursus'un, 1976'nın acılarının mirası gizlidir.

Bunun içinde, işçi, gençlik ve aydınların bağımsız eylemlerinin, kilisenin toplumsal değerlerin korunması yolunda verdiği uğraşların, kısacası ülkemizde insanlık onurunun korunması için verilen tüm mücadelelerin mirası vardır.

Ve bu mücadelelerin içinden çıkan sendikamız, tüm bu miraslara sadık *kalacaktır.*

Biz, içinde sendikanın ve toplumsal bir hareketin belirgin özelliklerinin içiçe geçmiş olduğu bir örgütüz.

Bu özelliklerin karşılıklı birliği örgütümüzün gücünü ve toplumsal rolünü belirlemektedir.

Dayanışma, içinde farklı toplumsal yönelişleri birleştirir. Milliyetinden bağımsız olarak, değişik dünya görüşlerine, farklı siyasi ve dini inançlara sahip kişiler de bu yapı içinde beraber ve karşılıklı bir bağ içerisindedirler...

Biz yalnızca işi gücü protesto etmek olan bir güç değiliz. Aynı zamanda tüm ortak insani değerlere dayanan, herkes için adil bir Polonya yaratmak isteyen bir gücüz de...

Ulusal ve toplumsal yenilenmemizin temeli, hedeflerin doğru bir hiyerarşisine yöneliştir. Dayanışma, gücünü Hıristiyanlığın geçmişinden, ulusal geleneklerimizden, işçi sınıfımızın geleneğinden ve emekçilerin demokrasi geleneğinden alır. Johannes Paul II'nin insancıl faaliyet üzerine öğretisi (Laboram excernes), faaliyetimizde ışık tutucu bir unsurdur. Emekçilerin kitle örgütü olan Dayanışma ulusumuzun ahlaki (moral) yenilenme ve reform hareketidir...

İnancımız Halk İktidarı temelinden uzaklaşmamaktır. Ancak Halk İktidarı, kendisini toplumdan ayırıp, onun üstünde kendi kendisine toplumun gereksinimlerini belirleme ve toplumun çıkarlarını temsil etme yetkisi veren azınlık gruplarının iktidarı olamaz.

Bu nedenle hedefimiz kendi kendisini yöneten bir Polonya yaratmaktır.

Programın II. maddesi ülkenin içinde bulunduğu durum ve sendika konusuna değiniyor. Tam çevirisini sunuyoruz.

KRİZ VE EKONOMİK REFORM AÇISINDAN SENDİKA

Bu günkü krizin kökleri ekonomik-politik sistemde ve devlet iktidarı tarafından yürütülen, toplumsal çıkarları küçümseyen, tüm reform girişimlerini bloke etmiş ve dev boyutlarda kredi ve borçları har vurup harman savurmuş olan iktisadi politikadadır.

70'li yılların ortalarından itibaren keskinleşmeye başlayan kriz, asıl olarak devletin köklü değişiklikler yapmadaki beceriksizliğinden dolayı geçtiğimiz yıl aniden ve büyük bir hızla doruk noktasına tırmanmaya başlamıştır.

Hükümet ülkenin içinde bulunduğu açık iktisadi felaket karşısında, ekonominin istikrara kavuşturulması ve krizin aşılması için bir program ilan etmiştir. Sendika bu programı, ekonominin bir çok önemli kaynağından yararlanmadığı ve toplumda hiç bir güven uyandırmadığı için desteklememektedir. Bizce krizden en kısa yoldan çıkış, her şeyden önce devletin aldığı kararların inandırıcı olmasıyla mümkündür. Bu nedenle devletin krizin aşılması için alacağı kararların toplumsal bir kontrolün denetimi altına alınmasını istiyoruz. Bu kararların inandırıcı olmalarının bir diğer şartı da yönetici pozisyonlara atanan kişilerde herşeyden önce toplumsal saygınlık ve mesleki vasıflar aranmalıdır.

TEZ 1 İdarenin her düzeyinde özyönetime yönelik, demokratik reformların yapılmasını, plan, özyönetim ve pazarı birbirine bağlayan yeni bir toplumsal iktisadi düzenin hayata geçirilmesini talep ediyoruz.

Sendika, bürokratların ayrıcalıklarının ortadan kaldırılmasını hedefleyen ve bunlara yeniden dirilme olanakları tanımayacak bir reform yapılmasını istemektedir. Yapılacak reform, iş verimini genel olarak yükseltmeli, yatırım ruhunu teşvik etmelidir. Bu nedenlerden ötürü de sözde bir reform olmamalıdır. Bu reform belirli toplumsal değişimlere mal olacaktır, bu yüzden bazı toplumsal kesimler özellikle korunmaya muhtaç duruma düşecektir. Sendika bu kesimleri itinayla koruyacaktır.

a) Emir ve kararnameler yağdırma üzerine kurulmuş ve mantıklı bir ekonomik programı olanaksız kılan mevcut ekonomiyi yönlendirme sistemi köklü olarak değiştirilmelidir. Mevcut sistemde dev bir güç parti ve bürokrasi aygıtının elinde toplanmakta ve yoğunlaşmaktadır.

Ekonominin emir sistemine hizmet eden örgütsel yapısı parçalanmalıdır. Ekonomik idari organların siyasi iktidardan çözülmeleri gerekmektedir. İşyeri müdürlerinin bakanlıklara olan hizmet bağımlılığı kaldırılmalı ve parti hiyerarşisine göre atamalar yok edilmelidir. Reform, ancak işçilerin kitlesel olarak harekete geçirilmeleriyle gerçekleşebilir. Bu konuda Dayanışma'nın kurmuş olduğu mevcut işletmeler ağı iyi bir örnektir. Bu şekilde büyük fabrikalardan gelen işçi temsilcilerinin oluşturduğu insiyatif en geniş işçi kitlelerinin özyönetimini sağlama doğrultusunda umut verici adımlar atmaktadır.

b) Ekonominin yeni bir örgütsel yapılanması gerçekleştirilmelidir. İktisadi yaşam tüm fabrikaların toplumsallığı mihverinde örgütsel bir asgari müşterek etrafında yoğunlaştırılmalıdır. İşletmenin toplumsallığı (yani kamu malı oluşu), çalışanların kendi aralarından seçecekleri bir "işçi konseyi" tarafından güvence altına alınmalı, ve denetlenmelidir.

Kamulaştırılan işletmeler, işçi konseyince sınandıktan sonra atanan ve yine aynı konseyce işten çıkarılabilinen bir müdürün sınırlı müdahil (operatif) yönetimi altında bulunacaktır.

Kamulaştırılmış işletme, sahip olduğu halka ait serveti ve mallarını, ülke ekonomisinin ve kendi çalışanlarının çıkarları doğrultusunda yönlendirecektir. Kendi özerk faaliyetini, temel iktisat kurallarının ışığında da değerlendirmekle yükümlü olacaktır. Devlet, kamulaştırılmış işletmenin faaliyetini kararnameler ya da fiyatlar, vergiler, kredi faizleri para değeri ve benzeri ekonomik yöntemlerle etkileyebilecektir.

c) Pazarın işlevini ortadan kaldıran bürokratik engeller süreç içinde yok edilmelidir. Ekonomik idarenin merkezi organları işletmelerin ticaret alanını ve müşterilerini belirlememelidirler. İşletmeler ülke içi sürümde özgürce faaliyet gösterebilmelidirler. Devletin iznini gerektiren alanlar da işletmelerin izinsiz faaliyet göstermeleri yasaklanmalıdır. Dış ticaret alanında tüm işletmelere ülkenin ve halkın çıkarına yapacakları ihracatlar için izin verilmelidir.

Pazarda egemen olmaya, ya da benzeri eğilimlere yönelen işletmelerin böylesi eğilimleri tüketici örgütleri ve anti-tekelci yasalarca engellenmelidir. Tüketicilerin hakları yasalarla güvence altına alınmalıdır. Üretilen malların fiyatlarını arz ve talep belirlemelidir.

d) Reform, planlama sistemini de kamulaştırmalıdır. Böylece yapılacak merkezi plan toplumun eğilimlerini yansıtmalı ve toplum tarafından kabul edilmelidir. Bunun için de kamuoyuna merkezi plan üstünde açık tartışma olanağı verilmelidir. Çeşitli kamu insiyatiflerinin ve toplumsal kurum ve örgütlerin plan konusunda farklı düşüncelerini ve önerilerini açıkça savunabilmeleri güvence altına alınmalıdır. Bu da , Merkezi İstatistik Kurumu (GUS)'un toplumun denetimi altına girmesini gerekli kılmaktadır.

TEZ 2 Önümüzdeki kış ayları bir an önce enerjik ve acil önlemler alınmasını zorunlu kılmaktadır. Sendika tüm yurttaşlar adına bu bekleyişi dile getirir.

Acil taleplerden çoğu güncelliğini kaybettiği için buraya alınmamıştır. Bundan sonra çeşitli ara başlıklar altında tezler ileri sürülüyor. Biz bu tezleri burada doğrudan çevirerek veriyoruz. Her tezin açıklamalar kısmını ise özetlemeye çalışıyoruz;

TEZ 3 Çalışan insanların yaşam düzeylerinin savunulması, gerileyen üretim karşısında ortak önlemler alınmasını gerekli kılmaktadır.

Burada şu konular işleniyor:
— madenlerden ve hammaddelerden tam kapasiteyle yararlanmak
—çalışanların rızasıyla Cumartesi günleri de mesai yapmak
—kriz süresince silahlanma masraflarını asgari düzeye indirmek

Burada yapılan önemli bir öneri de şu:

Devamı 9. Sayfa'da

POLONYA OLAYLARI VE BELGELER

Baştarafı 8. Sayfa'da

Dayanışma Sendikası Programı

"Görüşümüze göre, hükümet ülkemizin Uluslararası Para Fonu (İMF) ve Uluslararası Yeniden İnşaa ve Gelişme Bankasına geri dönebilmesinin şartlarını araştırıp bunu kamuoyunun görüşüne sunmalıdır."

TEZ 4 Sendika reform ilkelerini göz önünde tutarak ve halkın en zayıf kesimlerini koruyarak tesbit edilen bir krizden çıkış programı etrafında, piyasada dengenin yeniden kurulmasını gerekli görmektedir.

Bunun için bir yandan üretim arttırılırken, öte yandan talebi azaltmak gerekmektedir. Mevcut fiş sisteminin süreç içinde ortadan kaldırılması bürokratik engelleri ve karaborsacılığı önleyecek, çalışma moralini yükseltecektir.

TEZ 5 Krize karşı mücadele ve ekonomik reform mutlak toplumun denetimi altında yürütülmelidir

Krize karşı etkili bir mücadelenin şartları yalnızca toplumun kabul ettiği bir programın hazırlanması değil, aynı zamanda onun hayata geçirilmesinde toplumsal bir denetimin sağlanmasıdır da. 60'lı ve 70'li yıllarda olduğu gibi son yıllarda da toplumsal denetimin olmaması bir çok yanlış kararın verilmesine yol açmıştır. Bu yüzden Sendika bir toplumsal Ekonomik Konsey'in kurulmasını talep etmektedir. Hükümetin iktisadi politikasının eleştirisi ve denetiminden başka, iktisadi durumun değerlendirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması da bu konseyin yetkileri içinde olmalıdır.

TEZ 6 Sendika, toplumun en fakir kesimlerinin korunmasına özel bir önem verecektir

TEZ 7 Gıda maddelerinin temini bugün için en acil sorunlardan birisidir. Dağıtılan kartların karşılığı olmalı, gıda maddelerinin dağıtımı toplumsal denetim altına alınmalıdır

TEZ 8 Sendika, işletmelerle bulundukları bölgeler arasındaki türlü farklılıkların kaldırılmasına çalışacaktır

Ekonomik reform bazı işletmelerle bulundukları bölge çalışanlarının ücretlerinde büyük farklılıklara yol açabilir.

TEZ 9 Çalışma bir hak haline getirilmeli, ücret sisteminde reformlar yapılmalıdır

Kamulaştırılmış işletmelerden anlaşarak iş akitlerinin feshi yoluyla çıkılabilmeli ve diğer işletmelerde çalışılabilmelidir.
Ücret sisteminde yapılması istenen reformla ilgili olarak;
—yapılacak zamların eşit olması
—ücretin üretimi teşvik edici fonksiyonunun artırılması
—asgari ücretin ortalama ücretin yarısı olarak ele alınması, fakat asgari geçimin ücretin altına düşmemesi
—fahiş ücretlerden vergi alınması
—akort (parça hesabı) ücret sistemine son verilmesi

TEZ 10 Çalışma şartlarının tehlikesiz ve sağlık koşullarına uygun bir hale getirilmesi

TEZ 11 İş yasası kamulaştırılmalı ve çalışanların haklarını korumalıdır

Bu reform her türlü sosyal hakkı içermektedir.

TEZ 12 Sendika toplumsal muhalefeti acil gereksinimlerin karşılanmasına yöneltmeye çalışacaktır

Toplumsal muhalefetin işleyişi türlü farklılıklar nedeniyle aksıyor ve etkin olmuyordu. Çalışanlar sorunlar karşısında merkezi otoritenin de etkisiyle susuyor ve devlete umut bağlıyorlardı. Böylece hoşnutsuzluk derinleşiyor, bir yara halini alıyordu. Bunun da nedeni toplumsal siyasetin gerçekten kamulaştırılamamamış olmasıydı.
Buna bağımlı olarak sendika şu ilkeleri savunmaktadır:
—Sendikanın bulunduğu bölge, iş kolu ve bunlara has özellikleri değerlendirmesi ve uyum sağlaması gerekir
—İşletmelerde daha çok çalışma şartları, istihdam, ücret ve benzeri konularla ilgilenmek durumunda olan işçi komisyonlarının mutlak yerel özyönetimlerle işbirliği yapması gerekir
—Bölgesel özyönetimler konut ve iş yerlerindeki özyönetimlerce güçlendirilmelidirler

TEZ 13 Ailenin temel gereksinimleri karşılanmalı ve sosyal güvencesi sağlanmalıdır

TEZ 14 Sendika yaşlı, sakat ya da iyileşmeyecek kadar hasta kişilerin haklarını savunur

TEZ 15 Sendika halkın çeşitli biyolojik tehlikeler karşısında sağlığının korunmasına özel bir önem verir

TEZ 16 Sendika doğanın insancıl kalması ve kirletilmemesi için mücadele eder

TEZ 17 Sendika meskenin dokunulmazlığı temel hakkının kabulünü talep eder ve konut politikasında aktif olarak katkıda bulunur

Bu alanda devlet bağımsız inşaat firmalarının kurulmasına olanak tanımalıdır

TEZ 18 Her işçiye asgari ölçülerde boş zaman tanınmalı ve kültürel yaşama katılma olanakları sağlanmalıdır

TEZ 19 Kendi kendini yöneten halk demokrasilerinde farklı dünya görüşleri karşısında çoğulculuk prensibi toplumsal, siyasi ve kültürel alanlarda vazgeçilmez bir unsurdur

Özyönetim, demokrasi ve çoğulcu sistemin kalıcı olarak yerleştirilmesine yönelik olmalıdır. Polonya'da toplumsal yaşamda geniş ve derin bir reform şarttır. Devletin örgütsel yapısı değişmeli, toplumsal yaşamın her alanında bağımsız özyönetim ilkeleriyle kurulmuş kurumlar yaratılmalıdır. Çalışanların özverileri boşa harcanmamalı, çoğulculuk prensibi ile güvenceye bağlanmalıdır. Anayasal özgürlükler kullanılabilmelidir. Örgütlenme hakkı tüm yurttaşlar için geçerli olmalıdır.

Çoğulculuk ilkeleri siyasi yaşama sokulmalıdır. Kamu insiyatifleri ve toplumsal kurumların önerdiği ve halka sunduğu farklı programlar bu anlayışın temelini oluşturur. Bu girişimleri savunur ve destekleriz Sendikamızın tüzüksel organları siyasi parti niteliğinde değildir

TEZ 20 Halkın kendi kendini yönettiği halk cumhuriyetinin temeli gerçek işçi özyönetimleri olmalıdır

TEZ 21 Toplumun gerçek temsilcileri yasal, hukuksal, örgütsel ve mali yönden bağımsız ve özerk yerel özyönetimler olmalıdır

Bu yüzden yerel özyönetimlerin mutlak hür seçimlerle işbaşına gelmeleri gerekir. Seçimler örgütler tarafından gösterilen tek tek adaylar, ya da vatandaş grupları biçiminde olabilir. Ancak hiç bir listeye ayrıcalık tanınamaz. Ülke genelinde yapılacak seçimler de bu şekilde olmalıdır. Dayanışma bununla ilgili olarak 31 Aralık 1981 tarihine kadar ayrıntılı bir program hazırlayacaktır.

Her özyönetim yerel vergilerle özerk bütçeye sahip olmalıdır

TEZ 22 Özyönetim ile idare edilen örgütler ve kuruluşlar devlet kademelerinde en yükseğe çıkarılmalıdır

1- Sendikalara kanun önerme hakkı tanınmalıdır
2- Meclis devlet içinde en yüksek organ olmalı ve seçim kanunu değiştirilerek her kesimden temsilcilerin katılabilmesi sağlanmalıdır
3- Devlet organlarının en yüksek kademesinde yer alacak bir özyönetim kurulunun kurulması için olanaklar araştırılmalı. Bu kurul ekonomi-politikayı denetlemeli

TEZ 23 Düzen, yurttaşların temel haklarını korumalı, kanun karşısında tüm vatandaşlar ve kamu kuruluşları eşit olmalıdır

TEZ 24 Mahkemeler bağımsız olmalı, yargı organları toplumsal denetim altında olmalıdır

TEZ 25 Hukuk devletinin var olduğu Polonya'da hiç kimse görüşünden ötürü takibata uğramamalı, vicdanıyla bağdaşmayan fiillere zorlanmamalıdır

Somut olarak burada, 24 saat gözaltı süresi, savunma hakları ve askeri hizmet sözkonusudur

TEZ 26 Ülkeyi yıkıma sürükleyen kimselerin bunun sorumluluğunu eksiksiz olarak taşımaları gerekir

Programın kabul edildiği güne kadar bir çok "sorumlu" kişi görevinden alınmıştı. Sendika burada 31.12.81 tarihine kadar süre tanımaktadır. Bu güne kadar tüm "sorumlular" yargı önüne çıkarılmazsa sendikanın desteği ile ayrı bir yargı (toplumsal tribünal) oluşturulacaktır.

TEZ 27 Polonya'lı gençlerin ve çocukların bedenen ve ruhen sağlıklı yetişmeleri için gereken tedbirler alınmalıdır

Çocuklarımızın eğitimi de bizlerin kontrolünde olmalıdır. Sendika, eğitim ve öğretim sisteminin devlet ve parti makamlarının iktisadi ve ideolojik çıkarlarına göre düzenlemesine şiddetle karşı çıkar.
Bu yolda gençlerin de özyönetimi, kendi dernek ve federasyonlarında örgütlenme hakkını destekler

TEZ 28 Kültür ve eğitim herkese açık olmalıdır. Bu hak sendika tarafından desteklenecek ve savunulacaktır

1- Kültür ve eğitim tekdüze fikirleri kabul ettirmek, kölelik ve pasiflik duygularını geliştirmek için kullanılamaz
2- Sadece ekmek değil, onurlu ve aydın bir şekilde yaşamak da bir gereksinimdir
3- Kültür ve eğitim alanlarında yapılan yıkımlara son vermek için sendika bir program hazırlayacaktır. Buna göre;
— yeterli mali olanaklar sağlanmalıdır
— bürokratik engeller kaldırılmalıdır
— mahrumiyet durumundaki bölgelerde kültürel girişimler sonuna kadar desteklenmelidir

TEZ 29 Kültür ve eğitimde özyönetimi teşvik eden tüm bağımsız çalışmalar sendika tarafından desteklenecek ve savunulacaktır

Kültür ve eğitimde baş gösteren krizin en önemli nedenlerinden birisi, devletin bu alanda olan tekelci durumudur. Toplum kendi kültür ve eğitimine sahip çıkmalıdır

TEZ 30 Sendika bağımsız bilimsel araştırmalar ile bilim merkezlerinde özyönetimi destekler

TEZ 31 Gerçekleri ve doğruları bilmek toplumun en doğal hakkıdır. Sendika hayatın her alanında yalana karşı savaşacaktır

1- Yığınsal yayınlara çok istisnai hallerin dışında sansür konulmamalıdır. Bilim ve sanat alanında sansürün her çeşidi yasaklanmalıdır. Tarihini ve edebiyatını öğrenmek isteyen bir toplum sansürle susturulamaz. Art niyetli sansürler her zaman sendikanın şiddetle direnişiyle karşılaşacaktır
2- Günlük duygu ve düşünceleri çarpıtan propaganda dili bırakılmalıdır. Propaganda bir yalan aracı haline getirilmemelidir. Toplum özdiliyle anlaşmak ve haberleşmek istemektedir
3- Sendika, bağımsız yayınevlerinin geliştirilmesi için çaba harcayacaktır. Sansür uygulamalarına karşı bağımsız yayınevleri birer alternatiftir.

TEZ 32 Kitlesel haberleşme araçları toplumun mülkiyetinde, denetimi ve hizmetinde olmalıdır

Sendika söz ve fikir alış verişinde anayasal özgürlüklerin gerçekleştirilmelerini talep eder. Bununiçin;
— Radyo yayınlarına engel olunmamalı, basında haberlere sansür konulmamalı afiş ve pankartlar indirilmemelidir
— kişiler de yayınevleri açabilmeli, örgütler büyüklüğüne göre radyo ve televizyon yayınlarına katılabilmelidir
— Sendika her türlü bilgilendirme tekeline karşıdır. Radyo ve televizyon tamamen toplumsal denetim altında yayın yapmalıdır
— Sendikanın bugüne değin yayın organlarına girebilmek için verdiği mücadelede bir çok eksiklikler tesbit edilmektedir

SENDİKA TÜZÜĞÜ

Sendikal faaliyetimizin temeli, azınlığın görüşlerine saygı duyarak çoğunluğun iradesine sığınan, sürekli birliğin sağlanmasına yönelen, sendika organlarını kararlarına uyan bir demokrasi anlayışıdır. Demokrasi kurallarını tesbit eden temel belge tüzüğümüzdür. Tüzüğümüzde yasaklanmış bir madde yer almamaktadır.
İçte demokrasi, tavırlarında disiplin ve üyelerinin dürüstlüğü sendikanın gücünü oluşturur.

TEZ 33 Sendikamız üyeleri, fikir ve iradelerinde, ortak amaçlarının gerçekleşmesi doğrultusunda faaliyet göstermekte tamamen hürdürler.

TEZ 34 Sendika organlarının karar ve çalışmaları, sendika üyelerinin fikir ve iradelerine dayandırılmalıdır

Sendika üyelerinin sendika organlarının çalışmalarında gerçek bir etkinliği olmalıdır. Bu etkinlik, seçim makenizması ve sendika ile ilgili tüm konularda görüş bildirme hakkıyla somutlaştırılmalıdır
Kararlar çoğunluk iradesine göre alınır. Kararlara en geniş katılımı sağlamak önemli bir görevdir. Bunun yanısıra doğrudan demokratik yöntemler de (örneğin referandum) uygulanabilir.

TEZ 35 İşçi ve vatandaş olarak sendikamızın üyeleri çıkarlarını karşılıklı anlayış ve yakınlaşma ile gerçekleştirirler. Protesto daha sonra gelir

TEZ 36 Sendika organlarının denetimi ve eleştirisi her Dayanışma üyesinin hakkı ve görevidir

TEZ 37 Dayanışma yeni toplumsal uzlaşmadan yanadır

Sendika 1980 yılında kabul edilen toplumsal anlaşmanın garantörüdür ve onun geçekleştirilmesini kararlılıkla izleyecektir. Ülkenin kurtuluşu ancak Anayasa'da güvence altına alınmış olan 'Halkın Egemenliği' ilkesinin tam anlamıyla gerçekleşmesi ile mümkündür.

Ekonomik reform, iktidar ile toplumun ekonomik sistemin değiştirilmesi mihverinde 'işbirliği' yapmalarını öngörmektedir.
Reform, piyasa ekonomisi ile kamulaştırılmış planlamayı birleştirmeli, ekonomik düzen içinde işletmelerin çalışanlar tarafından idare edilmesini sağlamalıdır.

Aynı şekilde özü itibarıyle yöneltilen Halk Cumhuriyeti ilkesini de hayata geçirmek gerekir.
Dayanışma'nın programı her şeyden önce sendikanın, ülkenin içinde bulunduğu durum karşısında yükümlendiği sorumluluğun ifadesidir.

★ ★

ASKERİ DARBEYE NASIL GELİNDİ

Anna- Jutta Pietsch

Aşağıda kısmen aktardığımız derleme, tanınmış Polonya'lı bayan sosyolog Jadwiga Staniszkis'e ait. Darbeden bir kaç gün önce kaleme alınmış ve Anna-Jutta Pietsch'e gönderilmiş. Biz, aslı 30 sayfanın üstünde olan yazının Pietsch tarafından yapılan özetini kısaltarak yayınlıyoruz. Jadwiga Staniszkis, önce Danzig'de grev yapan işçilere danışmanlık yapmış, sonra aynı göreve Dayanışma Sendikasında devam etmiş. Bugün tutuklananlar arasında olduğu tahmin ediliyor. Yazarın Dayanışma Sendikası gazetesinde yayınlanan ve Almanca'ya çevrilen diğer yazılarında sendikal harekete karşı da eleştirisel bir tavır aldığı dikkat çekiyor. Özellikle işçilerin kendi kendilerini yönetmeleri gerektiğini ve Dayanışma'daki otoriter ve demokratik olmayan örgütlenme eğilimlerinin ortadan kaldırılmasını savunuyor.
"Ağustos 80'den sonra bir yıl bir devrimin anatomisi" başlıklı yazısında da Staniszkis iktidar organlarında ve Dayanışma'da darbe öncesi ortama yol açan dinamikleri analiz etmeye çalışıyor. Sendikal hareketin durumunu eleştirmeye çalışıyor.

"yazara göre ordu iktidarı ele geçirmeyi çok önceden hesaplıyor ve planlıyordu. Böyle bir plan Sovyetler'deki iktidar zümresince de benimseniyor, onaylanıyordu. Artık Parti devleti olmayacak olan ve Ordu devleti anlamına gelecek böyle bir devlet örgütleme çabası, devletin otoritesini sağlamlaştırmak için yapılan iki boş deneyden sonra ortaya çıktı.
Bunun ilk adımı Ağustos '80 Ocak '81 arasında oldu. Orada, "öncülük" felsefesi üzerine kurulmuş devlet anlayışının yerine "toplumsal kontrat (uzlaşma)" anlayışını geçirmek istediler. Daha sonra Parti ve devlet aygıtı arasında sert bir ayırım çizgisi koymak istediler. (Ocak '81, Mart '81) Parti idari ve iktisadi belli mekanizmalardan geri çekildi. Böylece sorumluluğu dağıtmayı ve gerilimin yoğunlaşmasını engellemeyi istiyordu.
Her iki deneyde başarısızlıkla sonuçlandı.
İlk deney, ideolojik kavramlarla düşünmeyen toplum tarafından fark edilmedi. İkinci deney Mart'81'de çıkmaza girdi. Bu çaba, Parti aygıtı tarafından, provoke edilen Bydgosz krizinin (Mart'81) de yardımıyle bloke edildi.* Ama asıl neden partide yaratılan iktidar boşluğundan kaynaklanıyordu. Parti hemen hemen tüm fonksiyonlarını kaybetmişti, ama kendisi için yeni bir rol geliştirecek güçte de değildi. J. Staniszki'

Devamı 10. Sayfa'da

POLONYA OLAYLARI VE BELGELER

Bastarafı 9. Sayfa'da

Askeri Darbeye Nasıl Gelindi?

ye göre partide iç çelişkiler çözüme ulaşmıyordu ve bu iktidar organında sürekli gerilimlere yol açıyordu. Ve parti kendi içindeki çelişkileri idare edebilecek bir yapılanmadan yoksundu.

Parti aslında birbiri ile çelişen iki ilke temelinde hareket etmekte idi. Bir yerde resmi düşünceden ayrılan düşünceler belirtiliyordu, çünkü parti içinde tartışma zemini yoktu. Öte taraftan ise eğer sistemi uzun vadede istikrara kavuşturmak gerekiyorsa önemli bir değişim potansiyeli taşıması ve değişmeye hazır olması gerekiyordu. Bu bazı bağımsız alanlar ortaya çıkmasına toleranslı davranmak anlamına geliyordu. Geçmişte böyle alanlar suni bir biçimde yukardan inşaa edilmişti. Fakat böylesi bir suni muhalefet kendi iç dinamiğine sahip olduğu için, kontrolden çıkmış eğilimini taşıyordu. Bu da iktidar aygıtının yürütme kademesinde zorlu gerilimler yaratıyordu. Bu durum özellikle resmi olmayan (resmi bir politikaya bürünmemiş olan) karakteri parti ve devlet aygıtı kendi güvenliklerini tehdit etme olarak kavradı. Yukarda tarif edilen bu birbirleriyle çelişen prensiplerin beraberce kullanılmasının parti içinde yönetim ve mesuliyet krizine yol açması, Staniszkis'e göre, her iki tarafın da (sendikanın da partinin de) sorumlu olduğu gerilimin en önemli sebebi idi. Böylece Walesa'nın izlediği ölçülü politika ile etkileyemediği askeri darbe öncesinin yoğunlaşmış çatışma atmosferine girildi. Saf "Soldarnosc"un varlığı *iktidar için bir problemdi. Ve "soli*darnosc"un iç gelişme dinamiği önemli yaralar almamış ve bir sene önceki konumunu koruyabilmiş olsa idi, devletin topluma yaptığı saldırı -bugün olduğu gibi- sözkonusu olmayacaktı.

Dayanışma Kendisini Tanımlama Krizini Yeni Atlatmıştı

J.Staniszkis Dayanışma'nın 1981 Sonbaharında kendini tanımlama (kimlik bulma) krizinden yeni çıktığına işaret ediyor. Krizden sonra bir dinlenme dönemine girilmişti ama krizin etkileri tamamen aşılamamıştı. Sendikanın bu kendini tanımlama krizi, Staniszkis tarafından "polonya devriminin kendi kendine koyduğu sınırlama" olarak tanımlanıyor. Devrimin ilk aşamasında (Mart'81'e kadar) radikal protesto ve sınıf mücadelelerini, aşırı hızdan kendisi için çok dar bir sendikal biçime sığdırmanın yoğun çabası verildi. Ama bir taraftan hareketin talepleri sendikal biçimi aşıyordu. Öbür taraftan Ağustos '80 olayları ile işçilerin geniş yığınlarında öylesi bir kültür devrimi başlamıştı ki, artık bu dar sendikal sınırların aşılması gerekiyordu. Bu kültür devrimi, daha önceki salt kendi gurubunun kategorileriyle toplumun sert parçalanması biçimi ile belirlenen düşünme şeklini ve bunun yarattığı problemleri aştı. Kullanılan dilde bu en açık şekilde gizlenmeye başlandı.

Düşünceler artık açıktan ifade ediliyordu. Önceden aydınlar arasında yaygın olan polemik ve dolaylı ifadeler yerine işçiler yeni bir ifade olanağı buldular.

Bu birinci dönem 30 Mart 1981 Bydgosz Krizi sonrası yapılan Varşova anlaşması ile sona erdi. Her iki taraf uzmanlarınca hazırlanan ve herkesin istediği gibi yorumlayacağı bu anlaşma işçiler arasında hoşnutsuzluğa yol açtı. İşçiler kendi yarattıkları şeye yabancılaştılar ve isteklerinde önemli kayıplar oldu. Ayrıca gittikçe keskinleşen ekonomik kriz içinde seyirci durumunda kalmaları buhranı tamamen derinleştirdi.

Bu arada hükümet felç olmuş, gereken zorunlu önlemleri alamıyordu. SDayanışma ise sendikal biçime bağlı kalması nedeniyle elinde tuttuğu politik gücü, hükümet politikasını bloke etmek biçiminde negatif olarak kullanarak, bunu olumlu alternatif politikalar gerçekleştirrilmesine dönüştüremedi! Politik alanda taşıdığı gücü ekonomik güç durumuna çeviremedi. Mücadele maskelenmiş bir biçimde politik iktidar hiyerarşisine karşı yöneldi ama duyarlılığını kaybetti. Bunun en karakteristik biçimi Staniszkis tarafından sembolik olarak tanımlanan, yerel parti liderlerine karşı gelmek ama kurumlara dokunmamak biçiminde ortaya çıkan pratikti! Öte yandan "dayanışma" nedeniyle belirli konulardaki fikir ayrılıkları sendika içinde açıkça tartışılmıyor ve görüşmelerle bu ayrı düşüncelere çözüm aranıyordu. Bu iç gerilim hareketi içinde önderliğin stratejisinin değiştiği gelişmelere , üçüncü bir döneme götürdü. Bu döneme J.Staniszkis, "Açık Komplo—Yığınsal Hareket mi, yoksa militanların Siyasi Partisi mi?" başlığını koydu.

İKİ YÖN

İlk önce sendikal anlayış, sosyal hareket anlayışı olarak düzeltildi. Bu anlayış, sendika tüzüğüne yazılan ilave ile, sendikanın işçileri sadece iş yerlerinde değil, ayrıca onların vatandaşlık haklarını da koruyacağı şeklinde dile getirildi.

Sendikal anlayıştan uzaklaşmak, *hareket için politik sorunları da tartışma olanağı sağladı.* Bu da sendika içinde daha önceden var olan iki ayrı çizgiyi açığa çıkardı ve belirgin hale getirdi.

Ağırlıkla yönetim tarafından temsil edilen pragmatik eğilim ve üyelerin çoğunca savunulan ilkesel eğilim kuvvetli bir taktik çizgiye sahipti. Fakat temel sorunlardan kaçmış eğilimi mevcuttu. Devleti siyasi kurum ve taktiklerden ibaret görüyorlardı. İlkeciler buna karşılık devleti kişisel değer yargıları kavramları ile ele alıyorlardı. (Egemenlik vb.) Ve sözlü açıklamalarla, gerçek davranışların birbirini tutmamasına tahammül edemiyorlardı. Örneğin bunlar için sendika tüzüğüne "Partinin Önder Rolünün" biçimsel olarak alınması bir çelişki idi. Ve derhal yok edilmesi gerekiyordu. Politik taktiklerle düşünmesini bilmiyorlardı ve bundan dolayı gerçeklik karşısında pragmatiklerden daha çaresiz olmalarına rağmen, lafta çok radikal görünüyorlardı. Bu çelişki sendika genel kurulunda çok sert bir biçimde açığa çıktı. Bu ve gittikçe zorlaşan günlük yaşamın işçiler üstünde yarattığı yılgınlık, 68' de Çekoslavakya'da var olan ve askeri işgali olanaklı kılan duruma benzer bir ortam yarattı. Orada da müdahele, hareketin bütünlüğünü kaybettiği anda yapılmıştı.

Dayanışma Ekonomik Girişimde Bulunuyor

Bütün bunlara artık Dayanışma'nın ekonomik alanda faaliyete geçmesi de eklendi. (Özyönetim, yiyecek dağıtımının sendikaca kontrolü, serbest Cumartesi çalışmasının ürünlerinin sendikaca dağıtılması hakkı için kampanya).

Bu bağlantıda özellikle kendi kendini idare (özyönetim fikri) oldukça önemli bir rol oynadı. Özyönetim ve bunun somutta gerçekleşmesi için yoğunlaştırılan çabalar, *sendika temsilcilerince her yere taşındı. (Dayanışma sendikasının40.000* ödeme yapılan çalışanı vardı). İlk önce pasif taktik anlayışının olumsuz etkileri hissedildi. Ardından 50 *büyük kuruluşta, helezonik bir biçimde "Netz (ağ)" adı altında,* "toplumsallaştırılmış iş yeri" anlayışı doğrultusunda örgütlenildi. Bu anlayış geniş bir iktisadi programla bağlantılı olarak "işçi konseyleri" fikrinin gerçekleştirilmesini amaçlıyordu. "Ağ(Netz)" işçi konseylerini Dayanışma'nın üyelerinin çoğunu yeniden aktifleştirmek ve üretim araçlarını kamulaştırmak için bir araç olarak görüyordu.

Ve Dayanışma'da varolan iktisadi ve siyasi güç arasındaki boşluk ortadan kaldırılacaktı.

Bu plan sadece hükümet tarafından reddedilmedi. Bölgelerde bulunan Dayanışma Sendikası yöneticileri de hiyerarşi kayboluyor diyerek buna karşı çıktılar. Kilise de böylesi bir değişime ilgi duymadı. Onlar egemenlik yapısını övdüler ve sosyal bir devrim istemediler. Milli Komisyon tarafsız idi, fakat "Ağ"ı Temmuz '81'e kadar desteklemedi. Sendika üyelerinin çoğunluğu içinde gerçek bir özyönetim için mücadele tali görünüyordu. Gene de Ağustos '81'de bu doğrultuda mücadele sendikanın genel örgütlenmesi içine alındı. Böylece üyelerinin pasif biçimde kalmalarıyla ortaya çıkan olumsuz tablo yırtılmak istendi. Fakat bu mücadele daha çok yöneticiler tarafından yürütüldüğü için Stanszkis "acaba tarihsel görevi bir çok özellikleriyle geleneksel bir toplum olan Polonya'yı modernleştirmek olan Dayanışma Sendikası uzun vadede aktivistler partisine dönmeyecek mi? sorusunu soruyor.

"Şundan kesin olarak eminimki, Polonya deneyi, ne kadara mal olacağına bakmaksızın, Ya dünya sosyalizmi için dinamik bir gelişmenin en güzel dayanaklarını sunacak ya da bu gelişmenin on yıllarca dondurulması olacaktır.

HİERONİM KUBİAK, PVAP
Merkez Komitesi üyesi 10 Ekim 1981'de işçilerle yaptığı bir söyleşiden"

Polonya'da Ne Oldu?

Polonya'da ki son gelişmeler tek başına ele alınırsa anlaşılır olmaktan çıkar. 1980 grevleri ile ortaya çıkanlar 1945'ten bu yana olup bitenlerin bir devamıdır. 1956'da işçi ayaklanması 1970 ayaklanmaları 1968 öğrenci olayları 1978 ve nihayet 1980 hemen hemen hepsinde karşılaşılan tablo aynı. Herhangi bir nedenden dolayı işçiler ayaklanır ve birçok talep ileri sürerler hükümet yetkilileri, parti bu istekleri yerine getireceğine dair söz verir ve verilen sözlerin hiçbirisi yerine getirilmez.Buna basit bir örnek vermekte mümkün:
1970 yılında işçilerin ileri sürdükleri taleplerden biriside, işyerlerinde önemli mevkilere seçilen insanlarda, partiye yakınlığın değil, işten anlama sı, uzmanlık aranması gerektiği idi. Seçilen kişi işgal ettiği işten anlamalıydı. Bu talep hükümet tarafından da kabul edilir. Ayrıca Gierek işçilerle yaptığı konuşmalarda bu en önemli talep sayarak mutlaka yerine getirileceği sözünü verdi. (24 Ocak 1971'de) Meslekte uzman yönetici sorunu o dönemki tartışmalarda önemli bir yer tuttu. Şimdi başbakan yardımcısı olan Rokowski "Yenileşme tartışmaları" sırasında yazdığı bir yazıya "iyi bir uzman ama partisiz" başlığını koyuyordu. Bu makalede Rakowski, yönetici kadroların meslekte uzmanlık ilkelerine göre değilde partiye yakınlık derecesine göre seçilmesinin büyük iktisadi açmazlara yol açtığını anlatıyor. Bundan tam on yıl sonra Ekim 1981'de işçiler yine aynı talebi ileri sürüyorlar ve aynı gazetede "iyi bir uzman ama ....." başlıklı bir makale yazılıyor. Tümüyle aynı şeyler tekrarlanıyor. Bu 10 yıl süresince bu konuda hiçbirşey yapılmamıştır.

Polonya'da yaşanan tüm krizlerde *ortak bir nokta giderek daha fazla* öne fırlıyor. işçiler yönetime daha fazla *katılmak, alınan kararlarda söz sa*hibi olmak istiyorlar.

Parti yöneticileri de parti de bu doğrultuda düzenlemeler yapılması gerektiğini kabul ediyorlardı. İşçilere verilen sözlerin dışında parti kademelerinde *belli düzenlemelerde yapılı*yordu. *Genel sekreterden partinin en küçük işyerindeki temsilcisine kadar* değişiklikler oluyordu. İşçiler her seferinde yeni yönetime yardımcı olacaklarına ve kendilerine güvendiklerine dair sözler veriyorlardı. Örneğin Gierek 1970'de, yaptığı gezide güven isteyip "Yardım edecekmisiniz ?" diye sorduğunda tüm işçiler "Yardım edeceğiz" diye- cevap veriyorlardı. Herkes yeni bir toplum yeni bir dev'et örgütlenmesi yolunda atılacak adımları bekledi, ama boşuna...

1890 yılı olaylarının bu bakımdan en önemli farklılığı işçilerin bu sefer kuru laflara kanmamaları idi. Ve bağımsız bir sendikanın kurulması için direttiler ve bu hakkı da kazandılar. İşçilerin sendika kurmaları hakkını elde etmeleri Sovyetlerin ters tepkisine sebep oldu, 2 Eylül 1980'de Pravda şöyle yazıyordu:

"Polonya haber ajanslarından gelen *haberlere göre anti-sosyalist unsurla*rın Polonya sahillerinde, özellikle Danzig'te bir dizi işyerine sızmada, işçi sınıfının bir kesiminin güvenini kötüye kullanmada ve iktisadi zorlukları kendi karşı devrimci amaçları için kullanmada başarılı olduklarını göstermektedir. Hükümet işçilerin temsilcilerince öne sürülen talepleri kabul etmiştir."

Sendikanın kurulmasından askeri darbeye kadar ise her alanda bir güçler çatışması gözlenmiştir. Çünkü doğu bloku ülkelerindeki egemen siyasal üstyapı biçimi ve anlayışı açısından "Dayanışma" sendikası gibi bağımsız bir sendikanın varlığına tahammül etmek mümkün değildi. Ve nitekim 1,5 yıllık mücadele sürecinde parti bu "yabancı misafirden" "hırsız"*dan kurtulma politikası izledi.* Gerçi uzunca bir tartışma sonucu Dayanışma Sendikası partinin önderliğini kabul etmişti ve bir parti gibi çalışmayacaktı, sadece sendikal sorunlarla ilgilenecekti ama bunun kağıt üzerine yazılı boş bir madde olduğunu her iki tarafta biliyordu. Gdansk'ta kararlaştırılan parti *ile* sendika arasındaki biçimsel işbölümü *efsane olmaktan ileri gitmedi.* Ve e*lindeki tüm olanakları* Dayanışma Sendikasını yıpratmak ve onu olumsuz bir şekle sokmak kullandı. Aynı şey Dayanışma Sendikası için de geçerli idi. Karşılaşılan tablo hep aynı idi. Somut bir taleple işçilerin başvurusu, bunun reddedilmesi grev tehdidi, taleplerin kabulu ve fakat yerine getirilmemesi, işçilerin yeni yeni grev tehditleri... Böylece parti herhangi bir talebi yerine getirmemek için sonuna kadar direniyor, sonra artan tehditlerle bunları kabul ediyor görünüyordu. Geçen süre ise krizi derinleştirme, gerilimi artırma sonucunu doğuruyordu. Bu nedenle darbeye kadarki dönem, partinin iktidar monopolünü adım adım yıpratıp eriten bir erezyondan farksız oldu. Güçler dengesi sürekli partinin aleyhine değişti. Sansürden köylü sendikasının tanınmasına, cumartesi gününün tatil günü ilan edilmesine değin tüm alanlarda tam bir ricat yaşadı parti.

Polonya olaylarında önemli bir dönüm noktası Dayanışma sendikasının Ekim ayında yaptığı genel kuruldu. Genel kurulda gittikçe belirginleşen ve açığa çıkan talep "yönetime katılmak"tı. İşçiler fabrika yöneticilerini ve işyeri temsilcilerini kendileri seçmek, Merkezi planlamanın yapılmasına katılmak istiyorlardı. Ekonomik ve siyasi karar merkezlerine katılma olarak nitelenebilecek bu talep Parti tarafından sert bir tepkiyle karşılaştı.

Çünkü özyönetimin gerçekleşmesi, *siyasal üstyapı da; gerek parlamento* gerek sansür kurumunun işlevinde, yani sosyalizmin Sovyet blokundaki örgütlenmesinde hatırı sayılır sonuçlar doğuracaktı. Bu parti için kabul edilebilir birşey değildi. Bu nedenle Solidarnosc'u devre dışı bırakacak belli bir plan uygulandı. 16-18 Ekim 81 tarihleri arasında yapılan plenumda sertleşme *politikası benimsenerek* bu *plan* yürürlüğe kondu.

Genel Kurulun büyük çoğunluğu tarafından Genel Sekreterliğe seçilen Kania'nın birdenbire geri çekilmesinden sonra, birbiri ardına alınan kararlarda, o zamana değin tüm sözleşmelerin yeniden gündeme getirilmesi talebiyle beraber, sıkıyönetim ilanı tehditlerine de yer verilmeye başlandı. Bu arada partinin sağ kanadı karşısında sürekli geri çekiliniyordu.

Kania'dan sonra Parti başkanlığına gelen Jaruzelski, içinde Komünist Parti, Demokratik Parti, Köylü Partisi, Kilisenin birer temsilcilerinin bulunduğu ve Dayanışma sendikasının da temsil edildiği bir Milliyetçi Cephe kurmaya girişti. Bununla ilgili Jaruzelski, Walesa ve Glemp (Kilise) 18 Kasımda bir araya geldiler ve hiç*bir somut sonuç alınmayan bir gö*rüşme yaptılar. Solidarnosk böylesi bir Milliyetçi Cephe koalisyonuna karşı çıkıyordu. Walesa, "Dayanışma Sendikasının bu 7 kurumdan oluşan Milliyetçi Cephede 1/7 lik bir söz hakkına sahip olduğunu, ama pratikte hükümetin tüm başarısız politikalarının onun üstüne yıkılacağını" söyleyerek, Jaruzelski den bu konuda yazılı bir güvence istedi. Ja*ruzelski'nin bunu reddetmesi* ve kurulacak Milliyetçi Cephenin programını önceden açıklamamakta ısrar etmesi Walesa'nın şüphelerini doğruladı.

15 Kasımda Sendika Ulusal Cephe konusunda şu kararları alıyordu:

1- Genel kurul, Polonya'daki tüm güçler arasındaki bir anlaşmanın bu derin toplumsal krizden kurtulmak için şart olduğunu onaylar.

2- Bu anlaşma Dayanışma'nın 1.Kongresinde alınan kararlarla uyum içinde olmalıdır. (Özellikle Özyönetimsel Halk Cumhuriyeti ile ilgili bölümle)

3- Genel Kurul, ulusal anlaşmanın imzalanmasından önce Milli uyuşmanın içeriği, biçimi ve gerçekleşme şartları üzerine tüm üyeleri arasında genel bir anket yapma görüşündedir.

Dayanışma'nın bu talepleri elbette gene kabul edilmedi. Jaruzelski sendikayı bir an önce herşeyden sorumlu bir konuma sokmak istiyordu. Bu planın gerçekleşmemesi üzerine Jaruzelski yetki tasarısı ile meclise başvurdu. Bu hükümete olağanüstü yetkiler tanıyan tasarının onaylanması halinde, Dayanışma genel grev tehdidinde bulundu. Öte yanda yerel seçimler yaklaşıyordu ve *yine Sendi*ka serbest seçilme hakkı talebini ileri sürdü.

Gelişmeler son noktasına, kopma noktasına varmıştı. Ve Jaruzelski 1.5 yıl süren maratonu noktaladı. Böylece Polonya'da sosyalizme yeni perspektifler kazandıran gelişmeler, yıllar sonra başka şekilde ortaya çıkmak üzere boğuldu.

...

ÖDEMELER İÇİN:
Posta Hesap Numarası:
Postscheckamt Köln
L.Ulusal,türkeiinformation
Konto Nr:32 29 19-509
Banka Hesap Numarası:
Stadtsparkasse Köln
L.Ulusal
Konto Nr:144913217
BLZ:37 05 01 98

İMPRESSUM
Devrimci İşçi
V.i.S.d.P.: S. Akhan
Eberplatz 12, 5 Köln 1

Erscheinungsdatum: 29. 3. 82
Auflage: 15.000

POLONYA OLAYLARI VE SOSYALİZM

13 Aralık sabahı, Polonya halkı biz Türkiyelilerin her on yılda bir dinlemeye alıştığımız bir türkü ile uyandı. Ordu,"ülkede bozulan iç barışı yeniden sağlamak, düzen ve huzur ortamına dönmek için " idareye el koymuştu.

Yıllarını askeri cuntalara karşı mücadele için harcayan devrimciler için Sosyalizmin "askeri darbeli" çeşidinin ne kadar zor kabul edilir bir gerçek olduğu ortadadır. Üstelik kendisini işçi sınıfının partisi ve de işçi sınıfının devleti olduğunu ilan eden bir ülkede hem de doğrudan işçi sınıfına karşı darbe yapılması, bu askeri darbeyi kabul etmeyi daha da imkansızlaştırıyor. Eğer darbe, 10 milyon üyeli Dayanışma sendikasına karşı, işçilere karşı yapılıyorsa, bu işçi sınıfının iktidarda olmadığının bir kanıtı değil midir? Eğer bu ülkelerde işçi sınıfı yönetimde değilse yöneten kimdir ve darbeyi kim, kimin için yapmaktadır?

Karşı-devrim, CİA oyunu vs. gibi demagojilerle hiç bir şey boğuntuya getirilemez. Kendisine sosyalistim diyen her insan, 10 milyon üyeli bir sendikanın nasıl ortaya çıktığının; ve tüm halk kesimlerinin, başının işçilerce çekildiği bir muhalefete niçin katıldığının cevabını bulmak zorundadır.

Polonya olayları Sosyalizmin son derece temel öneme sahip bir takım sorunlarını yeniden gündeme getirmiştir. Bugün kendisine sosyalistim hem de "gerçek" sosyalistim diyen ülkelerde sosyalizmin olmadığı gerçeğini bir kez daha kanıtlamıştır. Ve biz devrimcilere nasıl bir Sosyalizm için mücadele etmemiz gerektiğini açığa çıkartma fırsatını vermiştir.

Bugün tüm ayrıntılardan kurtulmuş bir vaziyette şu sorulara cevap bulmak zorundayız. Nasıl bir sosyalist toplum, nasıl bir sosyalist üstyapı istiyoruz?

Bizzat işçi sınıfının kendisi yönetime nasıl katılacaktır? İşyerlerinde, fabrikalarda işçiler nasıl söz sahibi olacaktır. Çünkü Polonya'da darbeye yol açan gelişmelerde en önemli neden işçilerin yönetime katılma, kendi temsilcilerini kendilerinin seçmesi talebinin hükümetçe reddedilmesiydi.

Polonya olayları biz devrimciler açısından kendisine "reel" (gerçek-varolan) sosyalizm adını takan Sovyetler Birliğinin başını çektiği sosyalizm anlayışı ile aramızdaki farkları net ve açıkça ortaya koyma fırsatı vermiştir.

Şunun çok açık ve net bilinmesini istiyoruz. Gerek Polonya'da gerek Sovyetler Birliğinde Sosyalizm adına yapılan ve savunulan şeyleri Sosyalizm olarak görmüyoruz. Ve bu Sosyalizm'le her türlü bağın; sıhhatli ve doğru bir Sosyalizmin gelişebilmesi için koparılması gerekmektedir. Sovyetler Birliği'nin başını çektiği Sosyalizm anlayışının köklü bir eleştirisi yapılmadan; bu sistemlerde Sosyalizm adına savunulacak çok az şeyin olduğu açığa çıkartılmadan; ülkemizdeki Sosyalizm mücadelesinin doğru bir raya oturması mümkün değildir.

Böylesi bir tavır alışın Türkiye Solu açısından önemi çok fazladır. Birincisi, guruplar arası ayırımın sadece siyasal iktidarın ele geçirilmesi konusunda ki farklılıktan kaynaklanmadığı,asıl ayrımın uğruna savaşılan şey de,"Sosyalizmin" ne olduğu konusunda da ciddi farklılıklardan kaynaklandığı açığa çıkmaktadır.İkincisi,demokrasi konusunda gerçek bir mücadelenin nasıl verilmesi gerektiği daha açık ortaya çıkmaktadır.

Bugün Polonya'da Bağımsız Sendikaların yasaklanmasını alkışlayanlar, işçilerin en doğal haklarının gasp edilmesini sosyalizm adına savunanlar, Türkiye'de işçi hakları için mücadele edemezler. Etseler bile inandırıcı olamazlar. Polonyalı işçilere layık görmedikleri şeyleri, niçin kendi işçileri için savunduklarını anlatamazlar. Ve biz tutarlı bir demokrasi savaşçısı olmak istiyorsak kendi işçilerimiz için istediğimiz, savunduğumuz herşeyi Polonya'lı işçiler için de istemek zorunda olduğumuzu kabul etmeliyiz.

Türkiye'de sol gurupların Polonya olayları konusunda takındıkları tavır bizim açımızdan son derece önemlidir. Sovyet Yöneticilerinin bile rahatsız biçimde savundukları askeri darbeyi "yeni devrim" diye alkışlayanlar oldu. Darbeyi yapan Jaruzelski bile müdahaleyi devrim değil, "zorunlu ve kaçınılmaz bir adım" olarak görüyor. Ama bizim kıraldan çok kıralcılar, efendilerine taş çıkartacak bir cesaretle "devrimden" bahsediyorlar. Evet devrim, hem de işçi sınıfına karşı, Polonya halkına karşı bir devrim. (Öyle ya işçi sınıfını, halkı normal koşullarda yönetseler darbeye ne gerek vardı)

Öte yandan Partinin ufak tefek hatalarından bahsedenler, tarımda özel mülkiyet nedeniyle olayları izah etmeye çalışanlar oluyor. Bunların tümü eğer görülen olayları görmemezlikten, körlükten ileri gelmiyorsa, cahillikten başka bir şeyle açıklanamaz. Çünkü Polonya olaylarının temel sebebi işçilerin eskisi gibi yönetilmek istememelerinden kaynaklanmaktadır ve politik bir sorundur.

Türkiye'de devrimci hareket nasıl bir sosyalizm için mücadele edilmesi gerektiği konusunu Polonya olayları nedeniyle açığa çıkartmalıdır. Aşağıdaki yazı böylesi bir tartışmanın başlangıcı olarak okunmalıdır.

Fakat Polonya olayının bize bir kere daha gösterip, öğrettiği dersler bundan ibaret değildir. Olayın asıl dikkatle ele alınması gereken yönü, reel sosyalizmi askeri yönetime geçişe zorlayan- Polonya'daki toplumsal-siyasal gelişmelerdir. İşçi sınıfının ezici çoğunluğu başta olmak üzere toplumun çok büyük bir kısmını içine, etrafına toparlayan bir 'Dayanışma' hareketinin mevcut düzene eylemli bir tavır alışla karşı çıkışı; "sosyalist" denilen bir ülkede böylesi bir olayın meydana gelebilmiş olması... Asıl olay buradadır. Devrimcilerin yıllardır içinde kıvrandıkları ve çözüm aradıkları sorunların olağanüstü önem ve ciddiyetini -başka hiç bir şeye gerek duyurmadan- kanıtlayan Polonya olaylarından çıkarılabilecek yığınla hayati ders vardır. Ve bu derslerin tümü bir bütünü tamamlarlar. Uluslararası Sosyalist Harekette yıllardır süren bunalımı aydınlatacak, artık kesinlikle ayrılması gereken çizgileri net biçimde tanımlamayı sağlayacak olan temel soruya, sosyalizmin ne olup ne olmadığı sorusuna -bir başka deyişle "nasıl bir sosyalizm?" sorusuna- ışık tutacak nitelliktedirler.

Devrimcilerin Polonya olayını birincil derecede önem vererek ele almalarının nedeni budur.

Sınıflı toplumların siyasal düzenlerine özgü denilen bir çok olgunun sosyalist hareketlerde, sosyalist siyasal düzenlerde kısmen de olsa görülebileceği, ama bunların zamanla yok olacağı, sosyalizmin temel inançlarından biridir. Ne var ki geçen yıllar bu inancı büyük ölçüde yıpratır nitelikte olmuştur. "Reel sosyalizm"e varan Marksizm tahrifatının egemen oluşuyla birlikte sınıflı toplum siyasal düzenlerine özgü sayılan yöntem ve araçların kullanılması giderek yaygınlaşmaya başladı. Devrimciler öteden beri bu olguyu son derece ciddi bir sorun olarak önlerine koymuş ama herşeye rağmen bu reel politikleşme eğiliminin "düzeltilebilir"liğine dair inançlarını korumaya çalışmışlardır. Özellikle Efyopya ve Afganistan örneklerinden sonra "reel" sosyalizmin bu hastalıktan kurtulmasının mümkün olmadığını görmek ve kabul etmek zorundaydılar. Askeri darbelerle iktidara gelmek ve buna "yeni tip devrim" diyebilmek, devrimciler açısından reel sosyalist siyasal anlayıştaki bozukluğun ne denli derinlere işlediğini, doruk noktasına vardığını göstermekteydi.

Fakat reel sosyalizm, sadece devrimcileri değil, herkesi hayrete düşüren bir "aşama" daha yaptı. 1981 Aralığında Polonya'da kurulan askeri rejim, reel sosyalizmin herhalde son "aşaması"dır. Böylece öğrenmiş oluyoruz ki askeri darbe ve diktatörlük yalnızca bazı ülkelerde "yeni tip devrim" yapmanın yolu değil, "sosyalist ülke"ler için de geçerli bir yol ve düzendir. Reel sosyalizmin kendisi hakkında bize verdiği ders budur.

Ve bizler için bu, herşeye rağmen utanç verici, hazin bir derstir.

Polonya Olayı ve Uluslararası Durum

Öte yandan, Polonya olayı, "sosyalist blok" ülkelerinde şimdiye kadar görülmemiş çaptaki bir kitlevi muhalefet olarak tüm dünyanın ilgisini üzerine çekti.

Kimilerince düzenli ekonomik gelişmeyle, kimilerince amansız devlet baskısıyla açıklanan, "Sosyalist ülkeler"deki "istikrarlı durum" görünümünün altında büyük bir memnuniyetsizlik potansiyelinin var olduğunu yadsınmaz biçimde ortaya koyduğu için Polonya olayının dünya ölçeğinde ilgi toplaması doğaldı.

Bu ilgi emperyalist kampın, özellikle ABD emperyalizminin her yönden hızlandırdığı kampanya ile daha da körüklendi. 1980 Ağustosundan itibaren Polonya uluslararası politika ortamının bir numaralı konusu haline geldi. Bununla eşanlı olarak ABD'nin "Sosyalist Blok"a karşı tutumunda öteden beri başlayan sertleşme hızlandı. ABD 'Dayanışma' hareketini desteklemek ve muhtemel bir Sovyet müdahalesini önlemek gerekçesiyle SSCB'ne karşı yoğun bir politik kampanya açtı ve daha ileri giderek Avrupa'da "sınırlı bir nükleer savaşın mümkün olduğunu, bunu göze almak gerektiğini" ilan etti. Ardından bir adım daha atıldı ve Bloklararası dengenin korunmasını, ekonomik-teknolojik-kültürel ilişkilerin gelistirilmesini. silahlanmanın karşılıklı azaltılmasını öngören ve böylece dünya çapında gerginliği gidermeyi amaçlayan "Detant dönemi" politikalarının son bulduğu, geçersizleştiği resmen ifade edilir oldu. ABD,yeni bir "soğuk savaş" dönemi anlamına gelen bütün bu politika değişikliklerini meşru,haklı gösterebilmek için Polonya olayından sonuna kadar yararlandı.

ABD'nin Bloklararası Dengeyi kendi lehine değiştirmek için başlattığı bu yeni "soğuk savaş" politikalarını tehlikeli bulan Batı Avrupa devletleri, sözkonusu "denge"nin kendi lehlerine değişmesi gerektiği noktasında ABD ile aynı düşüncedeydirler. Onlar da koşulların bu amaca uygun hale geldiğini, çoktandır yitirdikleri insiyatifi yeniden ele geçirdiklerini görüyorlar, ancak ABD'nin sınırlı nükleer savaşı bile göze alan saldırı politikalarını aşırı sert bularak, barışçıl yöntemlerle sonuca gitmeyi savunuyorlar. Çünkü böylesi bir kısmı savaştan doğrudan kendileri etkileneceklerdir.Alman ve Fransız hükümetlerinin başını çektiği bu kanat (özellikle Fransa), ikinci dünya savaşı sonunda Yalta andlaşmaları ile belirlenen bloklararası statünün, egemenlik alanları paylaşımının tartışma konusu yapılmasını gündeme getiriyorlar.

Polonya olayı uluslararası politikada ortaya çıkan bu gelişmelerin nedeni değildi. Emperyalizmin insiyatifi ele geçirdiği ve "Sosyalist Blok"u alabildiğine geriletmek için saldırıya hazırlandığına dair ip uçları Polonya olayından önce vardı. Polonya olayı, bu saldırı kampanyasını bütün yönleriyle harekete geçirmek için gerekli fırsatları fazlasıyla sağlayan boyutları, dünya kamuoyuna bu saldırıyı haklı ve meşru göstermek, benimsetmek için kullanılabilecek özellikleri nedeniyle ön plana geçirildi. Saldırı Polonya bağlamında hızlandırıldı. Ve kampanya o denli başarılı biçimde yürütüldü ki bir süre sonra dünya kamu oyunun ilgisi Polonya'da ne olup bittiğine değil, bu olay karşısında ABD ve SSCB'nin ne yapacağı konusuna yöneldi.

Polonya'daki siyasal-toplumsal gelişmeler ikinci plana itildi ve ayrıca bu gelişmeler ABD-SSCB çatışması içinde değerlendirilir oldu. Polonya halkı ve bu halkın kendi kaderini tayin edeceği gerçeği yok edildi. Böylece oluşturulan ideolojik-politik ortamda, Polonya olayı kendi gerçekliğiyle, onu meydana getiren siyasal-toplumsal-ekonomik nedenler temelinde ele alınmamakta, ABD ve SSCB arasındaki çatışmada kullanılan yönleriyle, buradaki sunuluş biçimiyle ele alınmaktadır.

Tavır Sorunu Üzerine Bir Kaç Söz

Özetle ifade edilecek olursa, sözkonusu ideolojik-politik ortamda Polonya olayı, "komünist" bir rejim ve düzene karşı toplumun büyük kısmının anti-komünist bir ayaklanması şeklinde sunulmaktadır. "Dayanışma" hareketinin Katolik Kilisesiyle yakın ilişkileri, Polonya milliyetçiliğinden ve dinden yola çıkan motifleri kullanması, taleplerini burjuva ideolojisine mal edilen özgürlük sloganıyla dile getirmesi, buna karşılık sosyalizme sahip çıkan herhangi bir tavır göstermemesi, onun "anti-komünist" diye nitelenmesinin gerekçeleridir. Kaldı ki, 'Dayanışma' hareketinin resmi sözcüleri değilse bile, hareketin önemlice bir bölümü "kahrolsun komünizm" sloganını yer yer kullanabilmektedirler. Ancak burada dikkate alınmalıdır ki Polonya'daki kitlelerin gözünde "komünizm", mevcut yönetim ve düzenle özdeşleşmiştir. Dolayısıyla Polonya'daki toplumsal muhalefet hareketini anti-komünist diye nitelemenin ön koşulu, bu ülkedeki düzenin "komünist" olduğunu kabul etmektir. "Dayanışma" hareketi içinde bizim de anti-komünist diye niteleyeceğimiz unsurların var olduğunu bilmemize karşın, Polonya'daki toplumsal muhalefet hareketinin tümünün "anti-komünist" diye nitelenmesine karşı çıkışımızın ilk nedenlerinden birisi budur. Çünkü devrimciler yıllardan beri "Sosyalist Blok" ülkelerindeki siyasal toplumsal düzenlerin "komünizm"le, "sosyalizm"le özdeşlenmesine karşı çıkmakta, bu düzenlerin Marksist sosyalist toplum hedefiyle temelden çeliştiğini, dolayısıyla ayrı bir kategoride sayılması gerektiğini olanca güçleriyle vurgulamaktaydılar. Dolayısıyla bizim 'Dayanışma' olayına ve genelde Polonya'daki toplumsal muhalefete, mevcut düzene karşı çıktığı için, sırf bu nedenle "anti-komünist" damgasını vurmamız sözkonusu olamaz.

Fakat şüphesiz ABD, SSCB ve yandaşları için durum farklıdır. Her iki kampa göre de "Sosyalist Blok" ülkelerinde "komünist" rejimler vardır. Dolayısıyla Polonya'daki çatışmalar "komünizm — anti-komünizm" çatışması olarak nitelenebilir. O nedenle her iki taraf da soruna ilişkin tavır konusunda mümkün iki yol olduğunu, ya komünizmden -dolayısıyla SSCB'den- yana veya anti-komünizmden -ABD emperyalizminden- yana olabileceğini empoze etmeye çalışırlar. Oysa bu çember yıkılmalıdır. Olayda bir üçüncü yol, üçüncü bir tavır alış. mümkündür.

Dikkat edilirse Polonya'daki toplumsal muhalefetin ideolojik yönü üzerinde onca vurgu yapılmasına karşılık, bu ideoloji içinde öne sürülen taleplerin yapısal içeriği gölgede kaldı. Harekete geçen kitlelerin ekonomik-toplumsal-siyasal yapıda ne tür değişimler istedikleri ve bu isteklerin nasıl bir ihtiyaca tekabül ettiği konusu öne çıkarılmadı.

Polonya sorununun ABD-SSCB çatışması ekseninde konulmasının doğal sonucu, gereğiydi bu. Çünkü çatışan tarafların her ikisi için de konunun bu yönünü gözardı ettirmekte yarar vardı. Polonya'daki muhalefetin, toplumsal-ekonomik yapıda özyönetime dayalı yeni bir kurumlaşma temelinde "demokrasi" istemesi, bu içerik, ABD emperyalizmi tarafından övülecek gibi değildir. Bu nedenle ABD, Polonya'daki hareketin demokrasi talebini içeriğinden soyutlayarak destekliyor ve bu talebin anti-komünist özelliğe sahip bir ideoloji içinde dile getirilişine vurgu yapıyor.

Bu tür bir vurgulama, Polonya'daki hareketin demokrasi talebinin yapısal içeriğinin böylece gözardı edilmesi, SSCB ve yandaşları için de elverişlidir. Çünkü bu sayede onlar, bugüne değin "işçi sınıfı devleti" nin varolduğunu iddia ettikleri bir ülkede nasıl olup da işçi sınıfının ezici çoğunluğuyla düzene karşı çıktığı, "yönetime katılma" gibi bir taleple ayaklandığı türünden, cevabı imkansız sorulardan bir süre için kurtulmuş oluyorlar. Polonya gerçekliğinin bu yönü -yani kitlelerin toplumsal hayatın bütün alanlarına aktif biçimlerde katılma ihtiyacını duyarak harekete geçmiş olmaları- "reel sosyalizm"in sosyalist sıfatını kullanma hakkından ne denli uzak olduğunu apaçık göstermiştir. Bu olgu, "emperyalist kışkırtma" vb. "dış faktörlerin" abartılmasıyla gizlenebilir, dikkatler Polonya'daki hareketin haldeki ideolojik kimliğine, ABD emperyalizminin hızlandırdığı anti-komünizm kampanyasına çekilirse, SSCB ve yandaşları, yalnızca reel sosyalizmin skandalını örtmekle kalmayacak, devrimci kamuoyunu anti-komünizmden, ABD emperyalizminden yana tavır alma şantajıyla susturmaya çalışacaktır.

Reel sosyalistler, devrimcilerin emperyalizme karşı kendilerinden çok daha fazla duyarlı olduklarını biliyorlar. Ve yine biliyorlar ki devrimciler, bugüne değin reel sosyalizmin bir dizi irili ufaklı skandalını sırf emperyalizm faktörü yüzünden sineye çekmişlerdir. O nedenle şimdi de aynı yola başvurabilir, devrimcileri komünizm — anti-komünizm ikilemi içinde sıkıştırmayı deneyebilirler. Yapılan da budur. Ve reel-sosyalistler bu amaç için Polonya'daki yönetimin, hatta genelde "Sosyalist Blok" ülkelerindeki Komünist Partilerin birtakım önemli hatalar yaptıklarını kabul etmeye bile hazırdırlar.

Fakat Uluslararası Sosyalist Harekette yıllardır ağırlaşarak süregelen bunalımın en acı, en çarpıcı sonuçlarını kendi ülke deneyinde görüp yaşayan, bu sancılı süreç içinde olgunlaşan Türkiye'deki devrimciler artık bilinçle görebilmektedirler ki; emperyalizme karşı köklü ve etkin mücadelenin ilk koşulu sosyalizm ile mahut "reel sosyalizm" arasındaki niteliksel ayırımı her bakımdan hayata geçirmektir.

Reel sosyalist güçlerle emperyalizm arasında devam eden ve edecek olan çatışmanın, sosyalizmin içeriği açısından bir anlam taşımadığı, bunun dışında bir faktör olarak dikkate alınması gerektiği artık kavranmıştır. Reel sosyalizmin bugüne değin tavırlara etkili olabilmiş şantajı, devrimcilerin emperyalizme karşı kendi

Devamı 12. Sayfa'da

Baştarafı 11. Sayfa'da

POLONYA OLAYLARI VE SOSYALİZM

sosyalizm anlayışları doğrultusunda verecekleri mücadelenin varlığıyla etkisizleştirilecektir.

Hiç şüphesiz, ABD emperyalizminin, "komünizm" ile SSCB ve "Sosyalist Blok"u özdeşleştirerek yürüttüğü anti-komünizm kampanyası, -özellikle Polonya olayları bağlamında- şu anda devrimcilere ihmal edilemez zararlar vermektedir. En azından bu nedenle devrimciler, sözkonusu kampanyaya gecikmeksizin karşı durmak zorundadırlar. Yıllardan beri reel sosyalizme karşı çıkan, Marksist sosyalizm ile bu reel sosyalizm arasındaki niteliksel ayrımı kesin çizgilerle belirlemeye çalışan devrimciler şunu çok iyi görebilmektedirler ki eğer Marksist sosyalizm perspektifi ile kendi bağımsız anti-emperyalist mücadele platformlarını oluşturabilirlerse, bu sayede emperyalizmin anti-komünizm propagandalarını geri-letebilecekleri gibi, emperyalizmin şimdi kullandığı ideolojik-politik silahları tersine çevirmek imkanını da bulabileceklerdir.

İçinde bulunduğumuz tarihsel durumda, Polonya olayının bu amacı sağlayan bir içerikte açıklanması ön koşuldur. Şu anda tüm dünyada ve ülkemizdeki halk kitlelerinin, özellikle işçi sınıflarının zihnini burgulayan "Polonya'da ne oldu, neden oldu?" türünden soruları inandırıcı, sosyalizmin bilincine bağlayıcı bir cevap verilmeden, sözkonusu hayati görevin başarılması mümkün değildir.

Polonya'da Ne Oldu?

Polonya'nın bundan önce 1970 ve 1956 yıllarında da kitlevi protesto eylemlerine sahne olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan 1980 Ağustosunda ortaya çıkan yaygın toplumsal muhalefet hareketini 1956 ve 1970 olayları ile birlikte, bir süreç olarak ele almak gerekli ve aydınlatıcıdır.

Bu sürece bakıldığında kolayca görülür ki, 1980 Ağustosundaki hareketin siyasal-toplumsal düzene ilişkin değişim talepleri, 1956'da ayaklanan işçi kitlelerinin taleplerinde -bugünkü biçimiyle değilse bile- çekirdek halinde vardır. 1970'deki işçi ayaklanmasında da aynı şey fazlasıyla geçerlidir. Kitleler ve özellikle her defasında muhalefetin önünde yürüyen işçiler, bu olaylarda kurulu siyasal-toplumsal düzene, onun işleyişine karşı tepkilerini dile getirmiş, yeniden düzenlenme taleplerini öne sürmüşlerdir. Belirtmeye gerek yoktur ki her defasında da muhalefet hareketinin tepki ve talepleri doğrultusunda vaadlerde bulunulmuş fakat daha sonra yerine getirilmemiştir. Her ayaklanmanın bir öncekinden daha kitlevi oluşunun başta gelen nedeni budur.

Fakat daha önemlisi muhalefet hareketlerinin ideolojik-politik içeriğindeki dikkate değer gelişmedir. Hatırlanmalıdır ki 1956'da ellerinde kızıl bayraklarla K.P. binalarına doğru yürüyen bir işçi kitlesi vardır. Kendilerini harekete geçmeye iten sorunlarının kaynağını mevcut siyasal-toplumsal yapıda değil, o yapının tepesindeki *yöneticilerde gören, tepki*lerini buna yönelten ve bu nedenle de yeni bir yönetici kadronun *işbaşına* gelmesini talep eden bir muhalefet hareketidir. Öteki taleplerinin başa geçmesini istedikleri yeni yönetim kadrosunca gerçekleştirileceğine inanmaktadırlar. Gomulka ve ekibi bu olay üzerine K.P. ve devlet mekanizmasının başına geçerler.

1970'deki işçi ayaklanmasının sorunlara yaklaşımı daha derinliğinedir. Çözümün, "yöneticilerin değişmesi" nde olmadığı noktasına gelmişlerdir. Nitekim Gomulka ve ekibinin uzaklaştırılarak Gierek ve ekibinin işbaşına getirilmesi ile tatmin olmazlar. Sorunların K.P. ve devlet bürokrasisinin tutumundan kaynaklandığı görüşü egemendir. Parti ve devlet mekanizmasının genel yapı içerisindeki belirleyici konum ve fonksiyonlara sahip oluşunu eleştirmemekte, buna karşı çıkmamaktadırlar. Talep edilen parti ve devletin kitlelerle daha yakın ilişkiler kurması, etkin bir diyaloğun sürdürülmesi, kararların alınmasında ve uygulanmasında bu ilişkinin dikkate alınmasıdır. Gierek ve ekibi 1970 olaylarını sona erdiren işçi temsilcileri toplantısında bütün bu talepleri benimsediklerini söylerler.

Görülmektedir ki 1956 ve 1970 ayaklanmalarında, kurulu siyasal-toplumsal düzene karşı çıkılmamakta, bu düzen esasta kabul edilmekte, çözümler onun içinde aranmaktadır. Öne sürülen talepler bu düzen korunarak gerçekleştirilebilir türdendir. Ayaklananlar, kendilerini harekete iten sorunlarını bu taleplere tekabül eden bir içerikte, kavrayabiliyorlardı. Ancak dikkat edilirse, sorunların kaynağı olarak görülen nokta, giderek mevcut düzenin temeline doğru kaymaktadır. Önce -1956da- düzenin tepe noktasında yoğunlaşan tepkiler, 1970de daha temele yakın bir noktaya yönelmiş, K.P. ve devlet aygıtının toplumla ilişkileri, yönetici işlevini yerine getiriş tarzı ve usülleri toplumsal tepkinin kaynağı olmuştur. Fakat bununla birlikte, muhalefet hareketi, yönetim fonksiyonunu bütünüyle K.P. ve devlet aygıtına veren temel siyasal ilkeyi ve düzenlenişi sorun olarak görmemektedir. Bu ana ilişkiyi kabul etmekte, kendisini "yönetilen" fonksiyonu içinde düşünmekte, K.P. ve devlet aygıtının tekelindeki siyasal faaliyet hak ve görevinin -bir bölümünün topluma devredilmesi- buna uygun yapısal değişikliklere gidilmesi- gibi mevcut yöneten—*yönetilen ilişkisinde kısmi bir dönüşüm* anlamına gelen bir talep ileri sürülmemektedir. Muhalefet, ayaklanma yoluna başvurmuş ve devlet güçleri karşısında birçok kurban vermişse de, hala resmi ideoloji ve siyasal düzen içinde düşünmekte, sorunlarına bu çerçeve içerisinde çözüm aramakta, bu çerçeve içinde mümkün talepler öne sürmektedir.

Bu gelişmeler karşısında kendisini "işçi sınıfının partisi", "tüm halkın partisi" gibi ünvanlarla takdim eden, yönettiği devleti "işçi sınıfının devleti", "halk demokrasisi" diye niteleyen K.P. ne yapmıştır? Eğer bu parti sözde üstlendiği "öncü"lük misyonunu asgari düzeyde *hak etmiş bir parti* olsaydı, takındığı sıfatlarda *bir parça gerçeklik payı bulunsaydı, yapması* gereken şey, kitleleri, özellikle işçi kitlelerini periyodik olarak eyleme, kalkışmalara iten sorunları o önceden görür, bunları *muhalefetten daha* derinliğine kavrar, temeldeki ihtiyacı ve *aksaklığı* tesbit eder ve o yönde girişimlerde bulunurdu.

Oysa K.P.'nin tavrı tam tersine olmuştur. Aslında bu tavır *sırf Polonya K.P.'sine özgü değildir.* Polonya'dakine benzer muhalefet hareketlerinin ortaya çıktığı bütün "Sosyalist Blok" ülkelerinde K.P.'lerin tavrı aynı özelliği taşır. 1953 Berlin işçi ayaklanmasında D.Alman K.P.'si 1956 olaylarında Macaristan K.P.'si, 1968 Çekoslavakya'sında bu ülkenin K.P.'si ve bütün bu partiler üzerinde egemen S.B.K.P., ortaya çıkan muhalefet hareketlerinin taleplerindeki ekonomik yönleri şu veya bu ölçüde dikkate almış, olay anında veya *sonrasında uygulanan ekonomi-politi*kada bazı "düzeltmeler" yapmışlar; *fakat muhalefet hareketlerinin siya*sal düzene, yapıya ilişkin taleplerine şiddetle karşı çıkmış, zorla bastırmışlardır. Bunu yaparken, ekonomik politikadaki değişiklikleri -ki bunlar kitlelerin tüketim imkanlarını arttırma yönündedir- siyasal talepleri kısmak, bu talepleri savunan muhalefet potansiyelini gevşetmek ve sonra da bastırmak için bir silah olarak kullanmışlardır. Yönetimdeki K.P.'ler idari ve siyasi karar gerektiren her konuda, kendi tekelini kurmuş, işyerlerinden başlayarak ekonomik-toplumsal örgütlenişin her kademesinde kendi belirleyiciliğini, emrediciliğini esas alan bir işleyiş oluşturmuş, ne olursa olsun bu yapıda bir değişiklik yapmaya yanaşmamıştır.

Sözünü ettiğimiz başlıca muhalefet hareketlerinin bazıları veya o hareketler içinde yer almış bazı gruplar, burjuva siyasal kurumlar talep etmişlerdir. Bunları talep edenleri "emperyalizmin ajanları" gibisinden sıfatlarla tanımlayan beylik "açıklama" kalıplarını bir an kabul etsek *bile*, ortada cevabı verilmemiş sorular vardır: Nasıl oluyorda bu emperyalist ajanlar, bu denli etkili olabiliyorlar? Dikkate alınmalıdır ki a*yaklanmaların hepsinde* -mevcut düzene ve partiye ismini veren- işçi sınıfı ön plandadır. Emperyalist ajanlara ilk önce o kanmaktadır. İkinci bir soru daha: Mevcut siyasal düzende değişim olması talebi neden bu denli çok taraftar topluyor? "İşçi sınıfının partisi"nin iktidarda olduğu, "işçi sınıfı diktatörlüğü"nün hüküm sürdüğü bir toplumda her defasında daha da kabaran halk kitleleri, başta işçi sınıfının çoğunluğu olmak üzere niçin siyasi düzende değişim istemiyle ayaklanıyorlar?

Çünkü insanın hayatını belirleyen, *düzenleyen süreçlere* -genel anlamıyla siyasete- katılma isteği, onu insan yapan, insanı bir hayvandan ve makineden ayırdeden en temel özellik, ihtiyaçtır. Bilinen siyasal yapılarda, hayatın düzenlenişi ve sorunların çözümüne ilişkin düşündükleri mevcut yönetici kadrolar veya onların resmi alternatiflerinin aynı konudaki program ve uygulamalarıyla uyuşan insanlar veya sınıflar, siyasete katılmak ihtiyacını bu dolayımın varlığında gidermiş sayarlar. Burjuva demokrasisi seçim vb. kurumlarıyle bu izlenimi en yetkin biçimde sağlayan bir düzendir. Geniş halk kitlelerini aşağı düzeyde, ikinci, üçüncü sınıf insanlar yığını olarak gören ve bunların siyaset gibi en seçkin faaliyet türüne doğrudan ve etkin biçimde katılmasını doğaya aykırı bir şey, bir kaos diye niteleyen içeriğiyle *burjuva dünya görüşü, bu içeriğine kar*şın o "aşağı" gördüğü yığınların siyasete katılma gibi en insani ihtiyaçlarını tatminsiz bırakmanın ne denli "tehlikeli" olduğunun bilincindedir. Bu nedenle kendi rasyonelleri içinde, her tür ihtiyacı bir tüketim nesnesiyle tatmin eden, ana işleyiş kurallarına uygun olarak "siyasete katılma ihtiyacını" cevaplar. Bu yüzdendir ki kapitalist *ilişkilerin belli bir yerleşiklik* kazandığı her yerde prensip olarak "demokrasi"yi tercih eder.

Marksist sosyalizm, -burjuva- "demokrasi"sini eleştirirken, ve onun özünde kapitalist sınıfın diktatörlüğü olduğunu vurgularken, bu noktaları dik*kate alır. "Demokrasi"nin bir aldatma*ca olduğunu ileri sürerken, dayandığı esas gerekçe, en ayırdedici insanî *ihtiyaca tekabül eden siyasete katılma* isteğinin bu -burjuva-siyasi düzende, *iğdiş edilmesidir, çarpıtılmasıdır.* "Demokrasi"de kitlelerin gerçek içeriğiyle siyasete katılmasının sözkonusu olmadığını, kitlelerin gerek yaşam biçim*leriyle ve gerekse siyasi kurumların*, kuruluşların iç işleyişleri nedeniyle siyasete etkin biçimlerde, etkin rollerle katılmalarının imkansız olduğunu *belirtir. Kapitalist üretim ilişkileri* içinde üretici, yaratıcı fonksiyonu son sınırına kadar kısırlaştırılan, basit bir makina parçası, eklentisi durumuna indirgenen *geniş yığınların, özellikle* işçi sınıfının bu *nesnel* konumu nedeniyle, siyasete etkin biçimde katılabilmek için gerekli çok yönlü bilgilenme ve pratik imkanlarından yoksun kılındığını ve dolayısıyla "demokrasi"deki "siyasi hak ve özgürlüklerin" *mevcudiyetine rağmen giderek depolitize* olduklarını ve böylece burjuva demokrasisinin pratikte oligarşik bir yönetim tarzına dönüştüğünü açıklar.

Burjuva demokrasisine yönelttiği eleştirinin bu niteliği nedeniyledir ki Marksist sosyalizm, sosyalist toplumun siyasal düzeninin işçi sınıfına ve tüm halka siyasete en etkin biçimde katılma imkanını açan yepyeni örgütlenmeler üzerinde kurulacağını vurgular. Ve nitekim bu yüzden sosyalist devrimin "Komün tipi bir devlet"i olacağı israrla belirtilmiştir. Geleneksel devlet aygıtının üstlendiği bir dizi fonksiyonun topluma devredileceği, o fonksiyonların kitlelerce yerine getirilmesini sağlayan örgütlenmelerin yaratılacağı, dolayısıyla geleneksel devlet aygıtının önem ve etkinliğinin azalacağı tesbitinden ötürü, Sosyalist devrimle birlikte kurulacak devletin "devlet olmayan devlet" diye tanımlanabilir olduğu Marksist devlet teorisinin esasıdır. Kitlelerin siyasete giderek çok yönlüleşen bir eylemlilikle katılmasına verdiği hayati önem nedeniyledir ki, Marksizm, Proleterya diktatörlüğünün ezilen sınıflar için burjuva demokrasisinin sağladığından çok daha geniş bir demokrasi olduğunu ve sırf bunu gerçekleştirip, yerleştirebilmek için eski egemen sınıf kalıntılarını siyasete katılma yasağı uygulanabileceğini ve "diktatörlüğün" bu anlamda geçerli olduğunu belirtmektedir. (Bak. Proleterya İhtilali ve Dönek Kautsky, Devlet ve Devrim).

Bütün bunlar reel sosyalizmden ne kadar uzak şeylerdir! Yukarda özetle anlatılan Marksist sosyalizm yaklaşımını benimsemiş ise bir Komünist Partinin, işçi sınıfı ve öteki halk kesimlerinde siyasete katılma yönünde aralıksız çaba göstermesi, katılmanın en yetkin ve kitlevi ölçüde gerçekleşmesi için gereken örgütsel yapıları oluşturma konusunda öncülük yapması ve böylece Marksizmin "devletin özerk bir aygıt olarak yok olduğu toplum" diye de nitelediği komünist topluma varış sürecini hızlandırması gerekir. Oysa "Sosyalist Blok"un malum K.P.'leri tam tersine, eski devlet aygıtından çok daha büyük ve etkin bir devlet aygıtı kurup, bununla tüm toplumsal faaliyetleri denetim altına almış ve böyle bir yapının tepesinde kesin bir siyaset tekeli oluşturmuşlardır. Ve yukarda öngörülenin tersine halk kitlelerini siyasi faaliyetten uzak tutmaya çalışmaktadırlar. 1970 olaylarının ertesinde Polonya K.P. lideri Gierek'in formüle ettiği gibi işçiler "çalışacak" parti de "yönetecek" tir. Fonksiyonlar böyle bölünmüştür.

K.P.'ler işte bu yönetim tekelleri hariç, her konuda taviz vermeye, değişiklik yapmaya hazırdırlar.

Toplumsal ilişkilerde, kültürde, değer yargılarında sosyalistçe olan ne *varsa hepsi kaybolmaya yüz tutarken*, bunların yerine burjuva topluma özgü olanlar yerleşirken; yani özetle; bu "sosyalist ülkeler"deki hayat tarzı kapitalist hayat tarzına gitgide daha çok benzer bir hale gelirken, burjuva topluma öykünme eğilimleri belirgin biçimde güçlenirken bu sözde K.P.'ler için ortada "sosyalizme aykırı" bir şey, bir gidiş sözkonusu olmuyor. Ama ne zaman ki bu toplum içinden siyasi nitelikli bir talep, "yönetime katılma" filizi taşıyan bir hareketlilik ortaya çıkıyor, K.P.'nin siyasi tekeline dokunuyorsa, işte o zaman "karşı-devrim" belirmiştir, "emperyalist a*janlar" vardır, "komplo" ile karşı*laşılmıştır.

Sosyalizmi, kendi siyasi tekellerinden, *kesin yönetici konumlarından* ibaret sayan, bununla özdeşleştiren bir "K.P." sözkonusudur. *"Sosyalist Blok", bunların blokudur.* Bunlar için sosyalizmin savunulması, kendi konumlarının korunmasıdır. Sosyalizmin *herhangi bir ülkedeki zaferi*, bu "Blok"un yeni bir şubesinin daha açılması demektir. Onun içindir ki Etyopya'da, Etyopya toplumunun *büyük çoğunluğundan habersiz, bir* subay *klik*iyle hükümet darbesi yapıldığında "Etyopya'da sosyalist devrim" olmuş sayılabilir. Bu "subay sosyalizm"iyle *çelişen sosyalist işçi* ve aydınlar "karşı-devrimci" diye ezilebilir. Afganistan'da Sovyet hava indirme, paraşütçü birliklerinin yaptıkları darbeyle birilerinin eline iktidar verilmesi "yeni tip sosyalist devrim" diye göklere çıkarılabilir.

Bütün bunlar mümkündür. Çünkü reel sosyalizmin vardığı bu "ileri" noktada, sosyalizm, kendilerine sosyalist sıfatı takmış birilerinin, bulundukları toplumda tam bir siyasal tekel kurmuş olmaları demektir. Bu mekanizmadır ve başkaca hiç bir şey değildir. Sosyalizm adına yapılacak tek şey varsa, o da sosyalizmin bu türünün reddedilmesidir.

DAYANIŞMA OLAYI: Polonya'daki Toplumsal Muhalefet

1980 Ağustosunda Polonya'da ortaya çıkan hareket, daha başından itibaren K.P. yönetimiyle mevcut düzen içinde bir uzlaşma aramadığını belli etmekteydi. Gerçi süreç boyunca yönetimle kısmi anlaşmalar yapılıyor ama hemen sonra bu anlaşmaların kapsamadığı bir konuda yeniden çatışma başlıyor ve giderek siyasal talepler öne çıkmaya, ön plana geçmeye başlıyordu. Bu siyasi talepler ise ne 1956'daki gibi yönetimin tepesindeki ekibin değişmesiyle sınırlı idi ne de 1970'deki gibi parti ve devlet bürokrasisinin toplumla ilişkilerinin geliştirilmesi biçiminde özetlenebilecek türdendir. *1980 Ağustosundaki muhalefet, siya*si çözümü kurulu düzen çerçevesi içinde aramak yolunu terketmiştir. Şimdi artık, toplumun "özyönetim" ilkesi ekseninde yeniden düzenlenmesi talep edilmektedir. Bu ise kurulu düzenin dışında bir talep-tir, onu reddeden, karşısına alan bir muhteva taşımaktadır.

"Özyönetim" talebiyle dile getirilen, yönetime, siyasete katılma ihtiyacının sosyalist toplumla, Marksist sosyalizm teorisiyle çelişmediğini, tam tersine onun en temel boyutlarının başında geldiğini yukarda belirtmiştik. Marksist sosyalizm, bu anlayışın biçimlendirdiği bir sosyalist toplum, kitlelere sözkonusu "özyö*netim" talebinin kapsadığından* çok daha zengin ve geniş bir siyasi et*kinlik* sağlama temeli üzerinde kuruludur.

Bu bakımdan, özellikle Polonya'daki toplumsal muhalefetin en büyük ve sürükleyici unsuru olan işçi sınıfı hareketinden, bu 'özyönetim' taleplerini sosyalist anlayış içinde dile getirmeleri, bu zeminde savunmaları beklenebilirdi. Fakat, kendisini Marksizmle özdeş göstermeyi "başarmış", reel sosyalist yapı ve uygulamaların varlığında bunu ummak herhalde fazladır. Kaldı ki "reel sosyalist" K.P.'ler, gerek parti içinde, gerekse dışında ortaya çıkan Marksist eğilimli muhalefetleri şiddetle ezmiş, budamıştır.

O nedenle, şunu söyleyebiliriz ki, Polonya'daki muhalefet hareketinin, taleplerini Polonya milliyetçiliği ve dini ideoloji içinde dile getirmiş *olması acı da olsa yadırgatıcı değil*dir. Muhalefet bu ideolojilere adeta itilmiştir. Ayrıca eklenmelidir ki muhalefetin ideolojik yelpazesinde anti-komünist öğeler -açıkça sergilenmemekle birlikte- azımsanmayacak bir yer tutmaktadır. Hareket içinde Komünizme kesin karşı olan guruplar kalabalık değilse bile etkin pozisyonlardadırlar. Özellikle aydın *muhalefetini temsil eden KOR örgüt*lenmesi içinde bunlar çoğunluktadır. KOR, 'Dayanışma Sendikası'nı ideolojik yönden etkilemeye çalışmakta ve sendika içinde küçümsenmeyecek bir ağırlığa sahip bulunmaktadır.

Ve şimdi bunlar da "özyönetim" talebini sahiplenerek, bunu kullana*rak yalnızca reel sosyalizme değil*, *asıl* onun *gölgelediği* komünizme, Marksist dünya görüşüne karşı saldırıya geçmişlerdir. 'Özyönetim'den çok daha zengin ve çok yönlü *bir siyasi katılım ilkesini temel* alan Marksizm bu hakarete uğrarken, onu savunacak ve hakareti sahiplerine iade edecek bir eğilim ortada gözükmüyor. 'Dayanışma' sendikası ve onun etrafında toplanmış *kitleler içinde belirgin bir devrimci*, Marksist çizgiye rastlanmıyor. Tek tek unsurlar, küçük guruplar şüphesiz vardır ama özellikle şu anda *bunların etkili olabilmesi* mümkün değildir. Görünen odur ki Polonya'nın yakın geleceğinde sosyalizm açısında olumlu yönelişler beklemek fazla iyimserliktir.

Polonya sorununun ekonomik yönünü ve askeri yönetim olgusunu az sonra ele alacağız. Yeri gelmişken belirtelim ki; birtakım reformlar yapacağını ilan *ederek iktidara* el koyan askeri yönetim, "Sosyalist Blok"unda yardımıyla *ekonomik so*runları hafifletse bile, bu Polonya'da sosyalizme yeniden güç kazandırmış olmayacaktır. Çünkü Polonya halkı 1956 ve 1970 deneylerinin ivmesiyle bugün sorunlarının kaynağını siyasal düzende görmek durumuna gelmiştir. Bu noktada onlar mevcut ekonomik sorunları politik kökenli sorunlar olarak nitelemektedirler. Ve bu yüzden kendilerine sözkonusu ağır ekonomik sorunları göstererek "itidal" tavsiye edenlere aldırmamaktadırlar. Çünkü bu sorunları mevcut siyasi düzenin savunucuları tarafından, kendilerine -halkadanışılmadan takip edilen bir ekonomi politikasının ürünü olarak görmekte; sorumluluğunu taşımadıkları bu politika için özveride bulunmayı yadsımaktadırlar. O nedenle de askeri yönetimin muhalefeti zorla bastıra-

Devamı 13. Sayfa'da

Baştarafı 12. Sayfa'da

POLONYA OLAYLARI VE SOSYALİZM

rak ekonomik sorunları kendince hafifletmesi politik muhalefetin içeriğine ancak çok sınırlı bir etki yapabileçektir.

Kaldı ki şu ana kadarki gelişmelerden de anlaşılacağı üzere; genel olarak reel sosyalizmin önüne koyduğu sorun, Polonya halkının sosyalizme kazanılması değildir. İdeolojik-politik planda değil bunu başaracak, düşünecek gücü ve kozu kalmamıştır zaten. Onun sorunu Polonya'yı bir coğrafi bölge olarak "Blok" içerisinde tutabilmektir. Başvurulan askeri yönetim ancak bunu sağlayabilir.

Sosyalizm, reel sosyalizmin çelmeleri sonucu bugün Polonya'da yenilmiştir. Artan anti-komünist saldırı ve üzerine kapanan reel sosyalizmin ağırlığı altında ayağa kalkması, gücünü toparlaması şüphesiz zor olacaktır. Ama eğer Polonya'da ve genel olarak tüm "Sosyalist Blok" ülkelerinde bunun nasıl mümkün olabileceğini araştırıyorsak, elbette buna hemen ve kestirme bir cevap veremeyiz; ancak şurası besbellidir ki bunun yolu sözkonusu ülkelere egemen parti ve devlet aygıtından geçmemektedir. Olağanüstü güçlük ve handikaplarına karşın devrimci sosyalizmin yolu bu ülkelerdeki halk kitlelerinin içinden geçmektedir. Devrimci sosyalizm, bu halk kitleleri içinde varlığı kesin olan ve gitgide güçlenmekte olan muhalefet hareketi içinde yer almalıdır veya oradan yeşerecektir. Her ne kadar bu alanda reel sosyalizmin kirlerinden beslenen bir anti-komünizmin boğucu etkisi hüküm sürüyor olsa da... devrimci sosyalizm herşeyden önce bundan dolayı o alanda mücadele etmek ve kazanmak zorundadır.

"POLONYA OLAYLARININ EKONOMİK YÖNÜ"

Polonya'daki toplumsal muhalefet hareketinin ortaya çıkışında, bu ülkenin 1980 Ağustosundaki ağır ekonomik sorunları neden gösterilmektedir. Uygulanan ekonomi politikasının finansmanı için kapitalist ülkelere, İMF'ye 25 milyar dolar gibi astronomik bir miktarda borçlanan Polonya yönetimi, gıda maddeleri fiyatlarına zam yapmış ve bu bardağı taşıran son damla olmuştur. Zamları protesto için Gdansk tersane işçilerinin başlattığı grevler kısa sürede tüm işçi sınıfına yaygınlaşmış ve bu arada kurulan Dayanışma Sendikası, işçi sınıfının ezici çoğunluğunu içine aldığı gibi, kısa zamanda toplumun çok büyük bir kısmının da etrafında toplandığı bir mihrak olmuştur.

Polonya'nın ekonomik durumu ve olayların bu noktadan sonraki gelişimi hakkında yayınlanmış bilgileri yeniden aktarmak gereksiz. Biz burada ekonomik durumdan yola çıkarak ileri sürülen bazı görüşler üzerinde duracağız.

Şüphesiz, birçokları için Polonya gibi "sosyalist bir ekonomi"nin "Batı"ya 25 milyar borcu olduğunu öğrenmek bir sürprizdi. Sonradan kamuoyu öteki "sosyalist ülke"lerin de epeyce kabarık borçları olduğunu öğrendi. Bu olgular "Sosyalist Blok" ekonomilerinin, emperyalist metropollerin egemenliğindeki "dünya pazarı" na hayli ileri derecede entegre olduklarını göstermektedir. Bu bütün "Sosyalist Blok" ülkeleri için geçerli bir ekonomi politikasıdır. Hepsi de şu veya bu ölçüde dış borçlanmaya gitmekte, "dünya pazarı" ile ilişkilerini arttırmaya çalışmaktadırlar.

Polonya yönetimi de, yeni sanayileşme planını finanse etmek için İMF kanalını da kullanarak borçlanmış ve bu borcu kurulacak sanayiinin ürünlerinin ihracatı ile kapatabileceğini hesaplamıştır. Bu hesap aksayınca, borçları ödeyebilmek için tarım ürünleri ihracını arttırmak istemiş, bunun için iç tüketimi kısabilmek amacıyle gıda maddelerine zam yapmış, yani özetle, sanayileşmeyi, halkın, özellikle işçi sınıfının gerçek ücretlerini düşürerek finanse etmeyi denemiştir.

Buna karşı işçilerin, ve ardından tüm halkın ayaklanması kaçınılmaz bir sonuç olarak görülemez. Böylesi bir sözde determinist yargı ancak dar görüşlülere ait olabilir. Çünkü, bilindiği üzere, bu "sosyalist ülke" lerdeki işçi sınıfları daha önce, çok daha ağır yoksunluklara göğüs gerekerek, hatta bundan gurur duyarak ülkelerinin sanayileşmesine çalışmışlardır. Fakat burada can alıcı nokta, o zamanlarda sanayileşmenin başlı başına bir amaç olarak kavranmamasıdır. Sanayileşme, sosyalist toplumu kurmanın, sosyalist ilişkiler içinde yaşamanın önemli bir aracı olarak anlaşılıyor, işçi sınıfı ve öteki emekçi kesimler tarafından bu bağlamda benimseniyor ve güdülen politikalara bunun için onay ve destek veriliyordu. Dolayısıyla o sanayileşme politikalarının ardında ilkin toplumsal bir onay, bir benimseme vardı. Ve böylece kitleler katlandıkları sıkıntıları "kendilerine ait" saydıkları bir politikanın gereği olarak kavrıyor ve göğüs geriyordu. İkinci olarak çok daha önemlisi, sanayileşme sosyalizmi gerçekleştirmenin bir aracı olarak görüldüğü için, kitleler sanayileşme sürecinin başarısını, sanayiin kendi iç ölçütlerinde değil, sosyalist ilişkilerin, kurumların gelişmesi ölçütünde değerlendiriyorlardı. Yani onlar için asıl önemli olan, ülke sanayiinin büyümesi ve kendilerinin de bundan tüketim düzeylerinin yükselmesi biçiminde yararlanması değildir. Bu ancak kapitalistleşen bir ülkedeki kitleler için sözkonusu olabilecek bir beklentidir. "Sosyalist Blok" ülkelerinin ilk yıllarındaki sosyalizme inanan işçi ve halk kitleleri için ise asıl beklenti, hedeflenen sosyalist toplumun, hayat tarzının ayırdedici özellikleri ile gerçekleşmesidir. Snayileşmenin ve bunun yanısıra daha bir dizi parti-devlet politikasının sıkıntılarına bunun için katlanılmıştır. Hemen bütün "sosyalist ülkelerde" 1950'lerin ortalarına kadar bu beklenti herşeye karşın sürmüş, umutlar korunmuştur. Yaklaşık bu tarihten itibaren işçi ve emekçi yığınlar, yalnız sanayileşmeden değil, parti-devletin uyguladığı tüm politikalardan sosyalist sonuçlar ummak tutumunu hızla terketmiş, bu beklentinin imkansızlığını kabullenerek, "burjuva" nitelikteki "beklenti"ler düzeyine çekilmiş, yani tüketim imkanlarının arttırılması talebini öne sürer olmuşlardır. Yönetici K.P.'lere egemen olan sosyalizm anlayışı, zamanla devlet mülkiyetinin ve kendi siyasi tekellerinin varlığından ibaret hale dönüştüğü için, bu içerikteki bir "sosyalizme" ters düşmeyen sözkonusu talepler dikkate alınmış ve 1957'de Kruşçev'in ünlü "gulaş sosyalizmi" formülüyle resmi görüş ifade edilmiş, ardından da bunun "teori"si, "reel sosyalizm" adıyla piyasaya sürülmüştür.

Bugün Polonya'daki muhalefeti, özellikle başı çeken işçi sınıfını kızgınlıkla ayıplayanlar bu süreci görmezden geliyor, anlamını kavrayamıyor veya bundan içgüdüsel bir korkuyla kaçınıyorlar. Bunlara göre; Polonya işçi sınıfının "ülkenin ağır ekonomik sorunları"nı hiç dikkate almayarak, bu sorunların çözümü için zorunlu olan" zamlara karşı çıkması ve buna karşı çıkarken herhangi bir ekonomik çözüm önermemesi en azından katı bir dar görüşlülüktür. Oysa işçiler, yaşanan ekonomik sıkıntıların, ülkenin daha ileri bir sanayii düzeyine varması için zorunlu olduğunu kolayca görecek durumdadırlar. Bu bakımdan özellikle işçilerin, tıpkı daha önce sanayileşme atılımlarında olduğu gibi, özveriyle sıkıntılara katlanması beklenir. "Sosyalizmin asli sahibi" işçi sınıfına yakışan tavır budur.

Ne var ki, yukarda özetle hatırlattığımız süreçte işçi sınıfının sosyalistçe tavır almasına dayanak olan tüm unsurlar teker teker köreltilmiştir. Kaldı ki Polonya'da işçilerden sosyalist tavır bekleyenler ve bunun için eski örnekleri gösterenler o örneklerin belirttiğimiz özelliklerini dikkate aldıklarında şimdiki durumun onlarla niteliksel bir ilişkisinin olmadığını görebilirler. Çünkü o eski örneklerde kitlelerce, özellikle işçi sınıfınca onaylanan, onların "kendilerine ait" saydıkları bir ekonomi-sanayileşme politikası sözkonusudur. 1980 Polonya'sında ise işçilerin, kitlelerin dışında, hazırlanan ve onlara emir olarak tebliğ edilen bir ekonomik politika vardır. Ve asıl önemlisi, az önce de vurguladığımız gibi, o örneklerde büyük sıkıntılarla gerçekleştirilen sanayileşme, başlı başına bir amaç değil, sosyalizmi, bu hayat tarzını tüm nitelikleriyle gerçekleştirebilmenin aracı idi. Bu bağlamında benimsenmişti. Oysa şimdi Polonya'da sanayileşme başlı başına bir amaçtır. K.P.'nin kendisi bile bu sanayileşme atılımının "sosyalizm" ile bağını ne kurmuştur, ne de bununla -kendisi dahil- kimseyi inandıracağını ummuştur. Propaganda edeceği tek şey, planın başarısı ile "sosyalist devlet"in daha da güçleneceğidir. Kitlelere de ileride daha bol tüketim imkanları vaadedebilir. Kitleler ise "sosyalist devlet"in güçlenmesinden ve güçlendikçe iyice pekiştirdiği konumundan rahatsızdırlar zaten. Reel sosyalizmin devlet-parti ile kitleler arasında kurduğu ilişkinin niteliği ise, daha önce belirtildiği üzere, kitleler açısından "burjuva" beklentiler temelinde kurulmuş bir ilişkidir. O nedenle de işçiler, tıpkı kapitalist ülkelerdeki işçilerin benzer durumlardaki yaklaşımlarına eş içerikte düşünmekte; kendilerinden istenen "ekonomik fedakarlık" la, kendisine vaad edilen ekonomik "kazanç"ın hesabını yapmaktadır. Reel sosyalizm platformundaki işçiler için bu sorun, herhangi bir kapitalist ülkede işyerini daha modernleştirmek için bir kapitalistin işçilerinden "fedakarlık" istemesinden veya buna zorlamasından farksızdır. O kapitalist ülkede sosyalist bir işçinin kendi çıkar hesabını yaparak tavrını belirlemesi nasıl yadırganmıyorsa, reel sosyalizmin egemen olduğu toplumların getirdiği nokta da işçilerin "burjuva" çıkar hesabıyla hareket etmelerini de ne yazık ki yadırgamıyoruz.

Kimilerine göre ise, örneğin Polonya'daki işçilerin yer yer "anti-komünizm"e varan "burjuva"ca eğilimlere kapılmalarının nedeni, bu ülkede tarımın "kollektifleştirilmemiş" -yani devletleştirilmemiş- oluşudur. Polonya'daki yaygın küçük-orta çiftçi kesiminin varlığı, bunlara "dokunulmamış" olması bugünkü olumsuzlukların esas kaynağıdır.

Polonya'da ve öteki "Sosyalist Blok" ülkelerinde ortaya çıkmış muhalefet hareketlerinin hiçbirinde bu küçük-çiftçi sınıfının başlatıcı olarak bile etkin bir rolü görülmemesine karşın, tümünde de işçi sınıfının aktif ve sürükleyici biçimde yer almış olması, yukarda özetlenen iddiayı üzerinde durulmaz yapmaya yeter. Gerçi bu iddia sahipleri, Lenin'in devrimden sonra küçük üreticilerin "geriye dönüş" hayallerine daha sıkı sarılacaklarını, devrimi yıkmak için fırsat kollayacaklarını ifade eden tesbitini dayanak göstermekte, buna sarılmakta ama bu tesbitin önümüzdeki olaya uygulanıp uygulanamıyacağına nedense aldırmamaktadırlar. Ortada bu küçük-orta çiftçilerin sınıf olarak aldıkları dikkate değer bir tavır olsa, böyle bir olgudan söz edilse, bu iddia ve bu tesbiti öne sürmek bir ölçüde makul görülebilir. Ortada kırk yıla yakın "sosyalizm" altında yaşamış ve bu süreçte dünyanın yedinci veya sekizinci sanayii gücüne varmış bir ülke ve bu ülkenin milyonlarca işçisinin çok büyük kesimiyle katıldığı bir muhalefet olayı vardır.

Bu olay karşısında durup düşüneceği yerde vaktiyle S.S.C.B.'de yapılmış "kulak" ları zorla tasfiye eyleminin bir benzerinin Polonya'da yapılmamış oluşuna hayıflanmak, siyasal bir tavır değil, patolojik bir vakıa'dır. Lenin'in küçük-orta çiftçilerin sosyalizme isyan edebileceklerini ifade eden sözlerini işçilerin en önde yürüdükleri bir muhalefet -ayaklanma- durumunda aklına getirmek, olsa olsa bir görüş ve zihin çarpıklığıdır.

POLONYA'DA YENİ DÖNEM: Askeri Reel Sosyalizm

"Tarihin şaşmaz akışı"ndan söz ederek kendi reel sosyalizmlerini kapitalizmden sonraki aşamanın, sosyalizmin zorunlu, kaçınılmaz biçimi diye ilan edenlerin mantığına uyarsak, Polonya'daki askeri darbenin de bir "aşama" olduğunu, böylece reel sosyalizmin "askeri"leşerek daha üst bir aşamaya terfi ettiğini söylememiz gerekecek.

Kara mizah bir yana, gerçekten de bu olay, reel sosyalist ülkelerdeki siyasal düzenin kendi iç evriminin bazı özelliklerini gösterir niteliktedir.

Bilindiği üzere reel sosyalist düzenlerde ordu ve -gizli- polis örgütünün üst düzey yöneticileri, yalnızca kendi "mesleki" alanlarıyla ilgili değildirler. Bunlar aynı zamanda devlet ve partinin genel politikasını kararlaştıran ve uygulatan en üstteki elitin ağırlıklı mensuplarıdır da. Geleneksel devlette de çekirdek gücün ordu ve polis olduğu hatırlanırsa, burada da aynı şeyin sözkonusu olduğu ve hatta az önce belirtilen siyasal fonksiyon nedeniyle reel sosyalist devlette sözkonusu örgütlerin daha ağırlıklı ve aktif bir güç olarak yer aldıklarını görürüz.

Bir nokta daha: Bilindiği üzere, sosyalist devrimin ertesinde daha uzun bir süre için geleneksel devlet aygıtına benzer bir aygıtın varlığını koruyacağı kabul edilirken, bu aygıtın sosyalizmin siyasal-toplumsal-kültürel özellikleriyle "kurulması" sürecine olumsuz etkide bulunabileceği de dikkate alınmış, bu bürokratik mekanizmanın, işçi sınıfının, emekçi kitlelerin siyasal örgütü -parti- tarafından sıkı biçimde denetimi ile olumsuzlukların önlenebileceği düşünülmüştü. İçinde işçi ve emekçileri en ağırlıklı ve etkin konumlarda barındıran partinin, bu niteliğiyle, ideolojik-politik ve manevi nüfuzuyla bu görevi gereğince yapabileceği varsayılmıştı.

Ancak süreç içinde tersi gerçekleşmiştir. Bugün bilinmektedir ki iktidardaki K.P.'ler içinde objektif ölçülere göre bürokrat olan kişi ve kesimler sayıca sürekli artmış olmalarının yanında, en etkin kademeleri de tekellerine almışlardır. Partinin "taban"ında şüphesiz yüzbinlerce işçi ve emekçi vardır. Ama bunların "partinin askerleri" olmanın ötesinde bir rolleri yoktur.

Toplum tarafından denetlenmesi imkansızlaştırılmış bu parti-devlet kompleksi, olaylar ve önüne koyduğu görevler içinde kendi kendini uyarlayacak, iç değişimler geçirecektir. Olayların ve öne konan görevlerin niteliğine, özelliğine göre, parti-devlet içindeki değişik bürokrasi kesimlerinin bazıları ön plana geçer, ağırlık kazanırken, ötekilerin nüfuzu azalacaktır. Örneğin "ekonomik kalkınma"nın baş görev olduğu dönemlerde iktisatçıların, plancıların ve teknik elemanların ön planda söz sahibi olmaları, üst kademeyi oluşturması gibi.

Polonya'daki toplumsal muhalefetin, Polonya'nın özgül koşullarından kaynaklanan özellikler taşımasının yanısıra tüm "Blok" ülkelerindeki muhalefet potansiyellerinin muhtemel karakterini de yansıttığı, bu muhtemel muhalefet olaylarında öne sürülecek taleplerin içeriği hakkında ön bilgiler de verdiği ortadadır. Reel sosyalist siyasal düzenlerin bu taleplere kendini uyarlaması çok zor gözükmektedir. Rejim kendini sonuna kadar korumaya çalışacaktır.

Polonya'da muhalefet hareketi ortaya çıktıktan sonra parti-devlet aygıtında başlayan değişme ve "gelişmeler" bu "koruma"nın nasıl yapılacağı hakkında genel bir fikir vermektedir. Öyle görülüyor ki rejim kendisini, ideolojik-politik aygıtlarını da askerileştirerek, asker-polis aygıtının gücüne dayanarak, -ve bu arada dostlarının aynı nitelikteki güçlerinin de yardımını alarak- korumaya çalışacak, ve bunun gerektirdiği biçimde örgütlenecektir. İdeolojik-politik planda kullanacağı motifler ya geçmişi hatırlatmaya yönelik olabilecek ya da ağırlıklı olarak "dış tehlike" temasına baş vurulacaktır. Topluma bugüne ve geleceğe ilişkin sürükleyici bir hedef gösterip benimsetme gücünü tümden yitirmiş olan reel sosyalist rejimler için, muhafazakar yönetimlerin o klasik "düzen", "huzur", "istikrar" sloganlarına sarılmaktan başka çareleri kalmamıştır.

Bu bakımdan Polonya'daki askeri rejimi, reel sosyalist düzenlerin kendi iç evrimlerinin mantıki bir varış noktası olarak görmek gerekiyor. Muhalefet olayı, Polonya'da bu iç evrimin hızlanmasına neden olmuş, süreci kısaltmıştır. O bakımdan askeri rejimi "geçici bir tedbir" veya olağanüstü durumun zorunlu kıldığı bir yönetim tarzı olarak değerlendirmek hayli yanıltıcıdır.*(1)

Nitekim askeri yönetimin hiç de "geçici görevli" gibi davranmadığı şimdiden görülüyor. Bunun en ilgiye değer kanıtı, askeri yönetimin "parti"yi reorganize edeceğini duyurması. Askeri yönetim, "işçi sınıfının askeri örgütü" ünvanlı K.P.'yi yeniden örgütleyecek! Hem de bunu işçi sınıfının büyük çoğunluğu ile K.P. iktidarına karşı ayaklandığı bir evrenin akabinde yapacak. Bu koşullarda yeniden örgütlenecek bir K.P.'nin gerçekte hangi sınıf ve zümreleri temsil eder nitelikte olabileceğini tahmin etmek zor değildir.

Yönetimin ana hatlarıyla ilan edilen iç politik stratejisi de yeterli ipuçlarını vermektedir zaten. Yönetim, rejimin işçi sınıfını "yeniden kazanma" şansının hemen hemen hiç olmadığını üstü kapalı kabul etmiştir. İşçi sınıfının bir muhalefet öğesi olarak kalacağını, en azından orta vade için esas alıyor. Onun amacı, bu muhalefeti "düzen içi" bir muhalefet haline getirebilmek. Onun için 'Dayanışma Sendikası'nın hukuki varlığına dokunulmayacağı, daha ötesi 1980 Ağustos öncesine dönülmeyeceği özenle belirtiliyor. 'Dayanışma' çoğunluğunu oluşturan "ılımlı" kesimle uzlaşma yapmaya çalışılıyor. Sendikanın, reforme edileceği söylenen siyasal-toplumsal yapıdaki yeri ve statüsü üzerinde sağlanacak bir uzlaşma ile, işçi muhalefetine düzen içi bir kanal açılmış olacaktır. Bu sağlanır, işçiler "sendika"da temsil edilirlerse, iktidar partisi K.P.'nin de kendisini "işçi sınıfı partisi" gibi göstermek gereği ortadan kalkacak ve yeniden düzenlenen K.P. asıl niteliğiyle bir "devlet partisi" kimliğiyle, yönetici seçkinlerin partisi olarak sahnede yerini alabilecektir.

Yeni Uluslararası Durum

ABD öncülüğündeki emperyalist kampın reel sosyalist Blok karşısında insiyatifi ele geçirmiş olduğu Polonya olayı vesilesiyle apaçık ortaya çıktı. ABD emperyalizmi bu imkanı Polonya olayıyla birlikte yakalamış değildir. ABD bundan çok daha önce "Sosyalist Blok" karşısında insiyatifi ele geçirebilecek duruma geldiğini tesbit etmiştir.

Bu tesbitin temelinde "Sosyalist Blok" toplumlarının durumuna ilişkin değerlendirmeler vardır. Emperyalist kampın politik-ideolojik stratejistleri, epeyce önceden beri "Blok" içi toplumların ciddi sorunlarla yüzyüze olduklarını, düzenin aksadığını ve bunların sonucu olarak sözkonusu toplumların güçlü muhalefet hareketlerine gebe olduklarını görebilmekteydiler. Bundan hemen çıkarılabilecek bir ikinci sonuç da, reel sosyalist düzenle özdeşlenen sosyalizmin, sözkonusu toplumlarda hayli prestij yitirdiği, aynı şeyin başta ileri kapitalist toplumlar olmak üzere, dünyanın öteki toplumları için de önemli oranda geçerli olduğudur.

Bu bakımdan uluslararası politik düzeyde yeni bir "soğuk savaş dönemi" başlatan ABD emperyalizmi, durumun 2. dünya savaşı ertesindeki "soğuk savaş dönemin" den çok farklı olduğunu, o zamanın tersine ideolojik-politik insiyatifin kendi cephesine kaydığını bilmekte, buna göre davranmaktadır.

2.Dünya Savaşı ertesinde "Sosyalist Blok" ve S.S.C.B., emperyalist kamp karşısında askeri güç ve ekonomik imkanlar bakımından hayli zayıftı. Buna karşın faşizmi yenmesinin kendisine sağladığı dünya çapındaki büyük kamuoyu desteği ve sosyalizmin hala süren çekici gücünün getirdiği ideolojik-toplumsal prestij sayesinde durumunu korudu. Emperyalist kamp, çok istediği halde savaştan her bakımdan ağır kayıplar vermiş olarak çıkan SSCB'ye karşı askeri bir sefer düzenleyemedi. "Soğuk savaş", ABD emperyalizminin askeri gücünü bir tehdit vasıtası olarak kullanarak, "sosyalizmin yayılması"nı durdurmaya çalışması, bu amaçla bir dizi askeri-politik organizasyonlar yapması ve sosyalizmin ideolojik-toplumsal prestijini

Devamı 5. Sayfa'da

12 EYLÜL HEDEFLERİNE ULAŞABİLİYOR MU?

12 Eylül'ün kurumsallaşması için ekonomik, politik ,ideolojik, toplumsal vb. bütün alanlarda bugün bütün tedbirler alınmaktadır. Ama unutulan bir şey var: GELECEK halka aittir.

Geleceği kazanabilmek içinse halka **bugünden** *devrimci bir alternatif sunmak bizlerin görevi olmalıdır.*

12 Eylül Darbesi'nin 1.yılı tamamlanırken ortaya çıkan Danışma Meclisi üyelerinin ilanı gibi bazı gelişmeler, sivil burjuva siyasal güçleri, *"havanın yumuşadığı"* şeklinde bir değerlendirmeye yöneltmişti. Tam bu sıralarda siyasal partilerin feshedilmesi bu çevreleri şaşkınlık içinde bıraktı. Başka bir deyimle 12 Eylül öncesinin sivil burjuva siyasal güçleri, bu gelişme ile birlikte *"liberalleşme, demokratikleşme"* rüyasından **uyandırıldılar.**

Olup bitenleri şaşkınlık içinde anlayıp kavramaya çalışan bu çevreler, 1981'in son, 1982'nin ilk aylarında gündeme gelen; Ecevit' in 4 ay hapse mahkum edilmesi, Tercüman Gazetesinin 1 hafta süreyle kapatılması, Demirel hakkında kendi dönemine ilişkin bir konuda Hayat Dergisine açıklama yaptığı gerekçesiyle soruşturma açılması ve Hayat Dergisinin geçici olarak basım-dağıtımının durdurulması, CHP hakkında dava açılması gibi olayları da görünce, siyasi durumun genel akışında sanki **farklı** ve **yepyeni** bir durum ortaya çıkmışçasına yeniden bir şaşkınlık ve ne olabileceğini kestirememek ortamı içine girdiler.

Ard arda yenilen darbeler sonucu devrimci güçlerde ve solda görülen kaos, şimdilerde Generaller Cuntası *ile denetimindeki* güçlerin dışında tüm siyasal güçlere yayılmış durumda.

Bir yandan göstermelik te olsa Anayasanın nasıl olacağı tartışılırken bir yandan da bu Anayasa konusunda görüşleri sorulanların *ikidebir kelimenin tam* anlamıyla kulaklarının çekilmesi; öte yandan *"havanın yumuşadığı"nın* sanıldığı her dönemde, idam, tutuklama, operasyon dalgası, yasaklama gibi olayların yaşanması, çeşitli çevrelerde, *"askerler yönetimde sürekli mi kalacak?", "sivil yönetime geçilmeyecek mi?", "rejim sertleşiyor mu?", "askeri yönetimin sivil güçlere eşit uzaklıkta görünme çabası ne zamana kadar sürecek?"* türünden soruların yeniden sorulmasını gündeme getiriyordu.

Bu anlaşılmaz gibi görünen gelişmeler dizisi 12 Eylül'ün mantığına uygun değil miydi? Ya da 12 Eylül, hedeflerine bu şekilde bir çizgi izleyerek mi ulaşacaktı? Askeri Faşist Diktatörlüğün, 12 Eylül öncesi dönemin siyasal güçlerine - özellikle burjuva siyasal çevrelere - karşı tutumu, O'nun geliş gerekçesiyle veya varlık nedeniyle Çelişiyor muydu?

Şimdi biraz gerilere giderek bu sorulara yanıt aramaya ve bazı somut olgulardan hareket ederek 12 Eylül'ün Devlet, devlet kurumları, hakim sınıf partileri, toplumsal örgütlenme, politika ve ideoloji düzeylerinde yansıyan anlamlarını bir kere daha tartışmaya çalışalım.

(Bu arada, etkisiz de olsa siyasal arenadan hiç eksik olmayacak gibi görünen, aceleci ve/veya düz mantıklılar için bütün bu soruların hiç önemi yok. *"Ülkemizde faşizm var ve ona karşı mücadele etmek gerekir"* parolasını bellemişler - silahlı ya da barışçı - **düz** bir mücadele çizgisini ve **tek boyutlu, kaba** (vülger) **ve düz** bir ajitasyon-propagandayı sürdürme anlayışına saplanıp kalmışlar. Oysa siyasal iktidarı hedefleyen devrimci stratejilerin sınıflar mücadelesinde somutlaşması, *devrimci görüşlerin sınıflar mücadelesi* arenasında **maddi bir güce** dönüşmesi, **ancak ve ancak**, böylesi soruların cevaplanmasıyla getirilecek temel siyasal stratejiye bağlı devrimci taktiklerin hayata geçirilmesiyle mümkündür.)

Siyasal Partiler Niçin Feshedildi?

12 Eylül askeri darbesiyle başlayan sürecin bir **"onarım yönetimi"** olduğunu bugün herkes kabul ediyor. Zaten Generaller Cuntası da bu gerçeği sık sık yineliyor. Açıktır ki sözkonusu **"onarım proğramı", esas olarak,** devrimci güçlerin imhasını ve kitlelerin bu proğramı kabul etmelerinin sağlanmasını hedefliyordu.

Üstelik **bu ana hedeflere en kısa zamanda ulaşılması,** onarım proğramının tümüyle uygulanmaya başlamasının da **önkoşuluydu.** Devrimci güçlerin ve Sol'un yenilgisiyle içiçe bir biçimde, *emekçi halk kitlelerinin, açık* zora ve çeşitli ideolojik yanılsamalara dayalı politikalarla, kısa sürede teslim alınması sonucu, Generaller Cuntası, "onarım proğramı"nın ekonomik, politik ve ideolojik düzeylere ilişkin diğer maddelerini hızla - amma adım adım - uygulamaya koyuldu. Devrimciler için daha darbenin ilk günlerinden açıktı ki, böylesi bir onarım proğramı; egemen sınıflar açısından 12 Eylül Darbesini zorunlu kılan **krizin bir ögesi haline gelmiş,** genelde, siyasal iktidarın çeşitli kurumlar düzeyinde ve kurumlar arası ilişkiler düzeyinde biçimlenişini (kısacası anayasal düzeni), özelde de siyasal partiler düzenini ve siyasal partilerin **kendilerini,** zamanı geldiğinde mutlaka gündemine alacak ve yeniden biçimlendirecekti. Oysa, darbe sonrasında sadece siyasi partilerin her türlü faaliyetinin durdurulmasıyla yetinilmesi; MHP, MSP, TİKP, TİP gibi partiler ve yöneticileri yargılanırken, iki ana parti CHP ve AP'ye, bunların liderlerine ve yönetici kadrolarına dokunulmaması nedeniyle; bu partilerin yönetici, üye ve taraftarları ve bazı sol çevreler, Danışma Meclisi ile birlikte yönetimin belli bir *"yumuşama"* ve *"liberalleşme"* sürecine gireceği umuduna kapıldılar ve bu umudu yaymaya çalıştılar. Halbuki, iki büyük ve köklü partinin hemen ilk dönemde kapatılmaması sadece Generaller Cuntası'nın bir taktiği idi. Cunta kendisi ve onarımını yüklendiği düzen için esas tehlike olarak gördüğü - ve 12 Eylül'de belli bir siyasal ve askeri eylem birliği sağlayamamış ve dağınık bir biçimde yakaladığı - devrimci güçlere saldırırken, onları, destek ve destek olabilecek güçlerden yalıtma, kısacası tek hedef haline getirme taktiğinin gereği olarak, proğramının birçok maddesiyle birlikte siyasal partilerin feshedilmesi kararını da ileri bir tarihe ertelemişti.

Üstelik Cunta, **kısa sürede** ülke içinde ve yurt dışında meşruiyet kazanmak için **de** böyle davranmak durumundaydı. AP ve özellikle CHP'li parlamenterlerin ilk aylarda Avrupa Konseyi, Avrupa Parlamentosu gibi uluslararası platformlarda askeri yönetime meşruiyet sağlamak için Cunta'ya sundukları hizmeti bugün kim yadsıyabilir?

Evren'in ve Cunta' nın, yapılması gerekenleri bir öncelik sırası içinde aşama aşama gündeme getiren, her adımda yapabilecek olanı yapmayı ve bir sonraki aşamada yapılması gerekenlerin koşullarını hazırlamayı esas alan ve böyle hareket ederken karşısına çıkabilecek güçleri *en aza indirmeye, bunların büyük* bir bölümünü tarafsızlaştırmaya (**en azından** hareketsizleştirmeye ve etkisizleştirmeye, hatta bir kısmını kendi lehine kullanmaya) çalışan **geneldeki sistemli** çizgisi gözönünde bulundurulduğunda; AP ve (hem daha dört-beş yıl **önce** kitlelerin umudu olması, hem de Türkiye Cumhuriyeti *devletinin mimarı olması açısından) özellikle de* CHP'nin, bunların tabanlarında en az tepkiyi yaratacak bir konjonktürde kapatılması gerekiyordu. 12 Eylül'le birlikte "Ankara'ya yürümeye" başlayan ve bunu yaparken de *emperyalizmin ve tekelci sermayenin* çıkarlarının gerektirdiği biçimde ve ölçüde Kemalizmin *"yeni"* bir yorumunu yapmaya çalışan *"gerçek Atatürkçü"* Evren'in, genelde izlediği bu siyasal yaklaşım ve davranış biçimini, Mustafa Kemal'den çok iyi kopye ettiği söylenebilir. Mustafa Kemal'in başarısında önemli bir yeri olan bu tutum, Söylev'de şöyle dile getiriliyor:

"Türk atayurduna ve Türkün bağımsızlığına saldıranlar kimler olursa olsun, onlara bütün ulusça silahlı olmak ve onlarla savaşmak gerekiyordu. Bu önemli kararın bütün gereklerini ve isterlerini ilk gününde açıklamak ve söylemek, elbette yerinde olmazdı. **Uygulamayı birtakım evrelere ayırmak ve olaylardan yararlanarak ulusun duygu ve düşünceleri üzerinde işlemek ve adım adım ilerleyerek amaca ulaşmaya çalışmak gerekiyordu.** Nitekim öyle olmuştur. Ancak dokuz yılda yaptıklarımız bir mantıkçı gözüyle düşünülürse, ilk günden bugüne dek izlediğimiz genel gidişin, **ilk kararın çizdiği çizgiden ve yöneldiği amaçtan hiç ayrılmamış olduğu kendiliğinden anlaşılır.**

...

"Beliren ulusal savaşın tek amacı yurdu dış saldırıdan kurtarmak olduğu halde bu savaşın, başarıya ulaştıkça, ulus iradesine dayanan yönetimin bütün ilkelerini ve şekillerini evre evre bugünkü döneme değin gerçekleştirmesi olağan ve kaçınılmaz bir tarih akışı idi. Bu kaçınılmaz tarih akışını, gelenekten gelen alışkanlığı ile, hemen sezinleyen padişah soyu, ilk andan başlayarak ulusal savaşın amansız bir düşmanı oldu. Bu kaçınılmaz tarih akışını, ilk anda ben de gördüm ve sezinledim. Ama, baştan sona, bütün evreleri kapsayan sezgilerimizi ilk anda bütünüyle açığa vurmadık ve söylemedik. İleride olabilecekler üzerine çok konuşmak, giriştiğimiz gerçek ve maddesel savaşa boş kuruntular niteliği verebilirdi; dış tehlikenin yakın etkileri karşısında üzüntü duyanlar ise, geleneklerine, düşünme yeteneklerine, ruhsal durumlarına uymayan olabilir, değişikliklerden ürkeceklerin ilk anda direnmelerine yol açabilirdi. **Başarı için pratik ve güvenilir yol, her evreyi vakti geldikçe uygulamaktı...** Ben de böyle yaptım. Ancak tuttuğum bu pratik ve güvenilir başarı yolu; yakın çalışma arkadaşım olarak tanınmış kişilerden kimileriyle, aramızda, zaman zaman görüşlerde, davranışlarda, yapılan işlerde beliren temelli ve ikinci derecede anlaşmazlıkların, kırgınlıkların ve sırasında ayrılıkların da nedeni ve açıklaması olmuştur. Ulusal savaşa birlikte başlayan *yolcular*dan *kimileri, ulusal hayatın bugünkü cumhuriyete ve* cumhuriyet yasalarına kadar uzanan gelişmelerinde, kendi düşünme ve ruh yeteneklerinin kavrama sınırı bittikçe, bana direnmeye ve karşı çıkmaya başlamışlardır... **Ben, ulusun vicdanında ve geleceğinde sezdiğim büyük gelişme yeteneğini, bir ulusal sır gibi vicdanımda taşıyarak yavaş yavaş bütün toplumumuza uygulatmak zorundaydım."** (Söylev, Cilt 1, s.11-12, TDK, 1973)

Cunta siyasal proğramının somut aşamaları hakkında hiç bir açıklamada bulunmayarak, bu iki burjuva siyasal gücü hareketsizleştirdi. Hatta - bugün kendilerini sıkılmış bir limon gibi hisseden - AP'li ve CHP' li parlamenterleri içte ve dışta, kamuoyu önünde, kendi lehine açıkça kullandı. Bütün bunların sonucunda, Cunta'nın kendisinin ve **daha önemlisi** (düzendeki "anarşi"ye, yani krize son vererek ekonomik *ve siyasal istikrarı* gerçekleştirip kalıcılaştırmayı amaçlayan) **uyguladığı onarım proğramının,** bu partilerin tabanları tarafından - bir ölçüde de, ortada başka bir seçenek kalmadığı için - kabullenildiği ve hatta meşrulaştığı söylenebilir. Ve Cunta, tam bu aşamada, 12 Eylül öncesinin "anarşik" - yani istikrarsızlık -ortamının bir ögesi olan bu partilerin, siyasal istikrarın korunması ve kalıcılaştırılması adına feshedildiğini açıklayınca, hemen hemen hiçbir tepkiyle karşılaşmadı.

12 Eylül öncesinin sivil burjuva siyasal güçleri, özellikle AP ve CHP açısından, 12 Eylül sonrasında davrandıkları gibi davranmalan ve bunun sonucu pek bir tepki yaratmadan feshedilmeleri, bir paradoks gibi görünmesine rağmen, bir ölçüde de kaçınılmazdı. Sivil burjuva siyasal güçler, düzenin bunalımının en yoğun biçimde kendisini gösterdiği 1977'den 12 Eylül'e dek, farklı yöntemler ve maddeler içerse de, öz olarak bu *nalımın atlatılmasını sağlayacak* onarım programları oluşturma çabası içinde olmuşlardır. Ama çeşitli nedenlerin sonucu olarak bunalımın daha da derinleşmesini önleyememiş hatta bunalımın birer ögesi durumuna düşmüşlerdi. Her iki partinin de, tekellerin sömürüsünü garantileyecek bir ekonomi ve siyasal istikar ortamını sağlamamaları, **bu anlamda** altarnatif olma özelliklerini yitirmeleri; bunların sonucu olarak Orduyu **g**ederek günlük siyaset içine sokmaları; bazı parlamenterlerin, kendilerini (partili olmalarını) yadsırcasına, bunalımın ve iç savaş sürecinin derinleşmesi karşısında çaresizlik içinde, tarafsız bir ordu müdahalesi çağrısında bulunmaya başlamaları; kendilerinin neden olduğu bir alternatifsizlik konjoktüründe ortaya çıkan 12 Eylül'ü onaylamaları ve meşrulaştırmaları, aslında kendi idamfermanlarını kendi boyunlarına geçirmeleri değil de neydi? Ama tersi de devrimci halk güçlerinin siyasal gelişmelerde *inisiyatifi tümden ele geçirmesini* sağlayacak biçimde iç savaşı derinleştirmek olurdu. İşte iki partinin, özellikle de CHP'nin, 12 Eylül öncesinde ve sonrasında karşı karşıya kaldıkları, paradoks gibi *görünen, açmaz budur.*

Üstelik Generaller Cuntası, kamuoyunu böylesi bir karara; liderlerine, yöneticilerine, partililere ve Kurucu Meclis'e ilişkinyaptığı çeşitli açıklamalarla **adım adım** alıştırmıştı.

İlk önce parti liderlerinin ve yöneticilerinin daha sonra da tüm partililerin Kurucu Meclis'e gireme*yecekleri* açıklandı. Ardından 52 Numaralı kararname, siyasal partiler üzerine tartışmaları ve parti yöneticilerinin Türkiye'nin geçmişine ve geleceğine ilişkin, tartışma yapmasını yasakladı. En son, parti lider ve yöneticilerinin, *"sivil rejim"e geçtikten* sonraki ilk Meclise de girmelerinin yasaklanacağı açıklandı. Ve ardından partiler feshedildi... Daha sonra ise, Anayasa tartışmalarına parti, *partinin il, ilçe yöneticilerinin* katılamıyacağı; üyelerin ise kendilerinden Anayasa Komisyonu tarafından görüş istenirse görüşlerini söyleyebileceklerini belirten 65 Nolu karar çıktı. Ama bu kararın pratikte hiç bir anlamı yoktu. Çünkü, Anayasa komisyonu sormadığı sürece hiç bir parti üyesi (veya yurttaş) görüşünü açıklayamıyordu. Bazıları bu 65 nolu kararı, 52 nolu bidirinin yumuşatılması olarak yorumladı. Bu karardan cesaret bulan bazılarının Anayasa ile ilgili ileri-geri sözler söylemeye (kuşkusuz bunu çok sınırlı biçimde yapabildiler.) başlaması üzerine özellikle 61 Ana-

Devamı 15. Sayfa'da

Baştarafı 14. Sayfa'da

12 EYLÜL HEDEFLERİNE ULAŞABİLİYOR MU?

yasasını savundukları bilinen çeşitli siyasal kişi ve kurumlara karşı genel bir saldırı başlatıldı. Örneğin, CHP hakkındaki soruşturma genişletildi, Barış Derneği üyeleri tutuklandı vb.

65 nolu bildiri ile cunta tarafından bilinçli olarak yaratılmaya çalışılan "yumşama" görüntüsü, sendika liderlerinin idamla yargılanmaya başlanması ile ve son olarak ise 3 devrimcinin ansızın idam cezalarının onaylanıp infaz edilmesi ile bütünüyle bozuldu. Bu gelişmeler, "havanın yumuşadığı"izlenimine kapılanlar üzerinde dolaylı bir baskı ve tehdit oluşturdu.

Olaylar, cuntanın bu tür baskı ve tehdit unsurlarını, programını harfiyen uygulamada bir koz olarak ustaca kullandığını ve gelecekte de kullanacağını göstermektedir.Suni bir yumuşama ve *"sivilleşmeye doğru gidiş"* havası -izlenimi yaratıp, bununla bazı burjuva ve burjuva liberal siyasal güçleri ve geniş kesimleri hala dolaylı bir denetim altında tutan generallerin bu etkili ve sonuç alıcı politikalarını AP, CHP ve diğer çevrelerin bozabilme şansları bizzat bu partilerin kendileri tarafından ortadan kaldırılmışa benzemektedir.

Bu adım adım alıştırma sürecinde Cuntanın en büyük yardımcısı ise burjuva liberalleriydi. Bunların basındaki sözcüleri, Cunta'nın her adımında, **"her koşulda** bir 'ehven-i şer' bulma" mantıkları ile, "şunları bari kaybetmiyelim." diye diye cuntayı mutlak olarak kabullendiler.

1981 yazına doğru, Cunta'nın *"Demokrasiyi yeniden kurmak "* adını taktığı sürecin; **zorla** sağlanan siyasal istikrarın kalıcılaştırılması amacına yönelik olarak, Cunta'nın kurumsallaşması süreci; daha da ötesi, sivil bir görünüm taşımakla birlikte geri planda da kalsa Ordu'nun sürekli bir denetim ve vesayeti altında bir yönetim modelinin kurumsallaşması süreci olduğu belli olmuştu.

Demokrasiyi yeniden inşa olarak adlandırılan süre aslında Cunta'nın kurumsallaşması süreciydi. Kurucu Mecliste'te yapılacak yeni Anayasa'nın ana hatları, çıkarılan bazı önemli yasalarla önceden belirlenmişti. Parlamento'nun ve hükümetin üstünde, çok geniş yetkilere sahip bir Devlet Başkanlığı kurumunun denetiminde bir yönetim modeli öngörülüyordu;bunun yanısıra, Milli Güvenlik Kurulunun yeni modelde çok daha etkin bir konuma getirilmesi düşünülmekteydi. Böylece, sadece şimdiki Generaller Cuntası'nın kurumsallaştırılmasıyla yetinilmeyip, yönetimin tümüyle Ordu'nun dolaylı ama sürekli sıkı gözetim, denetim ve vesayeti altına sokulması amaçlanmaktaydı.

12 Eylül öncesinin siyasal parti ve yöneticilerine getirilen yasaklamalar, bazı partilerin yargılanması (MHP,MSP,TİP, TİKP),Seçim ve Siyasal Partiler Yasalarında düşünülen değişiklikler ve son olarak AP ve CHP'nin de kapatılması, Cunta'nın bu konuda da kendi düşüncelerini kurumsallaştırmaya kararlı olduğunu göstermekteydi.

Açıktı ki, böylesi bir süreç günü geldiğinde, **şu veya bu biçimde, ama mutlaka,** iki ana siyasi partiyi de gündemine alacaktı .

Ayrıca, Cunta, Danışma Meclisi'ni, kendi programını hayata geçirmek ve kurumsallaşma sürecinin iç ve dış **kamuoyunda onaylatılması platformu** olarak görüyordu.

Danışma Meclisi'nin oluşturulması da bu düşünce ve amaca uygun olarak gerçekleştirildi. Bunun için de, bu platformu tümüyle kendi denetiminde tutması ve kendi denetimi dışındaki güçlerin bu platforma **sızmasını** önlemesi gerekiyordu. Siyasal partilerin feshedilmesi bu açıdan da kaçınılmaz olmuştu. Zaten, gerek feshetme kararının gerekçesinde, gerekse Evren'in bu kararı açıklarken yaptığı konuşmada, bu nokta, **açıkça** belirtilmektedir.

SERTLEŞEN HAVA...

Danışma Meclisi üyelerinin açıklanmasının hemen ardından, "ansızın" siyasal partilerin feshedildiğinin açıklanmasından sonra basında "siyasal hava sertleşiyor mu, yumuşuyor mu? " tartışması başladı. Oysa 81 yazı başından beri, Danışma Meclisi hazırlıkları ilerlerken, sol-liberal yazarlar dahil tüm basın, Kurucu Meclis'in çalışmaya başlamasıyla birlikte siyasal yönetimde bir yumuşamanın olacağını ileri sürüyordu. Böylesi bir değerlendirme 12 Eylül yönetiminin gelişimini kavrayamamanın sonucuydu. Çünkü Cunta'nın uzun vadeli siyasal programı, kalıcı bir siyasal istikrar ortamı yaratmak amaciyla devleti, siyasal iktidarı ve bileşenlerini yeniden-örgütlemeyi hedefliyordu. Amaçlanan; devrimci güçlerin gelişmesini mümkün olduğu kadar önleyecek, ilerici, yurtsever, demokratik güçleri tümüyle susturacak, emekçi halk kitlelerini sıkı bir denetim altında tutacak, kısacası yurdu ABD emperyalizmi ve yerli tekelci sermaye açısından dikensiz bir gül bahçesine çevirecek **faşist** bir programın **adım adım** hayata geçirilmesi ve kurumsallaştırılması idi.Bu ise, kaçınılmaz olarak, ilk elde devrimci güçlere karşı savaş yürütülmesini ve bu sırada dokunulmayan kesimlerin, güçlerin ve kurumların da günü geldikçe karşıya alınmasını gerektiriyordu.

Ve, devrimci güçleri ve sol'u darmadağınık ettikten sonra, 1981 yazıyla birlikte, siyasal iktidar, yumuşama değil, tersine -o zamana değin dokunmadığı kesimleri de hedef almaya başlayarak- daha da sertleşme sürecine girdi.

Danışma Meclisi'ne üye olmak için başvuruların sürdüğü günlerde **bazı** ilerici çevreler de rejimin daha da sertleşmekte olduğunu farkedemediler. Hatta siyasal yönetimin belli bir yumuşama sürecine gireceğini öne sürenler bile vardı. Bu tür bir yanılsamanın nedeni; 12 Eylül sonrasında Cunta'nın kendilerine karşı sürdürdüğü **açık savaşı yaşamakta olan** devrimci güçlerin; 52 Numaralı kararname, her türlü gazete ve dergi çıkarılmasının Sıkıyönetim Komutanlıklarının iznine bağlanması, vb. yasaklamaların,-1981 yazı koşullarında kendileri için pek bir anlam taşımasa da- o zamana kadar dokunulmayan kesim ve güçler için ne anlama geldiğini değerlendirememeleri olsa gerekir. (Benzer yasaklamalar devrimci güçler için Ecevit dönemindeki Sıkıyönetim'le birlikte başlamıştır.)

Partilerin feshedilmesi kararı, işte bu, giderek daha fazla sertleşme eğiliminin, siyasal partilere ilişkin somutlaşma biçimi daha doğrusu, artan sertleşme sürecinin bir sıçrama noktası olarak gündeme geldi. Aslına bakılırsa, **geneldeki artan sertleşmeyi** görmemek mümkün değildi. 81 Mayıs'ından beri bunun bir çok açık belirtileri vardı.

Ayrıca, ardarda çıkan faşist yayın organları (Yeni Sözcü, Hizmet, Bakış, Yeni Düşünce) ve günlük basındaki MHP yanlıları ve koruyucuları (Ergun Göze, Rauf Tamer, Ahmet Kabaklı, Tekin Erer, vb.) sürekli olarak "daha...daha..." diyerek, "12 Eylül yönetimi Emniyet Örgütünden, Milli Eğitimden, TRT'den,tüm devlet dairelerinden, KİT'lerden, Üniversite, Akademi ve Yüksek okullardan, geçmişte anarşi karşısında sessiz kalmış anayasal kuruluşlardan, bazı siyasal partilerden (yani CHP'den), Barolar, Mühendis ve Tabip Odaları gibi geride kalmış meslek kuruluşlarından, bir buldozer gibi geçmelidir" çağrısında bulunuyorlardı. Örneğin, Bakış dergisi 4. sayısında "12 Eylül Yönetiminin bir yılını değerlendirirken", Cuntanın henüz yapmadıklarını ama mutlaka yapması gerekenleri madde madde sıraladı. Bunlar, zaten Cunta'nın **programında olan ve fakat-sivil faşistlerden farklı olarak, herkesi aynı anda karşısına alarak topyekün bir saldırı biçiminde değil, tersine adım adım ve çeşitli kesimleri ve güçleri ayrı ayrı,sindire sindire-uygulamaya yöneldiği konulardı.**

Buna karşın Cunta'nın yapacaklarının "ben MHP'liyim diye bağıran bir yayın organında yayınlanması 12 Eylül yönetiminin "tarafsız" görüntüsüne zarar verecekti. Bunun için, öncekiler gibi Bakış'ın yayını da durduruldu. MHP'liler bir kez daha "erken öten horoz durumuna düşmüşlerdi. (MHP'liler, MGK'nın koyduğu teşhisleri, 12 Eylül'ün çok öncesinde kendilerinin koyduğunu, bu konuda herkesi uyardıklarını, devleti ve hükümetleri yönetenler uykudayken kendilerinin bu teşhisler ışığında harekete geçtiklerini bıkıp usanmadan tekrarlıyorlar. Buna rağmen 12 Eylül sonrasında MHP ve yan örgütlerinin yöneticilerinin başına gelenleri, Yeni Sözcü'de (Sayı 9, Şubat 81) Ayhan Tuğcugil "Vakitsiz öten horozu keserler" diye yorumluyor ve kendileri için, bundan sonrasına ilişkin Cuntacıların da işine gelecek şöyle bir taktik öneriyordu: "Evet, biz edeplendik. Artık vakitsiz ötmeyeceğiz. Artık 'faşişt' ve 'aşırı uç' olmayacağız.")

81 yazına doğru başta İçişleri ve Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere tüm devlet daireleri ve KİT'lerde çok yönlü ve geniş çapta bir temizleme operasyonu başladı. İşkenceciler ödüllendirilirken yüzlerce POL-DER'li işten atıldı, onlarcası yurdun çeşitli yerlerinde sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmaya başladı. 12 Eylül sonrasında "hangi derneğe üye olursa olsun hiç bir öğretmene dokunmayacağını" ilan eden Cunta, daha bir yılını doldurmadan çok büyük bir öğretmen kıyımına başladı. Binlerce öğretmen "1979 Kahraman Maraş katliamını protesto eylemine" katıldıkları için meslekten atıldı. 1978-80 yıllarında Eğitim Enstitülerinde mezun olan yüzlerce genç öğretmenin diplomaları iptal edildi. Cumhuriyet tarihinin en büyük ve en acımasız öğretmen kıyımı bütün hızıyla sürerken öğretmen kıyımının acımasızlığı, basındaki tüm sansüre, otosansüre karşın,bazı köşe yazarlarının (örneğin Cumhuriyet'te Oktay Akbal'ın yazılarına olanca çıplaklığıyla yansıdı.

TÖB-DER yöneticileri, ağır ceza talepleriyle, yıldırım hızıyla, göstermelik bir biçimde yargılandılar. Yaz ortalarında, binlerce memur, mühendis, teknik eleman, öğrenci ve işçinin **"20 Mart 16 Mart katliamını protesto, Faşizme ihtar", "29-30 Nisan, 1 Mayıs yasaklanamaz"** vb. kitle eylemlerine katıldıkları için yargılanmasına; çalıştıkları yada okudukları kurumlarla ilişkilerinin kesilmesine başlandı. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi ilk elde stratejik KİT işletmelerinde olmak üzere, kamu işyerlerinde **geride kalan**- görüş farkı gözetmeksizin- tüm devrimci, ilerici, demokrat unsurları tasfiyeyi amaçlayan "Maraton operasyonu" başlatıldı. Son olarak da Kasım başında 20 yılda emekliliği teşvik eden -aslında zorlayan- bir yasa çıkarılarak, Cunta'nın, bürokrasiyi istediği gibi biçimlendirme olanakları daha da genişletildi.

Sağdan ve soldan çok geniş eleştirilere ugramasına rağmen-üniversitelerin idari, dolayısıyla da bilimsel özerkliğini kaldıran; öğrencilerin, öğretim üye ve görevlilerinin ve yüksek öğrenim çalışanlarının kazanılmış tüm demokratik hak ve özgürlüklerine son veren; ve tüm yüksek öğrenim kurumlarında büyük bir tasfiyenin yasal koşullarını sağlayan YÖK (Yüksek Öğrenim Kanunu) çalışmaları tamamlandı ve YÖK Cunta'nın istediği biçimde yasalaştı. Eylül 1981'den itibaren her türlü dergi ve gazete çıkarılması Sıkıyönetim Komutanlıklarının iznine bağlandı. 52 Numaralı kararnameden sonra, sivil burjuva siyasal güçleri ve sol-liberal çevreleri en fazla rahatsız eden uygulama bu oldu denilebilir. Kurucu Meclis'le birlikte kendilerine konan yasaklamaların yumuşayacağı ve belli tartışmalarla Danışma Meclisi'nin çalışmalarına sızabilecekleri umudunda olan bu çevreler dergi, gazete gibi çeşitli yayın hazırlıkları içindeydiler. Bu karar, sözkonusu girişimleri durdurdu. İşte, siyasal partilerin feshedilmesi kararı, genel deki böylesi bir "artan sertleşme süreci" içinde gündeme geldi.

Cuntacılar ve "kraldan çok kralcılar" dışında, bu kararı destekleyen, ne ilginçtir ki, sadece sivil faşistler olmuştur. Yeni Düşünce'de Necmettin Hacıeminoğlu'nun yazdığı başyazıda; 1960, 1971 öncesinin "istikrarsızlık ve anarşi" ortamlarının ortaya çıkmasında siyasi partilerin ve partililerin önemli rolü olmasına karşın her iki müdahalede de bunların ya bir kesiminin yada tümünün korunduğu, bu nedenle de bunların "tepişmeye" devam ederek ülkeyi 12 Eylül'e getirdikleri belirtildikten sonra şöyle denmektedir:

"12 Eylül'de" Tabii ilk anda, o hay huy yüzünden, gene iki küçük partinin yakasına yapışıldı. Otuz yıldan beri nöbetleşe ülkeyi idare eden kodaman partilere mecburi izin vermekle yetinildi. Elbette bu tutum isabetli değildi. Fakat biz biliyorduk ki Türkiye'yi uçurumun kenarında yakalayan güçlerin bir programı ve zamanlaması vardır. Geçmişteki hatalardan ders alınmıştır. Köprülrin altından bunca sular akmıştır. Onun için ülkenin 12 Eylül noktasına getirilmesinde sorumluluk payı olan herkesin hakkı avcuna verilmeliydi? Aksi düşünülemezdi. Nitekim yapılması gereken yapıldı. Hak yerini buldu. Vicdanlar rahatladı...Bu karar bazı tabuları bozmuş, putları kırmıştır... Kimsenin hata yapmak veya suç işlemek imtiyazı olmadığını göstermiştir."

MHP'liler için bu kanunun bir yararında böylece, sadece kendilerinin yargılanıp kamuoyu vicdanında mahkum olmaları durumunun ortadan kalkmış olmasıdır.

Artan sertleşme, siyasi partilerin feshedilmesinden sonra da sürdü. Partilerin feshedilmesi üzerine TRT'de cevap hakkı isteyen Ecevit TRT'ye gönderdiği açıklamanın dış basında yer alması üzerine askeri mahkemede yargılandı ve 4 ay hapse mahkum oldu. Nazlı Ilıcak'ın Cunta'nın partilerle ilgili kararlarını eleştiren yazıları üzerine Tercüman Gazetesi bir hafta süreyle kapatıldı. Sözkonusu kararın, Nazlı Ilıcak ve Tercüman'ı esas ilgilendiren yönü, AP yöneticilerinin de tasfiye edilmesidir. Tercümancılar-ve AP'liler- Cunta'nın devrimci, ilerici, demokratik güçlere karşı aldığı tüm tedbirleri canla başla desteklemekte ve hatta zaman zaman hedef ve yol göstermektedirler. AP'liler Cunta'nın, siyasal arenada kendilerini ya tasfiye olma ya da Cunta'ya tabi olma gibi bir açmazla karşı karşıya bırakması nedeniyle bugün muhalif bir tavır içine girmişlerdir. Yine, tümüyle taktik gereği, bugün, bazı CHP'lilerin de siyasal haklarını savunur görünmektedirler. Örneğin, bazı Tercüman yazarları aylar öncesinden TRT'den ilerici unsurların tasfiyesi için bir kampanya açmış ve son kıyımı alkışlarken, aynı günlerde Nazlı Ilıcak-Tercüman'ın yasaklanmasına neden olan yazısında şöyle demektedir:

"Bizim değerlendirmelerimizle, Milli Güvenlik Konseyinin değerlendirmeleri arasındaki fark, belki de meselelere bakış açısından kaynaklanmaktadır. Biz yeni düzenlemeler yapılarken, siyasi partiler ve politikacıların önemli bir rol oynaması taraftarıyız. Halbuki dünkü açış konuşmasında, Evren Paşa, siyasi partilerin Danışma Meclisi üzerinde tesir etmek istemelerini eleştirdi ve siyasi partilerin kapatılmasının bir sebebinin de bu yöndeki faaliyetler olduğunu belitti. Halbuki bize göre, Türkiye'nin istikbaldeki siyasi yapısı üzerine söz söylemek politikacıların hem hakkı, hem görevidir...Siyasetçilere karşı itimatsızlık, derinlere doğru gidilirse, sivillere karşı duyulan güvensizliğin bir parçası olarak meydana çıkar...Demokrasimizi askeri vesayet altında gösterecek her türlü tasarruftan dikkatle kaçınılmalıdır." (24 Ekim 1981)

Başbakan Ulusu'nun "TRT'yi tarafsızlaştırma amacına yönelik tedbir" olarak savunduğu, yüzü

Devamı 16. Sayfa'da

Bastarafı 15. Sayfa'da

12 EYLÜL HEDEFLERİNE ULAŞABİLİYOR MU?

aşkın nitelikli yetişmiş elemanın sırf ilerici, demokrat oldukları için kendi ilgi ve bilgi alanlarıyla hiç ilgisi olmayan kuruluşlara sürülmesiyle TRT tarihinin en büyük kıyımı gerçekleştirildi. Cunta, her uygulamasında olduğu gibi bu uygulamaya da yasal bir kılıf bulmuştur.

Basında Mimar Mühendis Odalarının feshedilip mallarının hazineye devrini; Halkevleri'nin temelli kapatılmasını, Tabip Odalarının tek bir konfederasyon haline getirilmesini sağlayan çalışmaların yapıldığına ilişkin haberler yer alıyordu. Öte yandan Danıştay, Anayasa Mahkemesi gibi yargı kurumlarının görev ve yetki alanlarını sınırlayıp bunların başkan ve üyelerinin seçimine ilişkin haberler yeralmaktadır, basında.

Nereye?

Bugün herkes "nereye?" sorusunu soruyor. Bu soru, açısından da ilk elde cevaplanması gereken soruların başında gelmektedir. Açıktırki bu sorunun cevabını ararken uluslararası ve özellikle Orta-Doğu'daki gelişmeleri; iç ekonomik gelişmeleri; ülke içindeki çeşitli sınıflar-kesimler, Generaller Cuntası, sivil burjuva siyasal güçler ve devrimci güçler arasındaki ve bunların kendi içlerindeki ilişki ve çelişkileri, bunlarda ortaya çıkan ve çıkabilecek değişimleri irdelemek gerekir. Biz kapsamlı ve derinlemesine bir çözümlemeye girmeksizin, çıplak gözle görülebilen bazı olguları, bunların ne anlama geldiğini ve yaratacağı sonuçları belirtmekle yetineceğiz.

Dış Bağlam :

Bölgemizde son aylardaki gelişmeler şöyle özetlenebilir. Enver Sedat'ın öldürülmesi, Mısır'ı, emperyalizm, özellikle de ABD açısından, ülke içi gelişmeler ve İsrail'e karşı tutum konularında, uzun dönemde belli bir belirsizlik içine girmiştir. Yunanistan'da Papandreu'nun yönetiminde, kitlelerdeki radikalleşmenin, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin daha da yaygınlaşıp ivme kazanmasından olduğu kadar, Yunanistan'daki Amerikan ve Nato çıkarlarının darbe yemesinden de korkulmaktadır. 1970' lerde ortaya çıkan Nato'nun güney doğu kanadındaki çatlağın daha büyümesinden, Kıbrıs bunalımının tümden çözümsüzlüğe saplanmasından endişe edilmektedir. Öte yandan Afganistan'daki Sovyet işgali; Pakistan'da Ziyaül Hak diktatörlüğüne karşı muhalefetin giderek güçlenmesi; İran'daki istikrarsızlık, İran-Irak savaşının sürmesi; Filistin ve Lübnan sorunlarının bütün ciddiyet ve hassasiyetini koruması nedeniyle birdenbire çıkabilecek ve tüm Orta-Doğu'ya yayılabilecek bir savaş olasılığının her an gündemde olması; Sudan'daki Numeyri diktatörlüğü sallanırken, Libya-Etopya-Yemen üçlüsünün bölgede SSCB yanlısı bir blok oluşturması; Umman, Birleşik Arap Emirlikleri gibi çeşitli ülkelerde devrimci, yurtsever güçlerin yükselen mücadelesi, vb. emperyalizmi, esas olarak emperyalist-kapitalist devletlerin denetimindeki petrol bölgesinin tümden denetimden çıkması tehlikesiyle başbaşa bırakmaktadır. Bu dış -bağlam içinde, emperyalist-kapitalist devletler, Özellikle de ABD açısından Türkiye'nin önemi çok artmaktadır.

Bu gelişmelerin sonucu ülke içinde sürdürdüğü siyasal eylem çizgisini bütünleyen bir tarzda, dış ilişkilerde de temkinli ve dengeli bir tutum izleme görüntüsü verme çabasına rağmen- Generaller Cuntası'nın çok daha fazla ve çok daha somut bir biçimde ABD yanlısı bir dış politika izlediği somut olarak görülmektedir. Bunun nedeni Türkiye'nin ve Generaller Cuntası'nın ABD açısından önemi ve vazgeçilmezliğinin giderek artmasıdır. Çünkü, birincisi 12 Eylül darbesine yol açan nedenlerden biri olan bölgedeki genel istikrarsızlık daha da artmıştır. İkincisi, askeri-faşist diktatörlüğün ülke içinde- emperyalistlerin ve yerli ortaklarının egemenliğine yönelik tehditleri ortadan kaldırma anlamında- sağladığı istikrarın sonucu olarak Türkiye'nin kendisi, emperyalizmi ve emperyalist kapitalist sistemin jandarması, ABD'nin çıkarları açısından, başlıbaşına bir istikrar unsuru olmuştur.

EKONOMİK DURUM

24 Ocak İstikrar Tedbirlerinin 12 Eylül Darbesiyle tam anlamıyla ayakları üzerine oturtulmaya çalışıldığı ve bu sayede Türkiye' de yeni bir sermaye birikim modeline geçiş denemesi yapıldığı bugün kesinlik kazanmış gibidir. "İhracat Ekonomisi olmak" diye adlandırılan bu "yeni" modelin ekonomide ne gibi gelişmelere yol açtığı ve sermaye grupları ile orta Sınıfları nasıl ve ne şekilde etkilediği bütün yönleri ile olmasa bile ana hatlarıyla günlük gazetelere kadar yansımaktadır. 24 Ocak ve onu tamamlayan 12 Eylül darbesinin emekçi kitleler açısından ne anlama geldiği ise günlük hayatta rahatlıkla görülebilmektedir. İzlenen ekonomi-politikaya, şimdiden hem geniş halk kesimlerinde hem de"yeni" modelden zarar gören hakim sınıf çevrelerinden ve özellikle orta sınıflardan belli tepki ve muhalefet gelmektedir. 12 Eylül sayesinde sağlanan "ekonomik ve siyasi istikrarı" bozucu bir gelişme eğilimi taşıması gelecekte kaçınılmaz olan bu durum, açıktır ki Cunta'nın sivilleşmesi sürecinde bir takım problemler çıkarabilecektir. Bu problemlerin nasıl aşılabileceğini siyasal gelişmelerin yönünü irdeleyerek belki bulmak imkanı olacaktır.

SİYASAL GELİŞMELERİN YÖNÜ

Danışma Meclisi üyelerinin ilan edilip Kurucu Meclis'in çalışmalarına başlamasıyla birlikte askeri yönetim "**sivillieşme**" dönemine girdi. Uygulanmakta olan "onarım programı", devlet kurumlarının ve bunlar arasındaki ilişkilerin yeniden düzenlenmesi amacına yönelik karar ve uygulamalarıyla birlikte değerlendirildiğinde, bu "sivilleşme"nin; Generaller Cunta'sının ve Ordu'nun - 12 Eylül öncesine göre- çok daha fazla etkin olduğu bir yönetim modelinin kurumsallaşması sürecinin sadece bir yönünü oluşturduğu anlaşılacaktır.

Belli başlı devrimci ve sol gruplara ağır darbeler vurulduktan hemen sonra, Emniyet Örgütünün kadro, techizat ve örgütlenme olarak uzun dönemli bir bakış açısıyla yeniden düzenlenmesine girişilmiştir. Cunta'nın Yuannidis'i -İçişleri Bakanı (Genel Kurmay Hareket Dairesi Başkanlığı'ndan emekli) Selahattin Çetiner- sık sık polisin, Sıkıyönetim sonrasında, "sivil yönetim"de içgüvenlik işlerinin tüm sorumluluğunu alabilir konuma getirilmesi çalışmaları içinde olduklarını ifade etmeye başlamıştır. Bir yandan, tümüyle açığa çıkmış, yıpranmış **az sayıda** faşistle birlikte (Böylece "tarafsız" **görüntü** korunmak istenmektedir.) ilerici demokrat nitelikli **tüm polisler tasfiye edilirken**; diğer yandan yüzlerce yeni eleman işe alınarak Emniyet Örgütü hızla büyütülmekte ve bunlar, Cunta'nın **faşist** uygulamalarını, baskı ve terörünü sürekli kılacak, **resmi** unsurlar olarak eğitilmektedir. Polis her türlü araç gereç açısından hızla yetkinleştirilmektedir. Bu arada, büyük kentlerde, yazla birlikte, toplum polisindeki ve **emekçilerin çalışma ve yerleşim yerlerinde kurulan sivil polis ağın**daki,12 Eylül'den bu yana sürdürülen geniş kapsamlı **gözaltına alma uygulamaları sırasında**, fabrikalarda ve gecekondu bölgelerinde, özellikle qeri-bilinçli unsurlar arasından, **yerel** (**yerleşik**) sivil polis **devşirilmektedir.** Yine **o kurumdaki ya da bölgedeki faşistlerde böylesi bir örgütlenme içinde ilk elde yeralanlar arasındadır.** Yeni düzenlemelere paralel olarak, mavi bereliler kademeli olarak çekilmiştir. İstanbul'un bazı gecekondu bölgelerinde askerlerin çekilişi sırasında halka açık törenler yapılmış, bu törenlerde konuşan Sıkıyönetim görevlisi subaylar, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin işgal ordusu olmadığını, iç düşmanları, terörüstleri, ezip kışlasına döndüğünü ve yerini, artık güvenilmesi gerekilen bir yapıya dönüştürülmüş olan Polise bıraktığını" anlatmışlardı. Şimdi her tarafta, askeri jip ve araçlar ve mavi bereliler yerine, vızır vızır işleyen resmi polis arabaları ve devriye gezen-elbiseleri değiştirilmiş- toplum polisleri görülmektedir. Bankaların, büyük kamu ve özel işyerlerinin önündeki mavi bereliler ise yerlerini yavaş yavaş siyah elbiseli Özel Güvenlik Örgütü (bu örgüt, büyük ölçüde, **tabandaki** , **işyerlerindekimuhalefeti ve mücadeleyi yakından "marke etme"** (izleme bastırma) işlevine de sahiptir.) elemanlarına bırakmaktadır. Yine büyük kentlerde bölge karakollarından bağımsız, doğrudan siyasi şubeye bağlı- şimdilik bazı ordu mensuplarının da yer aldığı-"seyyar anti-terör timleri" kurulmuştur. Bular gerektiğinde günlerce boş oturmakta ama herhangi bir devrimci grup elemanının çözülmesinden edinilen bilgilerle, birbirleriyle bağlantılı biçimde, kentin değişik yerlerinde **aynı anda yıldırım operasyonu** uygulamaktadır. Ayrıca sivil yönetime geçildikten sonra kentlerde ortaya çıkabilecek çeşitli kitle eylemlerini bastırmak üzere, **şimdiden**, "çevik kuvvet" adı altında yeni bir polis örgütü kurulması çalışmaları yapılmaktadır. Öte yandan iller ve her il içinde semtler, "terör potansiyeline göre" belli bir kademelenme içinde gruplandırılmış, karakol örgütlenmesinin (ve dolayisiyla karakol personelinin) yeniden düzenlenmesi çalışmaları başlatılmıştır.İlk elde de, "terör potansiyeli"nin güçlü olduğu il ve mahallelerdeki (buraları nedense (!) hep geçmişte devrimci mücadelenin güçlü olduğu yerlerdir) karakolların teknik ve personel açısından-psikologlarla da takviye edilerek (herhalde (!) işkenceler sırasında "yardımcı olacaklar) -güçlendirilmesi ilkesi benimsenmiştir.

Kırsal kesimde ise tam yetkili kılınan ve sürekli yetkinleştirilen Jandarma ve Mavi Bereliler-özellikle direniş potansiyelinin güçlü olduğu yerlerde-**tekrar tekrar** operasyon yapmaktadırlar. Jandarma Örgütü İçişleri Bakanlığı'na bağlı olmaktan çıkarılıp Genel Kurmay Başkanlığı'na bağlanmış böylece **kırsal kesimde sıkıyönetim sürekli kılınmıştır.**

Bu arada, E.Grubu" adı altında, Polis Örgütü bünyesinde bir "karşı-eylem grubu"nun kurulduğu ve faaliyete geçtiği söylentisi giderek yayılmaktadır. Son altı ay içinde-özellikle İstanbul'da- orada burada, öldürülmüş olarak bulunan ve üzerlerinde kimliklerini belirten hiç bir belgeye rastlanmayan kişilerin, bu grubun kurbanları olduğu sanısı giderek güçlenmektedir. Mayıs'tan bu yana basına bu tür ona yakın olay yansımıştır. Öldürülmüş olarak bulunan bu insanların çoğu gençtir. Bunların kimlikleri, niçin ve kimler tarafından öldürüldükleri şimdiye kadar açıklık kazanmamıştır ya da **şimdilik** bu konuda basına hiçbir bilgi yansıtılmamıştır. Yalnız İstanbul'da bir olayda; bir aile bankada çalışan oğullarının aniden kaybolması üzerine, oğullarını aramaya başlamış ve oğullarının cesedini morgda bulmuştur. Polis, aileye, cesedi bir kaç gün önce sokakta bulduklarını ve bulduları zamanda üzerinde herhangi bir kimliğe rastlamadıklarını açıklamıştır. Bütün bunların dışında Cunta istihbarat örgütlenmesini **tümüyle** Ordunun üst yönetim kademelerinin denetimine sokacak örgütlenmeler kurmaya yönelmiştir. Bunların en önemlisi, Genel Kurmay Harekat Dairesi bünyesinde kurulan **"Bilgi Bankası"**dır. Bilindiği gibi 1981 başında, Emniyet Örgütü bünyesinde, yurdun çeşitli bölgelerindeki istihbarat, polis, jandarma ve adliye çalışmalarının ürünlerini merkezileştiren ve tüm adi ve siyasi suçluları kapsayan- bilgi sayar teknolojisiyle işleyen- Genel Bilgi Toplama (GBT) adı altında yeni bir bilgi toplama, değerlendirme ve takip ünitesinin kurulduğu açıklanmıştı. İşte kamuoyuna açıklanan bu GBT'nin siyasi suçlulara ilişkin tümçalışmaları, **ayrıca**-"sivil yönetime" geçildiğinde kurulacak hükümetlere güvenilmemektedir ki- kamuoyuna açıklanmayan başka bir örgütte, Genel Kurmay Başkanlığı bünyesinde oluşturulan Bilgi Bankası' nda toplanmaktadır. Bilgi Bankası'ndaki fişlerde, üstelik, **her türlü siyasal parti, sendika ve dernek faaliyeti de yer almaktadır.**

Pentagon, Nato ve Türk Silahlı Kuvvetleri yönetim çevrelerinin denetimindeki **Bilgi Bankası'nın gözaltında tuttuğu siyasal faaliyetler; jandarma** ve Mavi Bereli lerin terörünün denetimindeki kırsal kesim; Polis terörünün denetimindeki kentler; ve kırda kente,"yakın markajcı"-**Özel Güvenlik Örgütü terörünün denetimindeki işyerleri...İşte, "Generaller Cuntası'nın sivil yönetimi"!..**

Bir yandan zor kurumları Cunta'nın bugün uyguladığı baskıları ve şiddeti **kalıcı kılacak** bir biçimde yeniden örgütlenirken, diğer yandan da tüm devlet kurumları ve bunlar arasındaki ilişkiler, bu kurumlardaki çok yönlü ve çok geniş bir tasfiye hareketiyle birlikte, yeniden düzenlenmektedir. Cunta'nın seçtiği ve atadığı kişilerden oluşan danışma meclisi çalışmalarına işte, tüm bu uygulamaların yanısıra başlamıştır. Danışma Meclisi'nin faaliyetlerinin, Cunta'nın kurumsallaşma sürecinde **tüm bu uygulamaları tamamlayıcı,** bunlara "sivil" bir destek sağlama ve meşruiyet kazandırma amacına yönelik çalışmalar olacağı söylenebilir. Üstelik, -liberal, demokrat ve sol **eğilimli** çok az sayıda kişi dışında - Danışma Meclisi üyelerinin çok büyük bir bölümü, Cunta'nın esas destek gördüğü tekelci sermaye çevrelerinin, tutucu ve faşist siyasal güçlerin temsilcileridir. Uluslararası tekelci sermayenin sözcülerinden Financial Times'in, Danışma Meclisi'nin açılmasını, *"Generaller sağ adımlarını attılar"* diye sunmasının nedeni, bu olsa gerek. 16 Ekim tarihli Financial Times'da bu konuda, şöyle denmektedir:

"Bunun, demokrasiye doğru bir adım olmakla birlikte, pek demokratik bir adım olduğu söylenemez. 160 üyeli Meclis'te sağda olduğu bilinen kişiler ağır basmakta, seçmen kitlesini ya da toplumu pek temsil etmemektedir."

Aynı konuda Times gazetesinde de şu görüşlere yer verilmektedir:

"Diplomatik gözlemciler eski Başbakan Ecevit'in temsil ettiği liberal solcu seçmen kitlesini pek az ya da hiç önem verilmediğini söylemektedirler."

Danışma Meclisi, bir yönüyle de, Cunta'nın siyasal programının bundan sonraki maddelerinin biçimlenişini ve bunlar etrafında belli bir kamuoyunun yaratılmasını sağlayan, bir **"mayın eşeği"** işlevi görmektedir. Cunta'nın programının gereği olarak Danışma Meclisi'nin alacağı bazı kararlarda olsun; yine Cunta'nın programının açılımı olarak bir veya bir grup Danışma Meclisi üyesinin yapacağı açıklamalarda olsun, tepkileri ilk elde Danışma Meclisi ve/veya üyeleri çekecek, -Cunta, Danışma Meclisi'nin iradesine müdahele etmediği için (!)- olumsuz puan Danışma Meclisi'nin ve /veya üyelerinin hanesine yazılacaktır. (Meclis Başkanı Irmak dahil, bazı üyeler de, **bu işlevi** bizzat Danışma Meclisi içinde yüklenmektedirler.) Daha ilk günlerde, içtüzük çalışmaları sırasında, Danışma Meclisi'nde yapılan, çeşitli yönlerden oldukça **ilginç** tartışmalar. Örneğin, Cunta tarafından sınırlı amaçlar için ve sınırlı yetkilerle atanmış (ve bile bile **bu göreve talip olmuş**) Danışma Meclisi üyelerinin bazıları yine Cunta'nın atadığı Hükümet'i ve bakanları şu veya bu ölçüde denetleme yetkisi talebinde bulunmuşlar ve bugünkü konumlarını eleştirmişlerdir. Öte yandan, daha fazla yetki talebinde bulunan bu üyeler dahil, bir çok üye idam cezalarının Danışma Meclisi'nde

Devamı 17. Sayfa'da

Bastarafı 16. Sayfa'da

12 EYLÜL HEDEFLERİNE ULAŞABİLİYOR MU?

onaylanmasına karşı çıkmış, bu konunun MGK'nın yetkisinde kalması görüşünü savunmuştur.

(MGK idamlar konusundaki sorumluluğunun Danışma Meclisi üyeleri tarafından paylaşılmasını önerirken, üyelerin çoğuda böylesi bir sorumluluktan kaçmak istemiştir.),

Ama sonuçta MGK'nın dediği olmuş ve Danışma Meclisi idam cezalarını görüşüp infazları onaylamak "zorunda" kalmıştır. Danışma Meclisi öyle bir baskı altındadırki, en insani en masum konularada bile kendi düşüncesini açıklayamamakta veya Konsey'e, çok haklı bir konuda bile "muhalefet" edememektedir. Örneğin, idam cezasına bile karşı çıkamamaktadır. Böylece Danışma Meclisi üyeleri kendi kaderlerini cuntanın kaderiyle ve akibetiyle bizzat yine kendi elleriyle birleştirmiş olmaktadır.

En ilginç tartışma, yasa taslaklarının hazırlanmasında bunların Anayasaya uygun olup olmadığının incelenmesine ilişkin iç tüzük maddesi görüşülürken yapılmıştır. Bazı üyeler bu maddenin kaldırılması talebiyle, böyle bir maddenin anlamsız olduğunu (üstelik *"1961 Anayasasını yürürlükte saydığı için, Danışma Meclisi'nde 12 Eylül yönetiminin ruhuna uygun yasa taslakları hazırlanmasını olanaksız kıldığı"*nı) söyleyerek, *"Zaten 1961 Anayasasının yürürlükte olmadığını"* belirtince; Cunta'nın *"hukukun üstünlüğüne saygı"* vb. sözlerinin sadece bir maske olduğu, Cunta'nın ve kendilerinin-burjuva hukuku anlamında-hiçbir hukuki, yasal dayanakları olmadığı **birdenbire** açığaçıkıvermiştir. (Böylece devrimciler, yurtseverler, ilericiler, demokratlar Sıkıyönetim Mahkemelerinde *"Varolan Anayasayı tağyir, tedbir ve ilga"*dan yargılanırken, bizzat Cunta'nın ve kendilerinin yaptığının varolan Anayasayı tağyir, tedbil ve ilga olduğunu itraf edivermişlerdir.) Neyseki İçtüzük Komisyonu'nun-12 Mart döneminin Adelet Bakanlarından- Abdullah Gözübüyük gibi *"tecrübeli hukukçu"* üyeleri imdada yetişmiş ve *"Ne diyorsunuz arkadaşlar? 'Anayasa yoktur' demek 146. maddeyi ihlal olur. Türkiye'de bugün Anayasa vardır. Bugünkü devletimiz bir hukuk devletidir."* diyerek, sözkonusu maddenin İçtüzükte kalmasını sağlamışlardır.

"Siyasal yaşamımızın Polyanna'ları" olarak nitelendirilebilecek, basındaki bazı burjuva liberal aydınlar, Mecliste daha ilk günlerde zaman zaman sertleşen tartışmalar yapılmış olmasını, "demokratikleşme süreci"nin, "normalleşme ve sivilleşme"nin ilk adımı ve göstergesi olarak gösteredursunlar, bu tartışmaların **şimdilik sadece**, Cunta'ya meşruiyet kazandırdığı ve Cunta'nın özellikle dış kamuoyuna yönelik olarak sürdürdüğü, Türkiye'de -Batıdaki burjuva demokrasileri anlamında- demokratik bir yönetim kurma çalışmalarının yapıldığı iddia ve propagandasına güç kattığı görülmüştür. Ayrıca, **Cunta'nın "Danışma Meclisi oltası"na takılan** "Basındaki Polyannalar"ın tartışmalara ilişkin yorumları da sözkonusu iddia ve propagandayı güçlendirmektedir. (Bu arada, iç tüzük maddeleri-idamların onaylanması da dahil her tasarı ve teklif- tüm bu tartışmalara rağmen, nasıl olduysa, hep Cunta'nın istediği gibi çıkmıştır!)

Bütün bu propaganda ve iddialara karşın,çıkarılan yasalar olsun, MGK ve Danışma Meclisi gündeminde yer alan yasa tasarıları ve Anayasa Komisyonu'nun Danışma Meclisi'ne sunacağı yeni anayasa konusunda basında çıkan haberler olsun; "Parlamento'nun ve Hükümet'in üstünde, çok geniş yetkilere sahip bir Devlet Başkanı'nın denetiminde, Milli Güvenlik Kurulu'nun daha etkin bir konuma getirildiği, dolayısıyla sadece Generaller Cuntası'nı kurumsallaştırmakla kalmayıp, Ordu'nun dolaylı ama sürekli sıkı gözetim, denetim ve vesayetinin devam edeceği,"**sonuç olarak da, burjuva demokrasisi ile uzaktan yakından ilgisi olmayan, üstelik demokratik hak ve özgürlükler açısından 12 Eylül öncesinin de çok gerisinde** bir yönetim modeline yönelindiği anlaşılmaktadır.

Cüneyt Arcayürek'in 7 Ekim tarihli Hürriyet gazetesindeki yazısında yer alan -ve bugüne kadar yalanlanmayan- aşağıda sunduğumuz bilgiler, gelecekteki siyasal düzen konusunda, bizim görüşlerimizi de doğrulayan, bir çok ipucu vermektedir.

"Bugün pek çok çevre yeni anayasada devlet yönetiminin nasıl şekilleneceği üzerinde duruyor. Laiklik, düşünce özgürlüğü, iş hayatı, insan haklarıyla ilgili anayasa maddeleri- şimdilik- tartışma dışı. Devlet yönetiminden bahsedilince ilk planda akla cumhurbaşkanlığı ve yetkileri geliyor. Bu konuda söylenenlere, üzerinde yapılan konuşmalara, hatta hazırlanan bazı şemaların verdiği bilgilere göz atalım.

Cumhurbaşkanı ve Yetkileri

1. Cumhurbaşkanlığının **-doğrudan-** emir verip icraatta bulunmasını isteyebileceği müesseseler:

(a) Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği: (12 Eylül'e kadar bu büroda bir genel sekreter, bir basın müşaviri, bir hukuk müşaviri çalışıyordu. Yeni düzenlemedegeniş ölçüde hukuk, ekonomi, politika uzmanlarına- yer verilecek.)

(b) Milli Güvenlik Kurulu: (Aynı isimle 1961'de kurulup görev yapan kurulun 12 Eylül'e kadar yetkileri sınırlı idi. Kurulda alınan kararlar hükümete ancak **"tavsiye niteliğinde"** duyuruldu. Yine cumhurbaşkanına bağlı olacak bu kurulun alacağı kararlar **"stratejik direktif ve emir"** olarak hükümetlere yansıyacak.)

(c) Cumhuriyet Divanı: (Eski Cumhuriyet Senatosu'nun yerini alacak. Üye sayısı 50-100 olarak düşünülüyor. Çeşitli konularda komisyonları olacak. Büyük Millet Meclisi'nin üstünde . Bu nedenle BMM'ni ve başkanlığı **"yakından izleme ve denetleme"** ile görevli.)

(d) Devlet Denetleme Kurulu:(12 Eylül'den sonra çıkarılan bir yasayla esasen teşkil edildi. Cumhurbaşkanına sendikaları, dernekleri, bütün kamu kuruluşlarını, -bu yoldan bakanlıkları -doğrudan denetleme olanağı veriyor. Bu kurulun emrinde **"geniş uzmanlar grubu"** olacak.)

2. Birinci madde sıralanan kuruluşların yanı sıra cumhurbaşkanının **"direktif verip koordinasyon sağlayacağı"** müesseseler.

(a) Anayasa Mahkemesi: (Üyelerinin atanması cumhurbaşkanına bağlanabilir. Çalışma yöntemi bir yasayla daha sonra saptanacak)

(b) Danıştay: (Üyeleri cumhurbaşkanınca seçilebilir, hazırlanan bir yasayla anayasa çıkmazdan önce bütünüyle yeniden düzenlenecek.)

(c) Başbakanlık: (Hükümetteki üye sayısı 15-17'ye indirilebilir. Maliye, Milli Eğitim, Adalet ve İçişleri Bakanlıklarının cumhurbaşkanınca **"tarafsız"** kişilerden seçilmesi öngörülüyor. Cumhurbaşkanına doğrudan bağlı Devlet Denetleme Kurulu ile bakanlık çalışmaları kontrol edebilecek. Milli Güvenlik Kurulu'ndan stratejik direktif alacak ve bu yollardan Cumhurbaşkanlığı ve Cumhuriyet Divanı, Başbakanlığı **"yakın izleme"** olanağını bulacak.)

3. Büyük Millet Meclisi: (Çıkarılacak yeni seçim yasasıyla üye sayısı 450'den daha aşağı rakama düşürülebilir. Belirli koşullarda-Meclis'in çalışamaması halinde-Cumhurbaşkanının Meclis'i feshetme yetkisi olacak. Olağanüstü hal kararını cumhurbaşkanı BMM'ne rağmen alabilecek.)

"Bunların dışında, cumhurbaşkanlarının halk tarafından veya BMM'ce seçilmeleri yolunda **"henüz karar yok"**. *Her iki şekilde de cumhurbaşkanı seçiminin* **"partiler desteğine"** *dayalı olacağı dikkate alınıyor."*

Ama açıktır ki, geçmişe göre daha sınırlı bir role da sahip olsalar, gelecekte de burjuva siyasal partiler olacak. Ve danışma Meclisiyle başlayan dönem, diğer bir yönüyle de, Meclisin başlatacağı ve içinde yer alacağı siyasal çatışmalar nedeniyle, **"yeni"** siyasal partilerin yaratılması sürecidir de.

Siyasi gelişmelerin yönünün irdelenmesinde, cevaplanması gereken **soruların bir bölümü de**, 12 Eylül öncesinin ve bundan sonrasının sivil burjuva siyasal güçlerin ve eski ve "yeni" siyasal partilere ilişkin sorulardır.

* * *

"Yeni" siyasal partilerin siyasal çizgileri ve programları ne olacak? Cunta'nın, 12 Eylül öncesinin siyasal partilerini, bunların yönetici ve kadrolarını tasfiye hareketi ne ölçüde başarıya ulaşacak? Eski siyasal partilerin (özellikle AP ve CHP'nin) yönetim ve kadrolarının bundan sonraki tutumları-ve Cunta'nın onlara karşı tutumu-ne olacak? "Yeni" partiler, **ne ölçüde yeni**, bir başka deyişle yöneticiler ve kadrolar anlamında eski partilerin yönetici kadrolarından ne ölçüde bağımsız, ve bunların ne ölçüde dışında olacaklar?, vb... Açıktır ki tüm bu soruların **bugünden** cevaplanması söz konusu olamaz. Ama bugünden saptanabilecek **bazı eğilimler ve yönelimler sözkonusudur.**

* **Gelec eğin "sivil yönetim" inde-Yunanistan, İspanya, Portekiz ve bazı Latin Amerika ülkelerinde olduğu gibi-sağda ve solda iki büyük parti ya da partiler grubu mutlaka olacaktır. 12 Eylül öncesinin siyasal gelişme ve eğilimleri gözönünde bulundurulduğunda, bu durum, toplumun denetim altına alınıp tutulması açısından kaçınılmazdır. Üstelik, uluslararası kamuoyuna karşı, kurulması planlanan siyasal yönetime-batı burjuva demokrasileri ölçülerinde-demokrasi görünümü vermek için de, bu gereklidir.** Cuntacıların *"gayr-ı resmi sözcüsü"* ve akıl hocası Metin Toker bu **yönelimi** açıkça şöyle belirtiyor:

"Hiç kimse şüphe etmesin. Yeni siyaset hayatını da eski iki büyük partinin küllerinden doğacak iki büyük parti oluşturacaktır. Taraftarlar gene onlardan yerini bulacaktır.

Türkiye'de geçerli iki ana fikri bu sefer onlar temsil edeceklerdir. Eşyanın tabiatı budur. Danışma Meclisi, anayasa, seçim ve partiler kanunuyla bu sefer bunlardaki kan dolaşımının sağlıklı olmasını sağlamakla görevli olacaktır. "(18 Ekim 1981, Milliyet)

"Siyasal partilerin feshedilmesi, demokrasiyi yeniden düzenleme işlemidir ve yeni yönetim de, elbette, siyasi partileri 'vazgeçilmez unsur' sayacaktır. Bunların içinde Sosyalist Enternasyonal de, muhafazkârların örgütü de eşlerini bulup bağırlarına basacaklardır. "(8 Kasım, Milliyet)

* Üstelik, burjuva siyasal düzende bu iki parti ya da partiler grubunun egemenliğinin kurulması da olasıdır. Tekelci burjuvazi ve onların çeşitli sözcüleri yıllardır burjuva siyasal düzendeki istikrarsızlığın nedeni olarak, AP ve CHP' nin tek başlarına çoğunluğu sağlayamamalarını, bu nedenle küçük partilerin etkin olmasını ve koalisyonları göstermişlerdir. Bugün cuntacılar da aynı görüştedir. Dolayısıyla küçük partilerin 12 Eylül öncesindeki gibi etkin olmalarını önleyecek -seçim yasasında, vb. -yasal düzenlemelere gidilmesi beklenmelidir.

* Cuntacılar, siyasal partiler düzeninin sağ ve **-özellikle-** sol sınırını, iki büyük partinin sınırlarını **-özellikle de soldakinin sınırını-** belirlemek amacı içindedirler. Cunta'nın, bugün oluşturma çabası içinde olduğu "yeni Atatürkçülük yorumu", topluma ve eski, yeni burjuva siyasal kadrolara, siyasal partiler düzeninin sınırı olarak **kabul ettirilmek istenmekte** ve 12 Eylül yönetiminin gelecekte siyasal partiler tarafından hiç bir şekilde tartışma konusu yapılmamasının garanti altına alınması amaçlanmaktadır.

Cuntacılar, bunu; şimdilik zorla bastırılmış kutuplaşma ve iç savaş eğilimleinin yeniden güç kazanması; toplumda zorla sağlanmış birlik ve bütünlüğün korunması; emperyalizmin ve yerli ortaklarının egemenliğinin ve zorbalığının korunması ve bu yapılanlara toplumda belli bir onay, destek ve meşruiyet sağlanması için gerekli görmektedirler. Bundan sonraki dönemde siyasi partilere ilişkin gelişmeler, **ağırlıkla**, Cunta'nın bu amacında başarılı olup olmadığına, ne ölçüde başarılı olacağına (eski partilerin yönetici kadrolarının Cunta'nın bu dayatmalarına ne ölçüde teslim olacaklarına, Danışma Meclisi içinde ve dışında çıkacak "yeni" sivil siyasal kadroların bu amaca ne ölçüde hizmet edeceklerine, vb.) **bağlı olarak** belirlenecektir.

Bir başka deyişle, yukarıda sorduğumuz-ve bugünden cevaplanmasını mümkün görmediğimiz- sorunların cevaplarının düğümü işte bu noktadadır. Generaller cuntası, bu düğümün çözümünün siyasal mücadele sürecinde biçimleneceğinin bilincinde olduğundan, bu mücadelede insiyatifi hep elde tutmak için, siyasal düzenlemeler konusunda ayrıntılı bir program ve takvim vermiyor. (Bu durum, cuntacıların, 1961 ve 1971 darbelerinden çıkardıkları derlerin biridir.)

* Sol ve **özellikle** devrimci güçler, yaşanan ağır yenilginin etkilerinden bir an önce kurtularak derlenip toparlanıp, siyasal gelişmeleri etkileyebilecek bir konuma (program, kadrolar, örgütlenme, vb. alanlarda) ulaşmadığı **sürece**, kitlelerin büyük bir bölümünün; yakın gelecekte, -Cunta-'nın denetiminde ya da denetimi dışında- sağda, tutucu ve faşist program ve politikalar etrafında, seferber edilebilmesi olasıdır. 12 Eylül'den bu yana yaşanan siyasal gelişmeler (özelde devrimci güçlerin ezilmesi, genelde Sol'un darmadağın edilmesi, susturulması ve etkisizleştirilmesi), cuntacıların izlediği *"kitle çizgisi"*, ajitasyon ve propagandanın siyasal içeriği, Danışma Meclisi'nin siyasal bileşimi vb. etmenler, böylesi bir durumu olası kılmaktadır.

12 Eylül öncesinin tutucu, faşist siyasal kadrolarının olsun, cuntacıların olsun, **her ikisinin de**, programlarının ana hedeflerinden biri budur. Ve bugün bunlar arasındaki *"mücadele"*, daha doğrusu anlaşmazlık, bu hedefe ilerlerken *"arabanın direksiyonunun kimin elinde olacağı"* konusundadır.

* Şimdiden görülebildiği kadarıyla Cunta'nın kurumsallaşması süreci sağlı-sollu reformist seçeneklerin gelişiminin de içinde barındırmaktadır. Bu seçeneklerin neler olacağı, bunların veya bunlardan hangisinin, hangi aşamada, ne tür somut biçimler altında Cunta ile uzlaşacağı, vb. konularda bugünden bir şey söylenemez.

Ayrıca, bu konular, büyük ölçüde de sözkonusu burjuva siyasal odak ve kadroların, **Cunta'nın** ekonomik ve toplumsal politikaları ile **karşısınanlaldığı** sınıf ve kesimlerin özellikle de **mülk sahibi sınıf kesimlerinin** muhalefet eğilimlerine nasıl cevap vereceklerine (ne içerikte ve kapsamda bir program, askeri yönetim altında bu kesimlerle ne tür örgütsel ilişkiler,vb.), çeşitli emperyalist ülkelerle (ABD, AET, vb.) ve tekelci sermaye çevreleriyle, neleri hangi biçimler altında vaadeden, ne tür bir ilişki içine gireceklerine, bu ülke ve çevrelerin onlara karşı tavırlarına bağlı olarak gelişecektir. Bunlara karşın, bu konulardaki gelişme eğilimlerini anında görebilmek için, 12 Eylül öncesinin sivil burjuva güçleri cephesinde olup bitenleri izlemekte yarar vardır.

Demirel ve AP yönetimi *"uzlaşmaz"* tutumunu sürdürmektedir. Demirel'in "Bunlar (Cuntayı kasdediyor) bizim önerdiğimiz Anayasayı harfi harfine de çıkarsalar, kendilerine onay ve destek vermem" dediği öne sürülmektedir. Üstelik Demirel ve AP yönetiminin "muhalefet yapacak" yeni bir gazete hazırlığı içinde olduğu söylenmektedir. Kısacası, Demirel'in, bazı CHP çevrelerine ve sol liberal aydınlara göz kırptığı da ifade edilerek, "Yeni bir Karamanlis" olmaya hazırlandığı belirtilmektedir. Bazı sol çevreler ise .- Türkiye Sosyalist Hareketinde yıllardır egemen olan, esas olarak ken-

Devamı 18. Sayfa'da

Baştarafı 17. Sayfa'da

12 EYLÜL HEDEFLERİNE ULAŞABİLİYOR MU?

di gücüne güvenmek yerine, hep başkalarının peşine düşmek eğiliminin de etkisiyle- "Nasıl olursa olsun bir an önce sivil yönetime geçelim" anlayışıyla, "Keşke Demirel böylesi bir çizgi izlese de biz de onu desteklesek" psikolojisi içindedir. Öte yandan, AP yönetim çevreleriyle ve Tercümancılarla içiçe olan SİSAV'cıların (Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Vakfı). Avrupa'daki Muhafazakar ve Hıristiyan Demokrat Partilerle de yoğun ilişkileri var. Yine SİSAV'cıların Danışma Meclisinde ve onun çeşitli birimlerinde etkin olduğu görülmektedir. Örneğin Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Orhan Aldıkaçtı dahil üyelerin bir çoğu SISAV'cıdır. 12 Eylül öncesinde AP Hükümetinin, 12 Eylül sonrasında Cunta'nın ekonomik ve siyasi programının bir çok maddesi SISAV forumlarında biçimlenmektedir. SISAV'ın bir yandan bunu yaparken ve diğer yandan da Cunta'nın amaçladığı "yeni" burjuva siyasal kadroların yaratılmasına büyük katkılarda bulunurken, Cuntacılar, "yeni" siyasal kadrolar ve AP yönetim çevreleri (ve Tercümancılar) arasında bir köprü işlevini gördüğü söylenebilir. Ecevit ve çevresinin, solcu ve liberal aydınları toplayıp onlar aracılığıyla siyasal tartışmalara katılmayı sağlayacak bir vakıf (Toplumsal Araştırmalar Vakfı) kurma düşüncesinde oldukları ve girişimlerde bulundukları öne sürülmektedir.

12 Eylül dönemine çeşitli gruplara bölünmüş bir biçimde giren CHP kadrolarının çoğunda ise yeniden Ecevit'in etrafında toparlanma eğilimi güç kazanmaktadır. (CHP içindeki çekişmelerin başını çekenlerin bazılarının açıktan Cunta destekçisi olduğu, kimilerinin Demirel ve Tercüman'ın "muhalefet"ine CHP adına destek vermeye başladığı, bir bölümünün sıkıyönetimce susturulduğu -CHP dışı Sol'la ilişkiler nedeniyle tutuklandığı ve yargılandığı ya da her an tutuklanma ve yargılanma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı-, diğer bir bölümünün ise çeşitli neden ve gerekçelerle siyaseti, daha doğrusu siyaset yapmayı bıraktığı koşullarda, Ecevit Cunta'nın partileri feshetme kararına karşı çıkınca, birçok CHP'li de, "En iyisi yine Ecevit" anlayışı yaygınlaşmıştır.) Bu arada tekelci sermayenin basındaki liberal sözcülerinin (Mehmet Barlas, Oktay Ekşi, vb.) yazılarında da CHP yöneticilerinin bugün, geçmiş "hata ve aşırılıkları"nın (yani, seçimlerde halkın düzen değişikliği istemini, düzeni gerçekten tehdit eder boyutlara ulaşmasına neden olacak ölçüde kamçılamaları, parti içinde radikal eğilimlerin oluşmasını önleyememeleri, parti-dışı solun, devrimci güçlerin **bugünkü yöntemlerle** ezilmesi için çalışmamaları vb.) bedelini ödedikleri düşüncesi sık sık ifade edilirken CHP yöneticileri ve CHP'liler, tekeller ve Cuntacılar adına uzlaşmaya **ehlileşmeye** çağrılmaktadır. Böylece önümüzdeki dönemde, ancak "varolan düzenin ve devletin korunması" düşüncesini, her türlü siyasal ilke ve amaçtan önce savunacak solcu politikacılara ve sol partiye (partilere) izin verileceği anlaşılmaktadır. Mecliste **güdümlü bir sol muhalefet** te yaratılarak *"demokrasiyi yeniden inşa süreci"* tamamlanmış ve *"Türkiye'nin bünyesine uygun demokrasi"* kurulmuş olacaktır!

* Dinsel nitelikli siyasal hareketlerin siyasal partiler düzeninden **tasfiye edileceği** kesindir. Çünkü gerek emperyalist güçlerin gerekse tekelci sermayenin çıkarları ve bu çıkarlar adına *"çağdaş Atatürk'çülük"*, bunu gerektirmektedir. Buna karşın **dinsel nitelikli muhalefet hareketlerinin ortadan kaldırılabileceği kuşkuludur. Tarihte dinsel nitelikli muhalefet hareketlerinin, uzun süre pasif bir niteliğe de bürünse, zaman içinde** en fazla **direnen** hareketler olduğu görülmüştür. Ayrıca Türkiye'de dinin etkinliği, komşularımızda dinin -şu veya bu biçimde- siyasal arenada giderek artan etkin bir unsur olmaya başlaması, ve bugün *MSP'nin, Akıncıların ve diğer dinsel* hareketlerin temsil ettiği kesimlerin ve seferber ettiği güçlerin Cunta'nın ekonomik ve siyasal uygulamalarından oldukça zarar görmesi, vb. göz önünde bulundurulduğunda bu yargımızda haklı olduğumuz anlaşılacaktır.

Buna karşın, bunların ya da bunlardan hangisinin ne ölçüde *"ehlileşeceği"* ya da radikalleşeceği; bunlardan hangisinin ne ölçüde etkin olacağı, vb. konularında görüş belirtmek için oldukça erkendir.

* * *

Siyasal gelişmelerin yönünü belirlemede cevaplanması gereken **diğer bir soru** da, sivil faşistlerin bundan sonra *"devreye nasıl gireceği"* sorusudur.

Herşeyden önce, faşistlerin tümüyle devre dışı kalmalarının sözkonusu olmadığını belirtelim. Birincisi, siyasal arenadan, faşist hareketin, **sadece** yönetici kadroları tasfiye edilmiştir. Gözaltına alınanlara, tutuklananlara, hüküm giyenlere, devlet kurumlarından tasfiye edilenlere ilişkin rakamların siyasal dökümü, bu konuda bir gösterge olarak kabul edilebilir. Ikincisi, faşistlerin emekçi halkı teslim almak, devrimcileri imha etmek, yurtseverleri, ilericileri etkisizleştirmek, demokratları susturmak için yıllardır savundukları politikalar bugün uygulanmaktadır. Mahkemede Türkeş ve arkadaşları, basında ise faşist yazarlar en çok bu konuyu işlemekte ve **"bugün uygulanan politikalarla MHP ve ülkücü kuruluşların yöneticilerine karşı alınan tutumun çeliştiğini"** belirtmektedirler. Örneğin 'Yeni Sözcü'de Bilge Erdem şöyle demektedir: *"Mutlak bir demokrasiyi hayatın en kutsal ülküsü bilenler ve böylece düşünmeyi faşist sayanlar, hiç itiraz etmeyiz, bizi de suçlayabilirler, Ancak, sırf demokrasiyi bir gaye değil vasıta saydığımızdan ötürü faşistlikle suçlanıyorsak, bizim gibi düşünen başka kim varsa, açıkça söylenmesi dedürüstlüğün kaçınılmaz gereğidir. 12 Eylül hareketi, şüphesiz daha sağlam bir zemine oturtmak için, fakat yine de demokrasinin bir müddet ertelenmesi değil midir?" (20 Nisan, Sayı 20)*

Bu gerçeği, mahkemedeki sorgusu sırasında en iyi biçimde Agah Oktay Güner, *"Fikirleri iktidar, kendileri tutuklu bir siyasi kadronun dünyadaki ilk örneği biziz"* diyerek dile getirmiştir.

Üçüncüsü, Cunta'nın halka ve devrimcilere saldırılarında, Ordu, Polis ve çeşitli devlet kurumları içindeki faşistler **aktif olarak** yer almışlardır. Bunlara ek olarak, faşistler «artık "vakitsiz ötmeme"yi, artık "faşist" ve "aşırı uç" olmamayı öğrenmişlerdir» daha (doğrusu Cunta'cılar öğretmiştir) ve «yeni dönemde "faşist" ve "aşırı uç" olmama" kararındadırlar. İşte Cunta'nın kurumsallaşmasının **oldukça önemli bir** yönü de budur. Böylece, faşist hareketin seferber ettiği, eğittiği, denetlediği binlerce unsur devlet kurumlarının (özellikle de zor kurumlarının) yeniden örgütlenmesi sürecinde "eğitilecek", daha doğrusu **değerlendirilecektir.** Faşistler 12 Eylül'den bu yana bu konuyu sürekli dayatmaktadırlar. Bakış'ın "12 Eylül yönetiminin bir yılı" değerlendirmesinde, "12 Eylül'ün sebeplerini ortadan kaldıracak ve hedeflerini gerçekleştirecek bir kadro teşekkül ettirilememiştir" denilirken, faşistlerin göreve talip oldukları dile getirilmiştir. (Bakış, 14 Eylül 81)
İşte sivil faşist güçlerle resmi faşist güçler arasındaki köprü, bugün işte, tam bu noktada kurulmaktadır. Öte yandan sivil faşistlerin, siyasal arenaya "yeni dönem"de "yeni" kadrolarla katılması beklenebilir. Yayın faaliyetlerini **inatla** sürdürmeleri bunun bir işareti sayılabilir.

Bir yandan bu gelişmeler, özellikle de Cunta'nın kurumsallaşması sürecinin faşist unsurların **değerlendirmesini** kapsayacak yönü; diğer yandan da yenilen büyük darbelere, verilen büyük kayıplara karşın devrimci mücadelenin ve tüm bastırma ve saptırma girişimlerine, önlemlere karşın, emekçi kitlelerin mücadelesinin yeniden **geçmişi de aşan** ölçülerde ortaya çıkış **koşullarının** varlığı; 12 Eylül yönetiminin bastırdığı iç savaş eğilimlerinin ve çatışmalarının, uzun dönemde-kuşkusuz geçmişe göre farklı biçimlerde, ama daha yaygın ve daha şiddetli bir biçimde- gündeme gelmesini olası kılmaktadır.

Bu devrimci güçler tarafından bugünden değerlendirilmesi gereken bir konudur. Ve açıktır ki, yakın geleceğin siyasal gelişmelerinin yönünü belirleyecek bir diğer unsur da devrimci güçler olacaktır. Ve bu noktada bizlerin, devrimcilerin görevleri, siyasal gelişmelerin yönünü, uzun vadeli hedef ve amaçlarımıza uygun düşen bir biçimde belirleyecek kalıcı bir mücadelenin örgütlendirilmesidir.

GELECEK HALKA AİTTİR VE DEVRİMCİLERE BAĞLIDIR

12 Eylül rejiminin 2. yılına girerken Cunta'nın kitlelerden gördüğü onay ve destek bakımından, "düşme" sürecine girdiği söylenebilir. Artık, toplumun çeşitli sınıf ve tabakalarına mensup insanlarda, cuntanın karar ve uygulamalarına karşı muhalif düşünceler gelişmektedir. Generaller, kitlelerin karşısında kendisi dışında bir seçenek olmadığı sürece bu tür tepkileri ve muhalefet eğilimlerini kolaylıkla etkisizleştirebilecektir.

Cunta, Türkiye'yi emperyalizmin Orta Doğu'daki ileri karakolu haline getirmek üzere ülke içinde giriştiği "onarım operasyonu"nunda, ABD'nin de giderek belirginleşen desteğiyle insiyatifin kendinde olmasına azami dikkat gösteriyor ve şimdilik kendisi dışında hiç bir seçeneğe izin vermiyor.

Ama herkesi aynı anda karşısına almamak için ne denli uğraşırsa uğraşsın, ne denli akıllı ve temkinli bir politika izlemeye çalışırsa çalışsın, cuntanın programı, çok dar bir zümrenin dışında, toplumun çeşitli sınıf ve kesimlerini giderek **kendi karşısına ve birbirlerinin yanına** itiyor. Bu durum doğal olarak, cuntanın alternatifinin (alternatiflerinin) de ortaya çıkış **koşullarını** yaratıyor. Gerek yeni, gerek eski sivil burjuva siyasal güçler, gerekse devrimciler, **bundan sonra** bu koşulları değerlendirebildikleri ölçüde, sınıflar mücadelesinde belirleyici-etkileyici bir güç haline gelebileceklerdir.

Bu anlamda gelecekte ne olacağı, bir bakıma da devrimci güçlerin ne yapmak üzere yola çıkacaklarına ve neler yapacaklarına bağlı olacaktır.

Devrimcilerin halkın karşısına, **bir alternatif iktidar, bir alternatif düzen** sunarak çıkabilmeleri için, yenilgi sonrasının ağır koşullarına rağmen, evet buna rağmen Askeri Faşist Diktatörlüğe Karşı "burjuva seçeneklerin" oluşmasını beklemeleri veya sunacakları seçeneği şu ya da bu şekildeki muhtemel burjuva seçeneklere göre biçimlendirmeleri savunulamaz. Çünkü Marksistler, her koşulda işçi sınıfının **bağımsız** siyasal çizgisini savunmak ve bu çizgiyi hayata geçirmek durumundadırlar.

Kısacası devrimciler için esas olan, kendi oluşturacakları seçenektir.

Bugün devrimcilerin cuntaya ve onun türevlerine karşı oluşturacakları seçenek, **aynı zamanda** varolan sömürü düzenine karşı bir seçenek te olmak durumundadır. Bir başka deyişle, devrimcilerin cuntaya karşı mücadele programı, sosyalizmi hedefleyen bir devrimci-demokratik halk iktidarı programı olmalıdır.

Çünkü, cunta, varolan düzenin bir son savunma aracı olarak gündeme gelmiştir. Ayrıca, tekelci sermaye, Amerikan Emperyalistleri ve cuntacıları, cunta dışındaki tüm burjuva seçeneklerin, 12 Eylül öncesi koşulların şu veya bu biçimde yeniden ortaya çıkışına neden olacağını gördükleri için tek çıkar yol olarak, cuntanın kurumsallaşmasını savunmakta ve bunu gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.

İşte bu durum, emekçilere gerçek iktidar yolunu açacak devrimci bir seçenek oluşturmanın zorunluluğunu anlatmasının yanısıra, aynı zamanda bunun elverişli koşullarını da yaratmaktadır.

...

* *

Baştarafı 27. Sayfa'da

EMEKÇİ

batında çıkarılan madenler gibi emperyalist metropollere yok pahasına satılır ve orada işlendikten sonra ateş pahasına Türkiye'ye ithal edilir. Yalnız Kürdistan değil Türkiye'nin tümü emperyalist metropoller için ucuzmek gücü pazarıdır.

Sömürge tezini yoğaltırarak savunanlar yalnızca zorla asimilasyoncu işbirlikçi burjuvazinin başlıca dayanağı ve güç kaynağı olan emperyalizmi (özellikle ABD emperyalizmi) ve Kürt işbirlikçilerini gözlerden gizlemekle kalmıyorlar, dikkatleri Kürdistan'da apaçık gözler önünde olan asıl faciadan başka yöne çekiyorlar. O da Kürt ulusunun varlığının inkar edilmesi, silah zoruyla faşist baskılarla katliamlarla asimilasyona uğratılmasıdır.

Marks'in İngiliz toplumundan söz ederken söylediği başkasını ezen ulusun kendisinin de özgür olamıyacağı yolundaki sözü Irlanda için söylenmiştir. Oysa Marks'ın zamanında bile Irlanda sömürge olarak nitelendirilemezdi. Orada birinci sorun ulusal baskıydı. Irlanda ulusunun kendi yazgısını belirleme hakkının elinden alınmış olmasıydı.

Kendisi yeni sömürge olan bir ülkenin eski tipte bir sömürgesi olabileceğini kanıtlamak için Türkiye'yle Kürdistan ilişkilerini Portekiz ile Angola ilişkilerine benzetenler bu ikisi arasında bir paralellizim kurmaya çalışanlar var. Böyle bir paralellik gerçekten ters düşer. Hem tarih bakımından, hem uygulanan politikalar bakımından. Ümmet bilincinin egemen bulunduğu yüzyıllar boyunca teokratik Osmanlı devletinde Türkü de, Arabı da, Kürdü, Çerkezi yada Arnavutu da eşit statüde Osmanlı tebası sayılırdı. Bir ezilme söz konusu olduysa, bu (örneğin Alevilerin durumunda olduğu gibi) egemen sünni mezhebinin ötekileri ezmesi biçiminde oldu. Ezen sünniler arasında ulusal bakımdan bir ayrım yapılmaığı gibi ezilen alevilerin durumunda da bu bakımdan bir ayrım yapılmıyordu.

Egemen kılınmak istenen Osmanlı kültürü (Divan edebiyatı gibi, Enderun musikisi gibi) imparatorluğu oluşturan öteki uluslara kadar Türk ulusuna da yabancı idi. Yüzyıllar boyu süren Osmanlı egemenliği süresince Türklerden ayrı olarak Kürtlere uygulanan bir ulusal baskıdı ya da Kürtlerin Türklerden daha çok sömürüye uğradığından söz edilemez. Zorla asimilasyon olayı daha çok 20. yüzyıla özgü bir olaydır.

Ayrı kıtadan, ayrı dinden, ayrı ırktan beyaz tenli Portekizliyle siyah tenli Angolalı arasındaki ilişkiler hiç bir şekilde Türklerle Kürtler arasındaki ilişkilere benzetilemez. Sömürgecilikte zulüm vardır, talan vardır, Angola'da ve öteki Afrika topraklarında olduğu gibi ülkeyi köle tüccarlarının insan avı alanı haline getirme vardır. Ama sömürgecilikte zorla asimilasyon diye bir şey yoktur. İngiliz emperyalisti Hintlinin Hintliliğini inkar etmeye, onu İngilizleştirmeye kalkışmaz. Fransız emperyalisti Arabın Araplığını inkar etmeye onu Fransızlaştırmaya kalkışmaz. Tam tersine, sömürgeciler aşağı ırktan saydıkları yerli halk ile aralarında aşılmaz duvarlar örerek bir kast sistemi kurarlar.

Sömürge tezini savunanlar bu konu üzerinde daha derinlemesine durmalı, ulusal baskı ve zorla asimilasyon politikasını olduğu gibi emperyalizmi göz ardı edecek durumlara düşmemeli, iki ulustan devrimcilerin örgütsel birliğini baltalayacak sonuçlara varmamalıdırlar.

...

Şimdi özetleyelim: Bundan böyle Türkiye'de işbirlikçi sermaye egemenliği devam ettiği sürece Türkiye' nin siyasal rejimi özünde faşizm olarak kalacaktır. Bağımlı kapitalizmin bunalımı öylesine derinleşmiştir ki, 1960 tarın ya da 12 Mart döneminden sonraki koşulların yinelenmesi olanağı kalmamıştır.

Faşizm ancak bir demokratik devrim ile, yani devrimci yöntemlerle, yenilgiye uğratılabilir. Bunu sağlayacak olan, emekçi halkın iktidara yürümesini, halk iktidarının kurulmasını, bağımsızlık ve gerçek demokrasinin gerçekleşmesini sağlayacak olan, bu uğurda yığınların mücadelesini tek disiplin altında yönlendirecek ve yönetecek olan Anti-Emperyalist ve Anti-Faşist Birleşik Direniş Cephesidir. İşçi sınıfının önderliğinde, doğrudan bölgelere kadar komiteler halinde örgütlenmiş toplumda ki tüm yurtsever güçleri faşizme karşı seferber edebilen Kürdistan'daki ulusal devrimci potansiyeli Türkiye genelinde devrimci hareketle tek çatı altında birleştirebilen, bağımsızlık ve demokrasiyi hedefleyen açık seçik bir programı ve sağlam bir taktiği olan, bütün mücadele biçimlerini yerinde ve en etkin bir biçimde uygulayabilen, en geniş yığınlar içinde sayginlık kazanmış ve sınıf düşmanını tecrit edebilmiş Anti-Faşist Birleşik Direniş Cephesi!

Bu cephenin bir an önce kurulması tarihin dayattığı görevdir. Cephenin kurulması ve yığınlar içinde kök salması proleter devrimci siyasal örgütün (Partinin) kurulup güçlenmesini geciktirmez, tersine hızlandırır. Partinin savaşta denenmiş kadrolarla çok daha sağlam biçimde kurulmasını sağlar.

Öyle ise, bütün gayretlerimiz bu yolda olsun! Emperyalizme karşı, faşizme karşı Birleşik Direniş Cephesini biran önce en derin en geniş anlamıyla kuralım!
Emperyalizme Karşı
Faşizme Karşı
Omuz Omuza!

E. Tüfenk

NİKARAGUA ASALAK DİKTATÖRLÜĞÜ VE HALK AYAKLANMASI

"Birlik" sorunu üzerine yapılan tartışmaların, somut ve ürün verici olması gerekiyor. Anlamsız şeyler üzerinde bir kördöğüşü ortamı yaratmaktan özellikle kaçınmalıyız.

Tartışmalarda bizleri ilerletecek bir şey de, dünya devrimci hareketlerinin deneyleridir. Çünkü ele aldığımız, tartıştığımız ve çözmeye çalıştığımız sorunlar salt bizlerin değil, dünya devrimci hareketlerinin de sorunudur.

Bu sayımızda Nikaragu'da cephe girişmeleri ve oluşan farklı programlar konusuna belli açıklık getiren bir yazı yayınlıyoruz. Bu yazıdan da anlaşılacağı gibi, başarıya ulaşmış NİKARAGUA Devriminden, SANDİNİSTLER'den ve onların, devrimi başarılı kılan DEVRİMCİ PROGRAM ve MÜCADELE ANLAYIŞlarından çok şey öğrenmemiz gerekiyor. En azından tartışmaların neyi hedeflemesi ve neler üzerinde yoğunlaşması gerektiğini... Bu da olumlu bir kazanç olacaktır.

Yazı, Harald Jung'un "NİKARAGUA ASALAK DİKTATÖRLÜĞÜ ve HALK AYAKLANMASI" kitabının ilgili bölümlerinin özetlenmesinden oluşuyor. Doğrudan bir çeviri değildir.

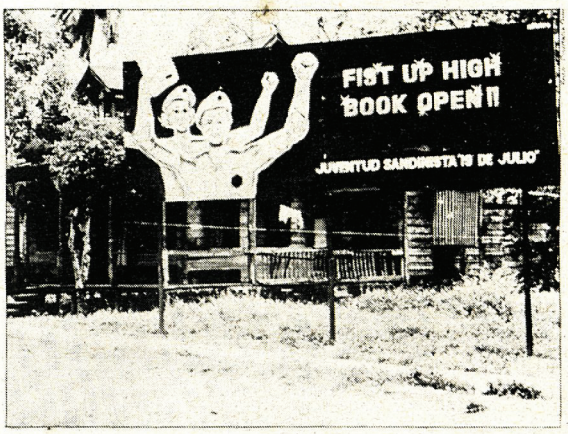

Muhalefet Ve Direniş

H. Jung kitabında bu başlık altında özellikle üç hareketten sözeder:

1- Sendikalar
2- Burjuva ve Komünist Akımlar
3- FSLN -Sandinistler-

1- Eski dönemlere ilişkin yazılı dökümanların yok denecek kadar az olması, sendikal hareket hakkında fazlaca bir şey söylemeyi olanaksız kılıyor. 70'li yıllara değin legal ve illegal çalışmalar sonucunda sayısız sendika kurulmuş, yasaklanıp kapatılmış, ardından çoğunluk başka adlar altında yeniden kurulmuş.

Kırsal kesimde taban bulabilen sendikaların başında Hıristiyan-Demokrat çizgideki CTN geliyordu. Onun ardından gelen diğer sendikalar ise ağırlıklı olarak büyük şehirlerde faaliyet gösteren Komünist Partisi'nin etkinliği altında bulunan sendikalardı. Daha sonra en büyük 5 sendika CGT çatısı altında birleştiler. Sendikal hareket ilk olarak FSLN-Hareketi ile birlikte ciddi bir gelişme gösterebildi. 1973 yılından sonra fabrika ve toprak işgalleri başladı. Bunlar genel taarruz başlayıncaya değin, yani 1977'ye kadar sürdü.

2- UDEL: BURJUVAZİ ile KOMÜNİSTLERİN TAKTİK BİRLİĞİ

a) UDEL'in kuruluşuna kadar burjuva akımlar

İkinci dünya savaşından sonra 60'lı yıllara dek burjuvazi çeşitli biçimlerde Somoza iktidarına karşı muhalefet yapmaya çalıştı. Bir yandan yığınsal yürüyüşler yapılırken, öte taraftan çeşitli partiler vasıtasıyla (örneğin muhafazakarlar) iktidarı ele geçirmeye çalıştılar. Bununla birlikte dışarıdan ya da içeriden iktidarın düşürülmesi için düzenlenen silahlı saldırılar da başarısızlıkla sonuçlandı. Bu başarısızlıkların nedeni Somoza'nın ABD tarafından yoğun bir şekilde desteklenmesi ve muhafazakarların siyasi gelişmelere göre bazen iktidara karşı, bazen de iktidarla işbirliği içinde olmalarıydı.

1967 yılında muhafazakar kesimler gündemdeki seçimlerle ilişkili olarak bir yürüyüş tertipledi. İnsiyatifini muhafazakar kesimlerin ellerinde tuttukları 50.000 kişinin katıldığı yürüyüşe ateş açılarak 300'e yakın insan katledildi. Buna rağmen tutucu-muhafazakarlar aynı yıl içinde Somoza ile anlaşarak mecliste koltukların yüzde 40'ı için Somoza'dan söz aldılar. 1974 yılına değin 5 kez bölünen muhafazakar partinin bazı kesimleri Somoza'ya karşı muhalefet yapmaya başladılar. Liberal Parti'den 1971'de Somoza'nın eski bakanlarından birisinin öncülüğünde bir fraksiyon koptu. Bunlar muhafazakar partiden kopan kanat ile birleşerek UDEL öncesi bir ittifak kurdular.

1974 yılı seçimlerine muhafazakarların yalnızca bir kanadı katılırken, 27 muhalif politikacı seçimleri boykot için çağrı yaptılar. Aynı yılın Aralık ayında ise muhafazakar partiden ayrılan kanatlar aralarında komünistlerin de bulunduğu diğer muhalefet güçleriyle birleşerek 'Anti-Somoza-İttifağını' oluşturdular.

b) UDEL'in kuruluşuna kadar komünist direniş

Temmuz 1944 Sosyalist Partisi olarak kurulan Komünist Partisi önce sanatçı ve esnaflardan destek gördü. Sanayii proleteryasının az gelişmişliği nedeniyle başlangıçta pek önemli bir gelişme kaydedemedi. Diğer ülkelerde de olduğu gibi komünistler kırsal kesimde köylüler arasında çalışma yapamadılar. Bu alanlarda Sandinistler ve kilise çalışmaktaydı.

Önceleri legal çalışan komünistler Somoza'nın 1947'de yaptığı darbeden sonra acımsız bir takibata uğradılar ve ancak 50'li yıllarda ve özellikle de Küba devriminden sonra tekrar örgütlenebildiler. Komünist Parti FSLN karşısındaki tavrı nedeniyle 1967 yılında bir krize girdi. Gençlerin büyük bir çoğunluğu partiyi terk ederek Sandinistleri desteklediler, bir kısmı da doğrudan Sandinist'lere katıldılar. Komünist Parti liderleri FSLN'i "aşırı sol", "maceracı" olarak niteliyor, tek çarenin kitlelerin örgütlenip seferber edilmesi olduğunu söylüyorlardı. Bu arada sendikalarda etkinlik kazanan komünistler, anti-komünist yargıların yoğun olduğu burjuva partilerle bir araya gelmekte oldukça güçlük çektiler. 1971'de oluşturulan 'eylem birliğine' burjuva partiler, komünistlerin doğrudan katılmalarına izin vermediler. UDEL'in kurulmasıyla komünistler de bu birliğe dahil oldular.

c) UDEL'in Programı ve Durum Değerlendirmesi

UDEL içinde beş parti ve iki sendika birleşti. Bunlar Hıristiyan-Sosyal Parti. Hıristiyan-Muhafazakar Parti, 2 Liberal Parti ve bir de Sosyalist Parti idi. Ortak yönleri Somoza'ya karşı olmak ve çoğulcu parlamenter demokrasi istemek idi.

Programda şunlar öngörülmekteydi:

1- Demokrasiye dönüş, yetki dağılımı, hür seçimler, fikir, basın toplanma ve yürüyüş özgürlüğü vb. burjuva-demokratik haklar sağlanacak ve yeniden devlet başkanı seçilmesi önlenecekti;

2- Toprak reformuyla ekonomik gelişme hızlandırılacak, vergi reformu yapılarak tüm işverenlere eşit olanaklar sağlanacaktı;

3- İşçilerin grev ve toplu sözleşme gibi temel hakları tanınacaktı. Sağlık, eğitim ve benzeri alanlarda sosyal yasalar çıkarılacaktı;

4- Ulusal bağımsızlığa dayalı bir politika izlenecek, yabancı yatırımlar ulusal çıkarlar doğrultusunda kullanılacak ve ABD'den bağımsız bir dış politika izlenecekti.

Bu birliğe katılanlar kuşkusuz ki farklı nedenlerden dolayı Somoza'ya karşı çıkıyorlardı. Ortak noktalar ise UDEL tarafından 1977'de yayınlanan bir bildiride şu şekilde dile getiriliyor:

— Sıkıyönetim ve sansür kaldırılmalıdır
— Siyasi ve sendikal örgütlenme hakkı tam anlamıyla tanınmalıdır
— Ordu, askerliği meslek edinmiş ve kamuoyunun hizmetinde olan kimselerden oluşturulmalı, genelkurmay başkanı Somoza ailesi dışından seçilmeli ve böylece silahlı kuvvetlerin bağımsızlığı ve sorumluluğu yeniden sağlanmalıdır
— Çoğulcu düzene dönülmeli, ulusun bütün kesimlerinin devlet içinde temsilini sağlayacak hukuki yapı yeniden inşaa edilmelidir
— Bugüne değin verilen tüm cezalar kaldırılmalı, tüm politik tutuklulara ve vatandaşlıktan atılmış olanlara genel af çıkarılmalıdır.

UDEL'in izlediği genel siyasi hat şu idi: Somoza'yı alaşağı edebilmek için önce ABD ile Somoza arasındaki çelişkiler derinleştirilecek bu arada ülkede işlenen cinayetler ve insan haklarına tecavüzler mihverinde yapılacak propagandalarla iktidar yıpratılacaktı. Ve Somoza'nın zayıf düştüğü bir anda da gidilecek bir genel grevle iktidar ele geçirilecekti. UDEL'in başkanlığını Ocak 1978'de öldürülene kadar muhafazakar Chamorro yaptı. UDEL uluslararası düzeyde de tanınmaktaydı.

3) FSLN ve 'Los Doce' (12'ler): SANDİNİSTLER

a— FSLN'in tarihçesi; kırsal alanda mücadelenin yoğunlaşması

FSLN'in genel tavrı, zorba Somoza rejimini zora dayalı bir mücadeleyle devirmekti. Bu anlayış başlarda tutucu-muhafazar kesimlerce de paylaşılırken, 60'lı yıllarda bir kaç kez başarısızlığa uğrayan darbe teşebbüslerinden sonra bu çizgiyi terkettiler. Bundan sonra Sandinist'lerin dışında kalan muhalif güçler sendikal mücadele propagandası yapmaya başladılar. Buna karşın FSLN, başarısızlığa uğrayan silahlı darbe teşebbüslerinin her bakımdan eksik olduğunu, teorik-ideolojik bir perspektifin ve somut bir programın mutlak gerekli olduğunu savunuyordu. Buna bağımlı olarak yoğun ABD destekli Somoza Klanını devirebilmenin tek tek ayaklanma ya da saldırılarla mümkün olamayacağı, yapılması gerekenin sistemli bir gerilla mücadelesini örgütlemek ve geliştirmek olduğu tezini savunuyordu.

Frente, (Cephe) ağırlıklı olarak öğrencilerden oluştuğu halde daha 1960'larda geniş bir işçi ve köylü kesiminin sempati ve desteğini toplamaya başlamıştı. Önce Küba devrimi ve Foko teorisi ve modeli ile çalıştı ve bunda başarısız oldu. 1962 ve 1964 yılları arasında hemen hemen tüm gerilla güçleri imha edildi. Bundan sonra 1965'e kadar silahlı eylemler durdu. Bu zamanda faaliyet alanı kırsal kesimlerde yoğunlaştırılarak, köylüler arasında uzun vadeli çalışmalara yönelindi.

Aynı yıl (1965) ülkenin kuzeyinde yaşayan köylüler arasında bir 'Köylü Sendikası' kurularak iktidar mücadelesinin temel taşlarından birisi yerleştirildi.

Komünistlerle sürdürülen ideolojik çatışmalarda olgunlaşıp ilk başarısız gerilla savaşlarında yenik düşerek öğrenen ve tecrübe kazanan kadrolar 1966'da yeniden silahlı eylemlere başladılar. Gerilla taktikleriyle mücadele eden 60'ar kişilik üç gurup kırsal kesimlerde ve zaman zaman halkla olan olağanüstü iyi ilişkilerden yararlanarak kentlerde faaliyetlerini sürdürüyorlardı. Maddi gereksinimlerini özellikle kentlerde iktidarın bankalarından kamulaştırdıkları paralarla sağlıyorlardı.

1967 yılında bu mücadele de yenilgiye uğradı. Üç guruptan ancak ikisi dağlara kaçabildi. Üçüncüsü Somoza birlikleri tarafından tamamen imha edildi. Bunun üzerine o zamanki FSLN genel sekreteri Carlos Fonseca Amador çok köklü bir özeleştiri verdi. Başarısızlığın temelinde önderliğin aşırı bireyciliği, örgüt içinde fraksiyon kavgaları, kadroların yetersizliği, kır ve kent arasında bağlantının doğru kurulamaması ve hepsinden önce Silahlı Mücadelenin geliştirilmesi konusunda stratejik bir anlayış eksikliği yatıyordu. Buna karşın son dönemde köylülerin örgütlenebilmiş olması ileriye doğru atılmış bir adımdı kuşkusuz.

Bundan sonra FSLN 3 yıl militan topladı, kendisini politik ve askeri olarak eğitti. Eğitimlerde bazen 300 kadar köylü bir araya getirilebiliyordu. Askeri eylemler ise çoğunluk gerilla için elverişli dağlık bölgelerde yapılıyordu.

1970 ve 74 yılları arasındaki dönem FSLN tarafından 'güç birikimi' (acumulacion de furzas) olarak adlandırılıyor. Böylece 'Cephe' örgütsel yapısını genişletti, asker topladı, uluslararası ilişkilere girdi, köylüler arasında eğitimi ilerietti ve kentlerde hücreler oluşturdu. Bu hücreler daha sonra işçi, öğrenci, kadın ve mahalle örgütlerinin çekirdekleri olacaklardı. Silahlı mücadele için stratejik bir program geliştiren FSLN ağırlığı her şeyden önce öz kadrolarının eğitimine verdi. FSLN'in politik ve askeri silahlı mücadele stratejisinin adı 'guerra popular prolongada' (sürekli halk savaşı) idi. Bu programda 4 nokta önemli idi:

1- Somoza diktatörlüğüne karşı verilen mücadele, burjuvaziye ve onun düzenine karşı verilen mücadelenin bir parçası, kapitalist düzende sosyalizm için verilen mücadelenin bir basamağıdır.

2- Şiddet temelinde sürmek zorunda olan bu mücadele, ülkemiz somut durumunun kaçınılmaz bir biçimde dayattığı gibi,silahlı olarak yürütülmelidir.

3- Bu savaş son tahlilde ABD Emperyalizmini hedeflemektedir.

4- Bu savaşı yürütecek olan temel güç kırsal alanlarda yaşayan ve çalışan köylüler ve diğer emekçilerdir. Bunun iki ana nedeni vardır: Birincisi Somoza Diktatörlüğünün en zayıf oldukları alanlar kırlardır; ikincisi, toprak sorunu ülkemiz halkının, köylülerin, kır emekçilerinin merkezi sorunudur.

FSLN, köylüleri, kır işçilerini ve bu alanda yaşayan emekçileri halk savaşının kilit güçleri olarak görüyordu. Buna karşı kentlerdeki sanayi proleteryasını merkezi devrimci güç olarak gören komünistlere karşı Sandinistler şu tezi savunuyorlardı:

"Sanayileşmenin yeterince gelişmemiş olduğu Nikaragua'da proleteryanın stratejik önemi daha küçüktür. Kırlarda oturan halkın yarısının ücret karşılığı çalışan işçilerden oluştuğu düşünülürse, köy halkı ile sanayi proleteryası arasında aşılamayacak bir engel olmadığı görülür. Mücadelenin proleter bir karaktere bürünmesi, çizgisinin proleterleşmesi köy halkının proleterleşmesi ile gerçekleşebilir, sendika liderlerinin bürokratik eylemleri ile değil."

1974 yılında FSLN iktidara karşı üçüncü hücumunu başlattı. Bunu izleyen yıllarda tipikleşen eylem biçimi bazı askeri bölüklere saldırıp silahlarını aldıktan sonra dağlara geri çekilmek oldu. Bu taktik giderek Somoza askerlerinin morallerini bozuyordu. Askerleri dağlardaki görevlere yollayabilmek için hükümet normal maaşın bir kaç mislini vermek zorunda kalıyordu. Hükümet gerillalar karşısında aciz kalarak sürekli bölgede yaşayan köylülere eziyet ediyor ve katlediyordu. Gerillalara katılanların sayısı hızla artıyordu.

b— Mücadelenin şehirlere ve endüstri merkezlerine yönelişi ve FSLN'in fraksiyonlara ayrılması

Toplumun her kesiminde hızla gelişen muhalefet artık 1975'te yeni bir konuyu tartışıyordu. Bu tartışmanın sonucunda 'Cephe' içinde üç ayrı fraksiyon oluştu. Bunlardan birincisi (GPP) 'sürekli halk savaşı' ve 'güç birikimi'nin aynen devam ettirilmesini istiyordu. Bunun tam zıddını savunan (TP) ise gerilla mücadelesini artık bırakmanın zamanının geldiğini, şehirlere gidip proleteryayı örgütlemek gerektiğini söylüyordu. Bu her iki pozisyonun ortasında yer alan (Tİ)'Tendencia İnsurrecional' örgütün büyük çoğunluğunca destekleniyordu. Tİ'ye göre gerilla savaşının şehirlere yönelerek, şehirle bağlarının kurulması gerekliydi. Ayrıca şehirlerde ve kırlarda her kesimden emekçiler arasında politik çalışmalar özellikle yoğunlaştırılmalıydı. Politik-askeri mücadele her üç cephede, -dağlarda, kırda ve kenttebirbirine bağlı organik bağlar ile sürdürülmeliydi. 1975 yılından sonra Tİ kadrolarının önemli bir kısmını şehirlerde sürdürülen politik-askeri mücadeleye ayırdı. Böylece genel ayaklanma hazırlanacaktı. Gençler ve öğrenciler arasında taban komiteleri oluşturuluyordu. Aynı şekilde lümpenler, endüstri işçileri, sanatkarlar, küçük burjuvalar ve memurlar arasında da politik faaliyet sürdürülüyordu.

Bu üç çizgi arasında sürekli olarak anlaşma sağlanmasına çalışılmasına rağmen TP koptu ve 1979 yılına kadar faaliyetlerini ayrı yürüttü. GPP ve Tİ, FSLN içinde beraber kaldılar.

Devamı 20. Sayfa'da

Başlarafı 19. Sayfa'da

NİKARAGUA

Örgüt 5 Tİ ve 2 GPP temsilcisi tarafından yönetiliyordu. 1975'den önce salt Marksist olan FSLN, daha sonra hıristiyan kesimlere açılıp hem ulusal hem de uluslararası düzeylerde etkinliğini giderek arttırdı. (...)

d) FSLN Programı ve Durum Değerlendirmesi

Burada aktardığımız program ağırlıkla FSLN içinde çoğunluğu oluşturan Tİ'nin pozisyonu aynı zamanda. Programda hedeflenen temel politik hedef sosyalist devrim olup kooperatifler temelinde kurulacak sosyalizm, bazı hıristiyan kesimlerce de benimseniyordu. Ayrıca Sandino'da bu konuyla ilgili görüşler sunmuştu. Sandino Nikaragua'da Stalin, Mao ya da Troçki ile eşdeğerde tutuluyor.

Bilindiği kadarıyla Somoza'nın devrilmesine değin FSLN amaçladığı sosyalist düzen hakkında ayrıntılı yazılı bir döküman yayınlamamıştı. Bu durum karşısında öne sürülen, "önce Marksist-Leninist bir partinin kurulması, daha sonra devrime öncülük edilmesi" görüşü, Hernandez tarafından sekter ve doğmatik olarak nitelenerek eleştirilmekteydi. Sosyalizmin kurulması için zamanın yeterince olgun olmadığı görüşündeydi FSLN. Bir 'Cephe' lideri: "Halk Somoza'ya karşı savaşa hazır, ama Sosyalizm için değil" diyordu. Ancak geçici hükümet konusunda FSLN tarafından savunulan görüşler sosyalist doğrultudaydı.

USEL'den farklı olarak FSLN ABD'nin Somoza'dan desteğini çekeceğini umuyordu. Buna karşın her iki çizgi de silahlı kuvvetler içinde rejime karşı geniş bir muhalefetin olduğu konusunda aynı görüşteydiler. Gelişmelerin ABD'nin sürekli silah yardımına karşın orduyu içinden böleceği düşünülüyordu. Son taarruzdan sonra (Ekim 1977) ordudan kaçarak saf değiştiren askerler oldu ve hatta ordu içinde bir direniş komitesi bile kuruldu. Fakat ordu parçalanmadı.

Somoza'ya karşı halk güçlerinin harekete hazır olduğunu fakat sosyalizm için zamanın daha erken olduğunu savunan FSLN tüm muhalif güçlerle işbirliği yapmaya çalıştı. Halk güçlerinin öncüsü durumundaki FSLN burjuva politik güçlerle 'Somoza'nın devrilmesi taktik hedefinde' bir birlik oluşturmaya çalışıyordu.

Öte tarafta ise FSLN halk güçleriyle burjuva muhalif güçler arasında yalnız gelecek perspektifi açısından değil, güncel mücadele içinde de önemli farkların olduğu görüşündeydi: "UDEL ve burjuva muhalefet kesimlerinin yaptığı temel yanlışlardan birisi diktatörlük ile diktatörü eş anlamda tutmaktır. Onlar, diktatör kovulduktan sonra artık diktatörlüğün de sona ereceğini ve artık burjuva anlamda bir demokrasinin başlıyacağını sanıyorlar. Ülkemizde kökleri toplumsal düzenin derinliklerinde yatan diktatörlük olgusu bir diktatörle eş anlamda tutulamaz. Diktatörlük bir iktidar biçimi olarak askeri gücü olan orduyu, yani şiddet unsurunu elinde tuttuğu sürece varlığını sürdürebilir. Bu yüzden Somoza ile birlikte katillerin, haydutların tüm işbirlikçi ve yardakçıların da def edilmeleri gerekir, kısacası bu sorun yalnızca devrimle çözülebilir."

Diktatörlüğün yenilgisinden sonraki geçici dönem için FSLN bir 'Demokratik Halk İktidarı Modeli' geliştirdi. Hükümetin içinde hem muhalif burjuva güçler, hem de halk güçleri beraber çalışacaklardı. Bu hükümetin içinde kontrol halk güçlerinin elinde bulunuyordu. FSLN'in geliştirdiği asgari program şu konuları içeriyordu:

1- Somoza ailesinin mallarına el konularak kamulaştırılacak

2- Rüşvet sistemi imha edilerek, somut gereksinimin karşılanmasına yetecek 'temiz' bir idare kadrosu oluşturulacak

3- Ordu dağıtılarak insan haklarının çiğnenmesinden şu ya da bu şekilde sorumlu olanlar yargı önüne çıkarılacak

4- Tüm temel demokratik haklar tanınarak, siyasi parti ve sendikal örgütlenme hakları yasal güvence altına alınacak

5- Ülkede doğal hammadde üreten tüm kuruluşlar kamulaştırılacak

6- Gerçek bir toprak reformu gerçekleştirilecek, Somoza Klanı ve dostlarının kamulaştırılan servetleriyle şehirler yeniden imar edilecek

7- Bütün bankalar kamulaştırılacak

8- Sağlık kuruluşlar düzeltilecek, etkin ve modern yöntem ve araçlarla donatılmış bir sağlık hizmetleri ağı kurulacak

9- Etkin bir demokratik eğitim sistemi inşaa edilerek, cehaletle savaşılacak

10- Nakliyat sisteminin ve araçları kamulaştırılacak ve geliştirilecek

11- Toplumda kadınlara her alanda eşit haklar tanınacak

12- Çalışma koşulları düzeltilecek ve asgari ücret güvence altına alınacak

Bu programla biçimlenmeye başlayan düzende ekonominin önemli bir bölümü 'halkın' eline geçiyordu. Bununla ilgili olarak fabrikalarda işçilerin doğrudan yönetime katılmaları ve belirlemeleri de öngörülüyordu. Kırda köylüler bağımsızlıklarına kavuşacaklardı. Fakat buralardaki büyük çiftliklerin statüsü hakkında herhangi bir hüküm yer almıyordu. Ürün ihraç edebilecek büyüklükteki çiftliklerin gelirleri hükümetin kültürel, sosyal ve eğitim alanlarında açtığı projelere harcanacaktı. Tüm halk kesimleri örgütlenmekte hür olacaklar ve demokratik haklarından yararlanabileceklerdi. FSLN'in asgari programında öngörülen düzen gerçekleşirse dünyada ilginç bir toplumsal model örneği de doğmuş olacak.

2) 'LOS DOCE' Şiddet Kullanmayan SANDİNİSTLER

FSLN'nin Ekim taarruzuna başlamasından kısa bir süre sonra (14 Ekim 1977) başkent Managua'da 'Manifesto de Los Doce' (12'lerin manifestosu) açıklandı. Bu Manifesto'da Somoza diktatörlüğünün Nikaragua halkının çıkarlarına tamamen ters düştüğü, bu yüzden sosyal ve demokratik köklü bir toplumsal değişimin zorunlu olduğu vurgulanıyordu. Aynı manifestoda bu mücadelenin siyasi olarak giderek olgunlaşan FSLN tarafından yürütüldüğü belirtiliyor, hiç bir çözümün FSLN'in katılımı olmaksızın mümkün olamayacağı duyuruluyordu.

Bu belgenin altında Nikaragua'nın 12 tanınmış ve toplumsal ağırlığı olan kişisinin imzaları bulunuyordu. Bunların aralarında çok zengin işadamı, bankacı, papaz üniversite üyesi ve yazarlar vardı. Manifesto çıktıktan bir kaç gün sonra 100'den fazla kişi altına imzasını koymuştu. Bu manifestoyu çıkardıktan sonra derhal yurt dışına kaçan bu ünlü kişiler kendilerinin bir siyasi örgüt olmadığını ve ülkenin somut politikasını da tayin edemeyeceklerini açıklıadılar. Ancak FSLN'i ülkede halkı temsil eden önemli bir güç olarak tanıdıklarını ve kendilerinin temsil ettikleri çevrelerin de FSLN'i desteklediklerini belirttiler.

Bu arada FSLN'in tarruzu sürerken burjuva muhalefet ve sendikalar bir genel grevi örgütlemeye çalışıyorlar, 12'ler ise yurt dışından tüm muhalif güçlerin koordinasyon ve güçbirliğini -FSLN'in çıkarları doğrultusunda- sağlamaya çalışıyorlardı. Yine 12'ler bunun yanısıra devrim sonrası için geçici programlar geliştirmeye çalışıyorlardı.

Geliştirdikleri programda bir çok önemli konuda FSLN'in asgari programında da öngörülen tedbirler yer alıyordu: Somoza ve Klanının servetine el konulması, nakliyat şirketlerinin kamulaştırılması, köklü bir toprak reformu ve halk kesimlerinin insiyatifi altında yürütülecek bir demokratikleşme.

12'ler 5 Temmuz 1978'de ülkeye döndüler. Tutuklanmakla karşı karşıya oldukları ve gösterilerin yasak olmasına rağmen Managua ve Masaya da 30-40.000 kişilik yürüyüşlerle karşılandılar. O gün için sendikalarda grev yapılmasını önerdiler.

4) FRENETE AMPLİO DE OPİSİCİON (FAO)

FSLN'in UDEL'e yönelttiği eleştirisini yukarıda belirtmiştik. UDEL'de uzun süre FSLN'e karşı takınacağı tavır konusunda netleşemedi. Her ikisinin de programları karşılaştırıldığında ortaya çıkan temel sorun Sandinist'lerin kamulaştırma programıydı.

Somoza'dan sonra köklü değişimlerin yapılması gerektiğini UDEL'de benimsiyordu. Fakat büyük çaptaki kamulaştırmaların yeniden özel teşebbüse dönülmesini olanaksız kılacağından ve böylece sosyalizmin kapısının tamamen açılacağından korkuyordu. Üstelik Somoza'nın devrilmesinden sonra FSLN hem siyasi olarak hem de askeri olarak ülkede önder güç olacaktı.

UDEL'de bulunan komünistler için bu durum bir sorun oluşturmuyordu. Hatta daha önce 'sürekli halk savaşı teorisine' sloganlar düzeyinde de olsa karşı çıkmaya çalışan bu komünistler artık demokratik bir yenileşmenin içinde mutlak FSLN'in de olması gerektiğini savunuyorlardı. Bu görüş sonunda icra kurulunda da ağırlık kazandı. Fakat gene de doğrudan bir ortaklık mümkün olmadı. Çünkü UDEL yarı-legal, FSLN ise yeraltında silahlı illegal bir mücadele yürütüyordu. UDEL lideri Chamorro ileriyi görerek 12'lerin bir köprü kurabileceğini düşündü. Önce 12'ler ile En Geniş Muhalefet Cephesi (FAO) yu kuran UDEL için 1978 yazında FSLN'de FAO'ya katıldı. Bunda gene 12'lerin öncülüğü büyük rol oynadı.

17 Ağustos 1978'de FAO 16 noktayı içeren bir program sundu. Bu programda Somoza devrildikten sonra kurulacak olan ulusal hükümetin statüsünü belirleyen 16 nokta yer almaktaydı. Bu asgari ilkeler içinde rüşvet düzeninin sona erdirilmesi, askeri mahkemelerin sivilleri yargılamasına son verilmesi, ordu ve polisin ayrı ayrı örgütlenmesi ve halk ordusunun 'halkın çıkarları ve özgürlüğüne hizmet etmesi öngörülüyordu. Siyasi baskı yasaları kaldırılacak ve tüm siyasi tutuklular serbest bırakılacaktı. İnsan hakları ve temel haklar layık oldukları yerleri alacaklardı. Program genel itibarıyle çoğulcu parlamenter demokrasiyi hedefliyordu.

UDEL'in geliştirdiği program FAO için temel olarak alınmıştı. Böylece en can alıcı noktalar; böylece kamulaştırma, ordunun dağıtılması ya da reformize edilmesi- gibi sorunlarda bertaraf edilmiş oldu. FSLN kendisinin FAO'ya katılmasının kendi programından vazgeçtiği anlamına gelmediğini, FAO'ya katılırken, gerilla mücadelesini bu şekilde halk ayaklanmasının bir ön adımı olarak tüm ülkeye sıçratmayı hedeflediğini açıklıyordu. FAO'nun programı sosyalizmi amaçlamıyordu, fakat o yönde olumlu bir adım olduğu kanısında idi FSLN.

MPU: İLERİCİ PARTİ ve YIĞINSAL ÖRGÜTLERİN BİRLEŞİMİ

1973'den sonra Nikaragua'da gelişmeler çok hızlı oldu. Toprak işgalleri giderek yayılırken, FSLN genel taarruza başladı. Son olarak meclis işgal edildi ve genel grev ilan edildi.

Bu arada 1979 Şubatında 'halk kesimi' tek bir örgüt çatısı altında toplanabildi. MPU (Movimento Pueblo Unido) içinde 24 muhalif halk örgütü; köylüler, işçiler, öğrenci ve lümpenler bir araya geldiler. Bu birleşme grev hareketinin başarısında da önemli bir rol oynadı. Önemli bir gelişme de ortodoks komünistlerin ve onların etkin olduğu sendikanın da MPU'ya girmesiydi. Bunlar FSLN içinde Tİ'yi destekliyorlardı. Bu şekilde Sandinistler'le komünistler arasında ilk askeri-siyasi direkt bir ilişki kurulmuş oluyordu.

MPU'nun programı büyük ölçüde FSLN'in asgari programına benziyor. MPU'da herşeyden önce Somoza'nın servetine el konulmasını ve silahlı kuvvetlerin dağıtılmasını talep ediyordu. Sosyalizm perspektifi MPU'nun programında FSLN'inkindekinden daha belirgindi.

Bu programda karma ekonomik bir sistem (hem özel, hem devlet sektörünün olduğu) öneriliyordu, fakat yapılacak kamulaştırmanın kapsamı büyük olduğu için özel sektörün pek bir önemi kalmıyordu.

MPU tarafından önerilen hükümet biçiminde tüm temel hak ve özgürlükler tanınacak ve toplumun geriliğine, bağımlılığına ve azgelişmişliğine karşı tüm kesimlerin yönetime katılması sağlanacaktı. Bu düşünce FSLN tarafından daha önce ifade edilen 'demokratik halk iktidarı' biçiminde yorumlanıyordu.

Daha çok FSLN taraftarlarından destek gören MPU, 1978 sonbaharından sonra 'mahalli komitelerin' oluşmasında önemli bir rol oynadı. Bu komitelerde haftanın bir kaç gününde toplanan çeşitli muhalif örgütlerin taraftarları karşılıklı tecrübe alış verişi yapıyor ve kendilerini eğitiyorlardı. Doktor ve hemşireler halka ilkyardım kursları veriyorlardı. Böylece gizli ilaç depoları ve hastahaneler kuruldu. En son genel ayaklanma anında herkese düşen görevler buralarda gösteriliyordu.

Halk tugayları özel timler halinde çalışıyorlardı. Yaptıkları hızlı manevralarla hükümet güçlerini sürekli hareket halinde tutuyor, baskın ve şaşırtmacalarla silahlarını alıyor, böylece toparlanıp belli bir hedefe saldırıya geçmelerine engel oluyorlardı. Somoza taraftarlarının evleri havaya uçuruluyor, büroları dağıtılıyor, orayı terke zorlanıyorlardı. Tüm uğraş ve hazırlıklara rağmen ilk taarruz başarısızlıkla sonuçlandı. FAO, ABD tarafından yapılan arabuluculuk teklifini kabul edip yapılan görüşmelere katıldı ve ABD'nin teklifine de razı oldu. Bu teklif şu idi: FSLN dışında kalan tüm örgütlerin katılabileceği bir seçim yapılacaktı. Görüşmelere katılan 12'ler daha sonra toplantı salonunu terkettiler. Çünkü toplantının açıkça Somoza'ya toparlanmak için zaman kazandırmayı hedeflediği ortadaydı. FSLN toplantıya zaten hiç katılmadı.

★ ★ ★

BİRLİK KONUSUNDA TARTIŞMA METİNLERİ

Türkiye'de sol gruplar arası tartışmalarda egemen olan anlayışın, "olumsuz politika yapmak" olduğunu söylemek herhalde pek abartılı bir tesbit olmayacaktır. Herhangi bir konuda yapılan tartışmada hedef, karşıdakinin yanlışını bulmaktır. Olumsuz olduğu sanılan veya eleştirilmesi düşünülen yanlar ön plana çıkartılmakta ve böylece ayrılıkların ne kadar zorunlu olduğu ispat edilmeye çalışılmaktadır.

Tartışmanın bu biçimi ayrışma döneminde makul sayılabilirdi. O zaman herkes, kendisinin ayrı olarak varlığını sürdürmesini gerekçelendirmeye çalışıyordu. Ama bu bakış, doğru yanın, olumlu yanın görülmemesi, ondan hiç söz edilmemesi eğilimini doğurdu. Böylece bir grup, diğer grupların görüşünü, "olumsuzlamak", "yanlışlarını bulup çıkarmak" için izler ve eleştirir hale geldi. Ve bu eleştiri ise saldırı ile karışık yapıldı.

İdeolojik mücadele ile küfretme, laf yarıştırma arasındaki sınır kayboldu. 12 Eylül darbesinin büyüklüğü bizlere bu alanda da bir şeyler öğertmeli. Artık eskisi gibi gitmeyecek olan şeylerden birisi de tartışmalarda izlenmesi gereken yöntemdir.

Birlik sorununun tartışıldığı, belli çözümler aranmaya çalışıldığı günümüzde olumlu politika yapma alışkanlığını kazanmalıyız. Farklı düşündüğümüz yerleri bilerek bir olunabileceğini söyleye bilmeliyiz. Birçok konuda; grupları temel sorunlara ilişkin görüşlerinde önemli değişiklik yapmamışlardır. Dolayısıyla bugün bu farklı noktalar yeniden ayrılıkların gerekçesi haline getirilebilir.

Oysa bugün ihtiyaç, niçin ayrı olduğumuzu ispat etmek değildir. (5 yıldır bunu yaptık.) Bugünün ihtiyacı, ayrı düşündüğümüzü bilerek ve buna rağmen belirli program ve perspektifler ışığında birolabileceğimizi göstermektir.

Böylece tartışmalar, olumsuzlukları sayıp dökmekten, saldırı ve sataşmadan kurtulabilir. Ancak böylece diğer grupların görüşlerindeki olumlu ve tartışılabilecek yanlar öne çıkabilir.

Yanlış görüşler eleştirilmemelidir demiyoruz. Aksine yanlışı eleştirelim, derken doğru söylenenleri unutmayalım. Karşımızdaki görüşleri tüm yanlarıyla ele alalım diyoruz.

Aşağıda sunacağımız yazılar bu doğrultuda ele alınmalıdır. İçlerinde katıldığımız, doğru bulduğumuz yerler vardır. Yanlış bulduğumuz, katılmadığımız yerler vardır. Fakat önemli olan birlik konusunda sorunun tartışılması için bir zemin sunuyor olmalarıdır.

Tartışmaların olumlu bir yöne kaymasına hizmet edeceğine inandığımız için yayınlamakta yarar görüyoruz.

kıvılcım

Yeni Dönemde Eski Parola:

HALK CEPHESİNİ ÖRGÜTLEYELİM

Konseyin 12 Eylül darbesiyle birlikte Türkiye yeni bir döneme girdi. Finans-kapital demokrasisinin (diğer deyimi ile diktatörlüyünün) örtüsü,"asma yaprağı"da bir kenara atıldı, artık açık faşist diktatörlük bütün çıplaklığıyla etkisini sürdürüyor. Yaşadığımız buhran başta parlamento olmak üzere parababalarının bütün devlet kurumlarını, halkın indinde paçavraya çevirince parababalarının "en itibarlı" zor örgütü olan Ordu devreye girdi.

Konsey Demirel Hükümetinin uygulamaya çalıştığı -ama bir türlü zapturapt altına alamadığı emekçi halk hareketinin tepkisi nedeniyle yeterince "başarılı" - olmadığı-iktisadi, siyasi programı aynen uygulamaya talip oldu. Bunalımın tüm yükü milyonlarca emekçi insanımızın gırtlağından bu yeni zor yoluyla geçiriliyor.

Bu amaçla işe koyulan Konseyin en büyük hedefi, başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi halkın kendini savunmasına yarayacak nekadar örgütlenmesi varsa bunları dağıtmaktır. (En küçük halk insiyatifine dahi düşman olduğu için solcu olsun olmasın bir çok belediye ve muhtarlık feshedildi,yerine emekli subaylar atandı) 27 Mayısın getirdiği özgürlüklerin halka "bol" geldiğini söyleyen Konsey 12 Martın eksik bıraktığı bir işi tamamlayacak,yani halkın **tüm özgürlüklerini** geri alacaktır. Bunun için kanunlar çıkarılıyor. Anayasa, siyasi partiler kanunu ve seçim kanununda yapılacak değişiklikler sendikalar ve dernekler üzerine getirilen ve getirilecek olan kısıtlamalar ve bunlar gibi daha bir çok kanun. Bunlar yapıldıktan sonra Konsey çekilecekmiş ve "demokrasiye dönecek"mişiz. Elbette kanun kağıda yazılmakla uygulama gücü kazanmaz. Onu uygulayacak **zor** lazımdır. O zor da yine ordudan başkası olamayacağına göre, gelecek günler de sivil-askeri yönetimin *iç içe geçtiği faşist bir yapı olacaktır.*

Finans-kapitalin işçi sınıfı ve halk örgütlenmelerinin önüne koyduğu bentler, yaygın örgütlenmeleri belli ölçülerde engelleyecek, zora sokacaktır, ama bu bentlerin ardında devrimci hoşnutsuzlukların birikmesini engelleyemeyecektir. Bin kat yerin dibine gömülmeye çalışılsa da bu devrimci birikim eninde sonunda taşacak, bu bentleri aşacaktır.

İşte Türkiye'nin yaşadığı ve yakın gelecekte yaşayabileceği gerçeklikler özetle budur. İşte bu şartlar bize, en kısa zamanda devrimci siyasetlerin açık bir program etrafında sağlam ve güçlü bir **Cephe** örgütlenmesini acil olarak dayatmaktadır.

Yani, yeni aşamada da parolamız aynıdır: **Halk Cephesini örgütleyelim.**

Devamı 22. Sayfa'da

SERXWEBÛN

FAŞİZME KARŞI BİRLEŞİK CEPHE SORUNU ÜZERİNE

SORUNA YAKLAŞIM NASIL OLMALI?

12 Eylül askeri faşist darbesi ile Kürdistan ve Türkiye halklarına, devrimcilerine karşı açık bir karşı-devrimci savaş başlatan işbirlikçi tekelci Türk burjuvazisi, uluslararası planda ABD Emperyalizmi ve bölge gericiliğinin tam desteğinde, faşizmi her alanda adım adım kurumlaştırmaktadır.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi ile Türkiye Devrimci Demokratik Hareketini ezerek, ülkelerimizi Emperyalizm ve bölge gericiliğinin çıkarlarının savunulmasında ve sosyalist güçler ile Ulusal Kurtuluş Hareketlerine karşı bir saldırı üssü durumuna getirmeye çalışan Işbirlikçi Tekelci Türk burjuvazisine karşı, iki ülke Devrimci Hareketinin ittifakı temelinde, tüm anti-faşist güçlerin birliğini yaratarak, Demokratik halk iktidarını hedefleyen bir mücadele ile Türkiye ve Kürdistan'ı, bölge ve dünya devrimlerinin sağlam bir üssü haline getirmek kaçınılmaz bir görev, dönemin bu ülke devrimci ve demokratik hareketlerinin önüne dayattığı kesin bir hüküm haline gelmiştir.

Faşizme karşı direniş mücadelesinin özüne, bu mücadelede halkların Birleşik Cephesinin yaratılmasına doğru yaklaşım nasıldır?

Her şeyden önce şunu açık ve kesin olarak belirtelim ki, Türkiye'de faşizme karşı direnme ve faşizmi yenme sorunu, bir devrim sorunu olup, devrimin temel sorunlarını irdelemeyi, onlara açıklık getirmeyi içerir. Bu sorunlar da esas olarak, Türkiye'de devlet ve demokratik devrim sorunu, birbirleriyle stratejik ilişkileri bulunan bu iki devrim arasındaki ilişki ve bu iki devrimci gücün halkların çıkarları doğrultusunda, ortak hedefe yönelik iktidar savaşımında birleşik mücadelesinin yaratılmasıdır.

Faşizme karşı halkların birleşik direniş mücadelesi, ancak en geniş halk güçlerini kapsayan bir anti-faşist birleşik cephe ile yaratılabilir. Böyle bir cephe, faşizmi yenmeyi, Türkiye ve Kürdistan halklarının devrimci-demokratik iktidarını kurmayı amaçlamalıdır. Bu doğrultuda açık bir siyasal programa dayanmalı, en geniş halk güçlerini birleştirmeli, örgütlemeli ve mücadeleye seferber etmeli, her alanda ve her biçimde örgütlenmelidir. Belli bir strateji doğrultusunda, her dönemde gerekli olan mücadele taktiklerini bulup, pratikte uygulamalıdır. Faşizmi yenme-

Devamı 24. Sayfa'da

EMEKÇİ

FAŞİZME KARŞI BİRLEŞİK CEPHE'DE BİRLEŞELİM

Türkiye'yi generaller cuntası yönetiyor. Bunlar emperyalist tekeller ve işbirlikçi büyük sermaye çıkarlarının bekçisi NATO'cu generallerdir. Bugün emperyalist dünya sistemi içersinde düzeni bağımlı kapitalizm olan sömürülen bir ülkede tekeller ve işbirlikçi sermaye çıkarlarının koruyucusu askeri dikta rejimlerinin öteki adı faşizmdir.

Emperyalizm (özellikle ABD emperyalizmi) ve işbirlikçi güçler kendi egemenliklerinin, bağımlı kapitalizmin doğal sonucu olan ekonomik ve siyasal bunalıma kendi sınıf çıkarlarına uygun bir "çözüm" getirebilmek için biçimsel burjuva demokrasinin tüm kurumlarını yerle bir ettiler. Bugün Türkiye'de bir anayasa geçerli değildir. Cunta istediğini yapar, istediğini bozar ve aldığı keyfi kararlara "kanun" adı takar. Bugün Türkiye'de siyasal parti, gerçek sendika, bağımsız mahkeme yoktur. Basın fiili sansür altındadır. Üniversiteler cuntanın buyruğuyla yönetilir.

Türkiye hiçbir zaman emperyalizme bu denli bağımlı olmadı. İşçi sınıfı, kent ve köy emekçileri hiçbir zaman bu denli sömürülmedi. Yüzlerce devrimcinin kanına girildiği, idam sehpalarının kurulduğu, işkencenin hükümet etmenin ayrılmaz parçası haline getirildiği, yüzbinin üstünde yurtseverin nazi toplama kampları benzeri zindanlarda çürütüldüğü bugünün Türkiye'sinde faşist uygulamalar hiçbir zaman bu denli vahşice olmadı. Ulus olarak varlığı inkar edilen, silah zoruyla asimilasyona tabii tutulan Kürt halkının tümü üzerinde zulüm ve baskı hiçbir zaman bu boyutlara ulaşmadı.

Geçmişte Kürdistan yer yer bugünkünü bile aşan katliamlara sahne olmuştur. Örneğin Dersim isyanında egemen güçler işi jenoside kadar vardırmışlardır. Ancak o dönemde Kürt hareketlerine önderlik eden feodaller idi. Bunlar kendi sınıf çıkarlarının dar açısından ötesini göremiyen unsurlardı. Merkezi hükümet feodaller arası çelişkilerden yararlanarak Kürt hareketlerini tecrit edebiliyor ve eziyordu. Bu hareketler dünya devrimci hareketinden soyutlanmış durumdaydı. Bugün durum bambaşkadır. Kürdistan'da bağımlı kapitalizmin gelişmesiyle çağdaş sınıf ve tabakalar ortaya çıkmıştır. Bu yeni güçler tüm Kürdistan düzeyinde *"ulus olarak varız"* diye haykırmaktadır. Ve bu haykırış tüm dünya ilerici kamuoyunda yankı buluyor. Öyle ki, Türkiye'nin toprak bütünlüğünün ancak Kürt halkın kendi kaderini belirleme hakkını kazanması ve birliğe kendi özgür idaresiyle razı olması temeli üzerinde savunabileceği bugünün tarihsel koşullarında, Kürtlerin ulus olarak varlığını

Devamı 26. Sayfa'da

Bastarafı 21. Sayfa'da

kıvılcım

12 EYLÜL ÖNCESİ DURUM

Önce,Cepheleşme süreci açısından 12 Eylül öncesini incelememiz gerekir. Türkiye yaşadığı derin buhrandan hızla 12 Eylül şartlarına doğru sürüklenirken, çeşitli halk kesimlerinin buna karşı tepkisi ne olmuştur. Finans-kapitalin azgınca saldırılarına karşı başlıca üç eyilim belirmiştir. Teslimiyet eyilimi; Direniş eyilimi; bir de bu ikisi arasında sallanan Kararsızlar vardır.

Teslimiyet eyiliminin başını yaban burjuvaların (tekel dışı burjuvalar)siyaseti olan CHP çekmekteydi.Bütün görüş ufku finans-kapital demokrasisiyle sınırlı olan ve halkın devrimci eyleminden ürken CHP, bir yandan finans-kapitalle uzlaşmaya çalışırken, öte yandan işçi sınıfı ve halkın bağımsız devrimci eylemini yatıştırmaya çalışıyordu. Yaban burjuvaların faşizme karşı "dövüş" metodu bu idi:Finans-kapitalle uzlaşmak.

Yaban burjuvaların kurtuluşu sosyalizmde yoklayan ilerici kanadının eyilimi olan ve sendika aristokrasisi ve burjuva aydınlarında zemin bulan Burjuva sosyalizmi TIP,TSIP, TKP'nin tavrı ise:bu siyasetlerin bütün çabası CHP'yi faşizme karşı dövüşmeye "ikna etmek"üzerine oturuyordu. Bu doğrultuda boyuna CHP ye dilekçe verdiler.

Bir türlü CHP den kopamadılar CHP kuyrukçuluğu bunların egemen karakteri oldu.

Bir de D.Yol , D.Sol, Birlik Yolu gibi siyasetlerle proletaryanın öz eyilimi olan Kıvılcımın yer aldığı Direniş eyilimi vardı Fakat henüz bu siyasetler - aralarında programlı, sürekli, koordinasyonlu bir - birlik sağlayabilmiş değillerdi.Ancak somut momentlerde, merkezi çapta yanyana geliniyor,ortak tavır planlanıyordu.1980 1 Mayısında düzenlenen ortak eylemler ve DISK kongresinde alınan ortak tavır buna örneklerdir.Bütün bunlar sürekli-koordinasyonlu bir ittifakın diyer deyimiyle bir cephe'nin ilk filizleriydi;fakat finans-kapital daha baskın çıktı. 12 Eylül gece baskını bu gelişimi de -geçici de olsa - belli bir süre inmelendirdi.Şöyle de söyleyebiliriz: Finans-kapital 12 Eylül ile bu denli üstünlük kurabildiyse, bunda devrimci siyasetlerin, direniş taktiği zemininde saglam bir cephe, henüz örgütleyememiş olmalarının rolü büyüktür.

Bu 12 Eylül öncesi olanca birlik ve cephe çağrılarına rağmen böyledir. Hemen hemen her siyaset Cephe çağrısında bulunuyordu, ama rivayetler muhtelifti. Örneğin TİP,TSİP;TKP cephe çağrısında bulunuyordu fakat kime? Bütün çabaları CHP 'ye, "parababalarıyla uzlaşmayı bırak, gel bizimle ittifak kur "diye dilekçe vermekten ibaretti. Yani burjuva sosyalizminin Cepheden anladığı,CHP ile ittifak kurmaktı. Kendi solundaki devrimci siyasetlerle daha devrimci zeminde ittifak kurmaya ise yanaşamadılar.

D.Yol ve D.Sol ise "tabanda döğüşenlerin birliği"ni önerdiler.D.Yol'un "Direniş Komiteleri", D.Sol un tezi ise (kendileri bunu Direniş Komitelerine göre daha dar anlamda ele alıyorlardı) "Silahlı Mücadele Birlikleri "örgütlemekti.Böylece faşizme karşı mücadeleyi, semtlerde faşist milislerle çatışmaya indirgiyor, merkezi çapta programlı bir birlikten söz edilmiyordu.

Kurtuluş,TEP ve Birlik Yolu da herzaman için birlik çağrısında bulundular. Fakat her seferinde kendilerini gelmeyen "güçlü ve " "kalabalık " (bu siyasetlerdn kasıt özellikle D.Yol ve TEP idi.) siyasetlerin oportünizmine tabi kıldılar. Her birlik toplantısını, gelmeyen diğer siyasetlerin de toplantıya çağrılmasıyla sınırlı tutmaya çalıştılar. Katılan siyasetlerle ittifak kurup bağımsızca iş yapmaya, cepheyi bu çekirdeyin etrafında örmeye talip olamadılar. Sonuçta bu işin olamayacağına varmışlardı.

1977 den beri Vatan Partisinin daha sonra Sosyalist Vatan Partisinin ise nicelik olarak güçsüzlüğü, yaygınlık alanının büyük oranda sınırlı oluşu, Cephe yolundaki engellerin aşılabilmesini engelleyen bir etken olmuştur.

Bütün bunlara rağmen cephe mücadelesi-yukarıda kısaca belirttiğimiz gibi- 12 Eylül yaklaşırken olumlu bir sürece girmişti. Buhranın olaganüstü derinleşmesi ve sınıf mücadelesinin de bu oranda keskinleşmesiyle birlikte direniş cephesinin başını çeken, Devrimci Yol siyaseti olumlu bir çabaya girmiş,diğer devrimci siyasetlerle merkezi toplantılar düzenleyerek ortak direniş eylemleri planlamış ve hayata geçirilmiştir. Ve bu girişimler, özellikle Devrimci Yol ve Kivilcim arasında sürekli koordinasyonlu ve proğramlı bir cephe birliğine doğru gelişirken, finans-kapitalin 12 Eylül baskını geçici de olsa bunu inmelendirmiştir.

Bu gelişim tesadüf müdür ? 12 Eylül öncesi bir çok konudaki taktiklerde-direniş taktiğinde 1 Mayıs gösterilerinde, DISK'içinde vb.-Kıvılcımın D.Yol ile üstüste düşmesi tesadüf müdür? Elbetteki değil. Bu kaçınılmaz işleyen bir süreçtir. Finans-Kapitalin soygunu ve saldırıları arttıkça, sınıf mücadelesi keskinleştikçe, bundan en çok etkilenen sınıf ve zümrelerin kaçınılmaz resonansıdır.Bu gelişim sonucu küçük burjuva halk kesimlerinin düzene karşı en radikal en devrimci tepkisinin ifadesi olan Dev-Yol siyaseti, işçi sınıfıyla daha sağlam ittifaklar kurmanın yoluna çıkmıştır.

12 EYLÜL SONRASI

Yazımızın başında, içinde yaşadığımız mevcut durumu tasvir etmeye çalışmıştık. Konsey finans-kapitalin bunalım politikasını süngü gücüne dayanarak çok daha katmerli olarak sürdürmektedir. Başta işçi sınıfı milyonlarca emekçi insanımız açlığı ve faşizmi etinde, kemiyinde hissetmekte. Konseyin aldığı her tedbir halk kesimlerinin yıkımını ve yoksulluğunu arttırmaktan başka bir sonuca varmıyor. Zamlar ve devalüasyon yanında çıkarılan vergi kanunu, banka faiz hadlerinin serbest bırakılması, köylülüğü. küçük esnafı, küçük ve orta işletmeleri yıkıma götürüyor. Esnaf huzursuz, küçük ve orta işletmeler kapanıyor. Yatırımlar kısıldı, işsizlik hızla artıyor.Şehirde yaşayan küçük burjuva halk kesimleri, aydınlar yoksulluklarının yanı sıra Konseyin faşist uygulamalarının en büyük hedeflerinden oldular.

Özetle, toplum içinde sivrilmiş bir avuç tekelci zümre, toplumun diğer bütün sınıf ve tabakalarına kan kusturmaktadır. Ve bütün bu uygulamalara karşı da işçi sınıfı ve emekçi halkta alttan alta birikenhenüz açığa vurulabilecek seviyede olmasa da-bir nefret ve tepki vardır. Yani halk cephesi örgütlenmesinin objektif zemini dahada temellenmiş, ve bu görev daha bir aciliyet taşımaktadır.Finans-kapitalin zılgıdı ise eskiden olduğu gibi kimi küçük burjuva hayellere ve vurdumduymazlıklara izin vermeyecek kadar açıktır.

Şimdi yapılacak iş, eski deneylerden de ders alarak sağlam bir cephe etrafında ordulaşmak ve mücadeleye atılmaktır.

Bu önerimize şöyle tepkiler gelebilir: 12 Eylül bir çok devrimci siyasete önemli darbeler indirmiş.Cok önemli kayıplar verilmiştir. Bu yüzden yeniden toparlanıncaya kadar cephe örgütlenmesi mümkün olamaz;denebilir. Bu tepkinin haklı bir yanı vardır, fakat şu da gözden uzak tutulmamalıdır:Belli bir ittifaka, cephe birliyine giren siyasetler, aynı zamanda karşılıklı olarak yardımlaşacak ve dayanışacaklardır. birbirlerinin eksikliklerinin giderilmesine, toparlanmasına yardımcı olabilirler. Böylelikle hem cephe örgütlenmesi ertelenmeyecek hemde bizzat böyle bir cephenin varlığının halkta ve devrimci kadrolarda yaratacağı moral,mücadeleyi yükseltecek,derlenip toparlanmayı, yaralarımızı sarıp, yapıyı yeniden onarmayı hızlandıracaktır.

Sonuç olarak yeni aşamada da parolamız aynıdır. Devrimci bir proğram etrafında sağlam bir Halk Cephesini an geçirmeksizin örgütleyelim...

HALK CEPHESİ İÇİN PROGRAM ÖNERİMİZ

Program önerimizi vermeden önce şu kısa açıklamayı yapmamız gerekir: Program Halk Demokrasisinin en temel ilkelerini içermektedir. Yani demokratik devrim programıdır. ve bu programın hayata geçirilebilmesi,ancak ve ancak işçi sınıfı ve halk güçlerinin iktidarı almasıyla mümkün olabilir. Bu perspektifi bir an bile gözden kaçırmamalıyız.

Şimdi yaşadığımız momentte özellikle liberaller ,eski parlamenter düzeni, yani finans-kapital demokrasisini (diger deyimiylebir avuç tekelci zümrenin diktatörlüğünü)"demokrasi"aşkına göklere çıkarıp, bize bunu sunacaklar,bizleri bu görüş ufkuyla sınırlamaya çalışacaklardır. Burjuva sosyalizmi de ehveni şer mantığıyla bu taktiye girebilir. Böyle reformist hayallere karşı işçi sınıfı ve halkı uyanık tutmaya çalışmalıyız. Finans kapitalden koparılacak bazı demokratik tavizlerle mücadelenin sınırlanmasına izin vermemeliyiz. Zaten bu tür demokratik hakların kazanılması da halk iktidarı hedefinde devrimci mücadeleyi yükseltmemize bağlıdır. Bu perspektif doğrultusunda mücadele ne kadar yüksek olursa, finans-kapital o denli taviz vermek zorunda kalacaktır.

Yalnız şunuda belirtelim,bu söylediklerimiz burjuva sosyalizmiyle, hatta liberallerle Konseye karşı hiç iş ve güç birliyi yapmayacağımız anlamına gelmez.Tersine somut momentlerde, somut taktik sorunlarda,bunlarla Konsey'e karşı ortak tavır alabilir, ortak eylemler düzenleyebiliriz.Fakat devrimci hedefimizi bir an bile unutmadan ve bu hedefe varmamıza yardımcı olacaksa yaparız.

İçinde bulunduğumuz şartlarda cephe örgütlenmesinin acilliğini ve görevin önemini kavrayan her sosyalist için "Yok"lar görev kaçaklığına bahane edilemez,edilmemelidir."Cephede filanca siyaset yok "veya "henüz proletarya Partisi yok " şikayetleri veya "filanca siyasetin şimdi gücü yok, cephede yer alamaz"fetvaları,sonunda cephe örgütlenmesine engel haline getirilirse, yapılan finans-kapital cephesine objektifçe-niyetler ne olursa olsun -hizmet olur.Ve halk güçleri faşizmin zulmü altındayken,onun bu durumuna YOK duvarları arkasından seyirci kalmak anlamına gelir.

Yerimizin darlığı nedeniyle bu iddialardan"proletarya partisinin yok "luğuna değinelim. Bugün Türkiyede Proletarya Partisinin varlığı da yokluğu da iddia edilmektedir.Neticede bütün sosyalist ortam için düşündüğümüzde her eyilimin kendisine göre blirlenen bir iddialar bütünlüyü ile karşı karşıya geliriz. Hep söylediğimiz gibi bunların arasından gerçeklik, iddia olmaktan ancak,şaşmaz sosyal pratiğin mihenk taşında kurtulacaktır. Buna karşılık iki gerçeklik vardır ki, bunlar sosyalist ortamımız için iddia olmaktan çıkmış,ispat edilmiş gerçeklikler olmuştur.Birinci gerçeklik: Faşizmin süngüsü altında olduğumuz ve gün geçtikçe daha da koyulaşacağı gerçekliğidir. İkincisi gerici Emperyalizm cephesine karşı bütün sosyalistlerin kendi yordamlarına da olsa döğüştüğü, yıllardır pek çok şehitler verildiği ve verilmekte olduğu.Bu da düşman ortak olduğuna göre bizlerin de ortak davranmamızı gerektirir.

İşte burada namluların her gün hedefi iken, güçler "parti yok " "parti var " diye bölünürse bu faşizmin ömrünü uzatmaktan başka ne işe yarar? Eğer bir cephe kurulursa bu hem proletarya partisi iddiasında olanlara bunu ispatlama veya ispatlayamama şansını -veya şansızlığını- verecektir; hem de "parti yok" diyenlere,hayat onlarası doğrularsa, bu cephe içinde yeni parti bileşimlerini yaratma şansını verecektir. Yani iki tez de cephe önerisini dışlayamaz. Cephe her iki tez sahipleri için engel değildir. Ama cephe kurulabilirse devrimci güçler gürleşecek faşizm yıkılıp devrimci demokratik halk iktidarı kurulabilecektir. Ayrı siyasetler, partiler bir kere doğmuşsa "birleşik cephe kurmak yerine birleşmeyi önermek taşıma suyla değirmeni döndürmeye çabalamak demektir."diyerek; birleşmek bahanesiyle ittifakı erteleyici tavırları eleştirmektedir. Faşizm "taşıma su ile "tarihin çöp tenekesine gönderilip, halk iktidarı kurulamaz.Derelerin birleşik cephede SELLEŞMESİ gerekir.

Bütün emekçi kitleler ve emekçi aydınlar ile onların siyasi parti,siyasi hareket ve diger örgütlerinin hayati önem taşıyan ortak çıkarları, ortak düşmana karşı ortak hareket içinde bulunmasının gerekliliği bilince çıktığına göre, ancak ve ancak bu siyasetlerin **ortak programlarıyla** başarıya ulaşabileceyi gerçeyi de görülmelidir.

Türkiyede ve Kürdistanda halk kavramı içine giren sınıf ve tabakalar ne kadarsa o kadar da programın oluşması veya mevcut programlara, o sınıf ve tabakaların çeşitli karekterlerinin yansıması dogaldır. Çünkü mevcut örgütler iddialar ne olursa olsun aynı sınıfın ideolojisini taşımamaktadırlar. Emekçi kitlelerin «örgütlerin aralarındaki bağdaştırılamaz ayrılıklar, onların kesin amaçları, bu amaca ulaşma yolları ve araçlarıyla ilgilidir»

Tekelciliğin zılgıdı faşizm altında iken ne programdaki amaçlar ne isteklerindeki ayrılıklar; birleşmeye, bir cepheyi örmeye ve ortak düşmana karşı ortak bir program çerçevesinde hareket etmeye engel olamaz, olmamalıdır.

Bu kendi programından ve örgütsel bağımsızlığından vazgeçmek anlamına da gelmez. Cephe mücadelesinde ortak hareket edecek olan siyasetler "kendi programının hiçbir önemli amacını bir kenara bırakmaksızın" ve "örgütsel bağımsızlığından fedakârlıkta bulunmaksızın" yani program ve amaçlarını teketmeden döğüşeceklerdir. Böylece "devrimci kardeşlik, ilkelerde savaş parolası hayata geçirilmiş olacaktır.

Ayrı siyasi örgütlenmeler ne denli kaçınılmaz ve gerekli ise, bu devrimci siyasetleri bir cephe altında birlikte mücadelesi o denli kaçınılmaz ve gereklidir. Bunun da en az bağımsız örgütlenme kadar kıskanç bir savunucusuyuz.

Devamı 23. Sayfa'da

Başlarafı 21. Sayfa'da

kıvılcım

Proletarya eğemen sınıfları tek başına alaşağı edemez. Finans-kapital, tefeci-bezirgan sömürüsü altındaki diğer halk sınıf e tabakalarıyla, anti-emperyalist, anti-feodal HALK CEPHESİ'nde birleşerek ortak mücadele vermelidir.

Finans-kapital 12 Eylül darbesi tüm devrimci siyasetler için bu denli ağır bir yenilgi olduysa, bunda böyle bir cepheyi henüz örgütleyememiş olmamızın da payı büyüktür.

O halde böyle bir Cephe dün gerekliydi, bu gün ise daha çok gereklidir.

Bir Cephede birleşen devrimci siyasetler, bağımsız varlıklarını koruyacaklar ve birbirleriyle kıyasıya ideolojik mücadele vereceklerdir. Bu anlamda bölünmeden yanayız. Ancak devrimci siyasetler ortak düşmana karşı güçlerini birleştirerek ortak bir program etrafında, ortak hedefler doğrultusunda ortak mücadele edeceklerdir. Böyle bir koordineli hareket, devrimcilerin gücünü kat kat arttıracak, emekçi yığınların güvenini ve desteğini kazanacak güçlü bir iktidar alternatifi olabilecektir. İşte bu alanda da "birlikten" yanayız.

Ortak bir programdan bahsetmek Cepheye katılan siyesetlerin programlarından eklektik bir program çıkarmak değildir. Birleşik mücadelenin kaynağı zorunlu objektif koşullar olduğuna göre temel de bu olacaktır.

Bu nedenle ortak program:1-Marksizmin kavramlarına ve prensiplerine ters düşmeden 2-Ülkenin somut şartlarına uygun olacak. 3-Kendi mantığı içinde çelişkiler barındırmadan -eklektik bir yapı taşımadan hazırlanmalıdır.

Böyle bir programda uygulanması sözkonusu olmayacak talepler ve ayrıntı teşkil eden mücadele araçları, taktikleri, yer almamalıdır. Buna karşılık hıcbir önemli talep ihmal edilmemelidir.

Taleplerin biçim özellikleri de şöyle sıralanabilir: Talepler muğlak olmamalı, yanlış anlaşılabilecek izlenimler vermemeli, tekrarlar bulunmamalı, kısa ve çarpıcı formüller seçilmelidir.

Ortak liderlik Cephenin en üst örgüt biçimidir. Bu liderliğin ilk işi ortak programın ortaya çıkarılmasıdır.

Ortak liderlikte temsil örgüt niceliğine göre değildir. Bu nedenle böyle bir liderlik siyasetlerin bağımsız davranışlarını engellemez. Onların bağımsız politikasını etkilemez. Bu en temel prensiptir. Ortak liderlikte bunun pratik olarak uygulanması oybirliği prensibiyle çözümlenir. Cephede herkes tuttuğu mevziden kendi yordamınca savaşacaktır. Kimse kimseye bu konuda buyrultu veremez. Tek yol iknadır, devrimci kardeşliktir.

İŞÇİ SINIFI ve TÜM HALK GÜÇLERİNE

En başta açıkça ilan ediyoruz. Bu buhranlardan temelli kurtulmanın tek yolu: Düzen değişikliğidir.

Düzen değişikliği ise; bütün ülke ekonomisine, politikasına, kültürüne egemen olan bankalarda kümelenen tekelci kapitalist, toprak ağaları ve onların destekçisi köylere kadar yayılmış tefeci-bezirganların tasfiye edilmesi, ülkenin bağrından sökülüp atılması demektir.

Yani KOÇ'lar, SABANCI'lar, YAŞAR holdingler ve onların Anadolu'nun her yerindeki kolu benzin istasyonları, acente ve bayilikler ağı tasfiye edilmelidir. Bunun dışında söylenen her kurtuluş yolu bir aldatmacaya varır.

Artık yoksul Türkiye halkı ile bir avuç azınlık olan eğemen güçler aynı topraklarda birlikte yaşayamaz.

Bu amaca ulaşabilmek, gerçek halk demokrasisini kurabilmek için; halkımızı aşağıdaki talepler için mücadeleye çağırıyoruz.

1-Mevcut devlet baştan aşağı tasfiye edilip, yeniden kurulup, devletin yükünün azaltılması için, Halk Örgütleri (sendikalar, kooperatifler vb.) kendi alanlarında yönetici olacaklardır.

2-İşçi sınıfı ve halkın her türlü örgütlenmesini (siyasi, ekonomik, demokratik vb.) üzerinden bütün baskı ve sınırlamalar kaldırılacaktır.

3-Halk Meclisi, şimdiki gibi zaman öğüten ve halka yük olan durumda olmayacak, her vekil seçimle gelip, seçmenine hesap vermediğinde her an seçmenlerin çoğunluk isteğiyle geri alınacaktır.

4-Bütün mahalli idareler yukardan atama ve buyurmalarla değil, halkın seçtiği özerk yönetimlerce idare edilecektir.

5-Cezaevleri boşaltılacaktır.

6-Yargılama jürili halk mahkemelerinde açıkça yapılacaktır.

7-Bütün tekelci kuruluşlar tasfiye edilecektir.

8-Bankalar millileştirilecek yani bankalardaki milyonlarca mevduat tekellerin çıkarına değil, planlı devlet sanayiinin yatırımlarına yönlendirilecek, her türlü spekülasyon, reklamcılık israfı kaldırılacaktır.

9-Bizden imtiyaz isteyen her türlü yabancı sermaye ilişkisi (şimdiye kadarki haliyle IMF, Dünya Bankası vb.) *kesilecek; imtiyaz istemeyen, normal kâr ve* modern tekniği ile çalışacak olan yabancı sermaye ile iş yapılacaktır.

10-Dış ticaret millileştirilecektir.

11-Kırda topraksız köylü komiteleri eliyle toprak reformu yapılacak, boş devlet ve ağa toprakları köylüye dağıtılacatır.

12-Büyük makine ve tohum istasyonlarıyla köylü modern tarıma yükseltilecektir.

13-Ilerleyen vergi getirilecek, yani işçi ve yoksul halkın değil, geliri yüksek olanın vergisi artacaktır.

14-Tekelci düzenin tasfiyesi ve derebeyi artıklarının kaldırılması ile elde edilecek milyarlarca lira tasurrufla, ilk olarak emperyalist ülkelere bağımlılığımıza gerçekten son verebilecek, atom dahil ağır sanayi kurulacatır.

15-Yıllarca "geri kalmış doğu" diye örtülmeye çalışılan Kürt Ulusunun ayrı devlet kurma hakkına destek olunacak, hiç bir bahane ile bu hak geri alınamayacaktır.

Bütün bunların hayata geçirilmesi, ancak yoksul insanların, işçi sınıfı ve köylünün iktidar olması ile mümkündür. Bütün oyalamalara karşı kendi iktadarımız için mücadele ile cevap verelim. Her türlü mücadelemizi bu hedefe tabi kılalım. Son olarak "terör" konusundakigörüşlerimizi de kısaca belirtelim. Çünkü bu konu ve konuya karşı alınacak tavırlar **12 Eylül öncesinin** sınıflar savaşındaki saflaşmasının kaçınılmaz sonucu olmakla birlikte, **günümüzdeki yeni** saflaşmaların en önemli **kriteri** olacaktır. **Şimdi** devrimci ve karşı devrimce güçler *yelpazesinin birbirine girdiği noktadaki sınırı en berlirgin biçimde* çizecek olan mihenk taşı 12 Eylül öncesi **yaşanan** "terör"e karşı ağırdır.

12 Mart'a gelinirken devrimci hareket içinde yaşanan terör hareketleri başlıa iki karakterdeydi. Birisi **yığın içinde**, diğeri **yığın dışında**.

12 Eylül öncesi terör eylemlerinin de yine iki karakteri de gelişti. Fakat yaşadığımız dönemi 12 Mart'ın bir tekrarı olarak ele almak, en büyük yanılgıdır. Ne bu "terör" eski terördür, ne de cuntacılar birbirinin kopyasır. Devrimci mücadele daha çok yaygın ve yüksektir. Hem de karşı devrim daha tecrübeli ve kararlı gelmiştir. Topyekûn mücadelenin seviyesi yükselmiştir. İşte 12 Eylül öncesi devrimci terör, genel karekteri açısından halktan kopuk değil, tersine sınıflar savaşının öne çıkarttığı henüz cılız ve dar olsa da -yeni mücadele biçimlerinden biriydi. Sınıflar savaşının seviyesini belirten, karakterize eden bir mücadele bi çimiydi. Yani halkın yeni yeni benimsediği bir mücadele bi çimiydi. Konsey teröre vuruşla, varılan bu yeni mücadele biçimini işçi sınıfı ve halktan koparmak, onu bu yola adım attığı için pişman etmek istemektedir.

Dolayısıyla 12 Eylül öncesi devrimci terörün karekterini kavaramayan, daha doğrusu işçi sınıfı ve halkın devrimci şiddetinden her zaman ürken, tiksinen burjuva sollarının en büyük günahı, hareketin gelip dayandığı seviyesini kavramamak, onu hepsi eskimiş, aşılmış mücadele biçimleri içinde soysuzlaştırmak, çürütmek istemesidir. Pratik eyleminin objektif anlamı budur.

Bu nedenle 12 Eylül öncesi sınıf savaşının seviyesine ayak uyduramayan, onun gerisinde kısmen sürüklenen burjuva solları şimde, CHP ve TİKP'le birlikte "goşistlere" indirilen darbelere duydukları gizli, sinsi sempatileri altında çürümüşlük ve tükenmişlik yatmaktadır. Bu bilinçlerden gizlenen şuuraltı gizli sempatilerinin kökünde "işte 12 Eylül'le beraber *hepimiz öldük, şükürki böylece bizim ölmüşlüğümüz* de örtülmüş oldu" sevincinin altında sınıf bencilliği sürünerek yaşama işgüdüsü yatmaktadır.

Ama her şey gibi bu da geçicidir. Konsey şimdilik eski ölülelere dokunmuyor. Konsey onları bir kez daha öldürmeyebilir. Bu tamamen burjuva sollarının şimdi cuntaya karşı mücadele taktikleriyle belirlenecek birşeydir. Ama yeniden yükselecek halk hareketi bu leşlerin kokusunu dört bir yana dağıtacak, yokedecektir. Haretin durgunluğu burjuva sollarını belki biraz daha kurtarabilir, ama kurtuluşunu hareketin durgunluk ve yenilgisine bağlayan bir eğilimin halk saflarında tutulması daha ne kadar sürebilir?

Son olarak, 12 Eylül öncesi de, yaşanmış tarih olmuştur. Bir kere daha tekrarlanması mümkün değildir. Bundan şu sonuç çıkar:

Birinci olarak karşı devrim artık derme çatma MHP, tipi sivil faşist örgütlenmelerle edemez, halkı yanıltamaz. Kendi terörünü daha organize hale getirmek zorundadır. Ve ister istemez terörünü resmileştirmek, kurumlaştırmak zorundadır. Şimdi anayasa vb. değişiklikleriyle bunlar hazırlanıyor.

İkincisi, devrimci güçler de artık semtlerde devrimci terör eylemleriyle edemezler. Artık mücadele halkın çoğunluğunun katıldığı , en azından işçi sınıfı çoğunluğunun öncülüklettiği devrimci terör eylemlerine sıçramak zorundadır. Savaşın boyutları ve şiddeti büyüyor. Şimdi geçici olarak inmelendirilse de, hareketin gidişi kaçınılmaz bir şekilde bu yöndedir.

Demek ki 12 Eylül, yaşanan devrimci terörden pişmanlık duymaya yol açmayacak, tersine onun karekterini değiştirecek, seviyesini yükseltecektir. Artık finans-kapital'i bekleyen, yığınların gözü kara devrimci terörüdür. Ve devrimcileri de bekleyen bu mücadeletarzının biçim ve parolalarını bulup çıkarmaktır.

Şimdi sessiz görünen işçi sınıfı, halk, yaptığı muhasebeyle böyle bir mücadeleye hazırlanmaktadır. Bu hazırlık dönemi ne kadar sürecektir? Sabırsız küçük-burjuva kahinleri değiliz. Yığınların kendini toparlaması elbet günlerin, haftaların işi değildir. Ve devrimci öncülerin de işi, geleceğin belirsiz tarihlerine fal açmak değildir.

Ama daha şimdiden karekterinin ana hatlarını bilimsel öngörüyle kesinlikle tespit edebildiğimiz yeni mücadele dönemine hazırlanmak, işte tek devrimci görev budur.

Finans-kapital, tarihi olarak gerinin temsilcisi olduğundan sınıflar savaşının vardığı aşamaya karşı elendeki kozlarını öne sürmüş ve dolayısıyla bizzat bu eylemiyle, mücadelenin yeni gireceği seviyeden geri düşmüştür. O işini, daha doğrusu elinden geleni yepmış, tamamlamıştır. İşçi sınıfının ise yapacakları, gelişen şartlara uygun olarak, yeni başlıyor.

Sosyalist Vatan Partisi

Baştarafı 21. Sayfa'da

SERXWEBÛN

nin ve halkların iktidar sorununu çözümlemenin en kısa ve en doğru biricik yolu, direnme temelinde, bir siyasal program etrafında birleşen, halka önderlik edebilecek güçlü örgütleri olan, belli bir stratejisi ve taktiği bulunan bir anti-faşist birleşik cephe örgütleme yoludur.

Bu görüşümüzü ve tavrımızı, yakın sınırımızda ortaya çıkan, devrim için oldukça elverişli ulusal ve uluslararası koşullar olmasına rağmen, demokratik devrim ve ulusal sorun konularını ve bunların birbirleriyle olan bağlantılarını doğru bir biçimde ele alıp çözümleyemeyen, iktidar için ortak bir siyasal program etrafında devrimci-demokratik halk güçlerinin birleşik savaşım cephesini sağlam temellerde yaratamayan, bunun sonucunda ise elverişli koşullardan yararlanamayarak halkların iktidarı yolunda ilerlemek yerine devrimci halk güçlerini çarçur ederek egemen sınıflar ve onların gerici yönetimleri karşısında oldukça zor durumlarda kalan İran ve Irak sol güçlerinin sergiledikleri olumsuz örnekler açıkça doğrulamaktadır.

Sorunu yukarıdaki biçimiyle ele almak hayati bir önem taşır. Bunun dışında, özlü olmayan diğer yaklaşımlar, siyasal bir programa dayanmayan, bu programın gerçekleşmesi için doğru örgüt ve mücadele biçimleri önermeyen, bazı sınırlı güçbirlikleri öneren, sorunu burjuva demokrasisinin bile çok gerilerinde ele alan reformist ve revizyonist görüşler, kitleleri aldatmaya, cephe meselesini bulanıklaştırmaya, faşizme karşı direnmeyi bir devrim sorunu olarak değil, "cuntanın demokrasiye dönüşünü" bekleme sorunu haline getirmeye ve bunu 'sol'dan yamamaya götürür ki, bu da halkların çıkarı açısından büyük tehlike arzeder. Faşizme karşı birleşik cephe sorunu, bir kaç eylem temelinde güçbirliği yapmakla çözümlenemez. Faşizme karşı direniş mücadelesi, programsız, örgütsüz, güçlü direnme araçlarından yoksun bir şekilde, sadece bazı eylemler etrafında sağlanacak güçbirlikleriyle geliştirilemez. Soruna bu biçimdeki yaklaşımlar da, cephe meselesini bulanıklaştırmaya ve halkların bir iktidar gücü olmalarını önermemeye götürür ki, bu da en az diğerleri kadar ciddi bir tehlikedir.

Geçmişin genel eğilimi olan bu nedenlerden dolayı biz, tüm devrimci güçlerin, geçmişin hata ve eksikliklerinden önemli dersler çıkarmalarını, kurumlaştırılmak istenen faşist rejime karşı şimdi var olan ve sürekli gelişeceği açık olan halk muhalefetinin siyasetsiz, örgütsüz ve öndersiz kalmaması için, günümüzde birçok örgüt, çeşitli hata ve eksiklik içinde bulundukları, sert darbelere maruz kaldıkları ve önemli güç kaybına uğradıkları bir dönemden de geçiyor olsalar, kendilerini örgüt olarak geliştirip geleceğe hazırlamanın önemli ve tek doğru yolu olan faşizme karşı direnme meselesinde özlü görüşler getirmelerini, faşizme karşı mücadeleyi bir devrim ve iktidar mücadelesi olarak görüp, bir siyasi program, bunu hayata geçirecek olan örgüt ve mücadele biçimleri konularında kendi aralarında tartışarak belli bir sonuca varıp, önümüzdeki dönemde cephe meselesinde önemli adımlar atmalarını, faşist iktidara karşı mücadelelerinde bir cephe esprisiyle hareket etmelerini, içinde bulunduğu bunalımı faşist diktatörlükle aşmak isteyen burjuvaziye karşı halk güçlerinin zafer kazanması açısından hayati önemde görmekteyiz.

Kısaca özetlersek; Türkiye'de gerçek anlamda hiç olmayan ve sürekli inkâr edilen, objektif temelleri artık tümden yokolan klâsik burjuva demokrasisini yaratma diye bir sorun yoktur. Bir tek çözüm olarak gerçek bir halk demokrasisi vardır ve bu da ancak demokratik halk devriminin zaferiyle mümkündür. Türkiye'de demokrasi sorununu çözecek ve bir halk demokrasisi yaratacak olan demokratik halk devrimi, Türkiye'nin vardığı bugünkü objektif koşullarda, emperyalizmle olan bağımlılığı, işbirlikçi-tekelci kapitalizmi ve büyük toprak sahipliğini yıkmayı hedefler. Devrimin düşmanları, emperyalizm, işbirlikçi-tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahipleridir; bunların ortak çıkarlarını temsil eden ve bugün ana eğilimleri olan faşizmdir.

12 Eylül faşist darbesiyle, eskinin 27 Mayıs anayasasında olan sözde ve güvencesiz "demokratik hak ve özgürlüklerin" en küçük bir izinin dahi kalmamasından sonra, Türkiye'de demokrasi sorununun halâ "burjuva demokrasisi" sorunu, bunun "sınırlarını genişletme" sorunu olarak ele alınması, düpedüz gerçeklerin bile bile çarpıtılması ve tam bir burjuva uşaklığı olacaktır. Özellikle faşizme karşı mücadeleyi, devrimci demokratik direniş yöntemiyle değil de, halâ reformist bir biçimde "devletin kerte kerte demokratikleşmesini" bekleme, cuntanın "demokrasiye yeniden geri dönüş" savsatasını "sol" saflardan yamama ve onun gerçek gücünü reformist sahtekârlıkla örtbas etme anlayışları, halkların kurtuluş mücadelesine karşı son derece tehlike ifade etmektedirler. Adeta faşist yönetimin kendisini kurumlaştırmasını meşrulaştırmaya çalışan anlayışlar durumuna düşmektedirler. 12 Eylül faşizmine karşı demokratik olmayan tüm yöntem ve anlayışlar, ister "ileri demokrasi", ister "siyasal demokrasi" ve isterse başka bir ad verilsin bunların hepsi faşizmin yüzünü maskelemeye hizmet eder.

Eskiden olduğu gibi günümüzde de Türkiye'de demokrasi meselesi, en açık ve en berrak bir biçimde 12 Eylül darbesi temelinde kurumlaştırılmaya ve sürekli kılınmaya çalışılan ve uluslararası tekellerle işbirliği içindeki Türk tekelci burjuvazisinin iktidarı olan faşist diktatörlüğü yıkmayı hedefleyen bir demokratik halk devrimi meselesidir. 12 Eylül darbesinden sonra sosyal-demokrasinin ve küçük-burjuva demokrasisinin, Türkiye'de demokrasi sorununun çözümünde ve topluma önderlik etmede yapacağı hiç bir şeyin kalmadığı son derece açıktır. Demokrasi sorununun bir tek çözüm yolu olan demokratik halk devrimi, ancak proletarya önderliğinde ve işçi-köylü ittifakı temelinde gerçekleşebilir. Bu temel ittifakın en önemli müttefiklerinden birisi, Kürdistan halkının ulusal devrimci potansiyelidir. Yine önemli müttefiklerinden bir diğeri çeşitli kesimlerden oluşan küçük burjuvazidir. Tekelci burjuvazinin egemenliğinden çıkarı sarsılan orta burjuva kesimler de, devrim saflarına kazanılmalı veya hiç olmazsa tekelci burjuvazinin politik etkinliğinden kurtarılarak tarafsızlaştırılmalıdır.

Daha açık bir biçimde tanımlarsak; proletarya önderliğindeki işçi-köylü temel ittifakı, küçük-burjuvaziyle işbirlikçi-tekelci burjuvazinin egemenliğinden ve onun faşist diktatörlüğünden zarar gören tüm anti-faşist güçleri faşizme karşı kendi etrafında birleştirmeli, bu birleşik gücün, Kürdistan ulusal kurtuluş güçleriyle en sıkı bağlaşıklığı bir anti-faşist birleşik direniş cephesinde sağlanmalıdır. Kısaca, faşist yönetimin devrimle devrilmesi ve bunun yerine halk demokrasisini uygulayacak olan bir demokratik halk diktatörlüğünün kurulması, Kürdistan halkının kendi kaderini özgürce belirliyebileceği koşulların sağlanması biçiminde formüle edilebilecek olan bir siyasal program etrafında örgütlenecek anti-faşist birleşik direniş cephesi, programını hayata geçirmek için her alanda anti-faşist direniş örgütlerini kurup geliştirmeli, temelinde uzun süreli halk savaşı bulunan her türlü mücadele yöntemini kullanarak, işbirlikçi tekelci burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğini, faşist diktatörlüğü yıkıp demokratik halk devrimini zafere götürmelidir.

Demek ki Türkiye'de demokrasi meselesi, faşist diktatörlüğü yıkıp halkın devrimci-demokratik diktatörlüğünü kurma meselesidir. Devrimci-demokratik halk diktatörlüğünün kurulması, özünde, Türkiye'de tekellerin ekonomideki gücünün ve devlet egemenliğinin yıkılması, bunun yerine tüm halk güçlerinin ekonomik ve politik çıkarlarının güvenceye bağlanması, her düzeydeki halk örgütlenmelerinin yasal bir temele kavuşturulması, ulusal sorunun demokratik bir tarzda çözüm koşullarının hazırlanmasından başka bir şey değildir. Bu da, ancak faşist yönetimin zorla devrilmesiyle mümkündür. Faşist yönetimin iç temelleri ve dış bağlantıları göz önüne getirilirse, bu zorun, her türlü savaş ve direnme yöntemlerini içereceği açıkça anlaşılır.

Ama bir yandan doğru devrimci anlayış ve mücadele gelişirken, diğer yandan daha önceleri mayalanmış olan yalnış ve hatalı akımlar da ortamı bulanıklaştırmaya ve karıştırmaya devam ettiler. Türkiye'de, demokrasi meselesinde olduğu gibi, ulusal sorun konusunda da, gerek 12 Mart öncesi, gerekse 12 Eylül öncesi bir yığın yanlış görüş vardı. Kemalizmin egemen ideoloji ve politika olarak varlığını sürdürdüğü bir dönemde de bu görüşler, en çok da ulusal sorun konusunda bulanıklık, yanlışlıklar ve eksiklikler ortaya koydular. Türkiye'de demokrasi savaşımını en çok güçleştiren bir konu da, ulusal sorunun küllenmesiydi. Demokrasi savaşımının Türkiye cephesi açısından çözüme kavuşması, nasıl ki daha önce birer engel durumunda olan yanlış görüşlerle mücadele edilmesini, eski anlayışların yeniden bir gözden geçirilerek hatalı ve eksik yanların düzeltilip bir öz eleştiri süzgecinden geçirilmesini gerekli kılıyorsa, aynı şekilde Kürdistan Ulusal Demokratik Devrim savaşımının da Kürdistan cephesi açısından çözüme kavuşması, bir yandan Türkiye devrimcilerine egemen olan ulusal-sorun konusundaki eski hatalı ve eksik görüş ve davranışların yeniden gözden geçirilip bir öz eleştiri süzgecine tabi tutulması, diğer yandan Kürdistan'da da, ulusal soruna Türkiye'deki iktidar sorununun çözümlenmesinin en güçlü temel odaklarından birisi olarak görmeye ve kendi dar küçük-burjuva milliyetçi çıkarlarının çözümünde Türkiye'deki revizyonist ve reformist akımlarla ve Kürdistan'ın diğer parçalarındaki ilkel milliyetçi hareketlerle sıkı işbirliği içinde ulusal sorunu kullanmaya çalışan küçük-burjuva reformist milliyetçi anlayışlarla mücadele edilmesini, yanlış ve hatalı akımların kendilerini sıkı bir öz eleştiri süzgecinden geçirmelerini zorunlu kılmaktadır. 12 Mart ve 12 Eylül öncelerinde Kürdistan ulusal sorununun inkâr edilmesi veya açık seçik ortaya konulmaması, daha sonra da reformist bir temelde ele alınması biçiminde ortaya çıkan yanlış anlayışlarla mücadele edilmelidir.

Kürdistan'da ulusal sorun, bir devrim sorunu olarak, Türkiye'de devrimci-demokratik halk diktatörlüğü savaşımının en önemli sorunlarından biridir. Türkiye'de devrimini geliştirip gerçekleşebilmesi için, en temel sorunlardan biri olan ulusal soruna da doğru bir yaklaşım içinde açıklık getirilmelidir. Çünkü Türkiye'de geliştirilen devrimci mücadele, en büyük ve en güçlü müttefikini Kürdistan'da bulacaktır. Mevcut devlete karşı geniş Kürdistan köylülüğünün devrimci savaş içine güçlü bir biçimde çekilmesi, burjuva devletinin yıkılıp devrimin zafer kazanmasında çok önemli bir rol oynayacaktır.

Bütün bunların açıkça ortaya çıkardığı gibi, Türk tekelci burjuvazisinin köhnemiş düzenini ve bu düzenin yaşatılmasının bir gerekliliği olan 12 Eylül faşizmini alaşağı edebilecek temel güçlerden biri, günümüzde en başta Kürdistan'da ortaya çıkmış bulunmaktadır. Eskiden bir türlü görülmeyen bu güç, günümüzde varlığını açık bir biçimde dosta ve düşmana kanıtlamıştır. Bundan sonra, Türkiye'de halk iktidarı sorununun çözümü açısından vazgeçilmez bir öneme, onsuz devrimin imkânsız olduğu gerçekliğine sahip olan Kürdistan ulusal devrimci potansiyelini açık bir biçimde kavramak, bu gücü, Türkiye'de faşizme karşı birleşik direniş cephesinin en temel kaldıraçlarından birisi haline getirmek gerekecektir.

Bu iki konuyu, yani Türkiye'de demokratik halk devrimi ile Kürdistan'da ulusal demokratik devrim sorununu ve bu iki devrimin çözüm yöntemlerini, bu biçimde ayrı ayrı incelemek, bunların arasındaki çok sıkı bağı daha iyi kavramak içindir. Böyle ele alış tarzı, meseleleri biribirinden kopuk, biribirlerini ilgilendirmez bir biçimde koymak değil, tam tersine bu meselelerin özgüllüklerini ortaya koyarak aynı şekilde aralarındaki çok sıkı bağlılığı görebilmek içindir.

Artık Türkiye'de gelişen bir kapitalizm değil, çürüme içinde olan bir kapitalizm sözkonusudur. Bu kapitalizmi, Türkiye'de demokratik halk devrimi güçlerinin savaşımıyla, Kürdistan'da ulusal demokratik devrim güçlerinin savaşımı yıkıma götürecektir. Bu yıkımı zorla engellemek isteyen 12 Eylül faşist rejimine karşı, onu devrimle yıkıp iktidara gidebilmek için, Türk ve Kürt halklarının, objektif temelleri gelişen Türkiye'de demokratik halk cephesiyle Kürdistan'da ulusal kurtuluş cephesinin anti-faşist birleşik savaşımının objektif koşulları doğmuştur. Emperyalizmle işbirliği içinde Türkiye ve Kürdistan halkları üzerinde amansız baskı ve sömürü uygulayan 12 Eylül faşist diktatörlüğüne karşı, ortak hedefe karşı, Türkiye devrimci-demokratik hareketiyle, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin, bu iki önemli gücün ortak saldırısının objektif temelleri oluşmuştur.

Anti Faşist Birleşik Direniş Cephesi

Türk ulusal kurtuluşuna önderlik eden burjuvazi, toprak ağalarıyla ittifak yaparak, Türkiye'de demokratik dönüşümleri klâsik burjuva biçimiyle gerçekleştirmedi ve demokrasi sorununu çözmedi. Giderek emperyalizmle yeni-sömürgecilik ilişkilerine girdi ve bu temelde demokrasi sorunu daha da ağırlaştı. Yeni-sömürgecilik koşullarında kendi içinde ayrışan burjuvazinin büyüyüp tekelleşen kesiminin egemenliği döneminde, demokrasi sorunu proletarya önderliğinde gerçekleşebilecek demokratik halk devrimi sorunu haline gelerek sosyal muhtevası genişledi.

Devamı 25. Sayfa'da

Baştarafı 24. Sayfa'da

SERXWEBÛN

Kürt ulusal sorununa karşı sürekli şoven ve ulusal baskıcı bir davranış gösteren Türk burjuvazisi, 1925-1940 yılları arasında Kürdistan'da askeri işgal ve siyasi egemenliğini her türlü zor uygulamalarıyla gerçekleştirerek, daha sonra emperyalizmle girdiği yeni-sömürgecilik ilişkileri temelinde Kürdistan'da sömürgeciliğini geliştirdi. Bu dönemde Türkiye'de demokrasi sorununu olduğu gibi, Kürt feodallerini ve aşiret reislerini kendisine uşak duruma getirerek Kürt ulusal sorununu da ağırlaştırdı. Tamamen ulusal yayılmacı bir konumda hareket eden Türk burjuvazisi, Kürdistan'da Kürt ulusal değerlerini tahrip ederek, bu temelde Türk burjuva uluslaşmasını geliştirmeye çalıştı. Gelişen Türk sömürgeci kapitalizminin ortaya çıkardığı yeni toplumsal yapı temelinde, Kürt feodal-kompradorlarının da Türk burjuvazisinin ajanı durumuna gelmesiyle, Kürdistan ulusal sorunu, proletarya önderliğinde bir ulusal demokratik devrim sorunu haline gelerek, yeni bir içerik ve sosyal muhteva kazandı.

1960'dan sonra objektif şartları olgunlaşan bu iki devrim, işbirlikçi-tekelci burjuva iktidarını ve onun sömürgeciliğini yıkmayı hedeflediğinden, ortak düşmana karşı biribirlerinin sağlam müttefikleri olan bu iki devrimci gücün, Türkiye ve Kürdistan halklarının iktidar için ortak mücadele koşulları doğdu.

Ağırlaşan emperyalist bunalımın etkisi ve tümüyle dışa bağımlı iç yapısıyla işbirlikçi-tekelci Türk kapitalizmi, 1970'lerden sonra hızla bir dağılma, çürüme ve çöküş sürecine girdi. Bu çöküşe bir türlü çözüm bulamayan burjuvazinin sivil yönetimleri, adeta yönetemez hale gelirken, artan işsizlik, pahalılık ve yokluk ortamında bunalan halk kitleleri, bir kurtuluş yolu bulmaya ve düzene daha çok muhalefet etmeye yöneldiler. Bu temelde Türkiye'de devrimci-demokratik mücadele ve Kürdistan'da ulusal kurtuluş mücadelesi hızla yükselerek, iktidarı tehdit eder bir hale geldiler.

Çürümüş düzenin çöküşünü engellemek ve devrimci halk mücadelelerini çeşitli yollarla etkisizleştirebilmek için Türk tekelci burjuvazisi, sürekli faşizme eğilim duyarak, devleti faşistleştirmeye çalıştı.

Bir yandan MHP ve CHP'yi kullanarak devrimci güçleri esas doğrultudan saptırmaya çalışırken, diğer yandan sivil ve asker faşist güçleri birlikte örgütleyerek devlet içinde faşist kliği sürekli güçlendirdi. Oluşagelen pervasız terör içinde, sivil kurumlarını işlemez hale getirdiği ve devrimci potansiyeli ilerisi aydınlanmamış bir savaşla zayıflattığı bir ortamda, bu faşist klik eliyle, biçimde kendi sivil kurumlarına ama gerçekte halkların kurtuluş mücadelelerine karşı darbe yaptı. Böyle uzun süreli ve usta bir biçimde planladığı ve hazırlandığı için, 12 Eylül faşist darbesinin pratikte kolayca tutması mümkün oldu. Kendisine el kaldırabilecek güçler, böylece önceden etkisizleştirilmişlerdi.

Devrimci-demokrat güçlere gelince, onlar, bir yığın teorik, stratejik ve taktik eksiklik, hata ve yalnış içinde, işleyen süreci doğru değerlendiremeyerek, burjuvazinin iktidarı yerine çoğunlukla önlerine onun koyduğu gücü hedefleyerek, örgütlerini geliştirip güçlerini birleştirerek faşizme yönelen burjuva iktidarına karşı devrim için dikilmeye hazırlanmak yerine basit eylemlerle güçlerini heder ederek 12 Eylül faşist darbesini engelleyemediler ve ona karşı devrim için direniş cephesini çıkaramadılar. Tüm bunların sonucunda, bu hatalarının bedelini ağır kayıplarla ödediler.

12 Eylül faşist rejimi, Türk kapitalizminin geldiği olgunluk döneminde yıkılmasını engellemek ve Ortadoğu'da sarsılan emperyalist çıkarları yeniden tesis etmek için işbaşına getirildi. Bu rejim, başta Kürdistan ve Türkiye devrimci hareketleri olmak üzere, bölge halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerine ve sosyalist ülkelere karşı, emperyalizmin ve Türk burjuvazisinin hazır tutulan bir saldırı gücüdür. Doğuş gerekçeleri ve üzerine yüklenen görevler son bulmayacağından, devrimle yıkılana kadar sürekli olacaktır. Türk burjuvazisi, Türkiye ve Kürdistan halklarına karşı azgın karşı-devrimci savaşını dayatarak, halk kitleleri üzerindeki amansız sömürüsünü işkence, kan ve katliam uygulamalarıyla sürdürerek ve faşist rejimi her alanda kurumlaştırıp, güçlendirerek, içine girdiği bunalımdan çıkmayı umut etmektedir.

Türk burjuva yönetiminin faşizme varması, Türkiye'de demokratik halk devriminin ve Kürdistan'da ulusal demokratik devrimin gerçekleştirilmesini daha acil bir görev haline getirmiştir. karşı-devrimin bu kadar azgın kılınması, devrim olasılığının çok güçlü olduğunu gösterir.

Faşist diktatörlüğe karşı mücadele bir devrim mücadelesi olup, bu diktatörlük ancak devrimle devrilebilir. Bu devrim, devrimci-demokratik halk diktatörlüğünün ve Kürdistan ulusal kurtuluş sorununun çözümünü kaçınılmaz kılacaktır. Bunda, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi çok önemli bir rol oynayacaktır. Bu durum, Kürdistan'ın ulusal kurtuluş güçleriyle Türkiye'nin devrimci-demokrat güçlerinin, faşizme karşı mücadelenin bu iki temel gücünün, ortak düşmana karşı, iktidar için siyasal programı, örgütü ve taktiği olan bir anti-faşist birleşik direniş cephesinde birleştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Birleşik direniş cephesi yolu, faşist diktatörlüğü yıkmak ve halk iktidarına varıp Türkiye ve Kürdistan halklarını kurtuluşa götürmek için en kısa, en kolay ve proleter enternasyonalizmi ilkesine uygun olan tek ve zorunlu yoldur. Türkiye'de demokratik halk devrimini ve Kürdistan ulusal kurtuluş devrimini zafere götürmenin, Türkiye ve Kürdistan halkalarına karşı, devrimci görevleri yerine getirmenin biricik yoludur. Yüzlerce devrim şehidinin anısına sahip çıkabilmenin ve binlerce devrim tutuklusunun özlemlerini ve acılarını karşılayabilmenin de biricik yolu, anti-faşist birleşik cephe yoludur.

Bu değerlere karşı sorumluluk duyan tüm güçler, Türkiye'nin devrimci-demokratik güçleriyle Kürdistan'ın ulusal demokratik güçleri, sorumluluklarının ve görevlerinin bilincine varmalıdırlar. Geçmişlerini değerlendirerek, eskiden beri taşıdıkları hata ve eksiklerini giderip, faşist diktatörlüğü devrimle değiştirme mücadelesinde gerekli olan birleşik cephe espirisi içinde hareket etmelidirler. Böyle bir sonuca varamama, daha büyük felaketlere ve daha çok olumsuzluklara yolaçacaktır ve bunun da sorumlusu o güçler olurlar. Geçmişte ve günümüzde varolan olumsuzlukları son vermek için,faşizm karşısında halk güçlerinin dağınıklığını ortadan kaldırmak için, tarihî devrimci sorumluluklarımızı yerine getirmek için, tüm devrimci değerlere sahip çıkmak için, devrimi zafere ve halklarımızı kurtuluşa götürmek için, faşist diktatörlüğü yıkıp halk iktidarını kurmak için aşağıdaki siyasal ilkeler etrafında birleşmek, tüm devrimci, komünist ve demokrat örgüt ve kişilerin görevi olmalıdır.

Faşizme karşı direnmenin, belirlenen siyasal amaçları gerçekleştirmenin temel siyasal aracı, örgütlenmiş bir birleşik cephedir. Cephe tipinde örgütlenme, faşizme karşı başarılı olmanın doğru ve tek yöntemidir. Faşizme karşı belirlenen siyasal programı gerçekleştirmek, ancak anti-faşist birlişik direniş cephesiyle mümkündür.

Birleşik cephe, faşizme karşı başarılı olabilmek için hangi temel mücadele yöntemini uygulayacaktır?

Türkiye'deki faşist rejimin tahlil edilmesine dayanan ve bu rejimin devrimle devrilip yerine halkların devrimci-demokratik birleşik iktidarının geçirilmesini amaçlayan devrimci siyasal program ve bu programı pratikte uygulamak için devrimci birleşik cephenin örgütlenmesi, bu örgütün kullanacağı temel mücadele biçimini de ortaya çıkarır böyle bir yaklaşımla biz, Türkiye ve Kürdistan şartlarında uygulanacak temel mücadele biçiminin daha çok silahlı mücadele olacağını belirleyebiliriz.

Silahlı mücadele, rastgele seçilen bir mücadele biçimi değildir. Faşizmin her türlü karşı-devrimci zorunu ve savaşını dayattığı günümüzde, buna karşı devrimin de siyasal ve silahlı zorunu geliştirmesi zorunludur. Başka mücadele yöntemleri, örneğin parlamentarist yöntem, barışçıl gösteri, miting yöntemi, bu ortamda bizi devrime tek başına götürmeye yetmediği gibi silahlı mücadeleye dayanmadıkça bunların uygulanması da zordur. Türkiye'deki mevcut iktidarın, gerek emperyalizme bağımlı karakteri ve gerekse sürekli faşizmi kurumlaştırma özelliği gözönüne getirilirse, devrimci mücadelenin sert bir halk savaşımıyla gelişeceği ve bunun da, kitlelerin geniş siyasal örgütlenmesi temelinde ortaya çıkan ve basitinden karmaşığına doğru gelişen bir silahlı mücadeleyi temel alacağı açıkça anlaşılır.

Bu konuda son bir sorun, pratiğe ilişkindir. Birleşik cepheyi örgütlü ve mücadele eder hale getirme işi, uzun bir zaman sürecine bırakılmamalıdır. Bu konuda koşullar elverir elvermez en acil önlemleri almak ve hemen işe başlamak en doğru devrimci tutumdur. Bu açıdan, birbirleriyle ilişkiye geçebilen örgütler anti-faşist birleşik cephenin örgütlenmesi görevini hemen gündemlerine almak zorundadırlar. Bu örgütleri temsil düzeyinde olan güçler, ilişkilerinde cephe programını gündemleştirmeli, ve belli bir sonuca bağlamalıdırlar.

Çalışmalara bir *"Örgütlenme Komitesi"* veya *"hazırlık Komitesi"* ile başalamak, bu konuda atılacak pratik adımlardan birisi olabilir. Özellikle birbirleriyle ilişkiye geçebilen çeşitli örgüt güçleri, böyle bir komitede bir araya gelebilirler. Bu komiteleşme olayı, siyasal programını, bu programın dayanacağı tahlilleri, temel mücadele ve örgüt biçimlerini tartışıp, somut bir plana kavuşturabilir. Yine bu komite, bazı acil işleri yapabilir. Bunlar: Çeşitli alan komitelerinin teşkili, faşist cuntaya karşı bazı reform talepleri için çeşitli güçlerle işbirliğinin geliştirilmesi, dış ilişkilerde cephe adına çeşitli görüşmelerin yapılması, özellikle dış alanda çeşitli toplantı ve gösterilerin tertiplenmesi, cephenin siyasal programı, örgüt ve mücadele anlayışını belirleyen öneriler sistemini çeşitli örgütlere onların da katılışının sağlanması, çeşitli ortak bildiri, broşür, vb.nin çıkarılması gibi işlerdir.

Türkiye içinde dağınık durumda bulunan çeşitli örgüt güçlerinin toparlanmasının ve dayanışmasının yaratılmasına öncülük edebilir. Ve bütün bu konularda gerekli adımların atılıp, hazırlıkların yapılması, cephenin örgütlenmesi meselesinin önemli bir adımını teşkil eder. Devrimci tutum, bu konuda çeşitli bahaneler ileri sürüp, şu veya bu özel görüşü, özel yöntemim var diyerek işleri engellemeden, bütün gücüyle böyle bir anlayışa yönelmek, mevcut güçlerle acil ve uzun vadede neler yapılabilirse onları yapmak için üzerine düşen görevden çekinmemek, bunlar için gereken özveride bulunmaktır.

•••

(AÇIKLAMA: Yukarda okuduğunuz bölümler, PKK tarafından, "Faşizme Karşı Birleşik Cephe Sorunu Üzerine" başlığı altında teksir halinde yayınlanan ve Serxwebûn Dergisi'nin 2. ve 3. sayılarında tam metni bulunan yazıdan alınmışır.DI.)

Baştarafı 21. Sayfa'da

EMEKÇİ

inkâr eden ve çoktan iflâs etmiş devekuşu politikalarını sürdüren işbirlikçi iktidarlar, bizzat kendileri hakiki bölücüler durumuna düşmektedirler. Faşist Cunta bu zorla asimilasyon politikasını daha da kanlı biçimde sürdürürken bunun Türk ulusunun ilerici güçlerini ezme politkasının ayrılmaz bir parçası olduğunu pek iyi bilmektedir.

Cunta sözcüleri askeri yönetimin geçici olduğunu, bir süre sonra yeniden burjuva parlamenter düzene geçileceğini söylüyorlar.

Tezgahlayacakları düzenin burjuva parlamenterizminin eskilerinden çok daha kötü bir karikatürü olacağı bellidir. Bilinçlenen halkımızdan korktuklarından 1961 Anayasasına (kuşa çevrilmiş biçimiyle bile) yürürlük kazandıramazlar. Zaten bunu açıkça söylüyorlar. 12 Mart döneminde bu Anayasa ile 1973 güz seçimlerine gidebilir. O dönemde seçmen yığınlarının bilinç düzeyi "düzen değiştirecek bir 'Kara Oğlan' " sahneye çıkarmalarına elverişliydi. Bugün CHP-AP tahtirevallisinin yeniden kurmaları artık olanaksızdır. Türkiye'nin emekçi yığınları artık bu oyunlara gelmeyecek bilinç düzeyine erişmiştir.

Hertürlü ilerici düşüncenin yasaklandığı 1950'lerin parlamenter faşizm koşullarına dönüş de olamaz. 30 yılda Türkiye nehirlerinden çok sular aktı. Bugün bağımlı kapitalizmin gelişme değil, iflâs ve çöküş dönemini yaşıyoruz. İşbirlikçi burjuvazinin egemenliği sürdükçe Türkiye'nin siyasal düzeninin bundan böyle hep faşizm olacağını bilelim.

Yapmayı düşündükleri, bugünkü faşist dikta düzeninin özünü koruyarak fazla göze batan budaklarını budamak ve gerçek burjuva parlamenterizmiyle ilişkili olmayan bazı kuruluşları sahnelemektir. Emperyalist efendileri ve kendileri böylelikle halkımızı ve dünya ilerici kamuoyunu oyalayabileceklerini umuyorlar. Ama bu kadarını da yapamayacaklardır. Gerçek demokrasi özleminde olan Türkiye emekçi halkının önüne yeniden, kalp metelik gibi, eskilerinden çok daha kötü bir sahte "demokrasi" sürmelerini önlemek, halkımızın önüne "ya gerçek demokrasi - ya faşizm!" ikilemini, yani (gerçek demokrasi ancak bir devrimle gerçekleşebileceğine göre) "ya devrim - ya faşizm!" ikilemini koymak, devrimciler olarak, emekçi halkımıza olan borcumuzdur. Budur görevimiz.

Bu görev ancak Türk ve Kürt belli başlı demokratik güçleri çatısı altında birleştiren ve böylelikle tarihsel gelişmeyi belirleyecek güce kavuşan Birleşik Anti Emperyalist Anti Faşist Direniş Cephesi ile yerine getirilebilir.

Siyasal iktidarı hedefleyen, ortak bir demokratik devrimci program etrafında birleşmiş, merkezden yöre ve alanlara kadar siyasal organları ve savaş örgütleri içinde, tek disiplin altında örgütlenmiş; hedefe yani halk iktidarına varabilmek için bütün alanlarda emekçi yığınların devrimci direnişini örgütleyebilen bu uğurda bütün mücadele biçimlerini yerinde ve ustaca uygulayabilen Faşizme Karşı, Emperyalizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi ile yerine getirilebilir bu görev.

Şu soruyu açıkça cevaplandırmak zorundayız: Tarihten gereken dersleri çıkarabilecek miyiz? Yeni koşulların zorunlu kaldığı görevlerin üstesinden gelebilmek için hatalı tutum ve davranışları terkedip, içinde yaşadığımız tarihsel anın emrettiği anlayışları geliştirebilecek, örgütlenmeleri gerçekleştirebilecekmiyiz? Ve Türk ve Kürt solunda sağlam ne varsa onu birleşik bir cephe disiplini altında seferber ederek emperyalizme ve faşizme karşı savaşa sürebilecekmiyiz? Yoksa, eski hiçbirşeyi unutmayan yeni hiçbir şey öğrenmeyen kişi durumunda, objektif koşulların ve kendi yanılgılarımızın olduğu kadar, belki de daha çok, emperyalizmin taktiklerinin sonucu olan saflarımızdaki bölünmüşlüğü sürdürme galleti içinde yuvarlanıp gidecekmiyiz?

Adına layık Türkiye devrimcisi için bu sorunun bir tek yanıtı olabilir.

Gerçek anlamıyla bir proleterya partisi henüz ortada yok iken Türkiye toplumundaki öteki demokratik sınıf ve zümreler kendi siyasi örgütlenmelerini gerçekleştirmemişken, belli tarihsel koşulların ürünü olan mevcut örgüt ve gruplar ile cepheleşmeyi önermek Klasik "Cephe" tanımına ters düşmezmi?

Bugün şöyle diyenlerle karşılaşıyoruz: "Cephe sınıf partileri arasında kurulur. Literatürde cephe böyle tanımlanır. Bu yüzden önce işçi sınıfının partisini kurmalı ve güçlendirmeliyiz. Bu arada öteki demokratik sınıf ve zümreler de kendi siyasal örgütlerini kurarlar. Ancak bundan sonra bir Anti-faşist cephe içinde birleşmek söz konusu olabilir..."

Klasik tanımlamaya göre cephe gerçekten mevcut siyasal partilerin belli bir hedefe yönelik birleşmesidir. Ancak bu tanım daha çok (örneğin 1930'ların Halk Cephesi Fransa'sında olduğu gibi) burjuva demokrasisi koşullarında bulunan, hiç değilse, ayrı ayrı sınıfların kendi partileri içinde örgütlenebildikleri burjuva demokrasisi geleneği olan ülkeler için geçerlidir. Oysa Türkiye gerçek bir burjuva demokrasisini hiçbir zaman tanımadı ve bir milli burjuvazinin toplumumuzda egemen güç durumuna gelmesi söz konusu olamıyacağına göre, tanımayacaktır da. İkinci Dünya Savaşından bu yana Türkiye'de egemen güçlerin tezgahladıkları burjuva parlamenter görünümlü düzen öylesine anti-demokratik idi ki, bugün Türkiye'de hala yalnızca işçi sınıfının değil, yalnızca köylülüğün değil kent küçük burjuvazisinin bile gerçek partisi yoktur.

Besbelli ki, biz burada işçi sınıfı partisiyle kastettiğimiz şey, kendisine o sıfatı yakıştıran, kerameti kendinden menkul sahte demokrasinin garnitürü niteliğinde grup örgütmenleri değil. İşçi sınıfının en bilinçli, en yiğit unsurlarını çatısı altında toplayabilmiş, yoksul köylülük içinde derin kökler salabilmiş ve en devrimci sınıfın öncü birliği niteliği ile öteki demokratik güçlerin saygısını kazanmış yığınları harekete geçirebilen bir partiden sözediyoruz. Hiç kuşkusuz böyle bir parti olmadan ve bu parti tüm demokratik güçleri çatısı altında birleştiren bir anti-emperyalist ve anti-faşist bir cepheye yön vermeden Türkiye devrimi tüm aşamaları ile tamamlanamaz.

Ancak, bu gerçekten çıkış yaparak, biz bugün Türkiye'de anti-faşist direniş cephesinin kurulmasını proleterya partisinin ve öteki demokratik sınıfların siyasi örgütlerinin önceden kurulmasına bağlayamayız. İkincilerin varlığını birincinin ön koşulu saymak Türkiye gerçeklerine ters düşen bir doğmacılıktır.

Bu konuyla ilgili olarak, daha çok burjuva demokrasisi ülkelerindeki durumu hesaba katan tanımlamaları doğma olarak alacağımıza bizim gibi burjuva demokrasisi geleneği olmayan sömürülen ülkelerin yakın tarihine bakalım. Bu yakın tarih bize anti-emperyalist, anti-faşist cephesinin kurulmasında daha geniş bir perspektif kazandırmıştır. Söz konusu ülkelerde ulusal demokratik güçleri harekete geçirerek devrimleri başaran örgütler genellikle cepheler olmaktadır. Emperyalizm bu sömürülen ülkelerde en ilkel demokratik hakları başından beri çiğnediğine göre ve böylelikle demokratik sınıf ve zümrelerin siyasal örgütlenmesi engellendiğine göre başka türlü de olamazdı. Bu durumda cephenin kuruluşunu ilerici güçlerin partilerinin kurulup gelişeceği zamana kadar ertelemeğe kalkışmanın ve içinde yaşadığımız tarihsel anın devrimci görevlerinin savsaklanmasına götüreceği apaçık. Örneğin Cezayir'de - Angola'da ya da Nikaragua'da bu ülklerin devrimcileri böyle yanlış bir anlayışla hareket etselerdi o ülkelerde devrim olmazdı.

Türkiye'de cephe ile partinin örgütlenmesi zorunlu olarak parallelik taşıyacaktı. Şu anda eldeki olanakları gerektiği gibi kullanarak etkin bir anti-faşist cephe örgütlenmesine gidebiliriz ve gitmeliyiz. Bu yolda atılacak ileri adımlar proleterya partisinin örgütlendirilmesini geciktirmez aksine hızlandırır.

Proleterya partisi aydınlarla, öğrenci gençlik ile kurulmaz. Hele bağımlı kapitalizmin yan ürünü olarak oluşmuş üretim dışı, öğretim dışı bunalım içindeki gençlik kesimiyle hiç kurulmaz. Elbetteki aydın kesimden, öğrenci gençlik kesiminden gelme devrimci eylem içinde sınavdan geçmiş devrimcilerin böyle bir partide yeri olacaktır. Ama bir proleterya partisinin birinci görevi tezgah başında çalışan işçi, tarlada çalışan yoksul köy emekçisinin örgütlendirmek, kadroları içinde bu kökenlerden gelme en bilinçli unsurlara yer vermektir.

Bugün gidin işçi sınıfına, gidin yoksul köylülüğe parti kurmanın gereğinden söz edin. Hangi gruptan olursan ol sana "birleşin öyle gelin" diyecektir. Evet, birlik yolunda ciddi ileri adımlar atılmadan Türkiye'de bugün proleter devrimcileri işçi ve yoksul köylülüğün yığınları içinde saygınlığa ve etkinliğe erişemezler.

Bu durumda "önce parti kurulsun, cephe içinde sonra birleşiriz" diyen kişi için, en lehte olarak, söyleyebileceğimiz şey, böylesinin işçi sınıfının, yoksul köylülüğün, özleminin ne olduğunu kavrayamadığı, yani yığınların nabzını elinde tutmadığıdır.

Cepheyle partinin kurulması ve güçlendirilmesi içiçedir. Cephenin kurulmasındaki başarı partinin örgütlendirilmesine yardımcı olacak, partinin güçlendirilmesindeki başarı cephenin yaygınlaşmasını sağlayacak, doğru devrimci çizgiyi belirleyecektir. Ancak bu aşamada Türkiye emekçileri öyle bir şartlanma içindedir ki bu işe Türkiye solunda sağlam ne varsa onunla cepheyi örgütlendirmekle başlamak gerekiyor.

Kimdir bu sağlam unsurlar?

Avrupa Parlamentosunun, genel olarak batı Avrupadaki ilerici kamuoyunun tepkisiyle yakında "normal koşullara" geçileceği ve yeniden sosyalist parti-cilik oynamaya başlayacakları ümidiyle yaşayan, 12 Eylül'e karşı, ama 11 Eylül'den yana oportünist takımı değil elbet.

Grupçuluğun emperyalizmin oyununa gelmek olduğunu kavrayamayan, fraksiyonculuk sineğinin fena ısırdığı, varlık nedeni solun bölünmüşlüğü olan takım da değil.

Savaşın uzun soluklu olduğunu, sabır ve temkin gerektirdiğini, emekçi yığınların örgütlü olarak savaşa katılması sağlanmadan devrimin gerçekleşmeyeceğini kavrayamayan, bağımlı kapitalizmin yan ürünü üretim ve eğitim dışı gençlik kitlesinin bunalımını yansıtan sansasyonel eylem merakları da değil.

Ya kimdir bunlar?

Geçmişte anti-faşist direnişe gücü yettiğince katılanlar, eylemde başarılı sınav verenler, kanlı faşizm saldırıları karşısında yılmayanlar, en çetin koşullarda devrimci onuruna gölge düşürmeyenler, sınıf düşmanının saflarımızı bölme taktiklerini görebilecek kavrayış ve nitelikte, tarihsel anın hareketimize yüklediği devrimci görevleri yerine getirecek bilinç ve yürekliliktekiler.

Türkiye solunda hiçbir örgüt ya da çevre bütünüyle "sağlam unsurlar" tanımının kapsamına giremez. Türkiye solunun bölünmüşlüğü bir gerçektir. Dolayısıyla sağlam unsurların ayrı ayrı gruplar içinde dağınık durumda olduğu da bir gerçektir.

Solun bölünmüşlüğünün kökeninde objektif ve sübjektif nitelikte bazı etkenler yanında işbirlikçi egemen güçlerin proleter devrimci hareketin işçi sınıfı içinde sosyal kökler salmasını engelleyebilmeleri, bu engelleri aşmak için gösterilen çabaların yeterince başarılı olmaması yatar.

Türkiye'de son 20 yılda olan kısaca şudur: 27 Mayıs hareketi, onu yapanların iradesi dışında, Türkiye toplumunun sola açılışının başlangıcı oldu. İşçi sınıfının henüz kendisi için sınıf niteliği taşımadığı ve örneğin seçimlerde belli bir şartlanma içinde, çoğunluğu ile en gerici sermaye partisini desteklediği bir dönemde bu sola açılışı sağlayan devrimci aydınların, zindanı da göze alarak karış karış verdikleri demokrasi mücadelesi bu yolda ilk adımdır. Bunu izleyen öğrenci gençliğin başı çektiği etkin anti-emperyalist mücadele ülkeyi sarsacak ölçüde yığınlarda derin yankılar uyandırdı. 1960'larda bu mücadele öylesine başarılı oldu ki gerici güçler önemli ölçüde teşhir edilebildi ve 141.142. maddeler gibi anti-demokratik yasaları (yürürlükte tutabilmelerine karşın) uygulayamaz duruma düştüler. Ve sonunda Türkiye bilimsel sosyalizmin temel yapıtlarının en çok yayınlandığı ve okunduğu ülkelerden biri oldu. Bu koşullarda öğrenci gençlik kısa zamanda ilkten CHP'nin sonra da TİP oportinizminin etkisinden kendini kurtararak kitlesi ile anti-emperyalist ve anti-faşist mücadelenin ön saflarında yerini aldı. Altıncı filoya karşı NATO'ya karşı büyük gösteriler ve Türkiye limanlarının Amerikan savaş gemilerine kapatılması bu dönemdedir. Tarihsel insiyatif proleter devrimci hareketimize geçmişti. Ve hareket hızla gelişerek işçi ve yoksul köylü yığınlara ulaşmaktaydı.

Bu gidiş emperyalizm ve işbirlikçileri için kötü gidişti. Çare olarak illegal faşist teröre başvurdular. Devrimciler birer birer öldürülmeye başlandı. Bu emperyalizm ve işbirlikçilerinin taktik değiştirmesiydi: Kendi burjuva devlet yasaları olabildiğince uygulanmayacak, emirleri altındaki faşist terör örgütleri devrimcilere saldırtılacak, savunma durumuna itilen, can derdine düşen böylelikle oyalanacak, emekçi yığınlara ulaşarak etkinlik kazanmaları önlenmiş olacaktı. Böylece "aşırı uçların çatışması" denen şeyde tezgahlanmış oluyordu. Ve bu, açık faşizme geçişin bahanesi olacaktı.

Burada bizim yanılgımız egemen güçlerin bu yeni taktiğine karşı taktikler geliştirip uygulayamamış ol mamızdır. Bu yüzden insiyatifi elden kaçırdık. Savaşı sınıf düşmanının belirlediği alanda, onun dayattığı yöntemlerle kabul etme durumuna düştük. Bu koşullar, tabanı esas olarak gençlik kitlesi olan militan solun bölünmesi için elverişli koşullardı.

12 Mart açık faşizm döneminde illegal faşist terör örgütlerine mola verdirildi. Onun yerini CIA tarafından eğitilmiş kontr-gerilla aldı. ABD emperyalizminin bu casusluk örgütü hesaba katılmadan, yalnız Türkiye'de değil, emperyalist dünya sistemi içinde herhangi bir ülkede herhangi bir faşist darbe açıklanamaz.

Devamı 27. Sayfa'da

Bastarafı 24. Sayfa'da

EMEKÇİ

Egemen güçlerin 1973 Ekim seçimlerini sineye çekerek açık faşizmden geriye çark etmeleri, halkımızın herşeye karşın bir ölçüde etkin olabilen demokrasi mücadelesinin bir sonucudur. Ama bir başka yönden, bu seçim, egemen güçlerin halkın önüne CHP'yi biricik seçenek olarak sürebildikleri için yaptırıldı. Bazı "sollarımız" bilmese de, emperyalizm ve işbirlikçileri CHP'nin sınıfsal niteliğini ve bu partiden çekinmeleri için esasda bir neden olmadığını pek iyi biliyorlardı. Onlar CHP sözcülerinin "düzen değişikliği" vaatlerini çok haklı olarak ciddiye almıyorlardı. 22 aylık CHP ağırlıklı iktidar dönemi dahil iki darbe arasındaki on yıl faşist terör örgütünün (MHP'nin) örgütlenmesini genişlettiği devlet içinde önemli kilit noktalarını ele geçirdiği ve faşist saldırılarını ülke düzeyine yayabildiği dönem oldu.

Sonunda on yılı aşkın bir süre uygulanan emperyalist taktik doğal sonucuna vardı. Türkiye emperyalist odakların denetiminde silah kaçakçılığının ve buna bağlı uyuşturucu madde kaçakçılığının dünya merkezlerinden biri durumuna geldi. Silahlı kamplar oluştu, ama bu arada burjuva devlet mekanizması da işlemez oldu. Yıllar boyu uygulanan bu politika işbirlikçi kapitalistler sınıfının çıkarlarına hizmet etmiş, hedef şaşırtarak hareketimizi oyalamış onlara bir on yıl kazandırmıştır. Ama bu arada burjuva devlet de güme gitmekteydi. Belli bir noktadan sonra bu politika egemen güçlerin çıkarlarına ters düşmeye başladı. Ülke faşist cephenin yenilgisiyle sonuçlanabilecek bir iç savaşın eşiğine dayanmıştı. İç savaş onların işine gelmiyordu. Bağımsızlık ve demokrasi güçlerinin, tüm olumsuzluklara karşın, faşist cepheden çok güçlü olduğunu biliyorlardı. İç savaş durumunda Türkiye solunda birleşme kaçınılmaz hale gelecek, CHP tabanının (hatta MSP tabanının da) anti faşist güçlere katılmasıyla oluşacak geniş demokratik cephe ağır basacaktı. Böyle bir durumda ne silahlı kuvvetlere, hatta ne de polise bütünüyle güvenemezlerdi.

Yenilgileriyle sonuçlanacak bir iç savaşa varmakta olan "anarşiyi tırmandırma" taktiklerinden zamanında vazgeçtiler.

Askeri darbeye başvurdular. Burjuva yasaları sözde yansız bir görüntüyle uygulayacak bir cuntayı başa geçirdiler. Bu arada fazla afişe olmuş MHP suyu sıkılmış limon kabuğu gibi çöplüğe atılıyordu. Böylelikle kendi yasaları uygulanabilir hale getiriliyor burjuva devlet kurtarılmış oluyordu. Hiç değilse bu bir süre için böyle:

Faşist darbenin şimdilik demokrat güçlerin büyük direnişiyle karşılaşmadan, göreli olarak kolayca tezgahlanmış olmasının başlıca nedeni bu demokratik güçlerin bölünmüşlüğüdür. Hem sınıfsal bakımdan, hem halkların devrimci dayanışması bakımından bölünmüşlük. Budur ülkede ki büyük devrimci birikimi emperyalizme ve faşizme karşı harekete geçiremiyişimizin nedeni. Evet, büyük devrimci birikim diyoruz. Demokratik güçlerin özünde faşist cepheden ağır bastığını söylüyoruz. Bunun birinci kanıtı ülkeyi artık eski yöntemlerle yönetemez duruma düşmeleridir. Ve faşizmden medet ummaları emperyalizm ve işbirlikçilerinin gücünü değil güçsüzlüğünü gösterir.

Türkiye'de bağımlı kapitalizmin bunalımı öylesine derindir ki artık sistemin çark larını döndüremez duruma düşmüşlerdir. Bu cuntanın da sonu fiyaskodur. 12 Mart'ta olduğu gibi manevra alanları da kalmamıştır. Ve açık faşizmin alternatifi bağımsızlık ve demokrasi güçlerinin şahlanışı ile gerçekleşecek olan halk iktidarı olacaktır.

Faşist darbeler tarih çarkının ileriye doğru dönüşünü durduramıyor. 12 Mart darbesi durduramadı. 15-16 Haziran 1970'den son Tariş direnişine kadar varan gelişme işçi sınıfımızın, herşeye karşı ne denli bir hızlı bilinçlenme süreci içinde olduğunu gösterir.

Tüm olumsuzluklara karşın bugün Türkiye'de çağımızın devrimci düşüncesi en ücra köylere kadar ulaşmıştır. Evet, 12 Mart tarih çarkının dönüşünü durduramadı, 12 Eylül hiç durduramıyacak.

Durduramıyacak çünkü akkoyunu, karakoyunu iyice ayırt etmeyi başaran tüm anti-faşist güçleri seferber etmeyi hedefleyen sağlam bir stratejiyle, her devrimcinin, her demokratın, her yurtseverin etrafında birleşeceği açık seçik bir anti - emperyalist ve anti-faşist bir programla bu kez Birleşik Anti-Faşist Direniş Cephesi olarak tüm yurtsever güçleri harekete geçirip karşılarına dikileceğiz.

Burada devrimci strateji konusu üzerinde Türkiye'de ulusal sorun açısından durmanın gereği var.

Türkiye devriminin stratejisinin belirlenmesinde ulusal sorun yalnızca devrimci güçlerin yedek kuvvetlerinin bir tanesinin saptanması sonucu olarak ele alınamaz. Türkiye'de Kürdistan sorunu devrim açısından birinci derecede önem taşır. Kürdistan'da feodal güçlerin gerilemesi ile kapitalistgelişmenin doğal ürünü çağdaş sınıf ve tabakaların oluşması ve bu anti-feodal güçlerin bilinçlenme süreci içine girmesi sonucu meydana gelen devrimci potansiyel Türkiye devriminin ayrılmaz bir parçasıdır. Kürdistan'da ulusal sorunun demokratik çözüme ulaşması uğruna mücadelede her ileri adım, Türkiye genelinde devrimci güçlerin sınıf düşmanı geriletmesi ve ileri mevzilere atlaması sonucunu verir. Nasıl ki Kürt ulusal demokratik davasında her gerileme Türkiye genelinde devrimci güçlerin kaçınılmaz olarak emperyalizm ve işbirlikçileri karşısında gerilemesi ve geri mevzilere itilmesi sonucuna varırsa...

Türkiye genelinde proleter devrimci hareket ile Kürdistan'daki ulusal güçlerin kader birliği yakın tarihimizde apaçık görülür. Kurtuluş savaşında Kemalistler Kürt halkına karşı sonraki zorla asimilasyon politikalarından bambaşka bir tutum ve davranış içinde idiler. Savaş boyunca ve Lozan'da Kürt halkının varlığını kabul ettiler ve ortak düşman karşısında omuz omuza savaşan iki kardeş halktan söz ettiler. Aynı yıllarda Ankara'da legal komünist partisi vardı.

1925 te Şeyh Said İsyanı bahane edilerek çıkarılan *"Takrir-i Sükun Kanunu"* denen baskı yasası yalnızca Kürtleri ya da *"dinî irtica"* dedikleri şeyi değil, çağımızın devrimci düşüncesini, marksizmi de hedef alıyor, bu düşünceyi benimsemiş örgütleri yasaklıyordu.

Onyıllar boyu sürdürülen zorla asimilasyon politikası dönemi aynı zamanda proleter devrimci düşüncenin yasaklandığı ve bu düşünceyi kılavuz bilen hareketin illegaliteye itildiği yıllar oldu.

1960'larda işçi hareketi ve genel olarak demokratik güçler ağır basmaya başlayıp toplumda bir sola açılış başlayınca, bir yandan proleter devrimci hareket anti-emperyalist ve anti-faşist mücadeleye yön verme olanağına kavuşurken, öte yandan Kürdistan' da da bu ulusal sorunu demokratik bir çözüme ulaştırma yolunda arayış ve mücadeleler yoğunlaştı.

12 Mart faşizmi sosyalizme yönelik bağımsız ve demokratik bir Türkiye uğruna mücadele eden Türk devrimcisini de, Kürtlerin ulus olarak varlığını, bu ulusun kendi kaderini belirlemesi hakkını savunan Kürt devrimcisini de aynı şiddetle ezdi. Ve bugün 12 Eylül faşizmi aynı şeyi daha da kanlı biçimde yapıyor. Evet tarih bize iki halkın kurtuluş mücadelesinin paralellik taşıdığını içiçe olduğunu kanıtlıyor.

Bundan çıkarılacak sonuç şudur: Türkiye genelinde işçi sınıfının ve genel olarak emekçilerin kısa ve uzun vadeli istemlerini ileri sürerek politik mücadeleye atıldığında ulusal sorunda tavizsiz bir tutum belirlemez iken ve aynı ölçüde vurgulayarak, Kürt halkının ulus olarak yazgısını belirleme hakkını savunmazsa, bu temel ilkede tavizciliğinden ötürü Kürdistan'ı yedek kuvvet olarak işbirlikçi burjuvaziye terketme durumuna düşersin ve devrimci güçleri en değerli müttefikinden yoksun bırakır devrimi başından çıkmaza sürüklemiş olursun.

Öte yandan Kürt halkının kurtuluş davasını Türkiye genelinde sosyalizm yolunda bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin öteki sorunlarından tecrit ederek ezilen ulus şövenizmine prim verme durumuna düşer, ulusal sorunun tüm emekçi yığınların sömürü düzenine karşı sınıf savaşımının ayrılmaz bir parçası olduğunu kavrayamaz ve bu savaşımdan kopuk olarak ulusal davanın demokratik çözüme varabileceği hayaline kapılırsan, bu davayı, aynı biçimde, çıkmaza sürüklemiş olursun.

Emperyalizm bu gerçeği pek iyi biliyor. Onun için Türkiye genelinde solun bölünmesini hedefleyen kışkırtmalar emperyalist politikanın nasıl ayrılmaz bir parçasıysa, iki halkı bölme yolunda tertipler de emperyalist politikanın ayrılmaz bir öğ esidir. Uyanık devrimciler olarak bizim görevimiz bu emperyalist taktik ve tertipleri başarısızlığa uğratmak, olanca gücümüzle iki halkın mücadele birliğini savunmaktır. Anti-Faşist Birleşik Direniş Cephesinin başta gelen işlevi budur.

Geçmişte ulusal sorunda önemli hatalarımız olmuştur. Bunları marksist eleştiri süzgecinden geçirmek zorundayız.

İlk önce şunu açıkça belirtmek gerek: Üçüncü Enternasyonel çizgisini izleyen TKP (hakiki TKP) olsun, aynı çizgiyi ömür boyunca savunmuş olan Şefik Hüsnü ve arkadaşlarının 1946 da kurmuş oldukları legal Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi olsun, programlarında Kürt halkının, ayrılıp kendi devletini kurma hakkı dahil, kendi kaderini belirlemesi ilkesini savunmuşlardır.

Daha yakın tarihimizde sol hareketin söz konusu ilkeye ters düşen, hiç değilse bu ilkeye gereken ağırlığı vermeyen bazı tutum ve davranışlar oldu. Örneğin 1960 larda küçük burjuva radikallerini proleter devrimci hareketin önderliğinde bir anti-emperyalist cepheye çekme sorunu ön plana geçmişti. Besbelli ki tüm anti-emperyalist güçleri bir cephede birleştirme yolunda olanca gayret sarfedilmeliydi. Bu doğru bir politikadır. Ama bunu yaparken ulusal sorunu gerektiği gibi vurgulamamakla taviz verilmiştir. Bu temel ilkeden taviz sonucu 1960 larda meydan Barzani'cilere, yani emperyalist politikaya uygun olarak iki halkı bölme yolunda çaba gösteren çevrelere bırakılmış oldu. Oysa o dönemde bu temel ilke de tavizsiz bir tutum benimsenerek anti-emperyalist dava kadar Kürt halkının kurtuluş davası da vurgulanmış olsaydı bugün Türkiye genelinde devrimci hareket çok daha ileri mevzilerde savaş verme durumunda olurdu.

Bu söylediklerimizi açıklığa kavuşturmak için bir örnek verelim: Kürt sorunu marksist açıdan ilk kez 1968 yılında *"Aydınlık Sosyalist Dergi"*de, yani legal basında *"Millet Gerçeği"* yazısında ele alındı. Bu yazıda zorla asimilasyon politikası fiyaskoyla sonuçlanmış bir deve kuşu politikası olarak nitelendi ve Türkiye'de bu çağda halkların gönüllü birliğinin ancak Kürt ulusunun varlığının kabul edilmesiyle bu ulusun kendi ulusal kültürüne sahip çıkma hakkının kabul edilmesiylegerçekleşebileceği savunuldu.

Anayasanın eşitlik ilkesi uyarınca bu istemler anayasal istemlerdi. Anayasaya ters düşen zorla asimilasyondu. Yazıda bu çağda zorla asimilasyonda direnişin hakiki bölücülük olduğu vurgulanıyordu. (Bak. "Aydınlık Sosyalist Dergi" sayı 7)

"Millet Gerçeği" yazısının derin yankıları oldu. Sonradan meydanı boş bulup şöven duyguları işleyerek işi açık arttırmaya çıkaranlar dahil, yazarı bu "cesurca yazı" dan ötürü kutladık. Besbelli ki yazıda ileri sürülen istemler 1961 Anayasasının demokratik yorumundan kaynaklanan mevcut düzen sınırları içinde gerçekleşebilecek demokratik istemler idi. Yani, o günün koşullarında legal basında yayınlanmak üzere kaleme alınan bu yazı Türkiye'de devrimci güçlerin doğal müttefiki olan Kürdistan'daki devrimci potansiyelin oluşmasını tahlil eden devrimci çizgiyi belirleyen ve açıklayan bir yazı değildi. Ama bu kadarı da demokrasi mücadelesinde önemli bir adımdı. Bu yazıyla egemen güçlerin Kürt sorunu üzerine koydukları tabu kaldırılıyordu. Ve buna proleter devrimci hareketin bir organı ön ayak oluyordu.

Emperyalizm (Özellikle ABD emperyalizmi) ve işbirlikçilerinin bu gelişim karşısında tepkisi hem Türk hem Kürt şöven çevrelerini harekete geçirmek ve ne pahasına olursa olsun Kürdistan Ulusal Davasının Türkiye genelinde proleter devrimci hareketi ile bağını baltalamak oldu. Irak'ta Molla Barzani'nin önderliğindeki hareket onlar için bu bakımdan bir dayanak noktası oluşturuyordu. Barzani'nin emperylizm ve siyonizmle olan sıkı ilişkileri o dönemde henüz kamuoyunca pek bilinmiyordu. Geniş demokratik çevreler de Irak Kürdistan'ında ki ezilen ve sömrülen halkın kurtuluş mücadelesinin Barzani gibiler tarafından çıkmaza sürüklendiğinin tam bilincinde değildiler.

Barzanicilerin tüm çabaları şöven duyguları körükleme ve Kürt hareketini Türkiye proleter devrimci hareketinden tecrit etme yönünde oldu. Bizim de hatalarımız eklenince, bunda geniş ölçüde başarılı oldular. Bu, emperyalizmin "böl ve yönet" politikasının bir başarısıydı. Kürdistan'da ulusal demokratik mücadele Türkiye genelinde sosyalizm yolunda bağımsızlıkve demokrasi mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olduğuna göre, bu, yalnızca Türkiye proleter devrimci hareketinin geriletilmesi sonucunu yaratmıyordu, bu, aynı zamanda, Kürt hareketini de çıkmaza sürüklüyordu. Bugün Barzani'nin ipliği pazara çıkmıştır. Herkes onu eleştiriyor. Bu kadarı yetmez. Barzani'ci politikanın etkileri sürmektedir. Bu politikayı ayrıntılı olarak eleştiri süzgecinden geçirmek ve eski hataları düzeltebilecek kavrayışı göstermek gerek.

Bu konuyla ilgili olarak "sömürge" tezi üzerinde de biraz duralım:

Kürdistan'ın bir sömürge olduğu savını ilk kez ileri sürenler, Türkiye'nin tümünün emperyalizm tarafından yeni sömürgecilik yöntemleriyle sömürüldüğünü *kabul edenlerdi. Besbelli ki bunlar "sömürge" terimi*ni ulusal baskıyı ve sömürüyü vürgülamak için ajitasyon amacıyla kullanmışlardır. Ancak zamanla sömürge tezi bazı grupların dilinde yozlaşarak ezilen ulus şövenizmini yansıtır ve Türkiye'de hakiki emperyalizmin varlığını gizleyerek Türk ve Kürt emekçilerinin tek örgüt disiplini altında birleşmelerini engeller bir yoruma uğratılmıştır.

Kendisi tümüyle yeni sömürge durumunda (hem de iflas halinde bir yeni sömürge durumunda) olan bir devletin sınırları içinde eski tipte bir sömürgesi olduğu iddiası gerçeklere, Leninist emperyalizm kavramına ters düşer.

Kürdistan'da en verimli topraklar Kürt ağalarının elindedir. Burada sömürgecilerin plantasyonları, çiftlikleri yoktur. Toprak altı zenginlikler (madenler vb.)

Devamı 18. Sayfa'da

BİR DEĞİL, BİN KIZILDERE!

DEVRİMCİ İŞÇİ

30 MART 1972
KIZILDERE

Cihan Alptekin, Sabahattin Kurt, Saffet Alp, Hüdai Arıkan, Kazım Özüdoğru, Ertan Saruhan, Ahmet Atasoy, Mahir Çayan Ömer Ayna, Nihat Yılmaz.

6 MAYIS 1972

Deniz Gezmiş

Hüseyin İnan

Yusuf Aslan

Hüseyin Çevahir Haziran 1971

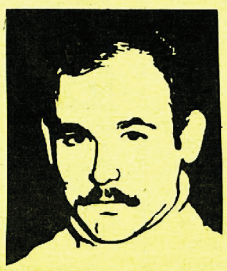

Ulaş Bardakçı Şubat 1972

Günler ağır,
Günler ölüm haberleriyle geliyor.

En güzel dünyaları yıktık ellerimizle
Ve kaybettik gözümüzde ağlamayı,
Bizi bir parça hazin ve dimdik
Bırakıp gitti gözyaşlarımız.

Ve bundan dolayı
Biz unuttuk bağışlamayı...

Varılacak yere kan içinde
varılacaktır,

Ve zafer
Artık hiçbirşeyi affetmiyecek kadar
Tırnakla sökülüp koparılacaktır.

NURHAK 1971

Kadir Manga
Sinan Cemgil
Alpaslan Özdoğan

İbrahim Kaypakkaya
Mayıs 1973

***

Behçet Dinlerer
Kasım 1980

Necdet Adalı
Ekim 1980

Serdar Soyergin
Ekim 1980

Erdal Eren Aralık 1980

Veysel Güney
Haziran 1981

Kadir Tandoğan Ahmet Saner
Haziran 1981

Mustafa Özenç
Ağustos 1981

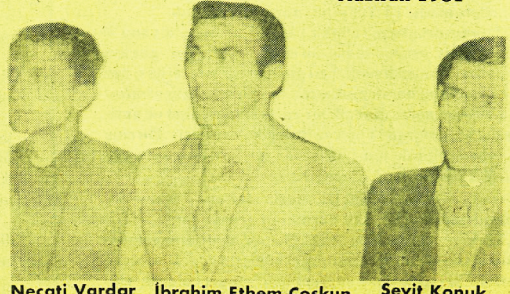

Necati Vardar İbrahim Ethem Coşkun Seyit Konuk
Mart 1982